หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

สุจิณฺโณ อนุสรณ

หนังสืออนุสรณ์

ในวโรกาสเสด็จพระราชดำเนิน
พระราชทานเพลิงศพ
พระคุณเจ้า หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

วันเสาร์ที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๓๐
ณ เมรุวัดดอยแม่ปั๋ง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่

จัดทำโดย มูลนิธิสุจิณฺโณอนุสรณ์

16

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

เมื่อพระคุณเจ้าหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ อายุ ๙๘ ปี ๕ เดือน ๑๗ วัน มรณภาพด้วยโรคชรา เมื่อวันอังคารที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๒๘ เวลา ๒๑.๔๕ น. ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานพระมหากรุณาธิคุณ และพระกรุณาคุณ เสด็จพระราชดำเนิน พระราชทานน้ำสรงศพ พระราชทานผ้าไตรห่มสรีรร่าง พร้อมด้วยเครื่องประกอบเกียรติยศศพถวาย อันมีโกศโถ ฉัตรเบญจาตั้งประดับ ปี่กลองชนะประโคม พระราชทานพวงมาลาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระ-นางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ และพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร วางที่หน้าโกศศพหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ทรงรับศพไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์โดยตลอด มีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมกำหนด ๗ คืน ทรงพระมหากรุณาธิคุณโปรดฯ ให้บำเพ็ญพระราชกุศลถวาย ๗ วัน ๕๐ วัน และ ๑๐๐ วัน

ครั้นถึงกาลอันสมควรให้รับพระราชทานเพลิงศพ และเป็นดิถีที่หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ บรรจบครบรอบร้อยปีพอดี ได้พระราชทานพระมหากรุณาโปรดฯ เสด็จพระราชดำเนิน พระราชทานเพลิงศพ ณ เมรุวัดดอยแม่ปั๋ง ตำบลแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในวันเสาร์ที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๓๐

พระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้นี้ นับเป็นเกียรติอันสูงส่งของหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ และคณะศิษยานุศิษย์ สุดจะพรรณนา

ศิษยานุศิษย์ มูลนิธิสุจิณฺโณอนุสรณ์ ตลอดจนผู้เคารพนับถือของหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสถวายพระพร และกราบถวายบังคม ณ เบื้องพระยุคลบาท ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้นี้ ด้วยความจงรักภักดี และขอเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อมตลอดกาลนิรันดร

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

รำลึกในพระเมตตาแห่งฝ่าพระบาท

เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช วาสนมหาเถร ทรงทราบว่า หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ มรณภาพ ได้ประทานผ้าไตร ๕ ไตร มีพระบัญชาให้เลขานุการเป็นผู้แทนพระองค์ไปบำเพ็ญกุศลถวายแด่หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ และประทานผ้าไตรครองห่มสรีระร่างของหลวงปู่เป็นกรณีพิเศษอีก ๑ ไตร น้ำพระทัยพระเมตตาแห่งฝ่าพระบาทที่มีต่อหลวงปู่แหวนเสมอมาโดยตลอดนั้น คณะสงฆ์วัดดอยแม่ปั๋ง และศิษยานุศิษย์รู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างสูงยิ่ง

ในสมัยที่หลวงปู่ยังมีชีวิตอยู่ เจ้าพระคุณ สมเด็จฯ เสด็จไปเยี่ยมหลายครั้ง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๖ หลวงปู่มีอายุครบ ๘ รอบ เจ้าพระคุณ สมเด็จฯ เสด็จไปทรงเป็นประธานสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ประทานพระธรรมเทศนา และในบางปีที่คณะศิษย์จัดงานคล้ายวันเกิดถวายหลวงปู่ มูลนิธิหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ จัดให้มีการมอบทุนการศึกษาแก่นักศึกษาสถาบันการศึกษาต่าง ๆ หลายสิบสถาบัน เจ้าพระคุณ สมเด็จฯ ทรงรับภาระประทานทุนการศึกษาในนามหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เหตุเพราะหลวงปู่นั่งนานไม่ได้ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม จัดสร้างสิ่งสักการะวัตถุมงคล เจ้าพระคุณ สมเด็จฯ จะทรงให้พระภิกษุเจ้าหน้าที่และพระเถระในวัดนำสิ่งสักการะมงคลไปขอเมตตาให้หลวงปู่ช่วยอธิษฐานจิตบริกรรมภาวนานั่งปรกหลายครั้ง

เมื่อเจ้าพระคุณ สมเด็จฯ เสด็จไปตรวจการคณะสงฆ์ เยี่ยมภิกษุสามเณรและประชาชนในต่างจังหวัด ในระหว่างที่ประทานพระโอวาท เจ้าพระคุณ สมเด็จฯ จะกล่าวคุณกถายกย่องหลวงปู่แหวน ถึงเรื่องที่หลวงปู่ท่านมีแนวการสอนตรงกับเจ้าพระคุณ สมเด็จฯ คือเรื่อง ศีล ๕ เป็นปกติเสมอ โดยหลวงปู่จะย้ำเรื่องศีลว่าคนสมัยนี้จะถือสมาธิ เร่งปัญญา และไม่ยอมรักษาศีล ๕

ในวาระสุดท้ายแห่งการฌาปนกิจสรีระร่างของหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ในวันที่ ๑๗ มกราคมนี้ เจ้าพระคุณ สมเด็จฯ ทรงประทานพระเมตตาอย่างมาก โดยเสด็จไปประทับพักแรมบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายประทับเป็นประธานการบำเพ็ญกุศลออกเมรุ เสด็จประทานเพลิงศพ ทรงมีศรัทธาในหลวงปู่แหวนอย่างมากมายสุดที่จะพรรณนาให้ครบถ้วนในโอกาสนี้ได้

พระเดชพระคุณ พระเมตตาสุดที่จะหาประมาณมิได้ ที่ใต้ฝ่าพระบาททรงพระกรุณาแก่ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ และที่สุด ณ วาระนี้ หากหลวงปู่แหวนจะหยั่งทราบได้ด้วยญาณวิถีทางใดทางหนึ่งแล้ว คงจักอนุโมทนาชื่นชมโสมนัสเป็นแน่แท้ สำหรับเกล้ากระหม่อมทั้งปวง น้อมเกล้ากราบถวายพระพร ด้วยคารวะอย่างสูงยิ่ง มา ณ โอกาสนี้

ควรมิควรประการใดสุดแต่จะโปรด
เกล้ากระหม่อม ศิษยานุศิษย์
และสัทธิวิหาริกในฝ่าพระบาท

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๙๓๑๘ **สำนักพระราชวัง**

๓ กรกฎาคม ๒๕๒๘

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ อายุ ๙๘ ปี พรรษา ๗๘ ถึงมรณภาพด้วยความชรา ณ อาคารสุจิณฺโณ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ วันอังคาร ที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๒๘ เวลา ๒๑.๔๓ น.

วันพุธ ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๖.๐๐ น. ขอรับพระราชทานน้ำหลวงสรงศพ พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศประกอบศพ ณ ศาลาอ่างแก้ว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ เลื่อนเกียรติยศประกอบศพ พระราชทานโกศโถ พร้อมด้วยฉัตรเบญจา ตั้งประดับเกียรติยศ ปี่ กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงสรงศพ กับพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์โดยตลอด มีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมเวลากลางคืน กำหนด ๗ คืน

การนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานน้ำสรงศพ วางพวงมาลาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ และของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร วางที่หน้าโกศศพ

บุญสม/พิมพ์/[signature] ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เพื่อทราบ เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้และเจ้าพนักงานผู้มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

[signature]

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ก.)

สำนักพระราชวัง

หมายรับสั่งที่ ๘๕๑๙

๕ กรกฎาคม ๒๕๒๘

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดบำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วันพระราชทานศพ หลวงปู่แหวน สุจิณโณ ณ ศาลาวัดดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

<u>วันจันทร์ ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๘</u> เวลา ๑๖.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธมนต์ จบ มีพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ พระ ๔ รูปสวดธรรมคาถา พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

<u>วันอังคาร ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๒๘</u> เวลา ๑๐.๔๕ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปที่สวดพระพุทธมนต์แต่วันก่อน ถวายพรพระ รับพระราชทานฉัน พระสงฆ์อีก ๑๐ รูปบังสุกุล เป็นเสร็จการ

แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์.

บุญสม/พิมพ์/[illegible]/หาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ หลวงปู่แหวน สุจิณโณ เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ก.)

สำนักพระราชวัง

หมายรับสั่งที่ ๑๐ ๕/๕๓

๗ สิงหาคม ๒๕๒๘

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดบำเพ็ญพระราชกุศล ๕๐ วันพระราชทานศพ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ณ ศาลาวัดดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

วันจันทร์ ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๖.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธมนต์ จบ มีพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ พระ ๔ รูปสวดธรรมคาถา พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

วันอังคาร ที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๐.๔๕ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปที่สวดพระพุทธมนต์แต่วันก่อน ถวายพรพระ รับพระราชทานฉัน พระสงฆ์อีก ๑๐ รูปบังสุกุล เป็นเสร็จการ

แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์.

บุญสม/พิมพ์/ [illegible]/หาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ก.)

สำนักพระราชวัง

หมายรับสั่งที่ ๑๒๕๑๓

๑๙ กันยายน ๒๕๒๘

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดบำเพ็ญพระราชกุศล ๑๐๐ วันพระราชทานศพ หลวงปู่แหวน สุจิณโณ ณ ศาลาวัดดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

<u>วันอังคาร ที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๒๘</u> เวลา ๑๖.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธมนต์ จบ มีพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ พระ ๔ รูปสวดธรรมคาถา พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

<u>วันพุธ ที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๒๘</u> เวลา ๑๐.๔๕ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปที่สวดพระพุทธมนต์แต่วันก่อน ถวายพรพระ รับพระราชทานฉัน พระสงฆ์อีก ๑๐ รูปบังสุกุล เป็นเสร็จการ

แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์.

บุญสม/พิมพ์/[signature]/ทาน.

วัน	**หน้าที่** พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ หลวงปู่แหวน สุจิณโณ เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

[signature]

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ค.)

สำนักพระราชวัง

หมายรับสั่งที่ ๑๘๕๖๗

๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๙

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ ในการพระราชทานเพลิงศพ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ณ เมรุวัดดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

รายละเอียดมีแจ้งในต้นหมายรับสั่งที่แนบมาพร้อมนี้.

บุญสม พิมพ์.

[signature] ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

[signature]

ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๑๙๕๖๗ สำนักพระราชวัง

๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๙

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ในการพระราชทานเพลิงศพ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ณ เมรุวัดดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๐.๐๐ น. เจ้าพนักงานจัดการเปลื้องเครื่องสุกำศพลงสู่โกศ ณ ศาลาการเปรียญวัดดอยแม่ปั๋ง จังหวัดเชียงใหม่ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานโกศโถประกอบศพ ฉัตรเบญจาตั้งประดับ แล้วเชิญบุพโพไปเผา ณ สุสานดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

วันศุกร์ ที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๖.๓๐ น. บำเพ็ญพระราชกุศลพระราชทานในการออกเมรุ พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธมนต์ จบ มีพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ พระ ๔ รูปสวดธรรมคาถา พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ ที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๓๐ เวลา ๐๗.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปที่สวดพระพุทธมนต์แต่วันก่อนถวายพรพระ แล้วรับพระราชทานฉัน

เวลา ๐๘.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปบังสุกุล เชิญโกศศพจากศาลาการเปรียญวัดดอยแม่ปั๋งไปยังเมรุหน้าพลับพลา แห่ศพเวียนเมรุ แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

เวลา ๑๕.๐๐ น. เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิง

วันอาทิตย์ ที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๓๐ เวลา ๐๗.๐๐ น. พระราชทานผ้าไตรและภัตตาหารสามหาบในการเก็บอัฐิ

แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์.

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๑๔๕๖๘

สำนักพระราชวัง

๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๙

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ณ เมรุวัดดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

<u>วันเสาร์ ที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๓๐</u> เวลา ๑๕.๐๐ น.

บุญสม พิมพ์.

๒๙ ธ.ค. ๒๙ ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

ด่วนที่สุด

ที่ รล ๐๐๐๓/๑๔๗๖๗

สำนักราชเลขาธิการ
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๑๗ ตุลาคม ๒๕๒๙

เรื่อง ทรงรับเชิญเสด็จ ฯ ไปพระราชทานเพลิงศพ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

นมัสการ สมเด็จพระญาณสังวร

อ้างถึง ลิขิตลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๒๙

ตามที่พระคุณเจ้าได้พิจารณาความเห็นประกอบพระราชดำริ เรื่อง ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ขอพระราชทานอัญเชิญเสด็จ ฯ ไปพระราชทานเพลิงศพ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ในวันเสาร์ ที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๙ ณ วัดดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงรับเชิญเสด็จ ฯ ไปในการดังกล่าว ในวันเสาร์ ที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๓๐.

จึงขอนมัสการมาเพื่อโปรดทราบ

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

(หม่อมหลวงทวีสันต์ ลดาวัลย์)
ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์
โทร. ๒๒๑๑๑๕๑ - ๕ ต่อ ๒๑ และ ๕๙

อนุสรณ์

หลวง ผู้ยิ่ง ใหญ่ยศ ปรากฏดัง
ปู่ ของคน ทั่วทั้ง ประเทศหลาย
แหวน ประดับ อบรม บ่มใจกาย
สุจิณโณ โอภาสพราย ธรรมาภรณ์.
ปฏิบัติ ครัดเคร่ง กัมมัฏฐาน
สม ภิกษุ ผู้ชาญ วิเวกว่อน
โพธิ มาก เมตตา เติบอาทร
สาวก องค์ ชินวร เลิศบูชา.

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ.
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
กรุงเทพมหานคร
จันทร์ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๙

สังฆานุสติ

พระอาจารย์สำคัญอย่างยิ่งองค์หนึ่งในยุคนี้ คือหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ แห่งวัดดอยแม่ปั๋ง นี้เป็นที่ปรากฏชัดแจ้งและกว้างขวางนัก

หลวงปู่ท่านเป็นเหตุชักจูงผู้มีปัญญามีศรัทธาในพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ให้ไปสู่วัดดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อรับสิริมงคลผ่านจากท่าน และเพื่อสร้างบุญกุศลในพระพุทธศาสนา วัดดอยแม่ปั๋งเจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็วด้วยถาวรวัตถุ เหตุเพราะมีหลวงปู่ท่านเป็นเหตุใหญ่

ที่สำคัญพิเศษสุด คือวัดดอยแม่ปั๋งได้เป็นสถานที่รื่นรมย์อย่างยิ่งสำหรับจิตใจมากมี ด้วยเสียงแสงแห่งธรรม ด้วยมีหลวงปู่ท่านเป็นเหตุโดยแท้

ท่านครองชีวิตในเพศสมณะยาวนานมาก โดยบริสุทธิ์ผ่องแผ้ว ปราศจากความหมองมัวให้เป็นการเสียหายแก่พระศาสนา สมกับที่ท่านเป็นสงฆ์แท้จริง สมกับท่านเป็นแบบอย่างที่งดงามแท้จริงของพระในพระพุทธศาสนา รักษาศีล รักษาธรรม รักษาวินัย อย่างเคร่งครัด อย่างเอื้อเฟื้อจริงจัง

ธรรมที่หลวงปู่ท่านให้อยู่เสมอ เป็นธรรมสูงสุด แต่ก็ฟังได้ง่ายที่สุด จำได้ง่ายที่สุด และแม้ตั้งใจจริงก็ย่อมปฏิบัติตามได้ด้วย

อตีตา ธรรมเมา อนาคตา ก็ธรรมเมา ปัจจุบันเท่านั้นธัมโม

นี่คือธรรมที่หลวงปู่ท่านให้อยู่เสมอ กับผู้นั้นผู้นี้

อดีตไม่ใช่ธัมมะ อนาคตไม่ใช่ธัมมะ ปัจจุบันเท่านั้นเป็นธัมมะ

เมื่อจะคิดผูกพันอยู่แต่กับอดีต ก็พึงนึกถึงที่หลวงปู่ท่านสอน ว่านั่นไม่ใช่ธัมมะ แต่จะทำให้เมา ไม่มีคุณ

เมื่อจะคิดใฝ่ไปถึงอนาคต ก็พึงนึกถึงที่หลวงปู่ท่านสอน ว่านั่นไม่ใช่ธัมมะ แต่จะทำให้เมา ไม่มีคุณ

คิดอยู่แต่ปัจจุบัน แล้วนึกถึงที่หลวงปู่ท่านสอน ว่านั่นแหละคือธัมมะ ไม่ทำให้เมา มีคุณยิ่งนัก

หลวงปู่ท่านจากไปแต่ร่างกาย เสียงแสดงธรรม แม้เพียงเท่าที่กล่าว น่าจะก้องอยู่ในใจผู้เป็นศิษยานุศิษย์ผู้ที่เคารพศรัทธาในท่านจริง ย่อมจะเป็นประโยชน์ยิ่งนัก

(สมเด็จพระญาณสังวร)

มกราคม 2530

คำอำนวยพร

ของ

สมเด็จพระญาณสังวร

ในการประชุมคณะกรรมการอำนวยการ

งานพระราชทานเพลิงศพ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

ณ ตึก สว วัดบวรนิเวศวิหาร

วันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๒๘

ขออนุโมทนาทุก ๆ ท่าน ที่ได้สละเวลามาร่วมประชุมพิจารณาการจัดงานพระราชทานเพลิงศพ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ และก็ได้ร่วมกันพิจารณามาตามระเบียบวาระต่าง ๆ และได้แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุถึงความสำเร็จ เป็นการปฏิบัติกิจเพื่อบูชาพระคุณของหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ซึ่งเป็นที่เคารพอย่างสูง เราทั้งหลาย และคณะศิษย์ผู้เคารพนับถือทั้งหลายซึ่งมิได้มาประชุมก็ย่อมจะมีจิตใจเป็นอันเดียวกัน คือมุ่งที่จะได้มีส่วนร่วมในการพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่แหวน และมีส่วนกระทำการกุศลอย่างใดอย่างหนึ่ง

เพราะฉะนั้น การที่เราทั้งหลายได้มาคิดจัดกันขึ้นนี้ นอกจากเป็นการปฏิบัติเพื่อบูชาพระคุณของท่านผู้ปฏิบัติดีแล้ว คือหลวงปู่แหวน ก็ยังเป็นการปฏิบัติเพื่อสนองศรัทธาของประชาชน เป็นอันมากอีกด้วย และกิจต่าง ๆ ที่เราจะต้องจัดต้องทำ บางอย่างก็เป็นกิจที่ยาก เช่นเกี่ยวกับเรื่องการจราจร เกี่ยวกับคนที่จะมามาก ที่จะไปมาก และเกี่ยวแก่การที่จะอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เหล่านี้ก็ล้วนเป็นกิจที่เราปฏิบัติเพื่อสนองศรัทธาของประชาชนทั้งนั้น ในส่วนการปฏิบัติเกี่ยวแก่งานศพของหลวงปู่แหวน เราก็จะต้องใช้จ่ายไม่มากมายเท่าไรนัก ที่เราจะต้องใช้จ่ายมากก็เกี่ยวแก่การที่จะต้องปฏิบัติสนองศรัทธา อำนวยประโยชน์ให้แก่ประชาชน

ตามที่กล่าวมานี้ ก็เพื่อแถลงถึงข้อที่พึงข้องใจ และเป็นการแก้ข้อที่พึงข้องใจว่า หลวงปู่ท่านเป็นพระปฏิบัติ เป็นผู้มักน้อยสันโดษ ทำไมจึงต้องมาจัดการศพของท่านใหญ่โต ต้องใช้จ่ายตามที่ประมาณตั้ง ๑๐ ล้านบาท ในขณะที่บ้านเมืองกำลังประสบภาวการเศรษฐกิจที่ไม่สู้สะดวก และเป็นสมัยที่คนประหยัด และท่านเป็นพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้มักน้อยสันโดษ ไม่ต้องทำอะไรกันมากนัก ซึ่งข้อนี้เป็นข้อที่เราทั้งหลายควรจะต้องสำนึกอยู่ในใจ ในอันที่จะได้ร่วมกันปฏิบัติงาน

ด้วยวิธีการและด้วยการใช้ถ้อยคำให้เหมาะสม และข้อสำคัญนั้น การที่จะต้องปฏิบัติงานใหญ่ต้องมีภารธุระ ต้องแบ่งแยกคณะผู้ปฏิบัติงานไปเป็นอันมาก และต้องใช้เงินมาก

อันที่จริงนั้น การใช้เงินสำหรับงานศพของท่านไม่มากมายเท่าไรนัก แต่ว่าที่ต้องใช้มากนั้น เกี่ยวในการที่จะต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน สนองศรัทธาประชาชน เพื่อให้ประชาชนผู้ที่มีศรัทธาเลื่อมใสในหลวงปู่แหวนซึ่งมีเป็นอันมาก และซึ่งจะไปร่วมในงานพระราชทานเพลิงศพเป็นอันมาก ได้รับความสะดวกในทุก ๆ ด้าน และเพื่อให้การงานดำเนินไปด้วยดี เพราะฉะนั้น จึงต้องมีการพิจารณาจัดทำกันอย่างนี้ ซึ่งเป็นความจำเป็น ไม่ใช่ว่าจะเป็นการปฏิบัติเกินเลยไปเกี่ยวแก่งานศพของพระซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวแก่ประชาชน เราต้องใช้จ่ายมาก และต้องคิดกันมาก ต้องพิจารณากันมากนี้ก็เกี่ยวแก่ประชาชนทุก ๆ คน ซึ่งเป็นผู้มีความเคารพเลื่อมใสในหลวงปู่แหวน

เพราะฉะนั้น ก็ขอให้ท่านบรรดากรรมการ ได้โปรดมีความเข้าใจในแนวทางอันเหมาะสม และร่วมกันปฏิบัติในแนวทางที่เหมาะสม เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่กำหนดไว้นั้นเป็นข้อที่เหมาะสม และข้อที่ท่านเสนอเพิ่มเติมก็เป็นข้อที่น่ารับไว้พิจารณา ซึ่งมีหลักการอันควรรับไว้พิจารณา เพราะฉะนั้น จึงเป็นการดีที่ท่านคณะผู้ทำงาน ได้มีอุตสาหะพยายามร่างกำหนดต่าง ๆ ขึ้นมาอย่างรอบคอบเป็นอันมาก และท่านทั้งหลายที่ได้เสนอเพิ่มเติม ก็ขออนุโมทนา และการที่คณะทำงานได้รับไว้เพื่อพิจารณาหารือกันต่อไป ก็ขออนุโมทนา

ฉะนั้น จึงหวังว่าความสำเร็จของงานศพหลวงปู่แหวน ที่จะเป็นไปด้วยดีเป็นไปเพื่อบูชาผลของท่านผู้มีคุณอย่างสูง เป็นไปเพื่อสนองศรัทธาอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้จะมาในงานศพของท่านจะเป็นไปเรียบร้อยด้วยอาศัยท่านกรรมการอำนวยการทั้งหลาย และคณะกรรมการทุกคณะ ที่จะร่วมกันให้ความคิดความเห็น และร่วมกันช่วยในด้านต่าง ๆ

จึงขออนุโมทนา อำนวยพรทุกท่าน และก็ความสำเร็จที่จะต้องบังเกิดขึ้นนั้น เราทั้งหลายจะต้องร่วมกระทำกันต่อไปจนบรรลุถึงความสำเร็จ จึงขอฝากความสำเร็จโดยเรียบร้อยนี้ไว้แก่ท่านคณะกรรมการทุกท่าน

ขออำนวยพร

ทบทวนความจำ-แนะนำพระคุณหลวงปู่

นับแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๖ เป็นต้นมา จนถึงปี พ.ศ.๒๕๒๙ นี้ นับได้เป็นเวลา ๑๐ กว่าปี ที่คณะวัดสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ ได้มีความสัมพันธ์ติดต่อเกี่ยวเนื่องกันกับวัดดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยลำดับมาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะพระคุณเจ้าหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นพระเถระฝ่ายวิปัสสนาสมถกรรมฐาน สายพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ เป็นครุฐานิยปูชารหวุฒิบุคคลที่เคารพนับถือของพุทธศาสนิกชน ทุกเพศทุกวัย ทั่วไปทั้งชาวไร่ชาวนา ชาวป่า ชาวเขา จนถึงเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน ทั่วทุกถิ่นฐาน ในประเทศบ้านเมืองไทย ขยายออกไปถึงต่างประเทศ มีเหตุมหัศจรรย์หลายสิ่งหลายอย่างเกี่ยวกับพระคุณเจ้าหลวงปู่แหวน ที่ข้าพเจ้าได้ประสบพบเห็นมาด้วยตนเองก็มี ที่คนอื่น ๆ ที่ได้ประสบพบเห็นมาด้วยตนเองแล้วเล่าให้ฟังก็มี เพื่อเป็นการเชิดชูประกาศเกียรติคุณอันสูงส่งของพระคุณเจ้าหลวงปู่แหวน ในปัจฉิม-วารกาลสุดท้ายนี้ จะขอเล่าประสบการณ์เท่าที่เวลาและหน้ากระดาษจะอำนวยให้ดังต่อไปนี้

ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ.๒๕๑๒ พระครูวิมลญาณอุดม (ขณะนั้นเป็นพระครูวินัยธร ชินเทพ ชินเทโว ฐานานุกรมของข้าพเจ้า) ขึ้นไปจำพรรษาอยู่วัดดอยแม่ปั๋งกับหลวงปู่ มีความเลื่อมใสศรัทธาในหลวงปู่มาก กลับลงมาแล้ว ปรารภจะอาศัยบารมีหลวงปู่สร้างพระประธานประจำพระอุโบสถวัดสัมพันธวงศ์ ซึ่งกำลังก่อสร้าง พร้อมกันนั้นก็จะสร้างพระพุทธรูปบูชาและวัตถุมงคล คือเหรียญรูปเหมือนหลวงปู่ ชาวคณะวัดสัมพันธวงศ์ มีพระวิบูลธรรมาภรณ์ (ขณะนั้นเป็นพระครูปลัดจำนงค์ ธมฺมจารี) ได้ร่วมเดินทางไปกับพระครูวิมลญาณอุดม มีภิกษุ ๓ รูป ฆราวาส ๑๒ คน เดินทางไปกราบนมัสการหลวงปู่แหวนเป็นคณะแรก ของวัดสัมพันธวงศ์ เมื่อคณะธรรมจาริก ได้เดินทางไปกราบนมัสการหลวงปู่แล้ว ได้นำเรื่องราวของหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ และปฏิปทามารายงานให้ข้าพเจ้าทราบ ต่อมาข้าพเจ้าและคณะจึงได้เดินทางขึ้นไปกราบนมัสการหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ในฐานะเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์เป็นครั้งแรก และปฏิบัติติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน นี้เป็นกรณีเริ่มต้นส่งเสริมให้เกียรติคุณชื่อเสียงของหลวงปู่ฟุ้งเฟื่องขจรไปทั่วทุกสารทิศ

ในครั้งที่ข้าพเจ้าเข้าไปกราบนมัสการหลวงปู่ใกล้ ๆ มีผู้กราบเรียนท่านให้ทราบว่านี่ เจ้าคุณพระธรรมบัณฑิต เจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ หลวงปู่ก้มลงมากระซิบที่หูของข้าพเจ้าว่า "อยู่ที่กุฏิที่อยู่เดี๋ยวนี้นั้นดีแล้ว อย่าย้ายไปอยู่กุฏิอดีตเจ้าอาวาส อย่าไปโยกย้ายแตะต้องสิ่งของอะไรของท่านในที่นั้น เขายังหวงแหนอยู่" นี่เป็นโอวาทครั้งแรกที่หลวงปู่แนะนำข้าพเจ้า ๆ ได้ถือปฏิบัติมาจนถึงทุกวันนี้ เรื่องเกี่ยวกับอดีตเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ไม่มีใครเล่าให้หลวงปู่ฟัง แต่หลวงปู่หยั่งทราบเหตุการณ์ด้วยญาณวิถี หยั่งรู้ความเป็นไปของวัดสัมพันธวงศ์ว่า ในยุคที่ข้าพเจ้ามาอยู่ที่วัดสัมพันธวงศ์นั้นจะได้เป็นเจ้าอาวาส มีอดีตเจ้าอาวาสสมภารเจ้าวัดล่วงลับไปแล้ว ๒ รูป ข้าพเจ้าเป็นรูปปัจจุบัน ตามธรรมเนียม เมื่อเจ้าอาวาสรูปก่อนล่วงลับไปแล้ว ผู้ที่ได้รับหน้าที่เป็นเจ้าอาวาสสืบต่อมาจะต้องโยกย้ายขยับขยายไปอยู่กุฏิอดีตเจ้าอาวาสโดยมาก และมักจะมีปัญหาถ้าบุญวาสนาบารมีไม่คู่ควร ไม่ตาย ก็สึกหาลาเพศ หรือมีเหตุอื่น ๆ คำแนะนำหลวงปู่ศักดิ์สิทธิ์เป็นศุภนิมิตอันดีทำให้ข้าพเจ้าไม่มีปัญหา มีความสุขสวัสดีตลอดมาจนถึงทุกวันนี้

บางครั้งบางคราวเวลาข้าพเจ้าไปค้างคืนที่วัดดอยแม่ปั๋ง เวลากลางคืนไปกราบนมัสการหลวงปู่ ท่านเล่าเรื่องอดีตเกี่ยวกับสถานที่บ้าง เกี่ยวกับตัวท่านคนอื่นบ้างให้ฟัง เช่นเรื่องที่ท่านเคยเดินทางไปเรียนมูลเดิมอยู่ที่วัดบ้านสร้างถ่อนอก-บ้านสร้างถ่อใน อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี และเล่าถึงประวัติหลวงปู่ขาว อนาลโย วัดถ้ำกลองเพล จังหวัดอุดรธานี ขณะที่ยังครองฆราวาสเหย้าเรือนเกิดมีปัญหาในการครองเรือนจนออกบวช ตลอดถึงหมู่บ้านในแถบนั้นท่านจำชื่อและหนทางไปมาติดต่อกันได้ เป็นต้น ข้าพเจ้าเองเป็นคนที่เกิดในภูมิลำเนาที่นั้นยังจำไม่ได้ถูกต้องเหมือนท่าน และยังไม่เคยไปยังหมู่บ้านแถบนั้นบางหมู่บ้านเลย ข้าพเจ้าสงสัยว่า ทำไมจึงทำให้หลวงปู่รู้ภูมิประเทศ เหตุการณ์และอะไร ๆ แถวนั้นได้ดี เพราะไม่ใช่ถิ่นกำเนิดของท่าน เมื่อข้าพเจ้ามีโอกาสไปกราบนมัสการหลวงปู่ขาว อนาลโย วัดถ้ำกลองเพล ซึ่งหลวงปู่ของข้าพเจ้าจริง ๆ ท่านจึงเล่าให้ฟังว่า หลวงปู่แหวน ตั้งแต่ยังเป็นสามเณรน้อย ได้ไปกับพระอาจารย์อ้วนจากจังหวัดเลย ซึ่งเป็นชาติภูมิของท่าน ได้ศึกษาเล่าเรียนมูลเดิมอยู่ที่วัดบ้านสร้างถ่อนอก-สร้างถ่อใน และได้บวชเป็นพระอยู่ที่นั้น มีโยมอุปัฏฐากอุปถัมภ์อยู่ที่นั้นที่ยังมีชีวิตอยู่ก็มี อันนี้เป็นเหตุให้ข้าพเจ้าริเริ่มสืบสาวราวเรื่อง เขียนประวัติหลวงปู่

ขึ้นเป็นครั้งแรก และต่อมาพระนาค อตุถวโร วัดสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ขึ้นไปจำพรรษาอยู่วัดดอยแม่ปั๋ง ได้ค้นคว้าสืบสาวราวเรื่องจากศิษยานุศิษย์ที่ใกล้ชิดหลวงปู่ และจากปากคำของผู้ที่เคยเดินธุดงค์ร่วมกับหลวงปู่ แล้วบันทึกเรียบเรียงขึ้น เป็นเอกสารที่สมบูรณ์ ซึ่งทางวัดสัมพันธวงศ์ได้จัดพิมพ์ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๒๕

บางคราว หลวงปู่ก็เล่าถึงการเดินธุดงค์กรรมฐานไปบำเพ็ญเพียรในสถานที่ต่าง ๆ ได้ประสบพบเห็นเหตุการณ์ที่ดีและไม่ดีจากพวกมนุษย์และอมนุษย์ เล่าถึงปฏิปทาข้อวัตรปฏิบัติพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ ซึ่งเป็นพระอาจารย์ของท่าน แม้หลวงปู่จะเป็นพระโบราณความรู้น้อย อธิบายธรรมะเฉพาะปฏิปทาที่ท่านได้ปฏิบัติดำเนินเป็นผลสำเร็จมา ข้อว่า ธัมโม ธัมเมา เป็นส่วนมากก็จริง แต่ถ้ามีผู้ฟังสนใจในการปฏิบัติจริง ๆ เรื่องจิตใจ หลวงปู่จะอธิบายให้ผู้ฟังผู้ถามได้ตลอดทั้งคืน และแนะนำเรื่องวัตถุมงคลว่าเป็นของภายนอก ไม่ใช่แก่นแท้ของพระศาสนาเป็นเพียงนาวาอาศัยข้ามฟาก ได้เน้นหนักในการประพฤติปฏิบัติเป็นหลักสำคัญ

เมตตาบารมีหลวงปู่

หลวงปู่มีคุณธรรมสูงส่งโดยเฉพาะพรหมวิหารธรรม มีเมตตากรุณาแก่ผู้ประสบทุกข์ได้รับความเดือดร้อนจากเหตุการณ์ต่าง ๆ คณะวัดสัมพันธวงศ์ได้รับความเมตตาจากหลวงปู่เป็นกรณีพิเศษ โดยสงเคราะห์อนุเคราะห์ให้วัดสัม-พันธวงศ์ และสมาคมสัมพันธวงศ์เป็นประธานดำเนินการสร้างเหรียญรูปเหมือนหลวงปู่หลายแบบเพื่อหาทุนสร้างถาวรวัตถุในพระพุทธศาสนาตามวัดวาอารามต่าง ๆ สำหรับวัดสัมพันธวงศ์ เพื่อหาทุนสร้างพระอุโบสถกับปรับปรุงเสนาสนะในวัดและบริเวณวัด โดยเฉพาะตัวข้าพเจ้าเองคราวหนึ่งถึงวันกำหนดบำเพ็ญกุศลถวายในวันคล้ายวันเกิดหลวงปู่ ข้าพเจ้าอาพาธเป็นทั้งไข้ ท้องเสียทั้งถ่ายทั้งปวดนึกว่าคงไปไม่ได้คราวนี้ เมื่อตั้งใจอธิษฐาน แล้วออกเดินทางไป ทุกอย่างหายเป็นปกติ และทุกครั้งที่ข้าพเจ้าขึ้นไปกราบนมัสการหลวงปู่ที่วัดดอยแม่ปั๋ง พอรถเข้าถึงบริเวณวัด แม้จะเป็นเวลาที่หลวงปู่เข้าพักผ่อนอยู่ภายในกุฏิเพียงรูปเดียวท่านก็ออกมานั่งเก้าอี้พิงหน้ากุฏิ ซึ่งมีคณะศรัทธาพุทธศาสนิกชนคอยรอเฝ้ากราบ

ไหว้อยู่หน้ากุฏิและที่อื่น ๆ เมื่อเห็นหลวงปู่ออกมาก็บอกกันต่อ ๆ ไป ให้รีบมากราบนมัสการหลวงปู่ และข้าพเจ้าก็ต้องรีบไปกราบนมัสการหลวงปู่ ก่อนจะไปพบพระอาจารย์หนู เจ้าอาวาส และไปที่พักต่อไป

แม้หลวงปู่จะเป็นพระป่าพระดอย ไม่เคยเข้าวังหรือพระที่นั่งในเมืองหลวงและที่ไหน ๆ แต่มีจิตใจประกอบเมตตาอย่างสูงต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ถวายมงคลนามแบบโบราณชาวบ้านแด่บรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าทั้งสองพระองค์ว่า "เจ้าพ่อหลวง-เจ้าแม่หลวง" ถ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระประชวร ถ้าตรงกับเวลาที่พวกเราไปจากกรุงเทพฯ เข้ากราบนมัสการ หลวงปู่จะพูดปรารภขึ้นว่า "ได้ทราบว่า เจ้าพ่อหลวง-เจ้าแม่หลวง ทรงพระประชวรไม่สบายเป็นเพราะทรงงานมาก ทรงเป็นห่วงพสกนิกรจะทุกข์ยาก ผู้เฒ่าก็ช่วยแผ่เมตตาอธิษฐานจิตให้เจ้าพ่อหลวง-เจ้าแม่หลวงหายโดยเร็ว หากได้ทรงพักผ่อนแล้วจะสุขสบายเป็นปกติ" ซึ่งเป็นคำพูดที่ซาบซึ้งจิตใจอย่างยิ่ง

วัตถุมงคลที่ดังที่สุด

วัตถุมงคลรูปเหมือนหลวงปู่มีผู้ขออนุญาตสร้างหลายรายหลายรุ่นหลายขนาด มีทั้งของหลวงและของราษฎร์ เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กัน ทั้งในศาสนจักรและราชอาณาจักร โดยมากวัดสัมพันธวงศ์และสมาคมสัมพันธวงศ์เป็นผู้ดำเนินการ มีเจ้าคุณวิบูลธรรมาภรณ์ (ขณะดำรงสมณศักดิ์เป็นพระครูวิบูลศีลวงศ์) และพระครูวิมลญาณอุดม (ขณะดำรงสมณศักดิ์เป็นพระครูปลัดเมธาวัฒน์) เป็นผู้ออกแบบดำเนินการรับผิดชอบจนเสร็จกระบวนพิธีการทุกอย่าง

วัตถุมงคลเหรียญรูปเหมือนหลวงปู่ที่ดังที่สุดคือเหรียญ "เราสู้" เนื่องจากมีเหตุการณ์ไม่สงบกระทบกระทั่งกันเกิดขึ้นทางด้านชายแดนประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา (เขมร) ในปี พ.ศ.๒๕๒๐ มีทหาร ตำรวจ ข้าราชการ พ่อค้าประชาชน เป็นจำนวนมากไปขอพึ่งพาอาศัยบารมีหลวงปู่ อยากได้สิ่งศักดิ์สิทธิ์จากหลวงปู่ไว้คุ้มครองป้องกันตัวและเป็นสิริมงคล ทางวัดดอยแม่ปั๋งขาดปัจจัยทั้งพ้นวิสัยที่จะจัดให้ทั่วถึงได้ พระอาจารย์หนู สุจิตฺโต เจ้าอาวาสและนายกสมาคม

สัมพันธวงศ์สมัยนั้น ร่วมกับวัดสัมพันธวงศ์ตกลงขออนุญาตหลวงปู่สร้างเหรียญ รูปเหมือนหลวงปู่ขึ้นจำนวนหนึ่งเพื่อแจกจ่ายแก่ทหาร ตำรวจ และพ่อค้าประชาชน ตลอดถึงผู้ร่วมออกทุนสร้างโดยอ้างเหตุผลและความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศ ชาติบ้านเมือง หลวงปู่ไม่ขัดข้องยินดีอนุญาตให้ดำเนินการได้ คณะกรรมการ ได้มอบให้เป็นภาระของพระครูวิบูลศีลวงศ์ เป็นผู้ออกแบบจัดสร้างเหรียญ และ ให้พระครูปลัดเมธาวัฒน์ ควบคุมการจัดพิมพ์ มอบให้อาจารย์ปลั่ง ชื่นกลิ่นธูปเป็นเจ้า พิธีการเชิญพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ผู้ศรัทธาในหลวงปู่แหวน เป็นประธานฝ่าย ฆราวาสประกอบพิธีแผ่เมตตาเหรียญแบบเราสู้ กระทำพิธีแผ่เมตตาอธิษฐานจิต ที่วิหารวัดดอยแม่ปั๋ง วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๐ นิมนต์เจ้าพระคุณหลวงปู่แหวน ลงมานั่งปรกแผ่เมตตาตั้งแต่เริ่มพิธีพระเจริญพระพุทธมนต์จนจบ หลวงปู่ออก จากสมาธินั่งปรกแล้ว ประพรมน้ำพระพุทธมนต์ให้โดยทั่วตลอดทั้งประชาชนผู้ เข้าร่วมพิธีเสร็จแล้วก็มีการแจกให้คณะต่าง ๆ ที่ไปร่วมพิธี มีนักข่าวหนังสือพิมพ์ ที่เชิญไปร่วมพิธี ได้รับแจกไปทั้งเหรียญและรูปเหมือนหลวงปู่ ขณะนั้นกำลังมี การปะทะต่อสู้กัน ทางชายแดนไทยด้านอรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี นักข่าว และทหารที่ได้รับเหรียญเราสู้ไปเวลานั้น ได้ต่อสู้ผจญภัยในสนามรบอย่างโชก โชนตลอดคืน และปลอดภัยรอดตายมาได้ทุกคน เพราะมีเหรียญเราสู้ประจำตัว อยู่ทุกคน จึงทำให้เหรียญเราสู้โด่งดังไปทั่วทุกหนทุกแห่ง มีประชาชนทุกเพศ ทุกวัยอยากได้ พากันหลั่งไหลมาขอที่วัดสัมพันธวงศ์บ้าง ที่วัดดอยแม่ปั๋งบ้าง จน เหรียญไม่พอแจกให้แก่ผู้ต้องการอยากได้

จำนวนเหรียญเราสู้ที่สร้าง

เหรียญโลหะรมดำ	จำนวน	๒๐๐,๐๐๐ เหรียญ
เหรียญทองคำ	จำนวน	๑๐๑ เหรียญ
เหรียญเงิน	จำนวน	๑๙๐ เหรียญ

ได้แจกแบ่งเหรียญเราสู้ไปดังนี้

๑. ทูลถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	๒๒,๕๒๐ เหรียญ
และเหรียญทองคำอีกจำนวน	๙ เหรียญ
๒. มอบให้พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	๓๐,๐๐๐ เหรียญ

๓. มอบให้รัฐมนตรีมหาดไทย นายสมัคร สุนทรเวช ๒๐,๐๐๐ เหรียญ

๔. มอบให้อธิบดีกรมตำรวจ ๑๐,๐๐๐ เหรียญ

๕. มอบให้ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ๑๑,๐๐๐ เหรียญ

๖. นอกจากนี้ก็แบ่งถวายวัดต่าง ๆ และผู้มีอุปการคุณในการช่วยออกทุนสร้างตามที่แสดงความจำนงไว้อีกจำนวนหนึ่ง

มีเหตุการณ์ที่ควรบันทึกไว้ในที่นี้เกี่ยวกับเรื่องเหรียญเราสู้ คือจำนวนที่มอบให้นายสมัคร สุนทรเวช รัฐมนตรีมหาดไทยขณะนั้น ท่านสั่งให้เจ้าหน้าที่เก็บรักษาไว้ที่ห้องพระนาค กระทรวงมหาดไทย มีนักเลงดีหัวแหลม เอาเหรียญปลอมมาแทรกเข้าไว้ในถุงเหรียญเราสู้ซึ่งบรรจุถุงละ ๑๐๐ เหรียญ ยักเอาเหรียญแท้ออกไปจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีอยู่หลายถุงด้วยกัน ท่านรัฐมนตรีสมัคร สุนทรเวช สมัยนั้นเอาเหรียญไปแจก เกิดมีคนที่ได้รับแจกไปทักว่าเหรียญปลอม ท่านรัฐมนตรีสมัครสงสัยไม่แน่ใจ จึงมาขอดูแม่พิมพ์เหรียญเราสู้ที่แท้จริง ซึ่งเก็บรักษาไว้ที่วัดสัมพันธวงศ์ เมื่อท่านดูแล้วจึงรู้ว่าอะไรแท้อะไรปลอมได้ร้องออกมาว่า เออไม่น่าเชื่อ มาเฟียกระทรวงมหาดไทยก็มีเหมือนกัน

อัจฉริยานุภาพหลวงปู่

หลวงปู่มีบุญญาธิการอภินิหาร ดลบันดาลอิฏฐผลแก่พุทธศาสนิกชนผู้เคารพนับถือในลักษณะการต่าง ๆ กัน ผู้ประสบภัยพิบัติหรือได้รับความเดือดร้อนในกรณีต่าง ๆ กัน เมื่อตั้งจิตใจอธิษฐานขอบารมีหลวงปู่เป็นที่พึ่ง คุ้มครองป้องกันหรือสงเคราะห์ช่วยเหลือ ก็เป็นเหตุให้ผู้นั้นได้รับผลสำเร็จดังที่ตนมุ่งมาดปรารถนาถ้าเป็นผู้มีศรัทธาเชื่อมั่นจริง ๆ ดังผู้หญิงวัยกลางคนหนึ่งได้ประสบมาด้วยตนเองคราววันงานวิสาขะรำลึก ปี พ.ศ.๒๕๒๖ คณะดำเนินงานได้อัญเชิญรูปหุ่นขี้ผึ้งหลวงปู่ มาประดิษฐานที่กรมประชาสัมพันธ์ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนกราบไหว้บูชา และมีประชาชนทุกเพศทุกวัยทั้งในกรุงและหัวเมืองได้มากราบไหว้บูชาคารวะหุ่นขี้ผึ้งเป็นจำนวนมากเป็นที่น่าอัศจรรย์

สุภาพสตรีที่กล่าวถึงเป็นคนหนึ่งในจำนวนคนเหล่านั้น ได้ขอพึ่งบารมีหลวงปู่ให้ช่วยเหลือเรื่องหนี้สิน ซึ่งมีอยู่ประมาณหมื่นบาท เธอได้ประสบผลสำเร็จตาม

ความตั้งใจ และได้ไปกราบนมัสการรูปหุ่นขี้ผึ้งหลวงปู่ ขณะที่ประดิษฐานอยู่ที่ตึกมงคลวิทยา วัดสัมพันธวงศ์ ก่อนที่จะอัญเชิญกลับวัดดอยแม่ปั๋ง เป็นทำนองแก้บน ข้าพเจ้าได้สอบถามเธอได้เล่าเรื่องนี้ให้ฟังพร้อมกับแสดงเหรียญรูปเหมือนหลวงปู่ที่ได้รับแจกไปให้ดู และตั้งใจจะปิดทองถวายท่านด้วย

บางคนเดินทางด้วยรถยนต์ รถคว่ำลงข้างถนนกลิ้งไปหลายตลบ มีชีวิตรอดมาได้ไม่เป็นอันตรายเพราะมีเหรียญหลวงปู่ติดตัว บางคนมีคดีขึ้นโรงขึ้นศาลเป็นคดีมีโทษหนักจะติดคุกติดตะรางตลอดชีวิต แต่อิทธาภินิหารหลวงปู่บันดาลให้หลุดพ้นไปได้อย่างน่าอัศจรรย์ และยังมีเรื่องต่าง ๆ อีกมากมายซึ่งไม่สามารถจะนำมาบรรยายให้หมดสิ้นในคราวนี้ได้

อาคารสุจิณฺโณ

เนื่องจากหลวงปู่มีอายุพรรษาย่างเข้าชราภาพแล้ว คณะศิษยานุศิษย์ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ มีอาตมภาพเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ และพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นประธานฝ่ายฆราวาส ตลอดคณะศรัทธาพุทธศาสนิกชนผู้มีความเคารพนับถือในหลวงปู่ ได้ปรารภกันว่าน่าจะได้จัดหาทุนสร้างอนุสรณ์สถานถวายหลวงปู่ เป็นสาธารณประโยชน์ สำหรับประชาชนทั่วไป ในฐานะที่หลวงปู่เป็นปูชนียบุคคล ของมวลชนทุกหมู่เหล่าทุกเผ่าพันธุ์ ได้ตกลงกันว่าจะสร้างตึกพยาบาลให้โรงพยาบาลเชียงใหม่ โดยขอสร้างเหรียญรูปเหมือนหลวงปู่ด้านหนึ่งอีกด้านหนึ่งเป็นพระปรมาภิไธยย่อของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน คิดกันว่าจะหาทุนให้ได้สัก ๓๐ ล้านบาท เป็นค่าสร้างอาคารเสียประมาณ ๒๐ ล้านบาท เหลือจากนั้น ตั้งเป็นมูลนิธิในนามของหลวงปู่สำหรับบำรุงตึกพยาบาลนั้น โดยคณะกรรมการดำเนินงานเสนอเรื่องนี้ไปยังโรงพยาบาลประจำจังหวัดเชียงใหม่ เขาตอบมาว่าไม่มีสถานที่จะให้สร้าง แต่ทางคณะแพทย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีโครงการที่จะสร้างตึกพยาบาลหลังหนึ่งตั้งงบประมาณไว้ ๘๐ ล้านบาท ถ้าทางคณะศิษยานุศิษย์หลวงปู่จะร่วมทุนแล้วสร้างเป็นอาคารหลังเดียวกันก็ยินดีต้อนรับ จึงตกลงร่วมกัน โดยพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นปวารณาต่อหลวงปู่รับจัดสรรงบประมาณภาครัฐบาลร่วมจัดสร้าง ทาง

เราเพียงแต่ขอชื่อตึกเป็นชื่อฉายาหลวงปู่แหวน จึงได้ร่วมมือกันจัดดำเนินการหาทุนทั้งทางกรุงเทพฯ-ทางเชียงใหม่-ทางรัฐบาล และประชาชนโดยทั่วไป ประมาณกันว่าสักร้อยกว่าล้านบาทก็จะสำเร็จ แต่เวลาประมูลก่อสร้างตามแบบแปลนแผนผังของโรงพยาบาลราคาตกเข้าไปสองร้อยห้าสิบกว่าล้าน ข้าพเจ้าซึ่งเป็นประธานฝ่ายบรรพชิตไม่มีปัญญาที่จะไปหาเงินเป็นล้าน ๆ ได้ แล้วแต่บารมีหลวงปู่ พอดีขณะนั้นท่านพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี รับแบ่งเบาภาระโดยจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินส่วนที่เกินจากจำนวนที่ตั้งงบไว้เดิมเพิ่มเติมช่วยเหลือจนสำเร็จเป็นตึกอาคารสุจิณฺโณ ๑๕ ชั้น ดังปรากฏแก่ทุกท่านที่โรงพยาบาลสวนดอก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อหลวงปู่ท่านอาพาธก็ได้ไปพักอาศัยให้แพทย์รักษาพยาบาลจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิตของหลวงปู่ และเป็นสถานที่อำนวยประโยชน์อย่างมหาศาลถาวรตลอดกาล

นับตั้งแต่พระคุณเจ้าหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ได้ถึงมรณภาพจากไป สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ โปรดฯ พระราชทานพระมหากรุณาธิคุณให้รับศพหลวงปู่ไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ และทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายเป็นลำดับมาครบถ้วนทุกประการ และด้วยได้อาศัยพระบรม-โพธิสมภารกับทั้งอาศัยบารมีธรรมอันมีอยู่ในหลวงปู่ ได้มีผู้ศรัทธาเลื่อมใสทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์บำเพ็ญกุศลอุทิศถวาย ตามกำลังสามารถของแต่ละเจ้าภาพโดยเสด็จพระราชกุศลไม่ขาดสายตั้งแต่ต้นจนถึงวันงานออกเมรุ ดังปรากฏตามรายการบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายโดยเสด็จพระราชกุศลอีกส่วนหนึ่ง พระราชศรัทธาที่ทรงพระราชทานแก่หลวงปู่ดังกล่าวนี้ ล้วนทำให้เกิดความเบิกบานแช่มชื่นปีติยินดีอย่างล้นพ้นประมาณแก่คณะศิษยานุศิษย์และพุทธศาสนิกชนทั่วไป

อาศัยเหตุนี้คณะศิษยานุศิษย์ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ จึงได้จัดพิมพ์หนังสือเป็นอนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ โดยเสด็จพระราชกุศลคราวนี้ ด้วยเดชะอำนาจกุศลส่วนธรรมวิทยาทานครั้งนี้กับทั้งอำนาจบุญกุศลราศีทั้งปวง อันคณะศรัทธาพุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้บำเพ็ญอุทิศถวายโดยเสด็จพระราชกุศลตั้งแต่ต้นจนถึงวันออกเมรุพระราชทานเพลิงศพนี้ จงเป็นผลสัมฤทธิ์อำนวยสุขสมบูรณ์ และกัลยาณเกียรติยศ แก่พระคุณเจ้าหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ทุก

ประการ ถ้าหากหลวงปู่ยังมีขันธสันดานไม่สิ้นภพสิ้นชาติ แต่ถ้าหลวงปู่หมดโอกาส สิ้นบุญ สิ้นบาป ไม่มีภพชาติอีกต่อไป ขอให้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นบุญญาธิการบารมีธรรมแก่ทุกท่านที่มาร่วมงานพระราชทานเพลิงศพคราวนี้และมิได้มาทุกถ้วนหน้ากัน เทอญ ฯ

พระธรรมบัณฑิต
เจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร
เจ้าคณะภาค ๑๑ (ธรรมยุต)
กรรมการมหาเถรสมาคม
๑๗ มกราคม ๒๕๓๐

อนุสรณ์

เนื่องในวโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระ-บรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ (ญาณ รามศิริ) ณ เมรุวัดดอยแม่ปั๋ง ตำบลแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ในวันเสาร์ที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๓๐ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม แก่บรรดาญาติ มิตร ศิษยานุศิษย์ ผู้เคารพนับถือใน หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ครั้งนี้หาที่สุดมิได้

คณะกรรมการมูลนิธิสุจิณฺโณอนุสรณ์ ได้มารำลึกถึงอุปการคุณและเมตตาธรรมแห่งหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ที่มีต่อศิษย์ผู้เคารพนับถือเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะมูลนิธิสุจิณฺโณอนุสรณ์แล้ว จึงได้พร้อมใจกันจัดพิมพ์หนังสือเป็นอนุสรณ์โดยเสด็จพระราชกุศล เพื่อแจกเป็นธรรมบรรณาการแก่ผู้มาร่วมในงานเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพครั้งนี้

สมัยที่พระคุณเจ้าหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ มีชีวิตอยู่ ข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปกราบนมัสการขอแนวทางธรรมะสำหรับดำรงชีวิต และนำมาประยุกต์ในการบริหารบ้านเมืองหลายครั้งหลายคราว ข้าพเจ้ามีความเลื่อมใสศรัทธาต่อหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นกรณีพิเศษ และเมื่อดิถีคล้ายวันที่หลวงปู่มีอายุครบ ๘ รอบ ๙๖ ปี วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๒๖ ข้าพเจ้าได้ไปอุปสมบทเป็นภิกษุที่วัดดอยแม่ปั๋ง ร่วมกับคณะผู้ศรัทธาจำนวน ๑๖ คน เรียกว่า "คณะโสฬสนวกภิกษุ" มีเจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชวาสนมหาเถร เสด็จเป็นองค์อุปัชฌายะ สำหรับข้าพเจ้าได้รับพระมหากรุณาธิคุณอย่างสูงสุดในชีวิต คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานผ้าไตรและอัฏฐบริขารครบถ้วนสำหรับการบวช ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นพระมหาเถระฝ่ายวิปัสสนาธุระ บริสุทธิ์บริบูรณ์ด้วยสีลาจารวัตร สมเป็นสาวกสงฆ์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารูปหนึ่ง มีปฏิปทาเมตตาคุณ บารมีธรรม ที่งดงามเหมาะสมต่อกาลสมัย ควรแก่การยกย่องสมบูรณ์ด้วยสัปปุริสธรรม สังคหวัตถุธรรม เป็นปูชนียสงฆ์ เป็นที่เคารพสักการะ

ของพุทธศาสนิกชนทั้งหลายโดยทั่วไป และด้วยเมตตาบารมีธรรมของหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ จึงก่อให้เกิดมีการก่อสร้างอาคารคอนกรีตสูง ๑๔ ชั้น ที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นตึกพยาบาลของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ เป็นอาคารที่อำนวยคุณประโยชน์นานัปประการแก่การแพทย์ สะดวกสบายแก่ประชาชนที่เจ็บไข้ได้ป่วยสำหรับการรักษาพยาบาล นับว่าหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ช่วยรับภาระเป็นการสนับสนุนส่วนราชการอย่างมาก ทางรัฐบาลจึงได้ตอบสนองพระคุณส่วนนี้ด้วยการให้จารึกนามฉายาของท่านให้เป็นชื่ออาคารว่า "สุจิณฺโณ" เป็นการประกาศเกียรติคุณ เป็นอนุสรณียะสถานให้ศิษยานุศิษย์และผู้มีส่วนร่วมในการก่อสร้างได้เกิดปีติปราโมทย์ ชื่นชม โสมนัสในผลงานสาธารณกุศลครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง เมื่อการก่อสร้างอาคารสุจิณฺโณเสร็จสมบูรณ์แล้ว ผลจากการนั้นก่อให้เกิดมีมูลนิธิสุจิณฺโณอนุสรณ์ ถึงปัจจุบันนี้

ด้วยอานุภาพแห่งบุญกิริยาวัตถุและทักขิณานุปทานปัจโจปการกิจที่คณะศิษย์และมูลนิธิสุจิณฺโณอนุสรณ์ และผู้เคารพนับถือได้บำเพ็ญอุทิศถวายแด่หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ อานิสงส์แห่งการพิมพ์หนังสือเล่มนี้เป็นธรรมบรรณาการแจกแก่ผู้มาร่วมงานพระราชทานเพลิงศพ จงเป็นพลวปัจจัยอำนวย วิบากสมบัติอิฏฐ-วิบุลมนุญผลแด่หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ที่ละสังขารไปแล้วตามสภาพคติธรรมดาของมนุษย์ทุกรูปทุกนาม หากหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ จะหยั่งทราบด้วยญาณวิถีทางใดทางหนึ่งแล้ว ขอได้อนุโมทนาสาธุการในกุศลบุญราศีทักขิณานุปทานกิจที่คณะศิษย์และผู้เคารพนับถือได้บำเพ็ญอุทิศถวาย ณ โอกาสนี้ตามควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพนั้น ๆ เทอญ

พลเอก ก. ชมะนันทน์

(เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์)

ประธานคณะกรรมการมูลนิธิสุจิณฺโณอนุสรณ์

๑๗ มกราคม ๒๕๓๐

ที่ รล ๐๐๐๔/๑๗๖๕๙

สำนักราชเลขาธิการ
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๑๗ ธันวาคม ๒๕๒๙

เรื่อง ขอพระราชทานพระบรมฉายาลักษณ์ที่เสด็จ ฯ ไปทรงนมัสการหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ในโอกาสต่าง ๆ

นมัสการ สมเด็จพระญาณสังวร
ประธานกรรมการอำนวยการงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

อ้างถึง ลิขิตที่ พิเศษ/๒๕๒๙ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๙

ตามลิขิตที่อ้างถึง ใคร่ขอพระราชทานพระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระรูปสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ที่เสด็จ ฯ ไปทรงนมัสการหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ในวาระต่าง ๆ เพื่อเชิญไปจัดพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ที่คณะกรรมการอำนวยการงานพระราชทานเพลิงศพ ฯ จะจัดพิมพ์ขึ้น ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว โปรดเกล้า ฯ พระราชทาน ซึ่งส่วนช่างภาพส่วนพระองค์ได้อัดขยายและเชิญมอบพระบรมฉายาลักษณ์ พระฉายาลักษณ์ และพระรูปตามกล่าวข้างต้น ให้ไปเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

จึงขอนมัสการมาเพื่อโปรดทราบ.

ขอนมัสการด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

(หม่อมหลวงทวีสันต์ ลดาวัลย์)
ราชเลขาธิการ

กองข่าว โทร. ๒๒๑๑๕๑ – ๕ ต่อ ๓๗

ประมวลภาพพระราชทาน

บุคคลใดเลี้ยงมารดาและบิดาโดยชอบ เพราะการบำรุงมารดาและบิดานั่นแล บัณฑิตย่อมสรรเสริญบุคคลนั้นในโลกนี้ทีเดียว บุคคลนั้นละไปจากโลกนี้แล้ว ย่อมบันเทิงในสวรรค์ ฯ

สารบัญ

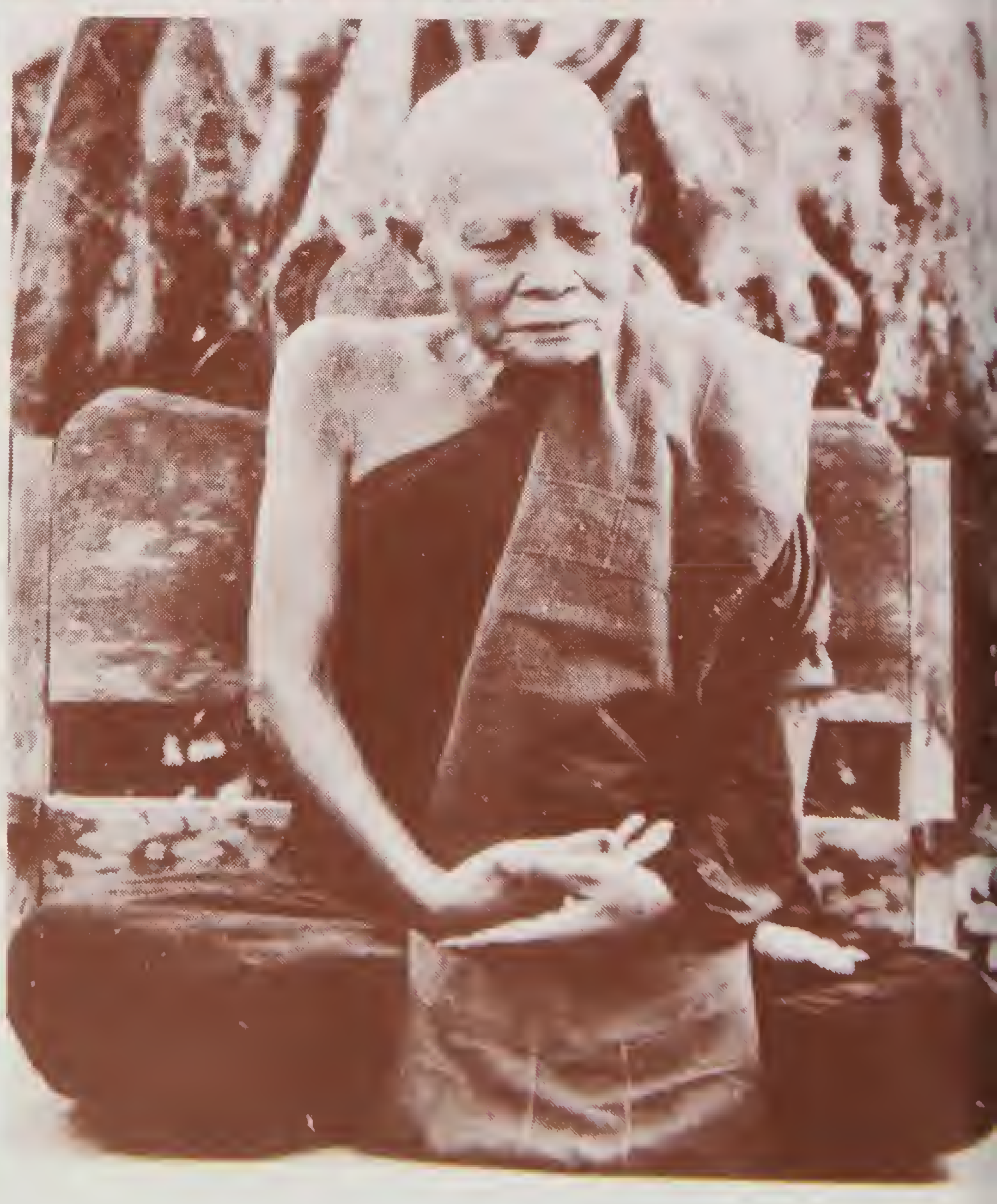
ประมวลภาพพระคุณเจ้าหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

ความโกรธอย่าได้ครอบงำท่านทั้งหลาย และท่านทั้งหลายอย่าได้โกรธตอบต่อบุคคลผู้โกรธ ความไม่โกรธและความไม่เบียดเบียน ย่อมมีในท่านผู้ประเสริฐทุกเมื่อ ฯ

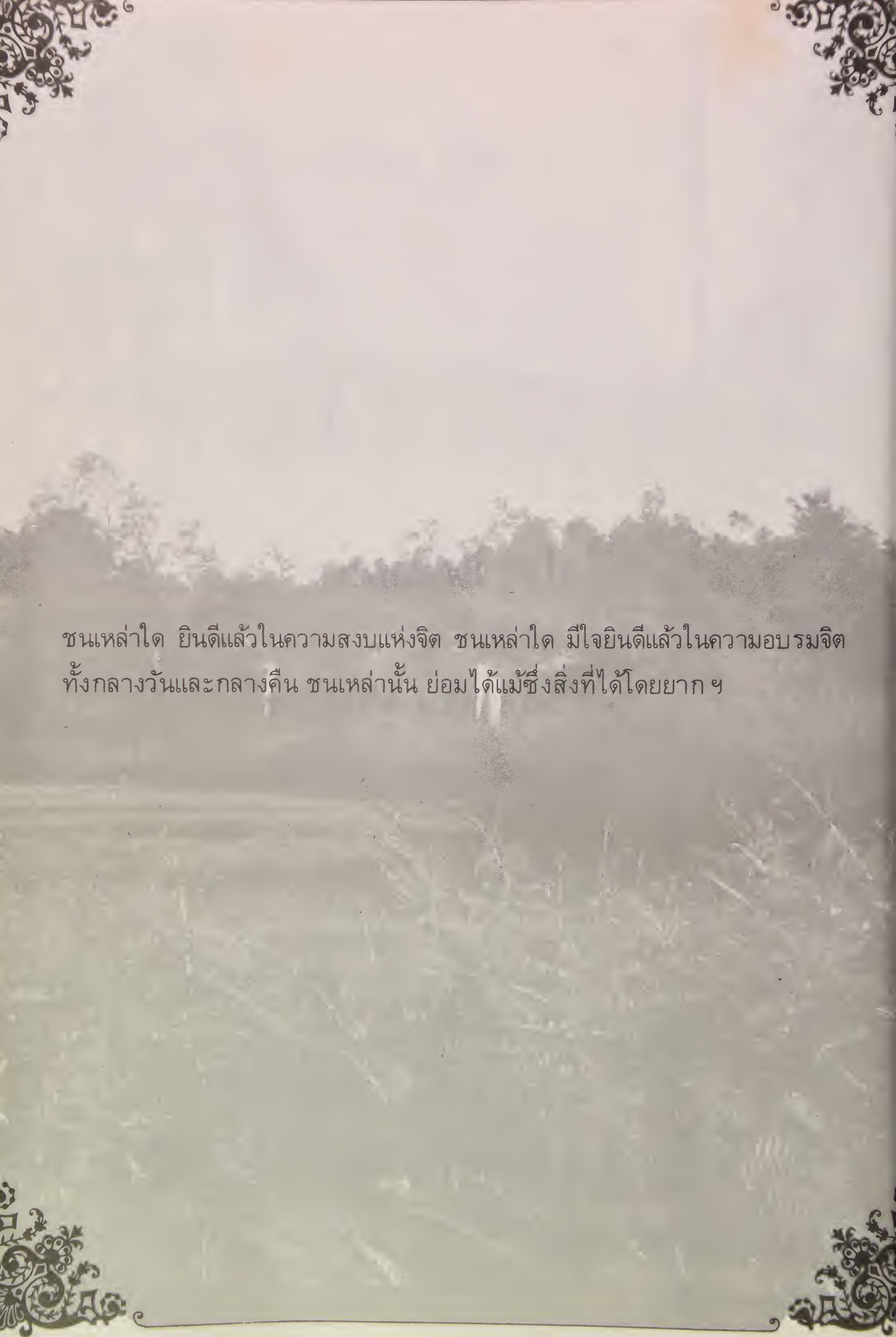

ประวัติโดยย่อ

ของ

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

วัดดอยแม่ปั๋ง อ. พร้าว จ. เชียงใหม่

ชนเหล่าใด ยินดีแล้วในความสงบแห่งจิต ชนเหล่าใด มีใจยินดีแล้วในความอบรมจิต ทั้งกลางวันและกลางคืน ชนเหล่านั้น ย่อมได้แม้ซึ่งสิ่งที่ได้โดยยาก ฯ

ชาติภูมิและถิ่นกำเนิด

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่บ้านนาโป่ง ตำบลหนองใน แต่ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น ตำบลนาโป่ง อำเภอเมือง จังหวัดเลย นัยว่าเดิมท่านมีชื่อว่า "**ญาณ**" เกิดปีพุทธศักราช ๒๔๓๐ ตรงกับปีกุน วันที่ ๑๖ มกราคม วันจันทร์ ขึ้น ๓ ค่ำ หลวงปู่ถือกำเนิดมาในตระกูลช่างตีเหล็ก ลำดับวงศ์ตระกูลมีดังนี้

ฝ่ายบิดา ปู่และย่า ไม่ปรากฏชื่อ บิดามีชื่อว่า **ใส** นามสกุล **รามศิริ**

ฝ่ายมารดา ตา มีชื่อว่า ตาขุนแก้ว ยายมีชื่อว่า ยายขุนแก้ว มารดาชื่อว่า **แก้ว รามศิริ**

หลวงปู่มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๑ คน เป็นพี่สาวชื่อ **นางเบ็ง ราช-อักษร** เมื่อหลวงปู่อายุประมาณ ๕ ขวบคือพอจำความได้บ้าง มารดาก็ถึงแก่กรรม เมื่อมารดาถึงแก่กรรมแล้ว หลวงปู่จึงตกเป็นภาระในการดูแลรักษาของตาและยายต่อมา

ส่วนบิดานั้น ต่อมาได้ภรรยาใหม่อีก ๓ คน

คำสั่งของมารดา

พอให้กำเนิดหลวงปู่อายุได้ประมาณ ๕ ขวบ นางแก้วก็เริ่มป่วยกระเสาะกระแสะ อาการป่วยมีแต่ทรงกับทรุด ถึงแม้นายใสผู้เป็นสามีตลอดจนตาและยายจะเอาใจใส่ดูแลรักษาเป็นอย่างดี การที่จะหายดูมีความหวังน้อยเข้าทุกวัน มารดาได้ป่วยอยู่เป็นเวลานาน อาศัยท่านเป็นคนสนใจในการบุญการกุศล จึงได้ระลึกถึงพระรัตนตรัยเป็นอารมณ์ แม้จะได้รับทุกขเวทนาจากการเจ็บป่วยก็เป็นผู้ไม่หลงลืมสติ วันหนึ่งเมื่อเห็นว่ากำลังของตนจะทนต่อทุกขเวทนาต่อไปไม่ได้อีกแล้ว จึงเรียกลูกชายคนเดียวคือ หลวงปู่แหวนเข้ามาใกล้ ๆ แล้วนางได้จับมือลูกชายคนเดียวไว้แน่นแล้วกล่าวแก่ลูกชายว่า *"ลูกเอ๋ย แม่ยินดีต่อลูก สมบัติใด ๆ ในโลกนี้ จะเป็นกี่ล้านกี่โกฏิก็ตามแม่ก็ไม่ยินดี แม่จะยินดีมากถ้าลูกจะบวชให้แม่ เมื่อลูกบวชแล้วให้ตายกับผ้าเหลือง ไม่ต้องสึกออกมามีลูกมีเมียนะ"* เมื่อได้สั่งเสียลูกชายคนเดียวแล้วต่อมาไม่นานนัก นางแก้วก็ถึงแก่กรรมด้วยอาการอันสงบ

คำสั่งของมารดาในครั้งนั้นเป็นเหมือนคำประกาศิต พรสวรรค์ คอยเตือนสติของหลวงปู่อยู่เสมอ ในกาลต่อมาคำสั่งของมารดานี้เองเป็นพลังส่งให้หลวงปู่

ได้พ้นอุปสรรค ต่อมาเมื่อได้บวชตามคำของมารดาแล้ว สมัยออกบำเพ็ญพรต พบอุปสรรคเข้ามาขัดขวางทำให้จิตใจอ่อนไหว คำสั่งของมารดาจะมาปรากฏขึ้นที่ใจ ทำให้เป็นพลังส่งเสริมให้มีกำลังใจต่อสู้ผ่านอุปสรรคมาได้ทุกครั้ง แม้ปัจจุบันคำสั่งของมารดาก็ยังก้องอยู่ในความทรงจำมิรู้เลือน

บุพนิมิตปรากฏและบรรพชาเป็นเณร

ระหว่างที่หลวงปู่ยังอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของตาและยายอยู่นั้น บุพนิมิต คือสิ่งบอกเหตุซึ่งอาจจะมีได้ในบางคนแต่ไม่ทั่วไป ว่าบุคคลผู้นั้นในอนาคตจะมีชีวิตเป็นอย่างไร กล่าวคือในคืนวันหนึ่งขณะที่ยายกำลังนอนหลับ ได้ฝันไปว่า ได้เห็นหลานของตนคือหลวงปู่แหวนไปนอนอยู่ในดงขมิ้นจนทั้งเนื้อทั้งตัวแลดูเหลืองอร่ามไปหมด

พอตื่นนอนขึ้นแต่เช้าตรู่ ยายจึงเล่าความฝันให้ฟังว่า *"เมื่อคืนนี้ยายนอนหลับได้ฝันประหลาดมาก ยายฝันว่าเจ้าไปนั่งไปนอนอยู่ในดงขมิ้นจนทั้งเนื้อทั้งตัวของเจ้าแลดูเหลืองอร่ามไปหมด ดูแล้วน่ารักน่าเอ็นดูยิ่งนัก ยายเห็นว่าเจ้านี้ดูจะมีอุปนิสัยวาสนาในทางบวช ยายขอให้เจ้าบวชจนตลอดชีวิตตายกับผ้าเหลือง ไม่ต้องสึกออกมามีลูกมีเมียได้ไหม"* เมื่อหลวงปู่ได้ฟังยายพูดดังนั้นจึงตกลงรับปากกับท่านไปว่าได้ ยายได้ยินหลานรักรับปากรับคำเช่นนั้นท่านก็แสดงความยินดี ด้วยการลูบศีรษะลูบหลังอยู่ไปมา

ในเวลานั้นหลวงปู่มีญาติเป็นชายอยู่คนหนึ่งอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน มีศักดิ์เป็นน้า น้าคนนี้ชอบมาเล่นหัวด้วยกันเสมอทุก ๆ วัน วันหนึ่งยายได้เรียกน้าคนนั้นเข้าไปหาแล้วพูดว่า ยายจะให้เจ้าทั้งสองคนบวชเป็นเณร เมื่อบวชแล้วไม่ต้องสึก เจ้าจะบวชอยู่ได้ไหม น้าคนนั้นตอบยายไปว่า บวชอยู่ได้

ครั้นแล้วยายหันมาทางหลวงปู่อีกแล้วพูดว่า *เจ้าเล่าจะบวชอยู่ได้ไหมไม่ต้องสึก* ซึ่งหลวงปู่ก็ตอบท่านไปอย่างที่เคยตอบไปว่า *บวชอยู่ได้* ซึ่งท่านก็ยินดีเอิบอิ่มใจและได้แสวงหาบริขารสำหรับให้หลานทั้งสองเพื่อบรรพชาเป็นสามเณร เมื่อได้บริขารที่จำเป็นครบแล้ว ยายได้นำหลานทั้งสองไปถวายตัวต่ออุปัชฌาย์ที่ **วัดโพธิ์ชัย** ซึ่งเป็นวัดประจำหมู่บ้านนาโป่ง เพื่อฝึกหัดขานนาคและรับบรรพชาเป็นสามเณรต่อไป ภายหลังเมื่อได้บรรพชาเป็นสามเณรเรียบร้อยแล้ว สามเณรทั้งสองก็ได้อยู่จำพรรษาที่วัดโพธิ์ชัย บ้านนาโป่งนั่นเอง

การพลัดพรากจากสิ่งที่รักเป็นทุกข์

ในระหว่างเข้าพรรษาแล้วได้ประมาณสองเดือน สามเณรที่บวชพร้อมกันมีศักดิ์เป็นน้านั้นเกิดอาพาธอย่างหนัก อุปัชฌาย์และญาติโยมได้ช่วยกันดูแลพยาบาลกันจนสุดความสามารถ แต่อาการป่วยก็มีแต่ทรงกับทรุด พอออกพรรษาสามเณรนั้นถึงแก่มรณภาพ ซึ่งทำให้เป็นที่สะเทือนใจของหลวงปู่ในขณะนั้นเป็นอย่างมาก เพราะเป็นทั้งญาติเป็นทั้งเพื่อนเล่นเป็นคู่นาคอยู่ด้วยกันอีกภายหลังจากได้บรรพชาแล้ว เมื่ออยู่ ๆ อีกฝ่ายหนึ่งมาจากไปเสียโดยไม่มีวันจะกลับนั้น ปุถุชนคนไหนเลยจะไม่มีน้ำตาเป็นเครื่องปลอบใจตนยามโศกเช่นนี้

ก่อนจะจัดการศพ ยายได้พูดเป็นเชิงเตือนย้ำคำพูดเดิมของท่านอีกครั้งหนึ่งว่า "เณร ๆ จะบวชไปจนตายกับผ้าเหลืองอย่างนี้ได้ไหม" ซึ่งหลวงปู่ก็รับคำกับท่านอย่างที่เคยรับไว้แล้วว่าบวชอยู่ได้

การบรรพชาอยู่ที่วัดโพธิ์ชัยนั้นไม่ได้ศึกษาอะไร เพราะไม่มีใครสอนวันหนึ่ง ๆ ก็มีการไหว้พระสวดมนต์บ้างเล่นบ้างตามภาษาเด็ก ๆ ที่มีเวลาว่าง ปีที่หลวงปู่บรรพชานั้นมีอายุได้ประมาณ ๙ ขวบ คือตกในประมาณปี พ.ศ. ๒๔๓๙ การศึกษาของหลวงปู่ตั้งแต่อยู่ในวัยเด็กตลอดจนได้รับบรรพชาเป็นสามเณรนั้นไม่ปรากฏหลักฐานว่าท่านได้รับการศึกษาอะไร เพราะการศึกษาในสมัยนั้นยังไม่แพร่หลายไปทั่วประเทศดังเช่นเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

จากมาตุภูมิไปเมืองอุบลราชธานี

จากการเล่าของหลวงปู่เอง ท่านเล่าว่า* ท่านจากบ้านไปจังหวัดอุบลเพื่อไปศึกษา **มูลกัจจายน์** ท่านไปพักอยู่วัดสร้างถ่อ อ.หัวตะพาน ในสมัยนั้นอุบลฯ เป็นจังหวัดที่มีการศึกษามูลกัจจายน์กันอย่างแพร่หลาย มีสำนักเรียนที่มีชื่อเสียงอยู่หลายแห่ง ว่าเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตของอุบล มีครูอาจารย์สอนกันอย่างเป็นหลักฐาน สำนักที่มีชื่อเสียงมากมีครูอาจารย์มาก มีนักเรียนมากได้แก่ **สำนักเรียนวัดเวฬุวัน บ้านไผ่ใหญ่ บ้านแค็งใหญ่ บ้านหนองหลัก บ้านสร้างถ่อ**

---

* ประมาณปี ๒๕๒๓ หลวงปู่แหวนได้ประทานเมตตาเล่าเรื่องของท่านให้พระผู้เฝ้าอุปัฏฐากฟังและบันทึกเทปไว้

ในแคว้นแดนอีสานทั้ง ๑๕ จังหวัดสมัยโบราณ ใครต้องการศึกษาหาความรู้จะต้องมุ่งเดินทางไปศึกษาตามสำนักดังกล่าวมาแล้ว การเรียนมูลกัจจายน์นั้นเป็นการเรียนที่ค่อนข้างยาก ผู้เรียนต้องเป็นผู้ที่มีสมองดีจริง ๆ จึงจะเรียนได้จบหลักสูตร แต่ถ้าเรียนได้จนจบหลักสูตรแล้ว ผู้นั้นได้รับการนับถือจากคนทั่วไปว่าเป็นนักปราชญ์ เพราะเป็นผู้แตกฉานในทางด้านตำรับตำราสามารถแปลหนังสือได้ทุกชนิดโดยไม่ติดขัด

ต่อมาภายหลัง **สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส** ทรงเห็นว่าการเรียนแบบมูลกัจจายน์นั้นยากเกินไป มีผู้เรียนได้จบหลักสูตรน้อย และต้องเสียเวลาในการเรียนนานเกินความจำเป็น จึงทรงปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนเสียใหม่ ซึ่งได้ใช้เป็นหลักสูตรของการศึกษาฝ่ายคณะสงฆ์มาจนถึงปัจจุบัน นับแต่นั้นมาการเรียนมูลกัจจายน์ จึงถูกลืมในวงการศึกษาของคณะสงฆ์มาจนทุกวันนี้

หลวงปู่เล่าว่า การเรียนในสมัยนั้นไม่มีห้องเรียนเช่นสมัยปัจจุบัน อาจารย์ที่สอนก็แยกกันอยู่คนละที่ ส่วนมากไม่ได้อยู่ในที่แห่งเดียวกัน ดังนั้นเมื่อถึงเวลาเรียนนักเรียนต้องแบกหนังสือไปเรียนกับอาจารย์ถึงที่อยู่ของอาจารย์ทีเดียว วันนี้เรียนวิชานี้แบกหนังสือไปเรียนกับอาจารย์นี้ วันพรุ่งนี้เรียนวิชานั้นแบกหนังสือไปเรียนกับอาจารย์นั้น แบกไปแบกมาอยู่เช่นนี้จนกว่าจะเรียนจบ ที่ว่าแบกหนังสือนั้นแบกกันจริง ๆ เพราะในสมัยก่อนหนังสือที่พิมพ์เป็นเล่มยังไม่มีเช่นปัจจุบัน หนังสือที่ใช้ในการเรียนการสอนใช้คัมภีร์ใบลานเป็นพื้น นักเรียนต้องเคารพหนังสือเพราะถือว่าหนังสือเป็นพระธรรมจะดูถูกไม่ได้เป็นบาป เวลาว่างจากการเรียนนักเรียนทั้งหลายต้องเข้าป่าหาใบลานมาไว้สำหรับทำคัมภีร์เพื่อฝึกหัดจารหนังสือ

เพื่อน ๆ ที่เรียนหนังสือด้วยกันในสมัยนั้นเท่าที่จำได้มีพระเฮียง พระเหลา สำหรับอาจารย์ที่สอนนั้นเท่าที่จำได้มี พระอาจารย์เอี่ยม วัดเวฬุวัน บ้านไผ่ใหญ่ พระอาจารย์ชม พระอาจารย์ชาลี พระอาจารย์อ้วน สอนไวยากรณ์ด้วย สอนแปลด้วย

การเรียนแปลก็แปลคัมภีร์พระปาติโมกข์เป็นพื้น แปลกันจนคล่องแคล่วขึ้นใจ เรื่องนี้เป็นเรื่องจริง เพราะหลวงปู่ท่านเคยเล่าว่าองค์ท่านเองไม่เคยท่องปาติโมกข์ แต่ท่านยกสิกขาบทขึ้นมาแล้วแปลได้อย่างคล่องแคล่วไม่ติดขัด

ขณะที่กำลังเรียนหนังสืออยู่นั้นพอดีอายุครบบวช ก็เลยอุปสมบทในสีมา **วัดสร้างถ่อนั้น**เอง โดยมี **ท่านพระอาจารย์แว่น เป็นพระอุปัชฌาย์** ส่วนกรรมวาจาจารย์และอนุสาวนาจารย์นั้นจำไม่ได้

บอกให้อาจารย์สึกและมูลเหตุแห่งการเตือนตน

ระหว่างกำลังเรียนอยู่ ท่านอาจารย์อ้วนและอาจารย์เอี่ยมต่างอาพาธด้วยโรคนอนไม่หลับ หมอทั้งหลายช่วยรักษาอย่างไรก็ไม่หาย หลวงปู่ ซึ่งไปเฝ้าพยาบาลได้แนะนำให้อาจารย์เปลี่ยนเพศเสีย บางทีโรคอาจหายได้ และหากยังมีความอาลัยในสมณเพศอยู่ ค่อยกลับมาบวชใหม่ อาจารย์ก็ทำตาม ปรากฏว่าโรคหายดี และต่างมีครอบครัวไปหลังจากอาจารย์อ้วน อาจารย์เอี่ยม ลาสิกขาไปไม่นาน บรรดาครูอาจารย์ที่สอนหนังสือคือ อาจารย์ชม อาจารย์ชาลีและคนอื่น ๆ ก็ลาสิกขาไปหมด ทำให้การเรียนมูลกัจจายน์ต้องหยุดชะงักลง เวลานั้นรู้สึกจิตใจว้าวุ่นรวนเร เพราะความว้าเหว่ขาดที่พึ่ง จึงมาพิจารณาดูว่าจะทำอย่างไรดี จะอยู่ที่นี่ต่อไปหรือจะไปที่อื่น และพิจารณาต่อไปว่าบรรดาครูอาจารย์ทั้งหลายนั้น ท่านสึกออกไปเพราะเหตุไรหนอ *เมื่อพิจารณาทบทวนไปมาเกิดความรู้สึกอย่างหนึ่งขึ้นมาว่า บรรดาครูบาอาจารย์เหล่านั้น ที่สึกออกไปล้วนแต่เพราะกามทั้งสิ้น เป็นไปในอำนาจของกาม* กามนี้เป็นอุปสรรคเครื่องขัดขวางบุคคลผู้มุ่งต่อความดี บรรดาสัตว์ทั้งหลายยอมตายเพราะกามนี้มามากต่อมาก เพราะความสำคัญผิด ไม่รู้จักโทษของกามที่แท้จริง ปล่อยใจปล่อยกายให้ตกไปสู่อำนาจของกามเข้า เมื่อถูกกามครอบงำจิตแล้วไม่รู้สึก สำคัญผิดคิดว่าดี จึงยอมตัวลงบำรุงบำเรอ ท้ายที่สุดก็ถอนตัวไม่ออก

ในที่สุดหวนระลึกไปถึงความตั้งใจที่ได้รับปากไว้กับมารดาและยายว่า **จะบวชไปจนตายกับผ้าเหลือง** รำพึงอยู่ในใจว่ามีทางใดบ้างที่จะทำให้เราบวชแล้ว อยู่ได้ตลอดไปจนตายกับผ้าเหลืองตามที่รับคำไว้กับมารดาและยาย ความรู้สึกอีกอย่างหนึ่งเกิดขึ้นมาว่า *การออกปฏิบัติเป็นทางเดียวเท่านั้นที่จะทำให้เราบวชอยู่ได้จนตลอดชีวิต เหมือนครูอาจารย์ทั้งหลายในกาลก่อนที่ท่านบวชแล้ว ออกปฏิบัติอยู่กันแต่ตามป่าตามเขา ไม่ได้อาลัยอาวรณ์อยู่กับหมู่คณะ* จึงมาคิดทบทวนดูครูอาจารย์ทั้งหลายผู้มีชื่อเสียงบวชแล้วออกปฏิบัติกันในสมัยนั้น ว่ามีอยู่ ณ ที่ใด

บ้าง เท่าที่ได้ทราบขณะนั้นมีอยู่สามแห่งด้วยกันคือ ทางเวียงจันทน์ก็มี ทางท่า-อุเทน จังหวัดนครพนมก็มี ทางสกลนครก็มี

เมื่อพิจารณาถึงบรรดาครูอาจารย์ต่าง ๆ นั้นแล้วจึงตัดสินใจว่า เราควรไปหา **อาจารย์ทางสกลนคร** ดีกว่า

วันนั้น ตกเย็นรีบอาบน้ำตั้งแต่ยังวัน พอพลบค่ำก็ไหว้พระสวดมนต์เสร็จแล้ว ได้ตั้งสัจจาธิษฐานตั้งตรงต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ว่าตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าขออุทิศชีวิตพรหมจรรย์ของข้าพเจ้าแด่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยอำนาจของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็ดี ด้วยอำนาจบุญบารมีของข้าพเจ้า ที่ข้าพเจ้าได้อบรมสั่งสมมาก็ดี ขอให้ข้าพเจ้าได้พบ หรือได้ข่าวครูอาจารย์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ผู้สามารถแนะนำสั่งสอนข้าพเจ้าได้ แม้ท่านจะอยู่ ณ ที่ใด ๆ ก็ตาม ขอให้ข้าพเจ้าได้พบหรือได้ยินข่าวของท่านในเร็ววัน เมื่อข้าพเจ้าออกปฏิบัติแล้ว อุปสรรคใด ๆ จงอย่าได้มีแก่ข้าพเจ้าเลย

เมื่อตั้งสัจจาธิษฐานแล้ว ทำให้เกิดขนลุกซู่ซ่าเย็นซาบซ่านไปทั่วทั้งตัว เบากายเบาใจ คืนนั้นทั้งคืนรู้สึกว่ามีใจปลอดโปร่ง เบากายเบาใจตลอดทั้งคืน รุ่งขึ้นเวลาไปบิณฑบาตได้บอกความในใจของตนแก่โยมอุปัฏฐากคือ แม่กาสี ซึ่งโยมอุปัฏฐากแสดงความยินดีด้วย พร้อมทั้งกล่าวให้ความหวังไว้ว่า ถ้าได้ยินข่าวหรือรู้ว่า **ท่านอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** มาถิ่นนี้เมื่อใด หรือเพียงได้ทราบข่าวว่าท่านอยู่ ณ ที่ใดก็ตาม จะรีบบอกข่าวนี้ให้ทราบทันที

ต่อมาประมาณ ๒ - ๓ วัน แม่กาสีโยมอุปัฏฐากได้บอกข่าวว่า ท่านอาจารย์จวง วัดธาตุเทิง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ไปกราบนมัสการหลวงปู่มั่นเพิ่งจะกลับมา ให้ไปถามท่านอาจารย์จวงดู บางทีอาจจะรู้เรื่องราวของท่านอาจารย์มั่นอย่างละเอียดได้

เมื่อได้ทราบข่าวดังนั้นก็ดีใจมาก รีบเตรียมบริขารบอกลาผู้คุ้นเคยแล้ว เดินทางออกจากวัดบ้านสร้างถ่อเดินมุ่งตรงไปสู่อำเภอเขื่องในและไปยังวัดบ้านธาตุเทิง เข้านมัสการถามถึงที่อยู่ของหลวงปู่มั่น กับท่านพระอาจารย์จวงทันทีโดยไม่ปล่อยเวลาให้ผ่านไปเปล่า ณ ที่วัดบ้านธาตุเทิงนั่นเอง ได้รับการบอกเล่าจากท่านพระอาจารย์จวงเกี่ยวกับหลวงปู่มั่น ตามที่ท่านได้ไปกราบนมัสการและฟังธรรมแล้ว โดยท่านได้เล่าให้ฟังว่า

"บรรดาครูบาอาจารย์ที่ออกปฏิบัติเวลานี้ คงจะไม่มีใครเกิน **ญาคูมั่น*** ไป ครั้งแรกผมก็ได้ยินแต่กิตติศัพท์มีผู้เล่าให้ฟังว่า ท่านเทศน์เก่ง รู้ใจคนฟัง มีผู้คนไปฟังธรรมจากท่านมากมายครั้งแรกผมเชื่อบ้างไม่เชื่อบ้าง ต่อมาผมมีโอกาสเดินทางไปอุดร ผมจึงไปกราบนมัสการฟังธรรมจากท่าน พอผมไปถึง ผมยังไม่ได้พูดอะไรเลย ท่านพูดอย่างนั้นอย่างนี้ จนผมไม่กล้าพูดอะไร ผมกลัวท่านมาก ท่านรู้ใจเราจริง ๆ

"ถ้าท่านจะไปศึกษาอยู่กับท่าน ไปเถิด ผมยังมองไม่เห็นใครเวลานี้ นอกจาก **ญาคูมั่น**องค์เดียว ท่านปฏิบัติได้เด็ดเดี่ยวจริง ๆ ท่านชอบไปองค์เดียวไม่ชอบระคนด้วยหมู่คณะ มีนิสัยหลีกเร้น ปรารภความเพียรไม่ท้อถอย มีพระภิกษุสามเณรและประชาชนจำนวนมาก ไปกราบนมัสการและฟังธรรมจากท่านเสมอไม่ได้ขาด"

จากการได้ฟังคำบอกเล่าจากท่านพระอาจารย์จวงเช่นนั้น ทำให้เพิ่มความศรัทธาในหลวงปู่มั่นยิ่งขึ้น ถึงแม้จะยังไม่เคยได้พบเห็นก็ตาม

ได้พักอยู่ที่วัดบ้านธาตุเทิง กับท่านพระอาจารย์จวง พอมีกำลังดีแล้ว จึงได้กราบลาท่านไปเพื่อติดตามหาหลวงปู่มั่นต่อไป ออกเดินทางจากวัดบ้านธาตุเทิง อำเภอเขื่องใน ผ่านไปตามเส้นทางต่อไปนี้ ม่วงสามสิบคำเขื่อนแก้ว ยโสธร เลิงนกทา มุกดาหาร คำชะอี นาแก สกลนคร พรรณานิคม สว่างแดนดิน หนองหาร อุดรธานี บ้านผือ **การเดินทางในคราวนั้นจึงนับว่าเป็นการเดินทางไกลและยาวนานเป็นครั้งแรก**

ได้พบอาจารย์ตามความตั้งใจ

เมื่อเดินทางเข้าเขตอุดรแล้ว พยายามถามข่าวว่าเวลานั้น **หลวงปู่มั่น** ท่านพักอยู่ที่ไหน ในที่สุดทราบว่าหลวงปู่มั่นพักอยู่ที่อำเภอบ้านผือ จึงรีบติดตามท่านไปยังอำเภอดังกล่าว เมื่อไปถึงอำเภอบ้านผือแล้วถามข่าวจากชาวบ้าน ทราบว่าหลวงปู่มั่นกำลังพักภาวนาอยู่ที่ดงมะไฟ บ้านค้อ จึงรีบเดินทางติดตามท่านไปยัง

---

* ภาษาพื้นเมือง เรียกชื่อ หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

สถานที่ดังกล่าวนั้น **ณ ที่ดงมะไฟ บ้านค้อนี้เอง ได้พบอาจารย์ที่ตนเองอยากจะพบมานานเป็นครั้งแรก**

ในการพบกับท่านเป็นครั้งแรกนั้น คำแรกที่ท่านถามคือ *มาจากไหน* จึงกราบเรียนท่านไปว่า *มาจากอุบล* คำที่ท่านกล่าวเป็นคำที่สอง แต่เป็นคำแรกที่ท่านสั่งสอนก็คือ *"เออ ต่อไปนี้ภาวนา ความรู้ที่เรียนมาให้เอาใส่ตู้ไว้ก่อน"*

คำพูดเพียงเท่านี้รู้สึกว่ามีความหมายมากเหลือเกินในขณะนั้น ตามความรู้สึกแล้วเมื่อได้พบท่านตามความตั้งใจไว้ก็แสนจะดีใจ เมื่อท่านพูดว่า **ต่อไปนี้ให้ภาวนา** ยิ่งเพิ่มความดีใจขึ้นไปอีกเท่าตัว ไหนจะดีใจเพราะความตั้งใจของตนบรรลุความประสงค์แล้ว ไหนอาจารย์บอกให้ภาวนา จึงทำให้จิตใจขณะนั้นเอิบอิ่มอย่างบอกไม่ถูก เพราะความปรารถนาของตนได้สำเร็จตามความตั้งใจแล้ว

จำใจจากไปสู่มาตุภูมิ ๒๔๖๑

ในขณะที่กำลังดีใจอยู่กับการได้พบอาจารย์ ตามความตั้งใจไว้นั่นเอง เมื่อมาอยู่อบรมกับท่านได้ ๔ วัน วันที่ ๕ ก็มีพี่เขยและน้าเขยตามไปพบบอกความประสงค์ว่าทางบ้านให้มาตามรับกลับคืนไปเยี่ยมบ้าน

เมื่อมานึกทบทวนดูเหตุการณ์ที่ผ่านไป นับแต่ได้ออกจากบ้านไปศึกษามูลกัจจายน์อยู่เมืองอุบลเป็นเวลาถึง ๑๐ ปีเศษ ระหว่างนั้นไม่เคยกลับไปเยี่ยมบ้านเลย เมื่อมานึกถึงโยมบิดาเวลา ๑๐ ปีเศษนั้นคงจะชราลงไปมากแล้ว กลับไปเยี่ยมโยมบิดาบ้างก็คงจะดี จึงตกลงใจกลับไปเยี่ยมบ้านพร้อมกับญาติที่มารับ

เวลาเย็นหลังจากทำกิจวัตรแล้ว จึงเข้าไปกราบลาอาจารย์คือ *หลวงปู่มั่น* กราบเรียนให้ท่านทราบว่ามีญาติจากจังหวัดเลยมารับให้กลับไปเยี่ยมบ้าน หลวงปู่มั่นท่านถามว่า กลับไปทำไมบ้าน

กราบเรียนท่านว่า กลับไปให้โยมบิดา พี่ น้อง และ ญาติ ๆ ได้เห็นหน้าเท่านั้นเอง

ท่านพูดว่า เออไปแล้วให้รีบกลับมา อย่าอยู่นาน อยู่นานไม่ได้ ประเดี๋ยวเสียท่าเขานะ เสียท่าเขาถูกเขามัดไว้แล้ว ประเดี๋ยวจะดิ้นไม่หลุด

อนึ่ง **ที่ดงมะไฟบ้านค้อ นี้** นอกจากหลวงปู่แหวนจะได้พบอาจารย์ตาม

ความตั้งใจไว้แล้ว หลวงปู่ยังได้พบกับสหธรรมิกผู้มีอัธยาศัยตรงกัน ซึ่งเป็นสหจรร่วมกันไปทุกหนทุกแห่ง ซึ่งจะกล่าวต่อไป ท่านนั้นก็คือ **หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม**

เมื่อท่านอนุญาตแล้ว รุ่งขึ้นอีกวันก็ออกเดินทางกลับจังหวัดเลยตั้งแต่เช้าตรู่ของวันใหม่ เดินทางไปถึงบ้านแล้วได้ไปพักอยู่ที่ **วัดโพธิ์ชัย** ข่าวการกลับมาเยี่ยมบ้านของหลวงปู่กลายเป็นข่าวใหญ่ประจำบ้านนาโป่งแพร่สะพัดไปอย่างรวดเร็ว ในหมู่บ้านนั้นและหมู่บ้านใกล้เคียง เมื่อทราบข่าวว่าหลวงปู่แหวนที่ไปศึกษาอยู่เมืองอุบลได้กลับมาบ้านแล้ว บรรดาญาติ พี่น้อง ผู้ที่เคารพนับถือ ผู้ที่คุ้นเคยกันต่างมาเยี่ยมกันไม่ได้ขาด ส่วนผู้ที่ไม่ใช่ญาติและไม่คุ้นเคยต่างก็มากันจำนวนมาก เพื่ออยากรู้อยากเห็น เหมือนมีงานประจำวัด เพราะต่างก็พูดกันไปว่าไม่เคยเห็นพระเห็นเณรที่ไหนตั้งแต่เกิดมา พอบวชแล้วไม่อยู่บ้านไปเล่าเรียนศึกษานับเป็นเวลาตั้ง ๑๐ ปีเศษ ไม่เคยเห็นกลับมาเยี่ยมบ้านบ้างเลย เมื่อเลิกเรียนแล้วก็ไปอยู่ตามป่าตามเขาอยู่กับเสือกับช้างก็ไม่เป็นอันตราย น่าอัศจรรย์ยิ่งนัก เมื่อต่างคนต่างพูดไป ข่าวมันแพร่สะพัดไปอย่างรวดเร็ว เป็นเหตุอันหนึ่งที่เป็นแรงเร้าใจให้ผู้คนทั้งหลาย อยากมาดูยิ่งขึ้น ผู้คนยิ่งมามากเท่าไรต้องพูดจาปราศรัยพบปะสนทนากันมากขึ้นเท่านั้น การพักผ่อนเกือบจะไม่มี ทำให้ร่างกายอ่อนเพลียมาก ในที่สุดก็ล้มเจ็บลง เพราะร่างกายไม่ได้พักผ่อนเท่าที่ควร

มูลเหตุที่ได้เตือนตนเป็นครั้งที่สอง

เมื่ออาพาธลง บรรดาญาติพี่น้อง ผู้ที่คุ้นเคยก็ดี ผู้ที่นิมนต์ให้จำพรรษาก็ดีต่างพากันละเลยไม่ค่อยเอาใจใส่ดูแลพยาบาลรักษาเท่าที่ควรจะเป็น ข้อนี้เป็นข้อที่ได้ยกขึ้นมาเตือนสติของตนเป็น **ข้อหนึ่ง** ว่า เรามาที่นี่ก็มาตามคำนิมนต์ให้เรามา ผู้คนเหล่านี้ต่างเป็นญาติเป็นผู้คุ้นเคยกับเราเป็นส่วนมาก แต่พอเราป่วยเขากลับละทิ้งเรา ทำเหมือนกับเรานี้เป็นคนอื่นไม่รู้จักกัน ถ้าเราจะอยู่ที่นี่ต่อไปจะอยู่ไปเพื่อประโยชน์อะไร ในเมื่อเขาไม่ไยดีต่อเราผู้กำลังป่วยอยู่เช่นนี้ ข้อนี้เป็นเหตุยกขึ้นเตือนตนเป็นข้อที่หนึ่ง

ข้อที่สอง ในวัดโพธิ์ชัยในสมัยนั้น บรรดาพระภิกษุสามเณรต่างลาสิกขากันไปหมดแล้ว คงเหลือพระอยู่ประจำวัดเพียง ๒ รูปเท่านั้น ถ้าเราจะอยู่ที่นี่ต่อไปจิตของเราอาจจะไม่มั่นคง อาจจะสึกออกไปก็ได้ ก่อนที่เราจะมาท่านอาจารย์ได้

สั่งไว้แล้วว่า **อย่าอยู่นาน ให้รีบกลับไปภาวนา** ในขณะที่จิตกำลังคิดวุ่นวายอยู่นั้น พลันระลึกถึงคำสั่งของมารดาที่ว่า "แม่ยินดีมากถ้าลูกจะบวชให้แม่ แล้วก็ให้ตายกับผ้าเหลือง"

แต่อีกความคิดหนึ่งก็แซงขึ้นมาว่า ทางเมืองอุบล บรรดาหนังสือที่เราจารไว้มีมากหลายผูก เมื่อเราจากมาไม่ได้มอบหมายไว้ให้อาจารย์เป็นหลักฐาน เราควรจะกลับขึ้นไปเมืองอุบลเพื่อจัดการเรื่องหนังสือก่อนจะดี แต่อีกความคิดอันหนึ่งเกิดขึ้นมาว่า ทางเมืองอุบล บรรดาอุปัชฌาย์ อาจารย์ และเพื่อนก็สึกไปหมดแล้ว จะกลับไปเพื่อประโยชน์อะไร เวลานั้นความคิดมันต่างขัดแย้งสับสนกันอยู่อย่างนี้

นับแต่ลาอาจารย์มาเยี่ยมบ้านได้ประมาณ ๑ เดือน พอหายป่วยร่างกายพอมีกำลังแล้วแต่ความคิดกำลังสับสน ยังไม่รู้ว่าจะตัดสินใจอย่างไรอยู่นั่นเอง วันหนึ่งได้รับจดหมายจากอาจารย์เอี่ยมจากเมืองอุบลว่า ให้กลับไปอุบลเพื่อเรียนต่อให้จบจะได้กลับมาสอนหนังสือที่บ้านเดิม จึงพิจารณาทบทวนดูเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมาตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ในที่สุดจึงตัดสินใจว่าต่อแต่นี้ไปเราจะไม่ข้องเกี่ยวกับหมู่คณะอีกต่อไป จะกลับไปหาอาจารย์เพื่อฝึกหัดภาวนาตามความตั้งใจเดิมของเราที่ได้ตั้งสัจจาธิษฐานไว้ก่อนออกจากวัดสร้างถ่อ จึงเดินทางออกจากวัดโพธิ์ชัย บ้านนาโป่ง มุ่งหน้ากลับไปหาอาจารย์ที่ดงมะไฟบ้านค้ออีกครั้งหนึ่ง

การภาวนา

การอยู่อบรมกับหลวงปู่มั่น ในสมัยแรกนั้นไม่ได้เข้าอุปัฏฐากท่านใกล้ชิด เพราะเป็นผู้ใหม่ไม่รู้จักขนบธรรมเนียมข้อวัตร อีกอย่างหลวงปู่มั่นนั้นท่านไม่ให้ใครเข้าไปอยู่ใกล้ท่านง่าย ๆ การอบรมอยู่กับท่าน เมื่อท่านแนะนำในข้อปฏิบัติแล้ว บรรดาศิษย์ต้องแยกย้ายกันไปหาที่วิเวก เพื่อบำเพ็ญสมาธิภาวนาตามความเหมาะสมแก่จริตนิสัยของตน เมื่อถึงวันอุโบสถจึงเข้ามาร่วมกันทำอุโบสถฟังสวดพระปาติโมกข์ร่วมกับท่าน แล้วรับการอบรมจากท่านอีกครั้งหนึ่ง ในเวลาเช่นนี้ศิษย์รูปใดมีปัญหาติดขัดในการภาวนาอย่างไรก็กราบเรียนถามได้ในโอกาสเช่นนี้ ซึ่งท่านเองก็ตอบอธิบายให้ฟังจนเข้าใจตามขั้นตอนของการปฏิบัติ จึงเป็น

โอกาสอันหาได้ยากที่บรรดาศิษย์ทั้งหลายจะได้ฟังธรรมอบรม แยกแยะตั้งแต่สมาธิขั้นต่ำไปหาปัญญาชั้นสูง ทำให้เพลิดเพลินไปกับกระแสธรรมที่ท่านแสดงออก ผู้ฟังมีภูมิปฏิบัติอยู่ในขั้นใดก็ได้ปัญญาก้าวไปตามอุบายที่ท่านแสดงให้ฟังนั้น

เมื่อเสร็จจากการแสดงธรรมแล้ว บรรดาศิษย์ทั้งหลายก็จะกลับไปสู่ที่อยู่ของตน ๆ เป็นเช่นนี้เป็นส่วนมาก บางครั้งหลวงปู่มั่นจะบอกให้ศิษย์รูปนั้นไปอยู่ในสถานที่เช่นนั้น รูปนั้นไปอยู่ในสถานที่เช่นนั้น ซึ่งแต่ละแห่งที่ท่านบอกให้ไปอยู่ล้วนแล้วแต่เป็นที่ ๆ มีอันตรายอยู่รอบด้าน เพราะที่เช่นนั้นจะเป็นที่เสือมันอยู่ก็มี เสือมันผ่านไปผ่านมาก็มี มันร้องคำรามเสียงน่าขนพองสยองเกล้าก็มี มีโขลงช้างผ่านไปมาก็มี ท่านให้ไปภาวนาอยู่ในสถานที่เช่นนั้น โดยท่านได้ย้ำต่อผู้ที่จะไปอยู่ในที่เช่นนั้นว่า **ให้ตั้งใจภาวนา อย่าได้ประมาท ให้มีสติอยู่ทุกเมื่อ จงอย่าเห็นแก่การพักผ่อนหลับนอนให้มากนัก**

หลวงปู่กล่าวว่าความอึดอัดใจของท่านในสมัยนั้นมีอยู่ ๒ อย่าง คือ เวลาพักบำเพ็ญภาวนาอยู่ในป่าในเขามักจะเป็นไข้ป่า เป็นไข้ป่าแต่ละครั้งก็นานวัน เพราะไม่มียารักษา เมื่อจับไข้เข้าต้องอาศัยกำลังจิตเป็นเครื่องบรรเทา กล่าวคือ เวลาจับไข้ก็ต้องเร่งภาวนาขึ้นตามกัน พิจารณาจนกว่าไข้จะสร่างหรือหายไป ส่วนมากมันไม่หายขาด เป็นแต่เว้นระยะการจับไข้ออกไป เช่นเว้นไปสามวันบ้าง ห้าวันบ้าง มันก็กลับจับไข้อีก เป็นชนิดที่เรียกว่าเรื้อรัง

อีกเรื่องหนึ่งคือเมื่อถึงวันอุโบสถ ไม่ได้ร่วมทำสังฆกรรมฟังการสวดปาติโมกข์ เพราะสมัยแรกออกปฏิบัตินั้นยังไม่ได้ญัตติเป็นพระธรรมยุต เวลาท่านทำอุโบสถฟังสวดปาติโมกข์ท่านก็สั่งให้ออกไปให้พ้นเขตที่ท่านกำหนด ต่อเมื่อท่านทำเสร็จแล้วบรรดาศิษย์ที่เป็นพระมหานิกายจึงมาบอกปาริสุทธิ ต่อจากนั้นท่านจึงแสดงธรรมอบรมอุบายการแก้จิตที่ขัดข้อง เวลาภาวนาการพิจารณาหรือคำบริกรรมสำหรับผู้ปฏิบัติใหม่แล้วแต่เหตุการณ์ บรรดาศิษย์ที่เป็นฝ่ายมหานิกายด้วยกันที่ไปอบรมอยู่กับหลวงปู่มั่นในสมัยนั้นมีอยู่หลายรูปด้วยกัน เมื่ออยู่กับท่านไปนาน ๆ ได้เห็นความไม่สะดวกดังกล่าวมาแล้ว จึงไปกราบขออนุญาตญัตติเป็นพระธรรมยุต ซึ่งบางรูปท่านก็อนุญาต บางรูปท่านก็ไม่อนุญาต เฉพาะรูปที่ท่านไม่อนุญาต ท่านให้เหตุผลว่า ถ้าพากันมาญัตติเป็นพระธรรมยุตเสียหมดแล้ว ฝ่ายมหานิกายจะไม่มีใครแนะนำในการปฏิบัติ *มรรคผลไม่ได้ขึ้นอยู่กับนิกาย แต่มรรค-*

ผลขึ้นอยู่กับการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแนะนำสั่งสอนไว้แล้ว ละในสิ่งที่ควรละ เว้นในสิ่งที่ควรเว้น เจริญในสิ่งที่ควรเจริญ นั่นแหละคือทางดำเนินไปสู่มรรคผลนิพพาน บรรดาศิษย์ฝ่ายมหานิกายที่ท่านไม่อนุญาตให้ญัตตินั้น ต่อมาภายหลังท่านได้ไปแนะนำสั่งสอนพวกของท่านจนสามารถขยายวงการปฏิบัติออกไปได้อย่างกว้างขวาง มีลูกศิษย์ลูกหาสืบต่อกันมาจนปัจจุบันนี้ก็มี เช่น พระอาจารย์ทองรัตน์ เป็นต้น

เมื่อได้รับอุบายจากครูอาจารย์แนะนำแล้วก็แยกย้ายกันไปทำความเพียร เลือกหาที่ ๆ เหมาะแก่จริตนิสัยของตน ๆ บางท่านที่เด็ดเดี่ยวก็มักจะไปเพียงองค์เดียวที่ยังไม่มีความกล้าพอก็มักไปกัน ๒ องค์บ้าง ๓ องค์บ้าง สถานที่ไปส่วนมากเป็นป่าช้า ป่าชัฏ ซึ่งมีน้ำ มีหน้าผา พอเป็นที่อยู่อาศัยหลบฝนหลบแดดหลบลมในคราวจำเป็น ในระยะแรกจะไปอยู่ไม่ไกลจากครูอาจารย์นัก ประมาณว่าพอเดินมาฟังธรรมมาทำอุโบสถได้ในวันอุโบสถ เว้นเสียแต่มีอาจารย์ซึ่งเป็นศิษย์รุ่นพี่เป็นผู้ควบคุมไป นั่นแหละจึงไปได้ไกล เวลาติดขัดทางด้านภาวนาก็ต้องอาศัยอาจารย์ผู้ควบคุมนั่นเองเป็นผู้แนะนำ แต่ถึงอย่างนั้นนาน ๆ ครั้ง ก็เป็นไปได้ ต้องพยายามหาโอกาสไปฟังธรรมจากหลวงปู่มั่นอยู่เสมอ การจำพรรษาร่วมกันกับท่านนาน ๆ จึงจะได้จำร่วมกันกับท่านครั้งหนึ่ง ส่วนมากมักจะแยกกันอยู่เพราะการอยู่ร่วมกันมาก ๆ มักเป็นภาระเครื่องกังวลหรือไม่ก็วุ่นวาย ธรรมเนียมของคนซึ่งรวมกันอยู่มาก ๆ ต้องมีเรื่องเกิดขึ้นเสมอไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง

จำพรรษาอยู่นาหมีนายูง

นาหมีนายูง อยู่ในเขต **อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี** สถานที่ดังกล่าวนี้ในสมัยก่อนเป็นป่ารกชัฏ ชุกชุมไปด้วยสัตว์ป่า ไข้ป่า พื้นที่เป็นที่ราบติดภูเขาบางแห่งเลียบเลาะไปตามลำน้ำโขง พื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูก แต่ไม่มีใครกล้าเข้าไปจับจ้อง เพราะเกรงความเจ็บไข้และอันตรายอย่างอื่น ๆ ตามความเชื่อถือของชาวบ้าน เขามีความเชื่อถือกันมาแต่ไหนแต่ไรแล้วว่า ถ้าใครขืนเข้าไปตัดไม้ในบริเวณป่า ต้องถูกผีป่ามันทำอันตรายเอา มีอันให้เป็นไปต่าง ๆ พวกเขาเคยเล่าให้ฟังว่าบางรายถึงตายก็มี เพราะเหตุนั้นจึงไม่มีใครกล้าเข้าไปใกล้ในบริเวณนั้น

ในพรรษาปีนั้นได้จำพรรษาร่วมกันกับ **หลวงปู่มั่น** กับตาผ้าขาวอีกคนหนึ่ง การปรารภความเพียรในพรรษานั้นเป็นไปอย่างเต็มที่ เพราะมีหลวงปู่มั่นคอยควบคุมแนะนำอุบายจิตภาวนา **การแนะนำให้ศิษย์ปฏิบัติภาวนานั้น หลวงปู่มั่นท่านย้ำอยู่เสมอว่า จะใช้บทพุทโธเป็นบทบริกรรมสำหรับผูกจิตก็ได้** เมื่อจิตสงบลงเป็นสมาธิแล้วให้วางบทบริกรรมเสีย แล้วพิจารณาร่างกายครั้งแรกให้พิจารณาเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งที่เราสามารถที่จะเพ่งพิจารณาได้อย่างสะดวกในอาการ ๓๒ เมื่อพิจารณาจนเกิดความชัดเจนกลับไปกลับมาหรือที่เรียกว่า **อนุโลมปฏิโลม** แล้ว เมื่อหายสงสัยในจุดที่พิจารณานั้นแล้วจึงค่อยเปลี่ยนเป็นจุดอื่นต่อไป อย่าพิจารณาเป็นวงกว้างทั้งร่างกายเพราะปัญญายังไม่แก่กล้า ถ้าพิจารณากันทีเดียวทั้งร่างกายความชัดเจนจะไม่ปรากฏต้องค่อยเป็นค่อยไป เมื่อพิจารณาจนเกิดความชำนาญแล้ว เมื่อเราเพ่งปัญญาลงไปจุดใดจุดหนึ่ง ความชัดเจนจากจุดอื่น ๆ ก็จะปรากฏเป็นนัยเดียวกัน เมื่อพิจารณาพอสมควรแล้วให้น้อมจิตเข้าพักอยู่ในความสงบ เมื่อพักอยู่ในความสงบพอสมควรแล้วให้ย้อนกลับออกมาพิจารณาร่างกายอีก ให้เจริญอยู่อย่างนี้ จึงจะเจริญทางด้านปฏิบัติ เมื่อจิตมีความชำนาญเพียงพอแล้วคำบริกรรมพุทโธก็ไม่จำเป็น เพียงกำหนดจิตก็จะสงบเข้าสู่สมาธิได้ทันที

ผู้ปฏิบัติจิตภาวนาถ้าส่งจิตออกไปภายนอกจากร่างกายแล้ว เป็นอันผิดทางมรรคภาวนา เพราะบรรดาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ที่พระองค์ได้ทรงสั่งสอนประกาศพระศาสนาอยู่ตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์นั้น แนวการปฏิบัติไม่พ้นไปจากกาย **กายจึงเป็นสนามรบ** กายจึงเป็นยุทธภูมิที่ปัญญาจะต้องค้นเพื่อทำลายกิเลสและกองทุกข์ซึ่งจิตของเราทำเป็นธนาคาร เก็บสะสมไว้ภายในหอบไว้หาบไว้หามไว้หวงไว้จนนับภพนับชาติไม่ได้ สัตว์ทั้งหลายไม่ว่าชนิดใดในสังสารวัฏนี้ ล้วนแต่ติดอยู่กับกายนี้ทั้งสิ้น ทำบุญทำบาปก็เพราะกายอันนี้ มีความรัก มีความชัง มีความหวง มีความแหน ก็เพราะกายอันนี้ เราสร้างทรัพย์สมบัติขึ้นมาก็เพราะกายอันนี้ เราประพฤติศีลประพฤติธรรมก็เพราะกายอันนี้ เราประพฤติผิดศีล เราประพฤติผิดธรรมก็เพราะกายอันนี้

ความสัมพันธ์กับเจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์

นอกจากจะแสวงหาสถานที่วิเวกเพื่อปฏิบัติธรรมแล้ว หลวงปู่ยังคงแสวงหาอาจารย์ที่มีชื่อเสียงทางการเทศน์และการปฏิบัติธรรมด้วย ในสมัยนั้น นอกจากหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต อาจารย์ของหลวงปู่แล้ว **ท่านเจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจันโท จันทร์) แห่งวัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร** ซึ่งอายุแก่กว่าหลวงปู่มั่นและเป็นเพื่อนสหธรรมมิก "จอมปราชญ์" ที่หลวงปู่มั่นสรรเสริญในด้านคุณธรรมเสมอ ก็เป็นพระภิกษุอีกรูปหนึ่งที่มีชื่อเสียงขจรกระจายไปทั่วสังฆมณฑลภาคอีสาน พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ผู้ใคร่ต่อธรรมปฏิบัติต่างกระหายที่จะได้รับธรรมอบรมจากท่าน เมื่อท่านขึ้นไปตรวจการคณะทางภาคอีสาน หลวงปู่แหวนก็ไม่มีโอกาสได้พบ ทั้ง ๆ ที่ท่านก็เป็นหนึ่งในบรรดาผู้ใคร่ต่อการฟังธรรมอบรม จึงตั้งใจเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อกราบนมัสการท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่หลวงปู่เข้ากรุงเทพฯ ประมาณปี ๒๔๖๔

หลวงปู่เดินทางออกจากอุดรธานี ผ่านป่าดงมายังนครราชสีมา แล้วต่อรถไฟเข้ากรุงเทพฯ นับเป็นครั้งแรกที่หลวงปู่ขึ้นรถไฟด้วย หลวงปู่เล่าว่า เป็นการเดินทางที่ตื่นเต้นไปกับสิ่งต่าง ๆ ของบ้านเมือง คนโดยสารอื่น ๆ มักหลับมาตลอดทาง แต่ตัวท่านเองไม่หลับ มองดูสองข้างทางรถไฟมาตลอด รถผ่านเข้าดงพญาเย็น อากาศเย็นสบาย บางแห่งถึงกับเย็นจนหนาว เพราะป่าทึบสมกับที่มีชื่อว่า ดงพญาเย็น ถ้าไม่เพลินชมธรรมชาติ ท่านก็ภาวนาพุทโธเป็นอารมณ์ประจำใจมาตลอด จนถึงหัวลำโพง ซึ่งสมัยนั้น สถานีรถไฟคล้ายกับตั้งอยู่กลางทุ่ง เพราะยังไม่มีบ้านเรือนร้านค้าแน่นหนานัก

หลวงปู่เดินจากหัวลำโพงไปวัดบรมนิวาส เข้าไปกราบนมัสการท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ ซึ่งเมื่อทราบว่าเป็นศิษย์หลวงปู่มั่นก็ดีใจ ได้พำนักและศึกษาฟังธรรมอบรมจากท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ อยู่หลายวัน ท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ เมตตาเล่าเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของท่านกับหลวงปู่มั่นให้ฟัง พร้อมทั้งสรรเสริญความเด็ดเดี่ยวในธรรมปฏิบัติของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ตลอดจนเล่าเรื่องสภาพของพระพุทธศาสนาในประเทศอินเดีย พม่าและเชียงตุง ที่ท่านได้จาริกไปให้หลวงปู่แหวนฟังโดยละเอียด

คงด้วยเหตุนี้ที่ดลใจหลวงปู่ให้ได้จาริกไปอินเดีย พม่า และเชียงตุงต่อมา

หลวงปู่ได้รับความเมตตาและฟังธรรมอบรมจากเจ้าคุณอุบาลีฯ ทุกวัน มีปัญหาสงสัยในด้านธรรมปฏิบัติหรือด้านพระวินัยก็กราบเรียนถามท่าน ท่าน-เจ้าคุณอุบาลีฯ ตอบอธิบายได้อย่างคล่องแคล่วไม่ติดขัด สมกับคำสรรเสริญที่เล่าลือจริง ๆ มีเวลาว่าง หลวงปู่ก็ออกเที่ยวชมกรุงเทพฯ ตอนเย็นลงอาบน้ำในลำคลองข้างวัด ซึ่งน้ำยังใสสะอาดใช้บริโภคได้ หลวงปู่ได้บรรลุความตั้งใจทุกประการ นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ความสัมพันธ์ระหว่างท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ กับหลวงปู่ก็ดำเนินด้วยดี ตลอดจนอายุขัยของท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ

ดังเช่นอีก ๖ ปีต่อมา ท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ ได้พิจารณาว่า หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นผู้ตั้งใจในการประพฤติปฏิบัติ มีวิริยะอุตสาหะ ปรารภความเพียรสม่ำเสมอไม่ท้อถอย มีข้อวัตรปฏิบัติดี มีอุปัชฌายวัตร และอาจาริยวัตรดีเสมอต้นเสมอปลายมีอัธยาศัยไม่ขึ้นลง มีความคุ้นเคยกันมานานเห็นสมควรจะได้ญัตติเสีย หลวงปู่จึงตัดสินใจเป็นพระธรรมยุตที่สีมาวัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ เป็นพระอุปัชฌาย์ มีพระนพีสิเป็นพระกรรมวาจาจารย์ ต่อมาหลวงปู่ตื้อ ซึ่งเป็นสหธรรมิกก็ได้ญัตติเป็นพระธรรมยุตเหมือนกัน

ประมาณปี ๒๔๗๔ ขณะที่หลวงปู่แหวนจาริกภาวนาอยู่ในป่าเขตเชียงใหม่ ได้ทราบข่าวว่า ท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ ประสบอุบัติเหตุ ขณะที่กำลังขึ้นธรรมาสน์อาพาธขาหัก หลวงปู่จึงเดินทางลงมากรุงเทพฯ เพื่อจะไปพยาบาลโดยได้เดินทางลงมากราบเรียนท่านอาจารย์หลวงปู่มั่นที่อุตรดิตถ์ เพื่อกราบเรียนให้ทราบเรื่องเจ้าคุณอุบาลีฯ และถวายค่าพาหนะของคณะญาติโยมทางเชียงใหม่ที่ศรัทธาหลวงปู่มั่น ขออาราธนาหลวงปู่มั่นขึ้นไปโปรดคณะศรัทธาเชียงใหม่ด้วยแล้ว หลวงปู่ก็ออกเดินทางโดยรถไฟมาถึงโกรกพระ นครสวรรค์ ลงเดินตามลำแม่น้ำเจ้าพระยามาถึงวัดคุ้งสำเภา และพักค้างคืนตามคำนิมนต์ของเจ้าอาวาสซึ่งเป็นคนเขมร จากสิงห์บุรี หลวงปู่โดยสารเรือล่องมากรุงเทพฯ ถึงแต่เช้าตรู่ จึงออกไปบิณฑบาต ได้ข้าวมาสองทัพพี

หลวงปู่พักอยู่กรุงเทพฯ เพื่อพยาบาลเจ้าคุณอุบาลีฯ นานถึง ๑ เดือน จึงกราบลาขึ้นไปจำพรรษาทางเชียงใหม่ ไม่จำพรรษาในเมืองหลวง ด้วยมีเหตุขัดข้องเรื่องอาหาร เพราะบิณฑบาตไม่ได้อาหารเพียงพอ หลวงปู่เล่าว่า กลายเป็นกรรมฐานแมวบ้าง กรรมฐานอึ่งบ้าง คือ วันไหนอาหารน้อยก็กรรมฐานแมว

เพราะเวลาแมวกินข้าว ก็ค่อย ๆ เลียเอา กินน้อย ๆ กลัวอาหารจะเปื้อนปาก วันไหนไม่ได้อาหารก็อด เป็นกรรมฐานอึ่ง การกล่าวเช่นนั้นเป็นคำอุปมาเปรียบเทียบไม่ได้หมายความว่าแมวหรืออึ่งมันปฏิบัติกรรมฐาน หลวงปู่กล่าวว่า สัตว์ทั้งหลายเว้นมนุษย์แล้วเป็นอันไม่มีโอกาสได้ปฏิบัติธรรมเพราะวิบากของสัตว์นั้นไม่อำนวย แต่บางครั้งที่เล่ากันว่า สัตว์ต่าง ๆ อาทิ เสือ งู พญานาค มาฟังธรรมด้วยนั้น เพราะสัตว์เหล่านั้นยังอยู่ในระหว่างสร้างบารมี ยังเป็นพระโพธิสัตว์อยู่

ก่อนถึงดอยแม่ปั๋ง*

เมื่อสมัยหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ยังหนุ่ม ท่านชอบเที่ยวธุดงค์จาริกไปตามสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและนอกประเทศเท่าที่จะสามารถเดินไปได้ สมัยก่อนการคมนาคมยังไม่สะดวก จะไปไหนมาไหนไม่ต้องเป็นกังวลเรื่องรถ เรื่องเรือ ทางสะดวกมีอยู่ทางเดียวคือ เดินไป แล้วก็เดินกลับ

ในเขตภาคอีสาน นอกจากอุบลราชธานีแล้ว หลวงปู่พำนักอยู่ที่อุดรธานีเป็นส่วนใหญ่ เช่นเมื่อครั้งไปตามหาท่านอาจารย์หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ที่บ้านค้อดงมะไฟ และเคยไปจำพรรษาที่นาหมีนายูง ดังกล่าวมาแล้ว ต่อมาหลวงปู่ไปจำพรรษาที่พระบาทบัวบก และเมื่อออกพรรษาก็ไปพักที่พระบาทหอนางหรือพระบาทนางอุษา ซึ่งอยู่คนละฟากเขากับพระบาทบัวบก ส่วนเขตแดนอีสานอื่นก็มีที่อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย เมื่อหลวงปู่กลับมาผักผ่อน หลังจากจาริกไปลาวทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ๑๔ วัน ตั้งใจจะไปเที่ยวตามเมืองต่าง ๆ จนถึงสิบสอง-ปันนา สิบสองจุไท ทางเหนือ แต่ทหารฝรั่งเศสไม่ให้ไป จึงไปพักที่วัดใต้หลวง-พระบางระยะหนึ่งแล้วก็กลับ พร้อมด้วยหลวงปู่ตื้อ อจธมฺโม

หลังจากพักหายเหน็ดเหนื่อย จึงปรึกษากับหลวงปู่ตื้อ มุ่งเดินทางไปทางภาคเหนือ โดยพาหนะที่ดีที่สุดคือ ขาสองขานั่นเอง เดินไปค่ำไหนก็นอนที่นั่น และไม่มีลูกศิษย์เล็กให้เป็นห่วง หลวงปู่ทั้งสองท่านออกจากท่าลี่ จังหวัดเลยไปออกด่านซ้าย ข้ามป่าเขาไปอำเภอน้ำปาด ผ่านเขตอำเภอนครไทย ไปถึงอำเภอท่า-

---

* เป็นบทสรุปโดยย่อที่สุด จากหนังสือประวัติพระอาจารย์หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ๑๖ มีนาคม ๒๕๒๕ โดย อตฺถวโรภิกขุ วัดสัมพันธวงศ์.

ปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ แล้วตัดไปอำเภอนาน้อย แพร่ ผ่านหมู่บ้านชาวเขาเผ่าเย้า แล้วลงมาพักกับหมู่บ้านคนเมืองตามคำนิมนต์ จากนั้นจึงเดินทางต่อไปสูงเม่น เด่นไชย เดินไปตามทางรถไฟจนถึงลำปาง หลวงปู่ตื้อแยกตัวไปพักที่อำเภอเถิน หลวงปู่แหวนเดินทางต่อไปยังเชียงใหม่ เที่ยวดูภูมิประเทศโดยรอบทั้งบนดอย-สุเทพและที่อื่น ๆ แล้วจึงเดินทางมาพบหลวงปู่ตื้อที่ลำปาง

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ หลังจากหลวงปู่ลงไปกรุงเทพฯ รับฟังธรรมอบรมจากท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ หลวงปู่ก็จาริกไปพม่าและอินเดีย โดยผ่านออกทางแม่สอด จังหวัดตาก ข้ามแม่น้ำเมยไปขึ้นฝั่งพม่า พูดกันไม่เข้าใจเพราะคนละภาษา จึงเดินทางต่อไปยังขลุกขลิก เพื่อต่อเรือไปมะละแหม่ง แล้วข้ามฟากไปถึงเมาะตะมะ ขึ้นไปพักที่ดอยศรีกุตระ ซึ่งมีเจดีย์อยู่บนยอดดอย ประชาชนขึ้นไปนมัสการพระกันมาก เมื่อขึ้นไปข้างบนยอดดอยจะมองเห็นทิวทัศน์เมืองเมาะตะมะทั้งหมด

ออกจากเมาะตะมะ หลวงปู่ลงเรือกลับมามะละแหม่ง เพื่อโดยสารเรือไปเมืองกัลกัตต้า ประเทศอินเดีย แล้วต่อรถไฟไปเมืองพาราณสี เที่ยวนมัสการปูชนียสถานต่าง ๆ เที่ยวอินเดียนานไม่ได้เพราะมีปัญหาเรื่องอาหาร จำต้องกลับโดยเส้นทางเดิมคือ เรือและเดิน บางระยะเดินเวลากลางคืนเดือนหงายมีเสียงเสือร้องฮึม ๆ อยู่ข้างหน้า จึงหยุดแผ่เมตตาให้ เสือก็กระโดดเข้าป่าไป ถึงฝั่งไทยอำเภอแม่สอดก็เดินเที่ยวแถวอำเภอสามเงา ไม่ได้อยู่จำพรรษา เพราะชาวบ้านเลี้ยงสุนัขไว้ดุมาก บางวันหลวงปู่ออกไปบิณฑบาต สุนัขวิ่งมากัด เจ้าของก็ไม่ไล่เขาว่าสุนัขดุดี ที่จังหวัดตากนี่เอง หลวงปู่ถูกสุนัขกัดที่ขายังเป็นแผลเป็นอยู่จนทุกวันนี้

เมื่อออกพรรษาแล้วในปลายเดือนตุลาคม หลวงปู่จาริกธุดงค์ไปเชียงตุง เชียงรุ้ง ในเขตพม่า โดยออกเดินทางไปด่านแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผ่านหมู่บ้านชาวเขา พักตามป่าเขา จาริกผ่านเชียงตุง ซึ่งเป็นเมืองใหญ่ในหุบเขาและเชื้อสายเจ้าเมืองเลื่อมใสท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ มาก เชื้อพระวงศ์ผู้ใหญ่ยังปฏิบัติธรรมมาก มีภิกษุสามเณรปฏิบัติตามพระวินัยและเป็นกำลังช่วยพระศาสนาอยู่

หลวงปู่จาริกต่อไปทางเหนือ อันเป็นถิ่นชาวเขาที่เป็นเผ่าใหญ่และเจริญ เช่น พวกจีนฮ่อ ซึ่งอยู่ตามเมืองแสนหวี ฝีฝ่า หนองแส บางเมืองตั้งอยู่ตามริมแม่น้ำโขง พอฝนชุกจวนเข้าพรรษาก็กลับเข้าเขตไทย

จากการที่หลวงปู่แหวนออกเที่ยวภาวนาตามป่าเขาถ้ำ ดอยต่าง ๆ หลวงปู่ได้พบว่า อากาศทางภาคเหนือเป็นสัปปายะสำหรับท่าน โดยเฉพาะแถวเชียงราย พะเยา ลำปาง และเชียงใหม่ นอกจากนั้นก็เป็นภาคเหนือตอนล่าง เช่น ตาก กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ แพร่ น่าน ท่านก็เที่ยวกลับไปกลับมา บางแห่งจำพรรษา บางแห่งพักบำเพ็ญภาวนาเฉพาะฤดู แล้วแก่กาลเวลาและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องประสบกับอุปสรรค ปัญหาความทุกข์ยากต่าง ๆ เช่น ไข้ป่า อากาศวิปริต หลวงปู่ได้ฝ่าฟันความทุรกันดารเหล่านั้นมาได้ด้วยความมานะพยายาม โดยการตั้งสัจจาธิษฐานยึดคุณพระพุทธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ เป็นที่พึ่งและการแผ่เมตตา ตลอดจนอ้างบุญบารมีของตนที่ได้บำเพ็ญมาตั้งแต่บวชเป็นเครื่องคุ้มกัน บ่อยครั้งที่หลวงปู่เดินทางคนเดียว เพราะเป็นการตัดกังวล ไม่ต้องพูดจากับใคร มีสมาธิจิตและสติสัมปะชัญญะเป็นเพื่อน

ครั้งหนึ่ง เมื่อหลวงปู่จำพรรษาอยู่แม่ฮ่องสอน ขณะทำความเพียรอยู่ นิมิตเห็นโยมบิดาสวมเสื้อผ้าใหม่ทั้งชุดจึงถอยจิตออกมาพิจารณาดูและสำรวมจิตตั้งสัจจาธิษฐานแผ่ส่วนบุญส่วนกุศลอุทิศตรงไปให้บิดาปรากฏว่าโยมบิดาถึงแก่กรรมและมาลา จึงกำหนดแผ่เมตตา อุทิศส่วนกุศลให้อีก วันหนึ่งเวลาเข้าที่ที่ภาวนา แล้วอธิษฐานดู ปรากฏเป็นภาพมารดามาหาและกล่าวว่า ไม่ต้องเป็นห่วงท่านอีกต่อไปพร้อมทั้งชี้ให้ดูที่อยู่ซึ่งเป็นที่น่ารื่นรมย์ ตั้งแต่นั้นหลวงปู่ก็ไม่เคยคิดเป็นห่วงโยมทั้งสองอีก เพราะท่านมีคติที่ไปเป็นสุขแล้ว

ระหว่างที่จาริกแสวงหาวิเวกสถาน เพื่อบำเพ็ญภาวนาทางภาคเหนือนั้น บางครั้งหลวงปู่ก็ได้พบ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ซึ่งเป็นศิษย์หลวงปู่มั่นด้วยรูปหนึ่ง ครั้งหนึ่งพบกันที่ถ้ำแก่งหลวง ลำปาง หลวงปู่ขาวกำลังตามหาท่านอาจารย์ใหญ่ หลวงปู่มั่น จึงชวนกันไปหาจนพบที่ป่าเมี่ยงห้วยทราย อำเภอพร้าว เชียงใหม่ เพื่อตามไปรับเมตตาธรรมอบรมและศึกษาอุบายแนวปฏิบัติ เป็นการเพิ่มพลังธรรมและเร่งความเพียรกันอย่างไม่ท้อถอย ซึ่งท่านอาจารย์ใหญ่ หลวงปู่มั่นก็ได้ชี้จุดอันควรละ บอกจุดอันควรเจริญตามขั้นตอนตามการเจริญมรรคปัญญา และสั่งให้แยกย้ายกันหาที่จำพรรษาตามป่าเขา ซึ่งครั้งนั้นหลวงปู่แหวนได้แยกเดินทางออกมาทางทุ่งบวกข้าว จนถึงป่าเมี่ยงขุนปั๋ง

เมื่อออกพรรษาแล้ว หลวงปู่มั่น พร้อมด้วยพระอาจารย์พร สุมโน ตาม

ไปสมทบหลวงปู่ทั้งสองที่ป่าเมี่ยงขุนปั๋ง ต่อมาพระอาจารย์เทศก์และพระอาจารย์อ่อนสีก็ตามมาสมทบอีก เมื่อรับการอบรมจากท่านอาจารย์ใหญ่ หลวงปู่มั่นแล้วก็แยกกันไปสู่ที่อยู่ของตน โดยหลวงปู่ขาวพระอาจารย์พรและหลวงปู่แหวนกราบลาท่านอาจารย์ใหญ่ไปที่ดอยนะโมหรือดอยน้ำมัว ส่วนท่านอาจารย์ใหญ่ ชาวบ้านสร้างกุฏิชั่วคราวถวายให้จำพรรษาอยู่ใกล้ถ้ำฤาษีที่ป่าเมี่ยงขุนปั๋งนั่นเอง

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ หลวงปู่มั่น หลวงปู่แหวน และหลวงปู่ตื้อ จำพรรษาอยู่ที่ถ้ำเชียงดาวแถบเทือกเขาเชียงดาว อันถือเป็นรมณียสถานของนักปฏิบัติธรรม แม้หลวงปู่มั่นเองก็ได้บอกแก่บรรดาศิษย์ว่า สถานที่เหล่านี้เป็นมงคลสำหรับผู้ปฏิบัติ หลวงปู่มั่นอยู่ในถ้ำหลวง หลวงปู่ตื้ออยู่ปากถ้ำ ส่วนหลวงปู่แหวนขึ้นไปอยู่ที่ถ้ำต้นน้ำ

ต่อมาเมื่อหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต เดินทางกลับไปอีสานแล้ว หลวงปู่แหวนก็ยังคงจาริกแสวงวิเวกบำเพ็ญธรรมอยู่แถบนั้น ป่าเมี่ยงแม่สาย ซึ่งหลวงปู่เล่าว่าที่นี่อากาศหนาวมากในฤดูหนาว ฝนตกชุกในฤดูฝน สำหรับหลวงปู่นั้นอากาศถูกแก่ธาตุขันธ์ดี ไปอยู่ที่นั่นฉันอาหารได้มากเป็นพิเศษ ไม่มีอาการอืดอัด ง่วงซึม เวลาภาวนาจิตก็รวมลงสู่ฐานสมาธิได้เร็ว ทางด้านจิตภาวนารู้สึกว่าได้ผลดี นับได้ว่าเป็นสัปปายะอีกที่หนึ่ง

อาพาธและพบพระอาจารย์หนู สุจิตฺโต

ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ นั้นหลวงปู่แหวนจำพรรษาอยู่วัดป่าบ้านปง อำเภอแม่แตง ในพรรษานั้น ท่านอาพาธเป็นแผลที่ขา อักเสบ ได้รับความทรมานมาก ไปบิณฑบาตไม่ได้พระภิกษุสามเณรอื่นก็ไม่มี อยู่องค์เดียว ชาวบ้านก็ไม่ได้เอาใจใส่เท่าที่ควร มีผู้ส่งข่าวไปให้ **พระอาจารย์หนู สุจิตฺโต*** ซึ่งพักบำเพ็ญอยู่ที่ดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว เมื่อพระอาจารย์หนูได้รับข่าวจึงรีบเดินทางไปบ้านปง

เมื่อไปถึงบ้านปงได้พบหลวงปู่แหวนนอนอาพาธอยู่ ไปไหนไม่ได้เพราะแผลที่ขาอักเสบจึงไปเรียกชาวบ้านมาปรึกษากันถึงวิธีการรักษา ในที่สุดตกลงกันว่าแผลที่เป็นอยู่นี้ต้องผ่าจึงจะหาย พระอาจารย์หนูจึงบอกให้ชาวบ้านไปหาหมอมาผ่า ชาวบ้านได้ตามหมอมาคนหนึ่งชื่อ **หมอจี้** อดีตเคยเป็นทหารเสนารักษ์

* ปัจจุบันคือพระครูจิตติวิโสธนาจารย์ เจ้าอาวาสวัดดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

เมื่อหมอมาแล้วเวลา ๑๗.๐๐ น. หมอก็ลงมือผ่าทันที โดยไม่มีการฉีดยาชาหรือทำอะไรตามกรรมวิธีผ่าตัด ทั้งนี้เพราะคุณหมอมีเพียงมีดผ่าตัดเก่าเล่มเดียวที่ติดมือมา ก่อนลงมือผ่าพระอาจารย์หนูได้ขอโอกาสท่าน พูดว่า "ต่อไปนี้หมอเขาจะผ่าเอาความเจ็บปวดออก ผ่าเอาโรคร้ายออก เขาไม่ได้ผ่าท่านอาจารย์นะ เขาผ่าดินน้ำไฟลมต่างหาก" หลวงปู่พูดว่า "เออ" แล้วท่านก็กำหนดจิตเข้าสู่สมาธิทันที เมื่อเห็นว่าท่านสงบดีแล้ว หมอก็ลงมือผ่าตัด หมอตัดเอาเนื้อบริเวณปากแผลที่อักเสบออกจนหมด เสียเวลาไปนานเกือบชั่วโมง ในขณะที่หมอกำลังตัดเอาเนื้อออกนั้น หลวงปู่คงนอนสงบนิ่งอยู่ในท่าเดิม โดยไม่ได้แสดงอาการเคลื่อนไหว คงนอนสงบนิ่งเหมือนคนนอนหลับธรรมดาอย่างนั้นเอง เมื่อหมอผ่าตัดเย็บบาดแผลพันผ้าเสร็จแล้ว ต่อมาประมาณ ๕ นาทีท่านก็ออกจากสมาธิลืมตาขึ้น พระอาจารย์หนูถามว่า "ท่านอาจารย์เจ็บไหม" หลวงปู่พูดว่า "พอสมควร" เป็นอันว่าการผ่าตัดครั้งนั้น ไม่ใช้ยาอะไรทั้งสิ้น แม้ยาแก้ปวดหลังการผ่าตัดหมอก็ไม่ได้ให้ฉัน รุ่งขึ้นหมอมาล้างแผลให้ หลวงปู่พูดว่า "วันนี้เบา ๆ หน่อยนะ เมื่อวานนี้มือหนักไปหน่อย" ท่านพูดเพียงเท่านั้นก็ไม่ได้พูดอะไรอีก เจ็บมากน้อยอย่างไรท่านก็ไม่ได้พูด หรือแสดงอาการว่าได้รับความเจ็บปวดจากบาดแผล ท่านคงอยู่อย่างปกติ เป็นแต่เดินไม่ได้เท่านั้น

พระอาจารย์หนูต้องอยู่เฝ้าพยาบาลหลายวัน เมื่อครบ ๗ วันต้องกลับไปดอยแม่ปั๋งเพราะอยู่ระหว่างพรรษา ก่อนไปท่านได้มอบภาระการดูแลหลวงปู่ให้แก่ชาวบ้านให้ดูแลท่านอย่างดี ไม่ให้ทอดทิ้งท่านอย่างแต่ก่อน ซึ่งเขาก็รับว่าจะดูแลเฝ้าพยาบาลท่านอย่างดี การอาพาธของหลวงปู่ในคราวนั้นเป็นอยู่นานจนกระทั่งเดือนเมษายนในปีต่อมา อาการอาพาธจึงดีขึ้นแต่ก็ยังไม่หายสนิท ยังเดินไปไกล ๆ ไม่ได้

เผอิญในเดือนเมษายนนั้นมีพระภิกษุซึ่งคุ้นเคยกันกับหลวงปู่และท่านอาจารย์หนู แวะมาเยี่ยม ๒ องค์ คือ หลวงพ่อบุญหนากับหลวงพ่อคำ เมื่อมีพระมาเช่นนั้น พระอาจารย์หนูจึงมอบภาระการดูแลหลวงปู่ให้แก่ท่านทั้ง ๒ ที่มาใหม่ ส่วนพระอาจารย์หนูเองได้จาริกไปอยู่ที่วัดช่อแล ไปพักอยู่วัดช่อแลได้ ๓ - ๔ วัน ก็มีคนไปส่งข่าวว่าหลวงพ่อคำอาพาธหนัก ให้กลับไปบ้านปงด่วน เมื่อได้รับข่าวว่าพระอาพาธ พระอาจารย์หนูจึงกลับไปบ้านปงอีกครั้งหนึ่ง แต่กลับไปไม่ทันถึง

บ้านปง หลวงพ่อคำได้มรณภาพก่อน สาเหตุเนื่องมาจากการฉันอาหารเป็นพิษเข้าไป

เมื่อพระอาจารย์หนูไปถึงบ้านปงนั้น เป็นเวลาเดียวกันกับชาวบ้านกำลังปรึกษากันจะเก็บศพไว้บำเพ็ญกุศลไปเรื่อย ๆ เมื่อไปถึงก็เข้ากราบนมัสการหลวงปู่ ๆ จึงปรึกษาจะทำอย่างไรกับศพ พวกชาวบ้านเขาจะเก็บไว้ บอกให้เขารีบเผาเสียเขาก็ไม่ฟัง ท่านอาจารย์หนูจึงกราบเรียนว่าไม่ยาก ไว้เป็นภาระของกระผมเอง

จึงออกมาปรึกษากับชาวบ้าน บอกให้ชาวบ้านไปตามพ่อหนานสีทนกับพ่อหนานสีกุยมา ซึ่งท่านทั้ง ๒ ดังกล่าวเป็นผู้ให้ความอุปการะวัดด้วยดีตลอดมา เมื่อศรัทธาทั้ง ๒ มาพร้อมกันแล้ว พระอาจารย์หนูถามว่า คณะศรัทธาจะทำอย่างไรกับศพ ได้รับคำตอบว่า พวกกระผมบำเพ็ญกุศลไปเรื่อย ๆ พระอาจารย์หนูจึงพูดว่า เก็บไว้ก็ดี แต่ศรัทธาจะเอาศพไว้หรือจะเอาพระไว้ ถ้าศรัทธาจะเก็บศพไว้ ท่านอาจารย์ (หมายถึงหลวงปู่) จะไปอยู่ที่อื่น ศรัทธาจะเอาศพไว้ในวัดหรือจะเอาพระไว้ในวัด พวกศรัทธาตอบว่าพวกกระผมจะเอาพระไว้ พระ-อาจารย์หนูจึงพูดว่า ถ้าตกลงจะเอาพระก็ต้องเผาศพเสียต้องเผาในวันนี้ด้วย พวกศรัทธาพูดว่า จะทำอย่างไรดี พระอาจารย์หนูพูดว่าไม่ยากหรอกเวลานี้ก็บ่ายแล้ว ให้พวกศรัทธาไปกินข้าวก่อนจึงค่อยเผากันก็ได้ พวกเขาก็กลับไปบ้านเพื่อรับประทานอาหาร

ขณะที่พวกศรัทธากลับไปบ้านนี้เอง พระอาจารย์หนูได้สั่งให้ผู้ที่ไม่กลับไปรับประทานอาหาร ช่วยกันหาฟืนมากองไว้ เมื่อได้ฟืนพอแก่ความต้องการแล้ว ให้ยกศพลงไปตั้งบนเชิงตะกอนที่เตรียมไว้แล้ว เมื่อทุกอย่างเตรียมไว้เรียบร้อย พวกชาวบ้านกลับจากรับประทานอาหารมาพอดี พระอาจารย์หนูจึงสั่งให้ช่วยกันเอาไฟใส่ เป็นอันว่าพิธีเผาศพในวันนั้นเสร็จลงด้วยความเรียบร้อย

เมื่อทำการเผาศพเสร็จเรียบร้อยแล้ว พระอาจารย์หนูก็กลับไปพักอยู่ช่อแล

นิมนต์หลวงปู่มาอยู่วัดดอยแม่ปั๋ง

นับแต่ได้ไปพยาบาลหลวงปู่ในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ และอีกหลายครั้งต่อมา พระ-อาจารย์หนูดำริว่า ปัจจุบันหลวงปู่มีอายุมากแล้ว พระภิกษุสามเณรอื่นจะอยู่ด้วย

เพื่อเป็นอุปัฏฐากก็ไม่มี อาศัยคณะศรัทธาชาวบ้านดอยดูแลก็ไม่สม่ำเสมอ ถ้านิมนต์มาอยู่ที่ดอยแม่ปั๋ง ก็จะได้ถวายการดูแลอุปัฏฐากได้โดยง่าย ไม่ต้องไป ๆ มา ๆ อยู่อย่างนี้ อันนี้เป็นความคิดอยู่ในใจของพระอาจารย์หนู ไม่ได้บอกให้ใครทราบด้วย ที่ไม่ได้บอกให้ใครรู้ก็เพราะความไม่พร้อมบางประการ คือที่ **ดอยแม่ปั๋ง** เสนาสนะที่มุงที่บังที่เป็นของถาวรก็ไม่มี ปัจจัยเครื่องอาศัยดูขาดแคลนไปเสียทุกอย่าง เพราะวัดดอยแม่ปั๋งในสมัยนั้น ยังไม่มีกุฏิแม้เพียงหลังเดียว ดังนั้นความดำริของพระอาจารย์หนูจึงเป็นเพียงความคิดแต่เพียงผู้เดียว ไม่เคยเล่าความในใจของตนให้ใครได้รู้มาก่อน

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ คืนวันหนึ่ง ขณะที่พระอาจารย์หนูกำลังนั่งภาวนาอยู่ เกิดเป็นเสียงของหลวงปู่ดังขึ้นมาที่หูว่า **"จะมาอยู่ด้วยนะ"** ตอนนั้นยังไม่ได้คิดอะไร เพียงคิดว่าเสียงที่ได้ยินนั้นอาจจะเป็นเสียงของจิตมันสร้างขึ้นมาก็ได้ เมื่อคิดเช่นนั้นก็ไม่ได้ใส่ใจต่อไป จากวันที่ได้ยินเสียงหลวงปู่มาอีกสามวัน มีศรัทธามาจากบ้านปงมานิมนต์ให้ไปรับทานที่วัดบ้างปง รุ่งขึ้นหลังจากฉันอาหารแล้ว พระอาจารย์หนูได้ปรึกษากับศรัทธาชาวแม่ปั๋งว่า **ท่านพระอาจารย์แหวน สุจิณฺโณ** ปัจจุบันท่านจำพรรษาอยู่วัดบ้านปง มีอายุมากแล้ว อยู่ทางบ้านปงได้รับความไม่สะดวกเพราะขาดผู้อุปัฏฐาก ถ้าจะนิมนต์ท่านมาอยู่ด้วยที่วัดดอยแม่ปั๋งนี้ ศรัทธาจะขัดข้องอย่างไรบ้างหรือไม่ พวกศรัทธาที่อยู่ ณ ที่นั้นต่างก็พูดว่า ไม่ขัดข้อง ยินดี ถ้านิมนต์ท่านมาได้

พระอาจารย์หนูจึงบอกว่า ถ้าเช่นนั้นวันไปรับทานที่วัดป่าบ้างปง จะถือโอกาสนิมนต์ท่านมาด้วย คณะศรัทธาชาวแม่ปั๋งต่างก็แสดงความยินดี แต่โดยความเป็นจริงแล้วชาวแม่ปั๋งรู้จักหลวงปู่แหวนสมัยนั้นเพียงไม่กี่คน เพราะหลวงปู่ยังไม่มีชื่อเสียงเกียรติคุณปรากฏออกไปสู่คนภายนอกดังเช่นปัจจุบันนี้ แม้จนกระทั่งหลวงปู่ไปอยู่ดอยแม่ปั๋งแล้วได้ ๑๐ ปี มีการสร้างเหรียญออกเผยแพร่โดยคณะนายทหารอากาศ มีผู้คนจากภาคกลางโดยเฉพาะชาวกรุงเทพฯ ขึ้นไปกันมาก คนกรุงเทพฯ บางคนขึ้นไปถามหาเหรียญจากชาวบ้านแม่ปั๋ง บางคนยังตอบไม่ได้ด้วยซ้ำไปว่า มีหลวงปู่แหวนอยู่วัดดอยแม่ปั๋ง

ดังนั้นการที่คณะศรัทธาแสดงความยินดี ก็เพราะจะได้พระมาเพิ่มอีกองค์หนึ่งเท่านั้น เมื่อถึงวันไปรับทานพระอาจารย์หนูได้พาศรัทธาจากดอยแม่ปั๋งไป

ด้วยสองคน เมื่อไปถึงวัดป่าบ้านปงแล้ว หลวงปู่ก็ถามพระอาจารย์หนูว่า มีศรัทธามาด้วยกี่คน พระอาจารย์หนูก็กราบเรียนว่ามีศรัทธามาด้วยสองคน หลวงปู่พูดว่า ดีแล้ว วันนี้รับทานเสร็จแล้วให้เอาบริขารของอาตมาไปด้วย จะไปอยู่แม่ปั๋งด้วย พูดแล้วท่านก็จัดบริขารของท่าน หลังจากคณะศรัทธาถวายทานเสร็จแล้วเขาก็กลับไป พระอาจารย์หนูพร้อมด้วยหลวงปู่แหวน และศรัทธาชาวแม่ปั๋งอีกสองคนก็ออกเดินทางจากวัดป่าบ้านปงไปพักอยู่ที่วัดป่าบ้านช่อแล โดยไม่ได้บอกลาใครเลย

เมื่อชาวบ้านปงรู้ข่าวว่า หลวงปู่แหวนไปดอยแม่ปั๋งกับพระอาจารย์หนู จึงพากันโจษขานว่า พระอาจารย์หนูไปรับทานแล้วขากลับไป ได้ขโมยเอาหลวงปู่ไปด้วย หลวงปู่พร้อมด้วยพระอาจารย์หนูและศรัทธาอีกสองคนเดินทางมาพักอยู่ช่อแลหนึ่งคืน วันรุ่งขึ้นเมื่อรับทานและฉันเสร็จแล้ว เวลา ๑๐.๐๐ น. ออกเดินทางจากช่อแลผ่านมาตามเส้นทาง บ้านใหม่บ้านแม่วะ เดินลัดเข้าป่ามาตามลำห้วยข้ามเขามาบ้านแม่ตอง บ้านแม่แพงจนถึงบ้านแม่ปั๋ง ซึ่งสมัยนั้นเส้นทางดังกล่าวนี้ถนนยังไม่มี บางแห่งเป็นทางรถลากไม้ บางแห่งเป็นทางเดินป่า ซึ่งแต่ละแห่งต้องเดินขึ้นเขาลงห้วยลัดเลาะมาตามไหล่เขา แม้ว่าขณะนั้นหลวงปู่จะอยู่ในวัยชราและสุขภาพร่างกายก็ไม่สมบูรณ์ การเดินทางมาตามเส้นทางดังกล่าวนั้น จึงนับว่าท่านมีความอดทนเป็นอย่างมาก และสามารถเดินทางมาถึงดอยแม่ปั๋งในวันนั้นคือเดินทางมาถึงดอยแม่ปั๋ง เวลา ๑๙.๐๐ น. ใช้เวลาในการเดินทาง ๙ ชั่วโมง ถ้าวัดระยะทางปัจจุบันจากช่อแลถึงแม่ปั๋งประมาณ ๔๐ กม. ซึ่งหลวงปู่แหวนเดินทางมาได้โดยวันเดียวไม่ต้องพักค้างคืนระหว่างทาง จึงนับว่าท่านอดทนมากทีเดียว รวมเวลาที่หลวงปู่แหวนอยู่จำพรรษาในวัดป่าบ้านปงเป็นเวลา ๑๑ ปี

ส่วนคณะศรัทธาชาวบ้านปงนั้น ต่อมาภายหลังได้พร้อมใจกันมาอาราธนานิมนต์ให้หลวงปู่กลับไปประจำอยู่วัดป่าบ้านปงอีกหลายครั้ง แต่ทุกครั้งหลวงปู่ท่านนิ่งเสียไม่ยอมพูดว่าอย่างไร จึงทำให้คณะศรัทธาที่มานิมนต์ได้รับความผิดหวังกลับไปทุกครั้ง แต่อย่างไรก็ตามคณะศรัทธาก็ยังอาลัยหลวงปู่อยู่ แม้ปัจจุบันยังมาถวายไทยทานบ้าง ถวายเครื่องสักการะบ้างแด่หลวงปู่เสมอ

ฐานะของหลวงปู่ในวัดดอยแม่ปั๋ง

เมื่อหลวงปู่ได้มาอยู่ที่วัดดอยแม่ปั๋งแล้ว ครั้งแรกท่านพักอยู่ในกุฏิหลังเล็ก ๆ หลังหนึ่ง การมาอยู่วัดดอยแม่ปั๋ง หลวงปู่ได้มีข้อตกลงกันกับพระอาจารย์หนูว่า "หน้าที่ต่าง ๆ เช่น การดูแลรักษาเสนาสนะก็ดี การปกครองพระภิกษุสามเณรก็ดี การสั่งสอนพระภิกษุสามเณรก็ดี การต้อนรับแขกก็ดี การเทศนาสั่งสอนอบรมประชาชนก็ดี ภารกิจการบริหารวัดก็ดี การให้ศีลให้พรแก่สาธุชนผู้มาบำเพ็ญกุศลก็ดี และกิจอย่างอื่น ๆ บรรดามีที่จะเกิดขึ้นภายในวัด และนอกวัด ให้ตกเป็นภาระของพระอาจารย์หนูแต่ผู้เดียว ส่วนองค์ท่านจะอยู่ในฐานะพระผู้เฒ่าผู้ปฏิบัติธรรมจะไม่รับภาระใด ๆ ทั้งสิ้น นอกจากการปฏิบัติธรรมอย่างเดียว" นอกจากนี้หลวงปู่ท่านยังตั้งสัจจะว่า ต่อไปนี้ท่านจะไม่รับนิมนต์ไปที่ไหน ๆ ไม่ว่าใครจะมานิมนต์ ไม่ขึ้นรถ ลงเรือ แม้ที่สุดถึงจะเกิดอาพาธป่วยไข้หนักเพียงใดก็ตาม จะไม่ยอมเข้านอนรักษาในโรงพยาบาล ถึงธาตุขันธ์จะทรงตัวอยู่ต่อไปไม่ได้ก็จะให้สิ้นไปในป่าอันเป็นที่อยู่ ตามอริยโคตรอริยวงศ์ ซึ่งบูรพาจารย์ท่านเคยปฏิบัติมาแล้วในกาลก่อน เหล่านี้เป็นความในใจของหลวงปู่ซึ่งท่านได้ตั้งใจไว้ในเวลาที่ท่านมาอยู่ที่วัดดอยแม่ปั๋ง ดังนั้นการบันทึกประวัติของหลวงปู่จะละเลยความในใจของท่านไปเสีย ก็จะขาดความสำคัญบางอย่างเกี่ยวกับองค์ท่านไป เพราะเนื่องจากความตกลงของท่านกับพระอาจารย์หนูก็ดี สัจจะที่ท่านตั้งไว้ก็ดี ผู้ที่ไม่รู้จักความจริงใจของท่านว่า ท่านมีความในใจอย่างไรบ้าง เมื่อไปนมัสการท่านไม่ได้ตามความประสงค์ของตน ก็พากันไปยกโทษเอากับพระอาจารย์หนูบ้าง พระภิกษุผู้อุปัฏฐากท่านบ้างหาว่ากีดกัน ซึ่งทำให้เกิดโทษแก่ผู้นั้น ๆ โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เมื่อท่านผู้อ่านทราบความจริงจากบันทึกนี้ แม้ว่าจะช้าไปต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ก็ตาม ผู้เขียนหวังว่าต่อไปเหตุการณ์คงจะไม่มีเช่นนั้นอีก การนำเอาความในใจของหลวงปู่ออกมาเปิดเผยครั้งนี้ ผู้เขียนมีความมุ่งหวังที่จะให้เป็นข้อเตือนใจแก่ศิษยานุศิษย์ และท่านที่เคารพนับถือในองค์หลวงปู่ พึงมุ่งสังวรในความปรารถนาของตนไว้บ้าง เพื่อจะได้ไม่ต้องไปสร้างกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม อันเป็นบาปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ต่อไป ซึ่งความตั้งใจของหลวงปู่ทั้งหมดที่ได้นำมากล่าวนั้น ท่านสามารถปฏิบัติได้จริง ๆ ไม่มีใครสามารถที่จะไปเปลี่ยนความตั้งใจของท่านได้

สถานที่หลวงปู่จำพรรษา

หลวงปู่แหวนนับตั้งแต่ท่านได้ขึ้นไปอยู่ทางภาคเหนือแล้ว ท่านไม่เคยไปจำพรรษาอยู่ทางภาคอื่นเลย เพราะอากาศทางภาคเหนือเป็นสัปปายะสำหรับท่าน อีกประการหนึ่งคือ ทางภาคเหนือมีภูมิประเทศประกอบไปด้วยป่าเขา ซึ่งเหมาะแก่สมณะผู้ประพฤติธรรม จะได้อาศัยสำหรับหลีกเร้นในการบำเพ็ญปฏิบัติภาวนา เนื่องจากองค์หลวงปู่มีนิสัยชอบหลีกเร้นเป็นประจำนิสัยอยู่แล้ว ป่าเขาเหล่านั้นจึงเป็นสัปปายะแก่นิสัยของท่าน ป่าเขาตอนบนของภาคเหนือ เช่น เชียงราย เชียง-ใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ดอยต่าง ๆ ที่มีชาวเขาอยู่อาศัย ส่วนมากหลวงปู่ท่านเคยไปอยู่กับชาวเขาเหล่านั้นมาแล้ว ไม่ว่าดอยนั้นจะอยู่สูงเพียงใดก็ตาม ถ้ากราบเรียนถามหลวงปู่จะเล่าให้ฟังได้อย่างถูกต้อง ภาคเหนือตอนล่าง เช่น แพร่ น่าน ตาก กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิษณุโลก หลวงปู่เคยจาริกมาเป็นครั้งคราว

สรุปสถานที่จำพรรษาของหลวงปู่เท่าที่รวบรวมได้ เฉพาะภาคเหนือตอนบนมีดังนี้ วัดเจดีย์หลวง เหนือธารน้ำแม่ฮ่องสอนสบแม่ธาตุ บ้านต้นกอก แม่ปวก นาพ่อหนานปวน ฮ่องน้ำมัว หรือดอยนะโม ห้วยน้ำริน บ้านปง ธาตุบ้านแม่ตะลก แม่ปั๋ง ที่จำพรรษาซ้ำมีดังนี้ แม่ปวก หรือบ้านแม่พวก ๓ พรรษา วัดป่าบ้านปง อยู่จำพรรษาสองครั้ง ๑๑ พรรษา ห้วยน้ำริน ๑๐ พรรษา วัดดอยแม่ปั๋งตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ มาจนถึงมรณภาพ

เนื่องมาจากกรรมเก่า

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ท่านมีโรคประจำกายของท่านอยู่อย่างหนึ่ง รักษาไม่หายขาด เป็นแต่เพียงทุเลาเท่านั้น โรคนี้ไม่รู้ว่าท่านเป็นมาตั้งแต่เมื่อไร โรคนี้เองเป็นวิบากขันธ์ทรมานท่านอยู่ในปัจจุบันนี้ โรคที่ว่านี้ได้แก่การเกิดเป็นแผลเป็นที่ก้นกบ แผลดังกล่าวนี้ตรวจดูจะมองผิวหนังบริเวณนั้นเป็นแผล ตกสะเก็ดเกือบ ๆ จะหายสนิทแล้ว ปากแผลกว้างยาวประมาณ ๑ ซม. แผลนี้ถ้าไม่มีการอักเสบมันคงไม่มีพิษอะไรเพราะมันไม่รู้สึกเจ็บ แต่ถ้าอักเสบขึ้นมามันจะมีการบวมแดง รอบ ๆ ปากแผลมีการคันอย่างแรง ถ้ามีการอักเสบขึ้นครั้งไร หลวงปู่ต้องเจ็บป่วยอยู่หลายวัน แพทย์ปัจจุบันตรวจดูก็ไม่ทราบสาเหตุของโรคว่าเป็นอะไร แพทย์พยายามรักษา ไม่เคยมีแพทย์คนไหนรักษาได้ มีอยู่อย่างเดียวแพทย์ต้องสั่งให้ทายาไว้ทุกวัน รักษาได้อย่างดีเพียงเท่านั้น แผลนี้สมัยก่อนไม่ทราบของแสลงต่อโรค ฉันอาหารที่แสลงเข้าไปเกิดอักเสบขึ้นมา หลวงปู่ต้องล้มหมอนนอนเสื่อ อาหารที่แสลงได้แก่พวกเนื้อโค กระบือ เนื้อเหล่านี้ถ้าหลวงปู่ฉันเข้าไปแม้เพียงคำสองคำเป็นเกิดโทษทันที

หลวงปู่เล่าว่า แผลดังกล่าวนั้นเป็นผลมาจากอดีตกรรมของท่าน คือเมื่อสมัยยังเป็นเด็กท่านได้นำควายไปเลี้ยงอย่างเด็กทั่ว ๆ ไป ในชนบทที่บิดามารดามีอาชีพทำนา เด็กสมัยก่อนผู้ชายโตหน่อยมีหน้าที่เลี้ยงวัวเลี้ยงควาย ยังไม่มีรถไถนาเหมือนปัจจุบัน ขณะที่นำควายออกไปกินหญ้าในท้องทุ่งนั้น เผอิญควายมันดื้อต้อนให้ไปทางหนึ่ง มันกลับไปอีกทางหนึ่ง ต้อนไปต้อนมาเล่นเอาสนุกกันอยู่อย่างนั้น เหนื่อยเข้าเกิดความโกรธขึ้น มือที่ถือมีดก็สับเฉาะที่กกหาง เลือดไหลแดงฉานทันที ควายเมื่อเห็นเจ้าของเอาจริงก็หยุดดื้อเหมือนกัน เมื่อทำให้มันได้รับบาดเจ็บจนเลือดไหลแล้ว เกิดความสงสารมันขึ้นมาอย่างจับใจ ไม่รู้ว่าจะเอายาอะไรมารักษาบาดแผลของมัน ครุ่นคิดอยู่นานก็ไม่รู้ว่ามียาอะไรบ้างที่รักษาบาดแผลได้ ขณะที่กำลังคิดมองหายาอยู่นั้น ควายตัวนั้นมันถ่ายมูลออกมา เหลือบไปเห็นเข้า เลยเอามูลของมันนั่นเองทาบาดแผลให้มัน ปรากฏว่าแผลนั้นหายไปภายในเจ็ดวัน

เพราะฉะนั้น หลวงปู่จึงเรียกแผลที่ก้นกบของท่านว่าเนื่องมาจากกรรมเก่า แต่ท่านไม่เรียกว่าก้นกบเหมือนคนทั่วไป ท่านเรียกของท่านว่าหางสุด เพราะมันเป็นตำแหน่งเดียวกันกับที่ท่านฟันกกหางควายตัวนั้นเมื่อสมัยเป็นเด็ก

โรคประจำกายของหลวงปู่นั้น นอกจากเป็นแผลเรื้อรังที่ก้นกบดังกล่าวแล้ว ท่านยังเป็นต้อกระจกนัยน์ตาด้านซ้าย เป็นต้อหินนัยน์ตาด้านขวา ซึ่งทำความลำบากให้แก่ผู้ทำการรักษามาก ทั้งนี้ก็ดังได้กล่าวมาแล้ว หลวงปู่ท่านไม่ยอมไปรักษาตัวอยู่โรงพยาบาล เวลาท่านอาพาธท่านจะรักษาอยู่เฉพาะในวัดที่อยู่เท่านั้น เมื่อเกิดอาพาธขึ้นครั้งไร คณะแพทย์ต้องยกคณะมาทำการรักษาที่วัดทุกครั้งไป ซึ่งบางครั้งก็ไม่สะดวกแก่แพทย์ผู้ทำการรักษา เพราะเครื่องไม้เครื่องมือทางการแพทย์บางอย่างไม่สามารถเอาติดตัวมาได้ ถึงอย่างนั้นด้วยความเอื้อเฟื้อของคณะแพทย์ ก็ได้พยายามดัดแปลงสถานที่ให้เหมาะแก่การพยาบาลรักษา เช่นในคราวผ่าตัดต้อกระจกจากนัยน์ตาด้านซ้าย ในครั้งนั้นได้ดัดแปลงกุฏิทำเป็นห้องผ่าตัด ซึ่งก็สามารถทำงานไปได้ด้วยความเรียบร้อยตามความมุ่งหมายทุกประการ

คณะแพทย์จากโรงพยาบาลคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมาตรวจรักษาหลวงปู่ประจำอยู่นั้น เป็นการสนองตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์มีพระราชประสงค์จะถวายการรักษาพยาบาลแด่หลวงปู่ ประกอบกับที่วัดดอยแม่ปั๋งมีส่วนช่วยในการหาทุนช่วยสร้างตึกพยาบาล "สุจิณฺโณ" ภายในคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทางคณะแพทยศาสตร์จึงปฏิการะตอบสนองคุณ ด้วยการส่งแพทย์มาคอยตรวจรักษาหลวงปู่ประจำมิได้ขาด การตรวจรักษานี้ถ้าหลวงปู่อาพาธหนัก ทางคณะแพทย์ต้องนำวิทยุรับส่งมาติดตั้ง เพื่อรายงานผลการรักษาให้ทางสำนักพระราชวังทราบทุกระยะ จะได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลฝ่าละอองธุลีพระบาทให้ทรงทราบทุกระยะ จนกว่าจะหายเป็นปกติ จึงขอนำรายงานแพทย์ ซึ่งได้บันทึกไว้เวลาหลวงปู่อาพาธ มาเสนอต่อท่านผู้อ่านดังต่อไปนี้

การมาตรวจรักษาหลวงปู่ของคณะแพทย์เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เริ่มวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๘ ในขณะนั้นสุขภาพของหลวงปู่โดยทั่วไป อยู่ในลักษณะสมบูรณ์และแข็งแรงตามอายุและวัย

ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ สุขภาพโดยทั่วไปในตอนต้นปีมีสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ดี ในเดือนสิงหาคม และเดือนตุลาคม มีร่างกายซูบผอม อ่อนเพลีย ฉันอาหารได้น้อย เจ็บคอ ไอ ตอนบ่ายมีไข้ ขาทั้งสองข้างไม่มีกำลังเป็นตะคริวบ่อย ๆ

ปี ๒๕๒๐ ตอนต้นปี มีสุขภาพแข็งแรง แจ่มใส จนถึงเดือนพฤษภาคม วันที่ ๒ พฤษภาคม เวลา ๓ นาฬิกา ขณะที่กราบพระมีอาการหน้ามืด ลุกขึ้นจากที่นั่ง ทำให้เสียการทรงตัว เซไปล้มลง เนื่องจากก่อนหน้านั้นสองวันเป็นไข้หวัด ผลจากการล้มครั้งนั้นทำให้เกิดรอยช้ำที่แขนและไหล่ซ้าย ในเดือนนี้หลวงปู่มีสุขภาพค่อนข้างซูบ เหนื่อยอ่อน วิงเวียนและปวดศีรษะ ปากเจ็บ เนื่องจากกระพุ้งแก้มเป็นแผลฉันอาหารได้น้อย

จากการล้มในวันที่ ๒ พฤษภาคมนั้น มีผลกระทบต่อสุขภาพของหลวงปู่มาก ท่านมีอาการไม่ค่อยสบายเรื่อยมา แต่ไม่รุนแรง ถึงวันที่ ๔ มิถุนายน มีอาการหน้ามืด เป็นลมลุกจากที่ไม่ได้ ต้องนอนอยู่กับที่เป็นเวลา ๑ ชั่วโมง แพทย์ให้ยาฉันแล้วอาการค่อยดีขึ้น

พอวันที่ ๒๔ กรกฎาคมตอนเย็นเกิดอาการท้องร่วงอย่างแรง มีอาการไข้แทรก ร่างกายอ่อนเพลีย ได้ถวายยาให้ฉัน ต่อมา ๒๖ กรกฎาคม แพทย์ได้ตรวจพบว่า อาการท้องร่วงยังมีอยู่เล็กน้อย แต่มีอาการไข้สูง ลุกจากที่ไม่ได้ แต่ยังพูดคุยตอบข้อซักถามของแพทย์ได้ดี ระหว่างที่หลวงปู่อาพาธอยู่นั้น ผลการตรวจด้วยเครื่องมือแพทย์เป็นดังนี้ ความดันเลือดต่ำสุด ๗๐/๔๐ มิลลิเมตรปรอท สูงสุด ๑๒๐/๘๐ มิลลิเมตรปรอท การหายใจ ๒๒ ครั้งต่อนาที ชีพจร ๘๐ ครั้งต่อนาที ความร้อน ๓๘.๔ องศาซี.

การอาพาธของหลวงปู่ครั้งนี้เป็นการเริ่มต้นของอาพาธครั้งต่อไป คือแม้ว่าแพทย์จะทำการรักษาอย่างดีก็ตาม แต่อาการของหลวงปู่จะไม่มีอาการของโรคใด ๆ ปรากฏ แต่การอ่อนเพลียก็ยังปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๒๐ เวลา ๑๖.๔๐ น. ขณะที่ลุกขึ้นจากที่จะไปห้องน้ำเสียการทรงตัวล้มลง สีข้างด้านซ้ายไปถูกกับโคมตะเกียงน้ำมันก๊าด ทำให้มีรอยแผลถลอกของผิวหนังและรอยช้ำของผิวหนังด้านซ้าย แขนด้านซ้ายก็ได้รับบาดเจ็บด้วย ทำให้เกิดการแทรกซ้อนตามมาคือ ปัสสาวะไม่ออก ถ่ายอุจจาระลำบาก

อาการโดยทั่วไป อ่อนเพลีย ไอ ง่วงนอน เวลานอนไม่หลับสนิท มีอาการกระตุก มือและเท้าเย็น การปัสสาวะไม่ออกทำให้เกิดการทรมานมาก แพทย์จึงทำการสวนปัสสาวะ เมื่อปัสสาวะออกแล้วการทรมานก็ลดลง แต่แพทย์ต้องใส่สายยางไว้เพื่อให้น้ำปัสสาวะไหลออกมาเอง แต่การใส่สายยางไว้ทำให้เกิดการอึดอัดแก่หลวงปู่ ต่อมาแพทย์ได้ถอดสายยางออก ร่างกายอ่อนเพลียมาก แพทย์ได้ให้น้ำเกลือทางเส้นเลือด

๑๒ ตุลาคม มีคณะแพทย์จากคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มาตรวจเยี่ยมอาการ คณะแพทย์ดังกล่าวแล้วประกอบด้วย

๑. อาจารย์นายแพทย์พงษ์ศิริ

๒. อาจารย์นายแพทย์วรวัฒน์

๓. อาจารย์นายแพทย์ชัยโรจน์

๔. อาจารย์นายแพทย์ลิลิต

๕. อาจารย์แพทย์หญิงรังษี

๖. อาจารย์แพทย์หญิงอุษา

เมื่อคณะแพทย์มาถึงก็ทำการตรวจอาการหลวงปู่ทันที

เวลา ๑๓.๓๐ น. คณะนายแพทย์ดังกล่าว พร้อมด้วยนายแพทย์ประมวล โพธิมาจาก ก.ร.ป.กลาง ได้ประชุมปรึกษาหารือร่วมกับท่านพระอาจารย์หนู ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่า จะต้องดูแลรักษาหลวงปู่อย่างใกล้ชิด ภายในที่อยู่ของท่านเอง เนื่องจากไม่อาจจะนิมนต์ให้หลวงปู่ไปพักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลได้ หลวงปู่มีความประสงค์จะรักษาตัวอยู่เฉพาะแต่ในที่อยู่ของท่านเอง ซึ่งท่านพระอาจารย์หนูก็ต้องการให้เป็นไปตามความประสงค์ของหลวงปู่ทุกประการ

ด้านการรักษาพยาบาล ที่ประชุมมีความเห็นพ้องกันว่า เป็นที่น่าพอใจของแพทย์ผู้เฝ้าไข้ ตกลงกันว่า ต่อไปถ้าหลวงปู่มีการถ่ายปัสสาวะขัดอีก จำเป็นต้องได้รับการสวนปัสสาวะอย่างทันท่วงที และต้องใส่สายยางไว้อีก จะนำออกไม่ได้นอกจากกรณีจำเป็นจริง ๆ

ส่วนการรักษาอย่างอื่น จำเป็นต้องให้หลวงปู่ได้อาหารอย่างเพียงพอ รวมไปถึงการให้ทางเส้นเลือดด้วยถ้าจำเป็น

๑๙ ตุลาคม ๒๕๒๐ แพทย์ได้ให้น้ำเกลืออีกครั้งหนึ่ง หลังจากให้น้ำเกลือไปแล้ว มีอาการแจ่มใสขึ้นบ้าง พูดคุยได้บ้าง ส่วนการขับถ่ายคงมีเพียงปัสสาวะ วันที่ ๒๔ ตุลาคม เวลา ๒๐.๐๐ น. แพทย์ผู้เฝ้าไข้ได้ทำการสวนอุจจาระให้ภายหลังสวนอุจจาระแล้วหลวงปู่ก็หลับได้หลายชั่วโมง

ระหว่างที่แพทย์ทำการรักษาอยู่นั้น ผลการตรวจทางเครื่องมือแพทย์เป็นดังนี้ ชีพจรอัตราเฉลี่ยระหว่าง ๗๑ ถึง ๘๐ ครั้งต่อนาที

การหายใจอัตราเฉลี่ยระหว่าง ๒๐ ถึง ๒๔ ครั้งต่อนาที

ความดันเลือด ค่าบนระหว่าง ๑๑๐ ถึง ๑๔๐ ค่าล่างระหว่าง ๗๐ ถึง ๘๐ มิลลิเมตรปรอท

มีค่าเปลี่ยนแปลงเมื่อ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๒๐ ความดันเพียง ๗๐/๔๐ มิลลิ-เมตรปรอท

๒๖ กรกฎาคม ๒๕๒๐ ความดันเพิ่มเป็น ๑๑๐/๖๐ มิลลิเมตรปรอท

เนื่องจากการอาพาธของหลวงปู่เริ่มมาตั้งแต่ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๒๐ มีอาการค่อนข้างหนัก ทางหนังสือพิมพ์ได้ลงเป็นข่าวติดต่อกันหลายวัน เป็นเหตุให้ผู้ที่เคารพนับถือและศิษยานุศิษย์เป็นห่วงกันมาก ได้ขึ้นไปเยี่ยมกันแต่ละวันเป็นจำนวนมาก จนเต็มบริเวณหน้ากุฏิหลวงปู่ แม้ว่าการไปเยี่ยมนั้นจะไม่ได้เข้าไปพบหลวงปู่ข้างในก็ตาม ผู้ที่เคารพนับถือก็ไม่ท้อถอยมากันมากขึ้นทุกวัน จนเป็นเหตุเกิดความวุ่นวาย ทางจังหวัดโดยท่านผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมด้วยคณะแพทย์ผู้รักษา จะออกแถลงการณ์ขอร้องให้ผู้ที่เคารพนับถือในหลวงปู่ ไม่ต้องเป็นห่วงไม่ต้องมารบกวนหลวงปู่ก็ตาม โดยทำเป็นป้ายขนาดใหญ่ติดไว้หน้ากุฏิและออกแถลงอาการให้ทราบทุกวันก็ตาม หาได้ทำให้ผู้ที่เคารพนับถือในหลวงปู่หายกังวลใจลงได้ไม่ คงหลั่งไหลกันมาจากที่ใกล้และที่ไกลทุกวัน เมื่อเข้าไปเยี่ยมหลวงปู่ข้างในไม่ได้ ต่างก็มายืนอยู่รอบ ๆ กุฏิหลวงปู่แน่นไปหมด ทางวัดจะชี้แจงอย่างไร ก็ไม่ยอมเชื่อฟัง แม้ทางจังหวัดจะจัดส่งเจ้าหน้าที่มาดูแลความเรียบร้อยก็สู้ศรัทธาของผู้ที่เป็นห่วงในหลวงปู่ไม่ได้ บางวันต้องเอาหลวงปู่ออกมาให้เขาได้เห็นเสียบ้างเป็นเวลา ๓-๔ นาที เพื่อบรรเทาความเคร่งเครียดของประชาชน เมื่อนำหลวงปู่ออกมาแล้วก็ต้องรีบนำกลับเข้าไป เพราะท่านอ่อนเพลียมาก เมื่อเขาเห็นหลวงปู่แล้วเขาก็กลับไป

ในระหว่างนั้น ทำความลำบากใจมาสู่ท่านพระอาจารย์หนู พระผู้อุปัฏฐาก และแพทย์ผู้ทำการรักษามาก เนื่องจากได้รับความกดดันจากประชาชน กล่าวหาว่ากีดกันไม่ให้เข้าเยี่ยมหลวงปู่ แต่ถ้านำเอาหลวงปู่ออกมาให้ประชาชนได้เห็นบ้าง ก็ถูกหลวงปู่ตำหนิเอาว่าทำตามใจชาวบ้าน มันผิดวิสัยของสมณะ ถูกตำหนิทั้งขึ้นทั้งล่อง

ขณะที่หลวงปู่อาพาธอยู่นั้น ท่านมักจะสงบจิตเข้าอยู่ภายใน เกือบตลอดวันตลอดคืน ดังนั้นดูอาการภายนอกของท่านจึงดูเหมือนว่าจะหมดหวังเอาทีเดียว บางครั้งท่านไม่ยอมพูด ไม่ยอมฉันเลยเป็นเวลาหลายวัน ถึงเวลาฉันอาหาร ฉันยา ฉันน้ำ ปลุกท่านลุกขึ้นมา ท่านลุกขึ้นนั่งแต่จิตท่านยังอยู่ในความสงบ เวลาป้อนอาหารใส่ปาก อาหารก็ค้างอยู่ในปากเช่นนั้นเอง เพราะท่านไม่เคี้ยว เอาน้ำให้ดื่ม เอายาให้ฉันก็เหมือนกัน ตาของท่านลืมค้างอยู่ไม่กระพริบดูเหมือนไม่มีชีวิตชีวา ทั้งนี้เพราะท่านยังไม่ถอนจิตจากความสงบในภายในออกมารับอารมณ์ภายนอก ระหว่างวันเวลาที่ท่านมีอาการดังกล่าวนี้ ทำความลำบากและกระวนกระวายใจให้แก่พระผู้อุปัฏฐากและแพทย์ผู้เฝ้าพยาบาลมาก เพราะท่านพักสงบอยู่หลายวัน

ต่อมาเมื่อท่านถอนจิตขึ้นมาแล้ว ท่านก็จะเล่าให้พระผู้อุปัฏฐากฟังว่า ท่านไปอยู่กุฏีหลังนั้นบ้างหลังนี้บ้าง พระได้ฟังก็คิดว่า หลวงปู่คงละเมอไปเพราะทุกข-ขเวทนาที่เกิดจากอาพาธมากกว่า

ภายหลังจากที่ท่านฉันอาหารตามปกติแล้ว อาการทั้งหลายที่ทำให้ผู้เฝ้าพยาบาลเป็นวิตกกังวลอยู่ก็หายไปอย่างรวดเร็วจนเป็นปกติ ระหว่างที่หลวงปู่อาพาธอยู่นั้น แผลที่ก้นกบมักจะอักเสบขึ้นเสมอ เป็นเหตุอันหนึ่งที่เป็นแรงช่วยให้โรคอย่างอื่นมีกำลังเพิ่มขึ้นอีก

เมื่อหายจากอาพาธครั้งนั้นแล้ว อยู่มาประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๒

วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ ทางวัดจัดให้มีงานผูกพัทธสีมา เวลา ๑๐.๐๐ น. สมเด็จพระสังฆราช ซึ่งทางวัดได้กราบทูลอาราธนาเสด็จมาในงาน จะเสด็จมาเยี่ยมหลวงปู่

ขณะที่หลวงปู่ยืนครองผ้าอยู่ โดยมีพระอาจารย์หนู และพระผู้อุปัฏฐากคอยช่วยเหลือ เมื่อห่มเสร็จแล้วเอี้ยวตัวจะเดินก้าวขาออกไป เผอิญขาที่ก้าวไปนั้นไปเหยียบเอาชายจีวรของตัวเองเข้า ทำให้เกิดการเสียการทรงตัวล้มลง สุดวิสัย

ที่พระผู้อุปัฏฐากและผู้อื่นจะรับไว้ได้ทัน ผลเกิดจากล้มครั้งนั้นทำให้มีการเจ็บเจ็บบั้นเอว เจ็บกระดูกสันหลัง ลุกขึ้นไม่ได้ต้องนอนอยู่กับที่นอน

สมเด็จพระสังฆราชต้องเสด็จเข้าเยี่ยมอาการหลวงปู่ในที่อยู่ของท่าน พระองค์ประทับนั่งซักถามอาการหลวงปู่ และรับสั่งสนทนากันพอสมควรแก่เวลาแล้วก็เสด็จกลับ

ตอนบ่ายภายหลังจากพิธีตัดลูกนิมิตแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จเยี่ยมหลวงปู่ พระองค์มีพระราชดำรัสถามอาการจากหลวงปู่ และได้ทรงสนทนาธรรมกับหลวงปู่ โดยมีเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวรร่วมอยู่ด้วย พอสมควรแก่เวลาแล้วจึงเสด็จกลับ ผลจากการล้มครั้งนี้ เวลาลุกนั่ง ๆ ยืดตัวตรง ๆ เช่นธรรมดาไม่ได้ เพราะเจ็บซี่โครงและเจ็บกระดูกสันหลัง ดังนั้นเวลาลุกนั่งเวลาฉันและเวลาทำสรีรกิจ แพทย์ต้องให้ใส่เฝือกไว้ เวลานอนไม่ต้องใส่เฝือก

ผลการตรวจของแพทย์ทางเอ๊กซเรย์ ไม่พบความผิดปกติทางด้านกระดูก ดังนั้นการรักษาของแพทย์นอกจากจะรักษาทางยาแล้ว ยังรักษาด้วยการจี้ด้วยเครื่องไฟฟ้า การรักษาด้วยสรีระบำบัด คือให้หัดเดินในบาร์เมื่อเวลาพอลุกได้ให้นั่งล้อเข็น เพื่อเป็นการเปลี่ยนอิริยาบถ หลวงปู่อาพาธครั้งนี้รักษาอยู่ประมาณ ๑ เดือนจึงหายเป็นปกติ

หลังจากอาพาธครั้งต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ภายหลังจากหายดีแล้วจากอาพาธครั้งสุดท้าย หลวงปู่ก็มีสุขภาพแข็งแรงดีตามอายุและวัยมาจนทุกวันนี้.

เรื่อง หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ อาพาธครั้งหลังสุด

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ อาพาธโดยมีอาการไข้สูงร่างกายซูบซีดและอ่อนเพลียมาก เวลาถ่ายมีสีดำปนออกมากับอุจจาระ แพทย์จากโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมาคอยตรวจและถวายการรักษาอยู่ประจำ ได้ตรวจร่างกายหลวงปู่แล้วมีความเห็นว่า สมควรจะนิมนต์หลวงปู่เข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลโดยเร็วและรีบด่วน วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๒๘ ได้นิมนต์หลวงปู่เข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ เมื่อหลวงปู่เข้ารับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลแล้ว ทางโรงพยาบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการแพทย์เฉพาะกิจขึ้นคณะหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรคสาขาต่าง ๆ สำหรับคอยถวายการรักษาพยาบาลหลวงปู่

ระยะแรกคณะแพทย์ได้ถวายการรักษา โดยการให้เลือด น้ำเกลือและยาลดไข้ ในช่วง ๑๕ วันแรก อาการโดยทั่วไปของหลวงปู่มีอาการดีขึ้น เช่น การถ่ายไม่มีสีดำปนออกมา อาการไข้ลดลง แต่ยังมีอาการไข้ต่ำ ๆ ทุกวัน อาการซูบซีดอ่อนเพลียดีขึ้น มีการพูดจาบ่อยขึ้น

การฉันอาหารได้ดีพอสมควร คือวันละ ๕๐-๗๐ ช้อนโต๊ะ อาหารที่หลวงปู่ฉันเป็นอาหารเหลว โดยทางโรงพยาบาลคิดเป็นสูตรอาหารตามหลักโภชนาการว่าแต่ละวันคนป่วยควรจะได้รับสารอาหารและแคลอรี่เป็นจำนวนเท่าไร เวลาฉันอาหารพระผู้พยาบาลต้องถวายโดยการป้อน เพราะหลวงปู่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ส่วนน้ำหลวงปู่ฉันได้วันละ ๑-๒ ถ้วยแก้ว หรือประมาณ ๒๕๐-๓๐๐ ซีซี.

ต่อมาแพทย์ได้ถวายยาปฏิชีวนะเพื่อลดอาการอักเสบแผล ซึ่งตามร่างกายทั่วไปเช่นด้านหลังและแขนของหลวงปู่จะมีบาดแผลอยู่หลายแห่ง แผลเหล่านี้เกิดจากการนอนทับนาน ๆ บ้างเกิดจากการถูกกระทบของแข็งบางอย่างบางคราวบ้าง เพราะผิวหนังของหลวงปู่บางและเปราะมาก ถูกอะไรเพียงเล็กน้อยก็จะเกิดเป็นแผลทันที เรื่องนี้เป็นข้อยุ่งยากมากในการรักษาพยาบาล แม้ว่าจะใช้ความระมัดระวังอย่างดีที่สุด บางครั้งอาจมีเหตุสุดวิสัยขึ้นได้เสมอ ผลจากการถวาย

ยาปฏิชีวนะและการทำแผลอย่างระมัดระวังของแพทย์และพยาบาล แผลแห้งดี บางแห่งหายไป แต่อาการไข้ต่ำยังมีอยู่

เมื่อเห็นว่าอาการค่อยดีขึ้นบ้างเช่นนี้ ท่านพระครูจิตตวิโสธนาจารย์ หรือ (พระอาจารย์หนู สจิตฺโต) ท่านต้องการนิมนต์หลวงปู่กลับวัด แต่ทางคณะแพทย์ผู้ถวายการรักษา ยังไม่ประสงค์จะให้กลับเพราะอาการหลวงปู่เป็นเพียงอาการกระเตื้องดีขึ้นเท่านั้น ฝ่ายแพทย์ขอเจาะเลือดเพื่อตรวจดูอีกครั้งก่อน ผลการตรวจวิเคราะห์เลือดปรากฏว่า มีอาการโลหิตจางค่อนข้างสูง จำเป็นต้องให้เลือดอีก ทางแพทย์จึงถวายเลือดทันที ๔๐๐ ซีซี. การนิมนต์หลวงปู่กลับจึงล้มเลิกไป

ทุกวันเวลา ๐๖.๐๐ น.เศษ จะนิมนต์หลวงปู่ขึ้นนั่งรถเข็นขึ้นไปตากอากาศบนชั้น ๑๕ เป็นเวลา ๑ ช.ม. จึงลงมาฉันอาหารเช้า หลังจากแพทย์ถวายเลือดและยาปฏิชีวนะแล้ว ดูอาการของหลวงปู่ค่อนข้างสดชื่น คือ ท่านจะพูดบ่อยขึ้น เวลาท่านพูดฟังไม่รู้ความหมายเนื่องจากเสียงอยู่ในลำคอ ท่านเปล่งเสียงออกไม่เป็นคำพูดเช่นตามปกติทั่วไป อาการเช่นนี้ท่านเป็นมาตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๒๗ การฉันอาหารเพิ่มขึ้นเป็น ๘๐-๙๐ ซีซี. น้ำก็ฉันได้เพิ่มขึ้น ส่วนไข้บางวันไม่มี แต่บางวันมีไข้ต่ำ ๆ

แม้ว่าหลวงปู่จะฉันได้เพิ่มขึ้นทั้งอาหารและน้ำก็ตาม ก็ยังไม่เป็นที่พอใจของคณะแพทย์ จากการรักษาบาดแผลหายช้าก็ดี ยังมีอาการไข้ต่ำก็ดี ร่างกายยังอ่อนเพลียอยู่ก็ดี แพทย์ลงความเห็นว่า หลวงปู่ยังขาดธาตุอาหารโดยเฉพาะโปรตีนและน้ำยังขาดมาก จึงเปลี่ยนสูตรอาหารใหม่ โดยเพิ่มสิ่งที่เห็นว่าจำเป็นมากขึ้น แต่หลวงปู่ก็คงฉันได้เท่าเดิม ถ้าเพิ่มมากท่านไม่ยอม บางครั้งมีอาการท้องร่วงทุกครั้งที่เพิ่มอาหารมาก

อีก ๗ วันต่อมา คือ ภายหลังจากท่านพระครูจิตตวิโสธนาจารย์ จะนิมนต์หลวงปู่กลับวัดครั้งแรก ต่อมาอีก ๗ วัน ท่านจะนิมนต์หลวงปู่กลับวัดอีก ทางฝ่ายแพทย์ก็ยังไม่เต็มใจจะอนุญาต ได้หารือไปทางจังหวัด ทางจังหวัดได้รายงานไปยังสำนักพระราชวังเพื่อกราบบังคมทูลให้ทรงทราบ ในขณะที่รอรับฟังผลรายงานอยู่นั้น ทางโรงพยาบาลก็สั่งเตรียมเครื่องใช้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลทุกชนิดรอกลับไปวัดดอยแม่ปั๋ง เพื่อถวายการรักษาที่วัด เวลาบ่ายทางสำนักพระราชวังมีโทรพิมพ์ผ่านมาทางจังหวัดว่า ได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลทราบฝ่าละออง-

ธุลีพระบาทแล้ว มีพระราชประสงค์ต้องการจะให้หลวงปู่อยู่รักษาในโรงพยาบาลต่อไป และการนิมนต์หลวงปู่กลับวัดจึงต้องงดเป็นครั้งที่สอง

การนิมนต์หลวงปู่กลับต้องผ่านขั้นตอนมากมาย ก็เพราะหลวงปู่เข้ารับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลครั้งนี้เป็นคนไข้อยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ มีหน่วยงานที่คอยรายงานอาการหลวงปู่เข้าสู่สำนักพระราชวัง คือ ทางจังหวัดเชียงใหม่ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และหน่วยสื่อสารตำรวจจังหวัดเชียงใหม่ทุกวัน

เมื่อทุกฝ่ายทราบแน่ชัดแล้วว่าหลวงปู่จะต้องพักรักษาอยู่ในโรงพยาบาลต่อไปอีกนาน จึงได้หารือกันว่าสมควรจะแยกหลวงปู่ไปจากคนไข้ทั่วไป เพื่อป้องกันการติดเชื้อ คือ ตอนแรกนิมนต์หลวงปู่พักรักษาอยู่ในห้อง ไอ.ซี.ยู. ชั้นสองของอาคารสุจิณฺโณ เวลานิมนต์หลวงปู่นั่งรถเข็นขึ้นไปตากอากาศ จะต้องผ่านห้องผู้ป่วย ไอ.ซี.ยู.ห้องอื่น ๆ และผู้คนที่มาเยี่ยมไข้มากมาย นอกจากนี้ประ-ชาชนผู้มีความเคารพนับถือหลวงปู่ เมื่อทราบว่าท่านอาพาธ ต่างก็มาเยี่ยมกันไม่ได้ขาดวันละมาก ๆ ทำให้เพิ่มปัญหาแก่แพทย์พยาบาล และพระภิกษุผู้เฝ้าพยาบาลไข้ด้วย ทางโรงพยาบาลทราบปัญหาเหล่านี้ดี จึงจัดเตรียมห้องพิเศษบนชั้นที่ ๑๔ ถวาย ซึ่งทางโรงพยาบาลได้จัดห้องเป็นพิเศษโดยติดเครื่องปรับอากาศและปูพรมทั้งห้อง เมื่อเตรียมการเสร็จจึงนิมนต์หลวงปู่ขึ้นไปพักอยู่บนชั้นที่ ๑๔ พร้อมทั้งพระภิกษุผู้เฝ้าพยาบาล ชั้นที่ ๑๔ ทางโรงพยาบาลยังไม่เปิดให้คนไข้ภายนอกเข้าพักรักษา มีคนไข้เฉพาะหลวงปู่องค์เดียวเท่านั้น ห้องนอกนั้นเปิดให้พระภิกษุผู้เฝ้าพยาบาลหลวงปู่พัก

นับแต่หลวงปู่ฉันได้มากพอสมควรดังกล่าวมาแล้ว ทางฝ่ายแพทย์ได้งดให้น้ำเกลือและยาปฏิชีวนะ โดยจะค่อยเพิ่มอาหารและน้ำให้มากขึ้น ส่วนอาการไข้ต่ำ ๆ ซึ่งมีอยู่ทุกวันนั้น ถ้าวันไหนมีไข้สูงแพทย์ก็จะถวายยาลดไข้ แต่ไข้ก็ไม่หายขาดคงมีอยู่ต่ำ ๆ เกือบทุกวัน การวิเคราะห์แพทย์ใช้วิธีเอ๊กซเรย์ และเจาะเลือดเป็นครั้งคราว ผลจากเอ๊กซเรย์ไม่พบความผิดปกติทางทรวงอก ผลการเจาะเลือดมีเกลือแร่บางชนิดต่ำ แพทย์สั่งเพิ่มเกลือแร่ที่ขาดทางน้ำดื่มและทางอาหาร

ส่วนยาไม่ว่าทางเส้นเลือดและฉันงดหมด คงทำแผลเช้า-เย็นทุกวันเท่านั้น ในระยะนี้เวลา ๑๘.๐๐ น.เศษ และเช้าเวลา ๐๖.๐๐ น.เศษ จะนิมนต์หลวงปู่นั่ง

รถเข็นขึ้นไปตากอากาศบนชั้นที่ ๑๕ ทุกวัน ๆ ละไม่น้อยกว่า ๑ ช.ม. ในช่วงนี้ หลวงปู่เริ่มมีอาการไอห่าง ๆ ในช่วง ๔๕ วันที่เข้ารักษาในโรงพยาบาล แพทย์สั่งเอ๊กซเรย์เฉลี่ย ๓ วันต่อครั้ง แต่ทุกครั้งไม่พบอาการเปลี่ยนแปลงภายในแต่อย่างไร ในช่วงนี้ผลการตรวจประจำวันของแพทย์ไม่ว่าผลการตรวจฟังจากหูและเอ๊กซเรย์ก็ตามไม่พบอาการแทรกซ้อนใด ๆ

การฉันอาหารคงฉันได้สูงสุด ๘๐-๙๐ ช้อนโต๊ะ น้ำได้ ๑-๓ ถ้วยแก้วเป็นบางวัน ถึงอย่างนั้นก็ยังไม่เป็นที่พอใจของแพทย์ จำนวนอาหารและน้ำจะเพิ่มให้มากกว่านี้ก็ได้ แต่ทางฝ่ายพระภิกษุผู้พยาบาลเห็นว่าควรจะค่อยเพิ่มไปดีกว่า เพราะเท่าที่ผ่านมาถ้าเพิ่มมากไปอาการแทรกซ้อนจะตามมาทุกครั้ง

วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๘ เวลา ๑๖.๓๐ น. ขณะที่ถวายน้ำฉันหลวงปู่ฉันได้ ๑ ถ้วยแก้วผ่านไป ก็มีอาการไออย่างรุนแรงไอติดต่อกันเป็นเวลา ๑๕ นาที ไม่มีเว้นระยะเลย ทำให้เกิดอาการหอบอ่อนเพลียมากมองเห็นได้อย่างชัดเจน พยาบาลผู้เฝ้าจึงให้อ๊อกซิเจนช่วยหายใจ มีอาการไข้ขึ้นสูงถึง ๓๙ องศา

เวลา ๒๐.๐๐ น. แพทย์ถวายยาฉีดเพื่อลดไข้ อาการไอยังคงมีอยู่ห่าง ๆ จนถึงเวลา ๒๒.๐๐ น. อาการไข้ก็ยังไม่ลด แพทย์สั่งเอ๊กซเรย์เพื่อตรวจภายในและถวายยาฉีดซ้ำเพื่อลดไข้ เวลา ๐๒.๐๐ น.ของวันที่ ๑ มิถุนายน วัดไข้ดูอีกครั้งปรากฏว่าไข้ลดลง แต่วัดความดันปรากฏว่าความดันต่ำมาก ในระดับ ๘๐/๕๐ มิลลิเมตรปรอท เวลา ๐๖.๐๐ น. ภายหลังเช็ดตัวและทำความสะอาดบาดแผลแล้ว วัดไข้ดูปรากฏว่ายังมีไข้เล็กน้อย คือ ๓๗.๕ องศา แพทย์ได้ถวายน้ำเกลือทางเส้นเลือด

เกี่ยวกับอุณหภูมิของหลวงปู่ที่มีไข้ต่ำอยู่เป็นประจำนั้น ทางแพทย์สันนิษฐานว่าเกิดจากสาเหตุสองประการ คือ

๑. เกิดจากบาดแผล อาจจะมีเชื้อโรคติดตามมากับผ้าสบงจีวรแล้วผ่านเข้าสู่ร่างกายทางบาดแผล เรื่องนี้ทางแพทย์ป้องกันไว้แต่แรก โดยเครื่องใช้ทุกชนิดที่ใช้กับหลวงปู่จะต้องผ่านการอบฆ่าเชื้อก่อน

๒. เกิดจากสาเหตุในร่างคือ สมองส่วนที่ควบคุมอุณหภูมิของร่างกาย ไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ ทั้งสองสาเหตุนี้อาจจะเป็นข้อใดข้อหนึ่งก็ได้ ระยะหลังแพทย์สั่งงดยาลดไข้เด็ดขาด

เวลา ๐๗.๐๐ น. ถวายอาหารคงฉันได้ตามปกติ คือ ๕๖ ช้อนหรือ ๕๖๐ ซีซี. เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายอาหารอีกครั้งฉันได้ ๔๔ ช้อนหรือ ๔๔๐ ซีซี. น้ำหลังอาหารทุกครั้งฉันได้ ๒-๔ ช้อน หรือ ๒๐-๔๐ ซีซี. รวมสองเวลาฉันได้เท่ากับ ๑๐๐ ช้อน หรือ ๑,๐๐๐ ซีซี.

อาการโดยทั่วไปตั้งแต่เวลา ๐๖.๐๐ น. ของวันที่ ๑ มิถุนายน ถึงเวลา ๐๖.๐๐ น. ของวันที่ ๔ มิถุนายน มีอาการไอห่าง ๆ มีไข้ต่ำทุกวัน แพทย์งดให้ยาลดไข้ การนำหลวงปู่ไปตากอากาศก็งดตั้งแต่เช้าวันที่ ๑ มิถุนายน เป็นต้นไป แต่แพทย์ได้สั่งเอ๊กซเรย์และเจาะเลือดทุกวัน

ผลการวิเคราะห์ทางเอ๊กซเรย์ปรากฏว่าปอดด้านขวามีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย ผลการวิเคราะห์เลือดทางห้องปฏิบัติการปรากฏว่า โปรตีนต่ำ ขาดแร่ธาตุและเกลือบางชนิด ร่างกายผลิตเลือดได้น้อย ก่อนหน้านี้แพทย์ได้สั่งให้เพิ่มตับบดลงในสูตรอาหาร เกลือแร่ทางน้ำดื่ม

จากอาการไข้ต่ำ ๆ และไอห่าง ๆ ทางฝ่ายแพทย์มีความเห็นว่า อาการไอของหลวงปู่เกิดจากการป้อนอาหาร เพราะเวลาป้อนอาหารต้องป้อนท่านอน โดยหนุนเตียงให้ศีรษะสูงขึ้นพอสมควร แพทย์มีความเห็นว่าท่านี้กระเพาะถูกกดเลื่อนขึ้นมา เวลากลืนอาหาร อาหารมักจะขย้อนกลับขึ้นมาทำให้เกิดอาการไอ เศษอาหารจะทะลักเข้าสู่หลอดลมเลยเข้าสู่ปอด จึงทำให้ปอดอักเสบขึ้น

แพทย์แนะนำให้ป้อนอาหารในท่านั่ง ความจริงพระผู้พยาบาลทำมาทุกวิธีแล้วผลที่ได้ไม่ดีเท่าที่ควร ท่านอนหนุนเตียงให้ศีรษะสูงขึ้นพอสมควรเป็นวิธีที่ดีที่สุด ผลจากวิธีคำแนะนำของแพทย์ก็คือร่างกายของหลวงปู่หลังงอ คอเอียงเวลานั่ง ตัวตรงนั่งไม่ได้ เพราะตัวจะงอศีรษะงุ้มลงคางติดหน้าอกเวลาป้อนอาหารลำบากมาก กลืนอาหารจะไอเกือบทุกครั้งเพราะหลอดลมถูกกด เกี่ยวกับการป้อนอาหารนี้มีเรื่องน่าขันอยู่ คือ ปกติริมฝีปากด้านบนจะงุ้มลงมาจนปิดริมฝีปากด้านล่างสนิท เวลาป้อนอาหารจะมีสองคน คนหนึ่งคอยป้อนอาหาร อีกคนหนึ่งคอยเปิดริมฝีปากด้านบน โดยเอามือหยิบริมฝีปากยกขึ้น เพราะไม่เช่นนั้นหลวงปู่อ้าปากไม่ทัน การทำเช่นนี้มักถูกเข้าใจผิดว่า พวกพระพยาบาลหลวงปู่เวลาป้อนอาหารไปบีบจมูกหลวงปู่ให้อ้าปาก

วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๒๘ เวลา ๐๗.๐๐ น. ขณะที่กำลังถวายอาหารเช้าอยู่ฉันเพียง ๒-๓ ช้อนเท่านั้น ก็เกิดอาการไอขึ้นและไอถี่มากจนไม่กล้าป้อนอาหาร เพราะกลัวจะสำลักซึ่งแพทย์คอยเตือนเสมอ และเป็นเรื่องที่แพทย์กลัวมากด้วย ตามความเป็นจริงการไอของหลวงปู่ถือว่าเป็นเรื่องปกติของท่าน เพราะอยู่ที่วัดท่านก็ไอเหมือนกัน เพื่อความรอบคอบแพทย์จึงคอยเตือนให้ระวัง เพราะกลัวเศษอาหารจะเข้าปอด

อาการเป็นดังนี้ทางฝ่ายแพทย์บางท่าน ลงความเห็นว่าทางที่ดีที่สุดในการแก้ไขหลวงปู่ คือ ควรผ่าตัดหน้าท้องใส่สายยางต่อเข้ากระเพาะ แล้วให้อาหารทางนั้นปัญหาต่าง ๆ เช่น การไอ การมีไข้ ตลอดจนการให้อาหารและน้ำก็จะดีขึ้น และได้มากขึ้นไม่ต้องพะวักพะวงเกี่ยวกับการสำลักอีกต่อไป เรื่องนี้ทางฝ่ายแพทย์บางท่านของคณะกรรมการแพทย์เฉพาะกิจ ต้องการจะทำตั้งแต่หลวงปู่เข้ารับการรักษาใหม่ ๆ แต่ฝ่ายเจ้าของคนไข้ยังไม่ยินยอม เพราะมองยังไม่เห็นผลดีในการทำเช่นนั้นจึงต้องชะลอเรื่อย ๆ มา

เวลา ๐๙.๐๐ น. ของวันที่ ๔ มิถุนายน พลตรีนายแพทย์ประดิษฐ์ เจริญ-ไทยทวี แพทย์หลวงได้ไปเยี่ยมนมัสการหลวงปู่ ได้ทราบอาการของหลวงปู่จากพยาบาลและจากบันทึกรายงานแพทย์ ท่านจึงเชิญแพทย์ผู้ดูแลหลวงปู่มาปรึกษาหารือ ถึงวิถีแก้ไขและรักษาต่อไปในห้องพักหลวงปู่ มีความเห็นพ้องกันว่าจะต้องผ่าตัดหน้าท้องต่อสายยางออกจากกระเพาะดังได้กล่าวมาแล้ว และต้องรีบทำโดยเร็วที่สุดด้วย แพทย์ให้ความมั่นใจว่าหลวงปู่จะปลอดภัย ๑๐๐% ภายใน ๑๐ วันจะตัดไหมได้ และอาจจะกลับวัดได้ด้วย กรณีนี้อาจจะเป็นการเล็งผลเลิศของแพทย์หรือเป็นการปลอบใจก็มิอาจทราบได้ เพราะได้มีการซักถามและโต้แย้งกันพอสมควร แต่เพราะแพทย์มีหลักวิชาการที่ดีกว่าต้องยอมฝ่ายแพทย์

การเตรียมการต่าง ๆ พร้อมเมื่อเวลา ๑๖.๐๐ น. ก็ได้นำหลวงปู่เข้าห้องผ่าตัด การผ่าตัดครั้งแรกไม่ได้ใช้ยาสลบ ใช้ยาฉีดทำให้เกิดการชา แต่ภายหลังก็ต้องใช้เพียงเล็กน้อย เพราะมีอุปสรรคบางอย่าง ใช้เวลาผ่าตัดทั้งหมด ๒ ชั่วโมง คือเริ่ม ๑๖.๐๐ น. จนถึงเวลา ๑๘.๐๐ น. จึงนำหลวงปู่ออกจากห้องผ่าตัดได้ ความคาดหมายของแพทย์ครั้งแรกกะว่าเวลาไม่เกิน ๔๕ นาที

๔ วันแรกหลังผ่าตัดแพทย์ได้ถวายเลือดและน้ำเกลือตลอดจนยาปฏิชีวนะทางเส้นเลือด ผลการผ่าตัดน่าพอใจไม่มีสิ่งแทรกซ้อน ดังคำแถลงของคณะแพทย์ผู้ถวายการรักษา ออกคำแถลงรายงานการอาพาธของ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ฉบับที่ ๓ ซึ่งได้นำมาลงพิมพ์ไว้ด้วยแล้ว

เช้าวันที่ ๕ มิถุนายน เวลา ๐๖.๐๐ น. ถวายซุปใสทางสายยางเป็นครั้งแรก แพทย์สั่งให้น้ำซุปใสทางสายยางทุก ๆ ๒ ช.ม. ครั้งละ ๑๐๐ ซีซี. อาหารที่ถวายทุกชนิดภายหลังผ่าตัด ปรุงและควบคุมโดยแพทย์และนักโภชนาการของโรงพยาบาล ก่อนหน้านั้นสูตรอาหารเป็นของโรงพยาบาลคนปรุงเป็นพวกแม่ชีของวัด ปรุงถวายทุกวัน และตามด้วยน้ำผสมผงเกลือแร่ ๕๐ ซีซี. ห่างกันครั้งละ ๑๕ นาที ๒๔ ชั่วโมงแรกไม่มีปัญหาอะไร

ต่อมาแพทย์ถวายซุปข้นก่อนเที่ยงซุบใสหลังเที่ยงในปริมาณเพิ่มขึ้นคือครั้งละ ๒๐๐ ซีซี. ปรากฏว่ามีการซึมออกทางแผลผ่าตัดใส่สายยาง และถ่ายด้วย แพทย์สั่งงดซุปข้น คงไว้เฉพาะซุปใสแต่อาการคงไม่ดีขึ้น คือจะมีการซึมออกมาทางแผลและถ่ายบ่อย ๆ แพทย์สั่งงดอาหารไว้ชั่วคราวหันมาให้เลือดและโปรตีนสำเร็จรูปทางเส้นเลือด ส่วนน้ำเกลือและยาปฏิชีวนะคงให้ตลอดมานับแต่วันผ่าตัด ส่วนอาการไอยังคงมีอยู่ห่าง ๆ เช่นเดิม หาได้หมดไปไม่ ส่วนไข้นั้นตรงกันข้ามคือไม่มีไข้ แต่อุณหภูมิของร่างกายจะต่ำกว่าค่าปกติบางครั้งต่ำระดับ ๓๔.๕ องศาหรือต่ำกว่านี้ก็มี ส่วนความดันอยู่ในค่าปกติเป็นส่วนมาก เว้นบางครั้งลงต่ำถึง ๘๐/๕๐ มิลลิเมตรปรอท

อนึ่ง แผลผ่าตัดหน้าท้องกับแผลต่อสายยางจากกระเพาะเป็นคนละแผลกัน วิธีการผ่าตัดคือผ่าตัดหน้าท้องเอากระเพาะอาหารมาเย็บติดไว้กับหนังหน้าท้องแล้วเจาะกระเพาะเอาสายยางใส่ไว้ด้านปลายสุดของสายยางที่ลงไปในกระเพาะจะเป็นลูกโป่งหุ้มสายยางอยู่ เมื่อใส่สายยางเข้ากระเพาะแล้ว จะฉีดน้ำเข้าลูกโป่งเพื่อให้บานออก ปิดแผลที่เจาะไว้และกันไม่ให้สายยางหลุดออกจากกระเพาะด้วย

ปัญหาที่แพทย์ไม่สามารถแก้ไขได้คือ การซึมออกทางแผลที่เจาะใส่สายยางจากกระเพาะส่วนมากอาหารที่ให้เข้าไป ๕๐-๖๐% จะไหลซึมออก และอีกปัญหาหนึ่ง คือถ้าเพิ่มปริมาณหรือให้ซุปข้นหลวงปู่จะถ่ายบ่อยมากขึ้นวันละหลาย ๆ ครั้ง ในระหว่างนี้แพทย์ได้พยายามแก้ไขจนสุดความสามารถ ส่วนอาหารที่เห็น

ว่าดีที่สุดเป็นประโยชน์ที่สุดที่ไม่ขัดกับพระวินัยแล้วทางแพทย์เอาใจใส่หามาถวายทุกชนิดเท่าที่จะหามาได้

สรุปผลหลังจากผ่าตัด คือวันที่ ๔ มิถุนายน ถึงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๒๘ จะเป็นดังต่อไปนี้

๑. อาการต่าง ๆ ที่คิดว่าจะดีไม่ดีขึ้นตามความคาดหมายของแพทย์

๒. แพทย์ไม่สามารถแก้ไขการไหลซึมออกของอาหาร และน้ำย่อยจากกระเพาะทางแผลได้ ทำให้แผลอักเสบ เพราะน้ำย่อยที่ไหลซึมออกมากัด

๓. การดูดซึมของร่างกายไม่ดีพอ

๔. ผลการเจาะเลือดทุกวันทางห้องปฏิบัติการ ร่างกายขาดธาตุอาหารเม็ดเลือดแดงต่ำ

๕. แพทย์ให้เลือดอีก ๓ ครั้งหลังผ่าตัด สองครั้งแรก ครั้งละ ๔๐๐ ซีซี. ครั้งสุดท้าย ๕๔๐ ซีซี.

๖. แพทย์ต้องให้อ๊อกซิเจนและน้ำเกลือตลอดเวลา

๗. แพทย์ต้องให้โปรตีนสำเร็จรูปเพื่อชดเชยอาหารที่เสียไปทางเส้นเลือด

วันศุกร์ที่ ๒๘ มิถุนายน ตลอดวันดูอาการคล้ายหลวงปู่มีอาการแจ่มใส เพราะท่านจะมีการพูดจาหัวเราะถามสูบบุหรี่ การพูดค่อนข้างเป็นประโยคฟังรู้ความหมายหลังผ่าตัดไม่นานนัก หลวงปู่มักมีเสมหะหายใจฝืดต้องใช้เครื่องดูดเสมหะดูดเสมหะหลายครั้ง

วันเสาร์ที่ ๒๙ มิถุนายน แพทย์ได้เพิ่มสารอาหารหลายอย่าง เพิ่มขึ้นในสูตรอาหารทางสายยาง ผลปรากฏว่าร่างกายไม่ยอมรับ คือส่วนหนึ่งจะไหลซึมออกทางแผลสายยาง ส่วนหนึ่งจะขับถ่ายออกทางทวาร ส่วนอาหารเหล่านี้มีสีสรรอย่างไรเวลาออกมาก็คงสภาพอย่างนั้น อาการถ่ายคงมีอยู่ตลอดวัน อาการไข้เริ่มมีต่ำ ๆ แพทย์ถวายยาการถ่ายมีห่าง ๆ ไม่หายทีเดียว วันนี้แพทย์งดน้ำเกลือและยาปฏิชีวนะ เพราะก่อนหน้านี้เห็นว่ามีอาการดีขึ้น หวังจะให้ยาและอาหารทางหน้าท้อง

วันอาทิตย์ที่ ๓๐ มิถุนายน การถ่ายก็คงมีอยู่ห่าง ๆ อาการไข้ก็มีต่ำ ๆ ส่วนการให้อาหารทางสายยางคงให้ต่อไปการทำแผลทำบ่อยขึ้น เพื่อบรรเทาอาการอักเสบเนื่องจากน้ำย่อยกัด ปรากฏแผลดีขึ้น การไหลซึมถูกแก้ไข ไหลซึมออก

น้อยลง แต่ผลจากการถ่ายอย่างรุนแรงทำให้หลวงปู่อ่อนเพลียมาก มีการหายใจถี่เร็วหอบมากขึ้น นับแต่วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ซึ่งเป็นวันเริ่มไอที่รุนแรงทางแพทย์ได้ให้อ๊อกซิเจนช่วยหายใจมาตลอดจนวันสุดท้าย เอาออกเพียงครั้งเดียว

วันอาทิตย์ที่ ๓๐ มิถุนายน เวลา ๑๖.๓๐ น. ขณะที่กำลังถวายการเช็ดตัวและทำแผลอยู่นั้น หลวงปู่ลืมตาขึ้นพูดว่าเป็นอย่างไรบ้าง เต็มที ไม่ไหวแล้ว นี่เป็นคำพูดครั้งสุดท้าย ของหลวงปู่ที่ได้ยิน

วันจันทร์ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๘ เวลาตั้งแต่ ๐๖.๐๐ น. ถึงเวลา ๒๔.๐๐ น. อาการโดยทั่วไปอ่อนเพลียมาก การถ่ายยังคงมีห่าง ๆ การหายใจหอบถี่และเร็วมากขึ้น เวลา ๒๓.๐๐ น.เศษ เริ่มมีอาการตาขวางจนสังเกตเห็นได้

วันอังคารที่ ๒ กรกฎาคม เวลา ๐๒.๐๐ น. ความดันต่ำลงเป็น ๘๐/๕๐ มิล-ลิเมตรปรอท การหายใจเริ่มอ่อนลง เวลา ๐๕.๐๐ น. ถวายการเช็ดตัวทำแผลแล้วให้นอนท่าตะแคงขวา เวลา ๐๘.๓๐ น. คณะแพทย์เฉพาะกิจ นัดประชุมเพื่อหาวิธีแก้ไข วันนี้ท่านพระครูจิตตวิโสธนาจารย์ ท่านไม่อนุญาตให้ใครเข้าไปจับต้องหลวงปู่เพราะเกรงจะเป็นการรบกวนภายในของท่าน การให้อาหารและน้ำจึงงดไปด้วย แต่ทางแพทย์ขออนุญาตขอให้น้ำแทนอาหาร ท่านก็อนุญาต แต่ให้ไม่สำเร็จเพราะร่างกายไม่ยอมรับอะไรทั้งสิ้น ให้เข้าไปเท่าไรไหลออกมาเท่านั้น จึงจำต้องงดโดยเด็ดขาด เวลา ๑๖.๐๐ น. เห็นว่าหลวงปู่นอนตะแคงใบหน้าคว่ำมากไปเกรงจะหายใจไม่สะดวก จึงได้ช่วยกันหนุนหมอนให้สูงขึ้นเพื่อช่วยหายใจได้สะดวกขึ้น ระหว่างนี้การหายใจเริ่มอ่อนและแผ่วเบาทุกขณะ จนกระทั่งเวลา ๒๑.๕๓ น. เป็นการหายใจครั้งสุดท้ายของหลวงปู่ ท่านละร่างอันเป็นขันธวิบากซึ่งเป็นที่รวมอยู่แห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้ไป ด้วยอาการอันสงบสมความตามพระบาลีว่า เตสํ วูปสโม สุโข โดยแท้เหมือนหนึ่งบุคคลผู้หลับสนิทไม่มีอวัยวะน้อยใหญ่เคลื่อนไหวเลยฉะนั้น

อนึ่ง ในวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๒๘ หลังจากหลวงปู่เข้ารับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลเพียงวันเดียวสมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า พระบาท-สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ และเรืออากาศเอกวีระยุทธ ดิษยะศริน เสด็จฯ เยี่ยมอาการอาพาธหลวงปู่เสด็จประทับอยู่ในห้องหลวงปู่ มีพระราชดำรัสถามถึงอาการอาพาธของหลวงปู่ กับ พระครูจิตตวิโสธนาจารย์ และคณะกรรมการแพทย์

เฉพาะกิจที่เฝ้ารับเสด็จ ทรงปรึกษากับคณะกรรมการแพทย์ถึงวิธีถวายการรักษาพยาบาล จนเป็นที่พอพระราชหฤทัย

ส่วนสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ถวายน้ำมันรักษาผิว เพราะหลวงปู่มีผิวหนังแห้งมาก ทรงแนะนำและสาธิตวิธีใช้น้ำมันให้คณะแพทย์เข้าใจวิธีใช้น้ำมัน เสด็จประทับอยู่ในห้องเป็นเวลานานถึง ๒ ชั่วโมง เมื่อเสด็จออกจากห้องหลวงปู่แล้ว พระองค์ยังเสด็จฯ ไปทรงสนทนากับคณะกรรมการแพทย์ที่เฝ้ารับเสด็จอีกเป็นเวลา ๑ ชั่วโมง จึงเสด็จนิวัติกลับกรุงเทพฯ

การเสด็จฯ เยี่ยมอาการอาพาธหลวงปู่ครั้งนี้ เป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่งอันหาที่เปรียบมิได้ เป็นที่ปีติยินดีของปวงศิษยานุศิษย์ของ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ และจะรำลึกเทิดทูนในพระมหากรุณาธิคุณไว้เหนือเกล้า

ตลอดระยะเวลา ๗๘ วัน ที่หลวงปู่เข้ารับการรักษาพยาบาลอยู่ในโรงพยาบาลนั้น คณะกรรมการแพทย์ที่ถวายการรักษาก็ดี พยาบาลที่เฝ้าอยู่ตลอด ๒๔ ชั่วโมงก็ดี ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ต่างก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ไม่มีสิ่งใดบกพร่องต่างก็ทำหน้าที่ของตนจนสุดความสามารถ มิใช่ท่านเหล่านี้ทำตามหน้าที่ของตน ๆ เท่านั้น แต่ท่านเหล่านั้นปฏิบัติงานด้วยความเสียสละและอดทน และมีความเคารพนับถือใน **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** อย่างแท้จริง จึงขออนุโมทนาและขอบคุณในกุศลเจตนาของท่านทุก ๆ ท่าน ซึ่งไม่สามารถออกนามของท่านได้ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

พระนาค อตุถวโร

ในนามของ

พระคิลานุปัฏฐาก หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รายงานอาการอาพาธของ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

ฉบับที่ ๓

ตามที่ **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** เข้ารับการรักษา ณ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่วันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๘ ด้วยอาการไข้สูงมีเลือดออกในทางเดินอาหาร ซีด และอ่อนเพลียมาก คณะแพทย์ได้ถวายการรักษาโดยการให้เลือด น้ำเกลือ และยาปฏิชีวนะทางหลอดเลือด อาการต่าง ๆ ทุเลาขึ้น แต่ยังมีอาการไข้อยู่ บางวันมีไข้ต่ำ ๆ แต่บางวันมีไข้สูง จึงได้ถวายการรักษาโดยการให้ยาปฏิชีวนะมาโดยตลอด

ในระยะ ๒-๓ วัน ที่ผ่านมานี้ หลวงปู่ฯ เริ่มมีอาการสำลักในขณะที่ฉันอาหารและน้ำ บางครั้งจะมีอาการไอมากและเหนื่อย และมีไข้สูง จากภาพถ่ายเอ๊กซเรย์ทรวงอกแสดงถึงอาการปอดอักเสบด้านขวา คณะแพทย์และแพทย์หลวงได้ปรึกษาร่วมกัน และเห็นต้องกันว่าควรถวายการรักษาด้วยการหยุดถวายการฉันอาหารและน้ำ ถวายน้ำเกลือและยาปฏิชีวนะทางหลอดเลือด และให้ทำการผ่าตัดกระเพาะเพื่อใส่ท่อสายยางสำหรับการถวายอาหาร และน้ำต่อไป

คณะแพทย์ได้ทำการผ่าตัดแล้วเสร็จตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๘ ขณะนี้อาการภายหลังผ่าตัดเป็นที่น่าพอใจ ไม่มีอาการแทรกซ้อน คณะแพทย์ฯ กำลังถวายการดูแลอย่างใกล้ชิดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อให้ศรัทธาทั้งหลายได้ทราบโดยทั่วกัน

คณะกรรมการเฉพาะกิจถวายการรักษา

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

๕ มิถุนายน ๒๕๒๘

สุจิณฺโณวาท

เรื่องการละอารมณ์

.....ตัดอดีตอนาคตเป็นอันเดียวกันนี้แหละ อดีตอนาคตมีมาแต่ดึกดำบรรพ์ ทำดีก็ดี ทำร้ายก็ดี มุ่งอยู่ที่กามตัณหานี้แหละ ความพอใจก็อันนี้ตัณหานี้แหละ ภวตัณหาก็ดี วิภวตัณหาก็ดี ทั้งสามนี้แหละ ความพอใจก็ตัณหาความไม่พอใจก็ตัณหานี้แหละ ละให้สิ้นนำออกเหีย มันเกิดขึ้นในจิตในใจก็นำออกจากจิตจากใจของตนเหีย มันก็สบายทอนั้นหละก้า นำออกจากใจรู้เท่าจริง ๆ

ทีนี้ในบุคคลบางคน หลวงปู่บอกว่า ให้วาง ให้ตัด ให้ละ ไม่ให้รู้สึกอะไร แต่ว่าถ้าบางคน ถ้าเราไม่รักเขา อย่างนี้จะเรียกว่าใจร้ายไหมเจ้าค๊ะ

เออ! ก็นำออกเหียละก้า ติดอะไรอยู่นั่น นำออกจาก ตา หู จมูก ลิ้น กาย นี้แหละศีลห้าก็ประจำอยู่นี้ ขาสอง แขนสอง หัวหนึ่ง รูป เสียง กลิ่น รส กามารมณ์ทั้ง ๕ ก็ปล่อยให้เขาผ่านไปผ่านมา ดีเขาก็ไม่ว่า ไม่ดีเขาก็ไม่ว่า เรื่องราวมันก็เต็มโลกเต็มบ้านเต็มเมืองอยู่นั่นแหละ เราก็วางเหีย อย่าเอาเข้ามาหมักไว้ในใจของตนเท่านั้นแหละ วางอยู่ที่แหละ ละอยู่ที่นี่แหละ ไม่ได้ไปละที่อื่นหนา ละอยู่ที่ใจตนนี้แหละ เอาใจนี้แหละ มันจึงใช้ได้หนา อย่าไปคุบเอาแผ่นที่ปริยัติธรรม จำได้มั่น ๆ พูดกันได้ม่วน ๆ ไม่ได้หนา มันต้องน้อมเข้ามาหากายนี้แหละ ชำระกายนี้แหละ ชำระอยู่ที่ใจนี้แหละ รวมเหตุละก็ละอยู่ที่ใจนี้แหละ ละอยู่ที่กายที่ใจนี้แหละ อย่าไปละที่อื่นหนา อดีตอนาคตที่ดวงใจมันนำมา คุบอันนั้นคุบอันนี้คุบไปคุบมาเดือดร้อน หูตาของเราก็เป็นปกติอยู่แล้ว หูของเราก็เป็นปกติอยู่แล้ว จมูกของเราก็เป็นปกติอยู่แล้ว รูป เสียง กลิ่น รส กามารมณ์ อันนั้นต่างหาก นั่นปล่อยให้เขาผ่านไปผ่านมา อย่าเอามาหมักไว้ในใจ ใจของเราก็ไม่ได้ไปไหน มันก็ตั้งอยู่เป็นปกติอยู่แล้ว เวลาตัดก็ตัดออกละก้า เวลานี้เราต้องทำจิตทำใจของเราให้สงบ มันก็ต้องวางหมด ตา หู จมูก ลิ้น กาย ทั้งอดีตอนาคตผ่านมาพอแฮงแล้ว เวลานี้มันไม่สงบ เอามันมาหมักไว้ในใจนี้เดือดร้อน นำอ๊อกให้มันหมดนั่นละก้า

หลวงปู่บอกให้วางให้หมด อดีตอนาคตเอามาสุมไว้แล้วมันก็ทุกข์ แต่ที่นี้มันไม่อย่างนั้นซีเจ้าค๊ะ มันไม่วางนะ พออะไรมารับหมดรับเข้าจิตเข้าใจหมดเลย

เก็บเข้ามาก็ปล่อยออกก็ละให้มันหมดนั่นละก้า ไม่ต้องเอามาหมักไว้ใน

ใจหนา ใจมันก็ตั้งอยู่เป็นปกติหนา ไม่ได้ไปไหนหนา ไปคุบอดีตอนาคตมาแล้วก็มาล่อลวงพระพุทธเจ้า มีเสียงหวัวเราะ....

หลวงปู่บอกว่า อิฉันหลอกลวงพระพุทธเจ้า เจ้าค่ะ ตั้งใจว่าจะทำดีจะทำดี รู้แล้วว่าอะไรดี อะไรชั่วแล้วก็ยังทำชั่วอยู่ หลวงปู่บอกว่า อิฉันหลอกลวงพระ-พุทธเจ้า ว่าจะทำดีทำดีแล้วก็ไม่ทำ

มันต้องทำความพอหนา เวลานี้เราต้องทำจิตทำใจของเรา ทำอยู่ที่จิตที่ใจนี้ วางให้หมดนั้นหนา อันใดก็ได้ยินมาพอแล้ว ได้เห็นมาพอแล้ว อยู่ทางโลกก็ดี อยู่คนเดียวก็ดี อันใดก็ดี อย่าเอามาหมักไว้ในใจนี้ วางอยู่ที่นี่แหละ ละอยู่ที่นี่แหละ ปล่อยอยู่ที่นี่แหละ ใจที่เป็นอดีต อนาคตนี้แหละ มาแต่ดึกดำบรรพ์โน้น ความเกิดความตายมันก็มาจากนี้แหละ ความดับอันเป็นภัยใหญ่หลวง ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย มันก็อยู่ในนี้แหละ เราไปฮ้อบเอาอันนั้นมา ไปฮ้อบเอาอันนี้มา มันก็เป็นธรรมเมาทอนั้นแหละ

มันไม่อยากจะหอบหรอกเจ้าค่ะ ใจนี้ตั้งไว้ว่าจะไม่รับ แต่อารมณ์นี้แหละมันไปรับหมด ตามันเห็นเข้าหูมันได้ยินเข้า อารมณ์มันก็รับ ใจมันไม่รับ แต่อารมณ์มันไปรับมา

เออ! อารมณ์สัญญาท่านนั่นแหละมันไปจำเอามา มาแล้วก็ทุกข์ทุกข์ไปทุกข์มาแล้วก็เดือดร้อนเวลาทำให้มันพอเหียอันใด ก็ให้มันพอเหีย หลงก็พอแล้ว โลภก็พอแล้ว โกรธก็พอแล้ว ความโศกความเศร้ากิเลสตัณหาความไม่พอใจก็ตัณหานี้แหละ ความพอใจความไม่พอใจก็ตัณหานี้แหละมันอยู่นี้แหละ

ตัณหานี้มันร้าย เราจะฆ่ามันยังไงเจ้าค๊ะ ตัวตัณหานี้น่ะ

กามตัณหานี้เปรียบเหมือนแม่น้ำคงคา แม่น้ำ...แม่น้ำ...แม่น้ำ... ไหลไปสู่ทะเลไม่รู้จักเต็มสักที อันนี้ฉันใด ก็เหมือนกันนั้นแหละ ความอยากของตัณหามันไม่พอ ต้องทำความพอเอา มันจึงจะดี เราจะทำจิตทำใจให้ผ่องใส ตั้งอยู่ในศีล ตั้งอยู่ในทาน ตั้งอยู่ในธรรม ตั้งอยู่ในสมาธิก็ดี ทุกอย่างเราทำความพอเหีย อย่าไปคุบอดีตอนาคตตัดอ้อกไปให้หมด ตัดอ้อกไปเหียก้า....ตัณหานี้มันไม่พอหร๊อกนี่ ความพอใจก็นำอ้อกเหีย ความไม่พอใจก็นำอ้อกเหีย เวลานี้เราจะพักจิต ทำกายของเราทำใจของเราให้รู้แจ้งในภายในใจของเรานี้ รู้ความเป็นมา วางให้หมด วางอยู่ที่นี่แหละ วางอยู่ที่ใจนี้แหละ ละอยู่ที่ใจนี้แหละ จะไปละไปวางอยู่ที่ไหน

... วางอดีตอนาคตทั้งปวงเลยหรือเจ้าค๊ะ

นั่นแหละอดีตอนาคตนั่นแหละตัวเหตุน่ะ ทุกข์เข้ากำหนด ทุกข์เข้ากำหนด ค่อยรู้จักอดีตอนาคต อารมณ์ทั้งหลายมันมาจากไหน ก็กำหนดจิตใจเข้าไปละก้า ใจมันเป็นสิ่งรู้ เรื่องสังขารนี้แหละ สังขารมันปรุง สังขารมันแต่ง มันเกิด มันดับ เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาวางอยู่นี่แหละ มันสำคัญที่สังขาร มันปรุงมันแต่งอยู่นี่ อดีต อนาคต มันก็มานี่แหละ ตัดอดีตอนาคตลงหมด จิตดิ่งอยู่ในปัจจุบัน รู้ในปัจจุบัน ละในปัจจุบัน สางในปัจจุบัน ละในปัจจุบันนี้แหละจะไปละที่ไหน อ้อกไปจากนี้ไม่ดีหนา เวลานี้ต้องทำความพอให้หมด เราจะทำจิตทำใจของเราให้สว่าง ให้รู้แจ้งในมรรคในผล ในศีล สมาธิ ปัญญา เอาใจนี้แหละ ละที่นี่แหละ วางที่นี่แหละ จะไปละไปวางที่ไหน อดีตก็วางในใจนี่แหละ เอาใจนี้แหละละ เอาใจนี้แหละถอนน่ะ ถอนเข้า ถอนเข้า รู้เท่าอารมณ์มันก็วางละก้า อารมณ์มันก็ใจแหละ ใจมันเป็นปกติอยู่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ก็เป็นปกติอยู่แล้ว รูป เสียง กลิ่น รส กามารมณ์ทั้ง ๕ ปล่อยให้เข้าผ่านไปผ่านมามันก๊ะสบายละก้า อย่าเอามันไปหมักไว้ในใจ เอามันหมักไว้ในใจ มันเดือดร้อน ความหลงความโกรธกิเลส อารมณ์มีหมดทุกอย่าง...กิเลสพันห้าตัณหาร้อยแป๊ด อารมณ์เหล่านี้เขาว่าร้ายก็ดี อย่าไปฮ๊อบเอามาใส่ไว้ในใจ ความหลงก็อยู่นี่ ความงาวก็อยู่นี่ ความโลภก็อยู่นี่แหละ สัญญาอดีตอนาคตมันก็อยู่นี่แหละ อย่าเอามันเข้าไว้ในใจเอาใจนี้แหละตัดอ้อก อย่าให้มันมาหมักไว้ในใจนี้หนา ตา หู จมูก ลิ้น กาย เขาก็เป็นปกติอยู่แล้ว เขาบ่มาเดือดร้อนกับเรา ใจนี้หนามันเดือดร้อน คุบไปคุบมาเอาอดีตแต่ดึกดำบรรพ์พุ้น ที่ดีก็ผ่านมา ที่ร้ายก็ผ่านมา ที่รักก็ผ่านมาหมดแล้ว ตั้งจิตตั้งใจละก้า ละอ้อกจากใจนี้แล้ว อย่าไปละที่อื่นหนา เอาใจนี้แหละละอ้อกน่ะ ให้มันสำเร็จขึ้นที่ใจ

หลวงปู่บอกให้ ๆ ละอะไรนะค๊ะ ทุกอย่างให้ผ่านไปผ่านมาใช่ไหมเจ้าค๊ะ หลวงปู่บอกให้กิเลสตัณหาทั้งหลายแหละ ให้ผ่านไปผ่านมา ไม่ให้รับเข้าไว้ในใจ เพราะทุกอย่างมันอยู่ที่ใจ ใช่ไหมเจ้าค๊ะ

นั่นแหละให้มันรู้ในใจนี้แหละ

อิฉันรู้อารมณ์มาทั่วรับรองเลย ไม่ต้องละ

มันก็รู้แต่สัญญาทอนั้นละก้า ใจนี่สัญญานี่มันจำเอา ๆ มาหมักไว้ในใจนี้ เอาแล้วทำให้ตนของตนนี้เดือดร้อน ไม่รู้เท่าทันมัน ครั้นรู้เท่าทันมันละในปัจจุบัน

เดี๋ยวนี้แหละ ความผิดก็ดี ความถูกก็ดี ละนำอ้อกในปัจจุบันนี้แหละ จาโคละอ้อก คืนให้เขาเหีย ของเราก็มีอยู่ถมเถไป อวิชชาความมืดก็มีอยู่ในขี้ปูมของเรานี้แหละ ไม่ต้องเอาของใครมา ปล่อยวางหมดแล้วมันก็สบายทอนั้นละก้า ใจมันหาบมา หาบมามันก็เดือดร้อน...ละวางมันหมดก็พอแล้วละก้า

ถ้าเมื่อละอดีตอนาคตได้ จะสิ้นไหมเจ้าค๊ะ

ตัดอดีตอนาคต อตีตา ธรรมเมา อนาคตา ธรรมเมา อดีตอนาคตเป็นธรรมเมา จิตตั้งมั่นในปัจจุบัน รู้ในปัจจุบัน ละในปัจจุบัน ละอยู่ในปัจจุบันนี้แหละ วางอยู่ในปัจจุบันนี้แหละ ละหมดวางหมดก็เป็นสุขทอนั้นละก้า รู้เท่าเหตุแล้ว รู้เท่าเหตุ เหตุดับ ธรรมทั้งหลายดีก็ตามชั่วก็ตาม ไหลมาจากเหตุ รู้ทันเหตุแล้ว เหตุดับ อวิชชาก็ดับ ปัจจัยทั้งหลายก็ดับ รู้แจ้งเห็นจริงแล้ว รู้อยู่ข้างในนี้แหละ อย่าไปรู้ที่อื่น รู้ในนี้แล้วมันก็แล้วไปหมด ๆ โลกนี้ ใจนี้มันสำคัญนี่ เหตุมันเกิดจากใจนี้แหละ... อธิษฐานเอาละก้า เวลานี้โอกาสว่าง ๆ เราจะทำจิตทำใจของเรา รู้ทั้งหมดมาพอแล้ว ผ่านมาพอแล้ว วางให้หมด มันอยู่ที่ความสัจจะตั้งความสัจจะ จริงกาย จริงวาจา จริงใจ อย่าหลงไปตามเขา อารมณ์ทั้งหลายผ่านมาอดีต อนาคตกระทบอารมณ์นี้แหละ เราไปจำเอาอดีตอนาคตมาหมักไว้ในใจเดือดร้อนหนา น้อมเข้ามารู้ที่ใจก็พอ ธรรมทั้งหลายไหลมาจากเหตุ รู้เท่าเหตุ เหตุดับ อดีตอนาคตมันก็ดับลงไป อวิชชาความไม่รู้มันก็ดับลงไป มันก็รู้แจ้งขึ้นที่ใจนี้แหละ ตา หู จมูก ลิ้น กาย มันก็เป็นปกติอยู่นี่ ใจมันก็เป็นปกติอยู่แล้วมันจะไปทางไหน เรานี้เอาสัญญาไปจำมา ไปจำมาแล้วก็เอามาหมักไว้ในใจนี้มันก็คิด คิดอันใดมันก็คุบอันนั้นแหละ คุบไปคุบมาแล้วก็เดือดร้อน เวลาภาวนามั่นก็เจ็บหลังเจ็บเอว มันครอบงำแล้ว กิเลสทั้งหลาย ต้องอาศัยความหมั้นความเพียรนั่นแหละ

ค่ะที่หลวงปู่บอกเมื่อกี้ว่า สัจจะที่ตั้งอธิษฐานแล้วก็ความเพียรที่จะทำ ในเรื่องนี้เข้าใจที่หลวงปู่ให้ ๆ ปัญญามานี่ หลักก็คือว่า เพียรที่จะทำ แล้วก็มีสัจจะ-อธิษฐานตั้งเอาไว้เวลาจะทำ

วางให้หมดนั่นแหละ แล้วทำความพอเหีย ความหลง ความโกรธอันใดก็ดี ให้ทำความพอใจวางหมด วางที่ใจนี้แหละ ละที่ใจนี่แหละ ตา หู จมูก ลิ้น กาย เขาก็เป็นปกติอยู่แล้ว ใจก็เป็นปกติอยู่แล้ว มันจะไปที่ไหน วางอยู่นี่แหละ ทุกข์อยู่นี่หนา มันไม่ได้ไปที่ไหนหนา ใจตั้งอยู่แล้วกับที่นี่หนา ตา หู จมูก ลิ้น กาย ก็ตั้งอยู่กับที่

หนา สัญญาอดีตมันไปคุบเอาเอามาหมักไว้ในใจแล้วก็เอามันเต็มที่แหละ มันต้องละในใจนี้หละ ละอ้อกให้หมด ขาสอง แขนสอง ตัวหนึ่ง ใจหนึ่ง ทุกข์ที่มีประจำอยู่ที่ใจก็ละทิ้ง ละทิ้งความที่เกิดขึ้นทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย นำอ้อกเหีย ความโกรธ ความโลภก็นำอ้อกจากใจเหีย สมบัติของเจ้าพ่อเจ้าแม่หมดทั้งก้อนนี้ เป็นที่ตั้งของทาน เป็นที่ตั้งของมรรค เป็นที่ตั้งของพระนิพพาน หมดทั้งก้อนนี้แหละสมบัติของเจ้าพ่อเจ้าแม่ให้มานี่ สมบัตินี่สำคัญนี่ ละให้มันเป็นพุทโธ ให้มันเป็นพระเจ้านี่หมดทั้งก้อนนี้หละ เป็นสมบัติของบิดามารดาหมดทั้งก้อนนี้หละ ตัดอดีตอนาคตมันก็หมดไปทอนั้นละก้า อตีตาธรรมเมา อดีตมันก็ธรรมเมา อนาคตมันก็ธรรมเมา จิตดิ่งอยู่ในปัจจุบัน รู้ในปัจจุบัน ละในปัจจุบัน ละอยู่ในใจนี่หละ วางอยู่ที่ใจนี้หละ ทำความพออยู่ที่ใจ กามารมณ์ทั้ง ๕ ปล่อยให้เขาผ่านไปผ่านมาแล้วมันก็สบาย ทอนั้นละก้า ลำบ้ากพ่อง เวลาทำเข้า ๆ กิเลสมันมาทุกทิศทุกทาง

ใช่เจ้าค่ะ กิเลสมันมาทั้งหน้าทั้งหลัง

กิเลสมันมาทุกทางนั่นแหละ ความพอใจก็กิเลสนั่นแหละ ความไม่พอใจก็กิเลสนั่นละ ละเหตุทุกข์เหีย ใจนี้แหละมันทำให้ทุกข์ ความไม่พอใจก็กิเลสนี่แหละ กามตัณหา ภวตัณหา มันไม่มีความพอก็พอ เอาละก้า เวลานี้เราจะทำจิตทำใจให้พอ ทุกอย่างนั่นละก้า ความดีก็ผ่านมาแล้ว ร้ายก็ผ่านมาแล้วอันใดก็รู้มาแล้ว จับอ้อกให้หมดพอแล้ว รักก็พอแล้ว โกรธก็พอแล้ว โลภก็พอแล้ว ความสุขความทุกข์ก็ที่ใจนี้แหละ ละอยู่ที่ใจนี้แหละ เวลาจะทำจิตทำใจไม่ให้มันมายุ่งมากังวล วางหมด ไปวางที่อื่นก็ไม่ไหว มันก็ต้องวางอยู่กับจิตกับใจนี้แหละ ใจนี้เป็นผู้ละ เป็นผู้วางเป็นผู้ถอนหนา ใจนี้แหละเป็นตัวเหตุจำมา ๆ แล้วก็เอา กลางคืนนั่ง เจ็บหลังเจ็บเอวง่วงเหงาหาวนอน ทีแรกภาวนา พุทโธ ๆ ไป ๆ กลายเป็นธรรมเมาไปเหียแล้ว ต้องละอยู่ในใจนี่แหละ ทำความพออยู่ในใจนี้แหละ ตั้งสัจจะให้มันมั่น ๆ ให้มันพอเหีย

พอจริง ๆ เจ้าค่ะ ตอนนี้มันใกล้มรณานุสสติเข้าไปแล้ว มันต้องยึดมรณา-นุสสติเอาไว้

มรณา ตัวนี้ว่าแค่มรณาตัวเดียวมันก็ได้เหมือนกันนั่นแหละ ทั้งโลกเต็มแผ่นดินนี้มีแค่มรณาทั้งนั้นแหละ เราก็คนหนึ่ง เราก็เกิดมาแล้วมันต้องมีความแก่ ความเจ็บ ความตายเหมือนกันนั่นแหละ ความเจ็บ ความตาย ทุกรูปทุกนามไม่

เหลือไปได้หละ มันเป็นกงจักรอันใหญ่อันหนึ่ง กงจักรเกิด แก่ เจ็บ ตาย อันนี้ มันเป็นกงจักรใหญ่บดให้สัตว์เกิด แก่ เจ็บ ตาย อยู่ในโลกอันนี้แหละ ในไตรโลก ทั้งสามนี้แหละไม่พ้นไปสักที.

เรื่องกายเป็นที่เกิดของธรรม

..... อตีตา ธรรมเมา อนาคตา ธรรมเมานี่ อตีตา ธรรมเมามันมีมากมาย นี่ ปัจจุบันธรรมมาอนาคตา ธรรมามานี่ ตัณหามันเกิดขึ้นในปัจจุบันนี้แหละ อตีตา ธรรมเมา มันมาแต่ดึกดำบรรพ์นี่ เกิดขึ้นทางกาย เกิดขึ้นทางวาจา เกิดขึ้นอยู่นี่ แหละ เมาอยู่นี่แหละนำมาเป็นตัวสังขารนี่ สังขารกับสมุทัยอันเดียวกันนั่นแหละ เวลากำหนดเข้าไปแล้วมันจึงเห็นอยู่ เห็นสมุทัยนี้ก็พอแล้วเอามากมายนัก นึกเห็น ภาพคนนั้นคนนี้ก็จะนอนไม่หลับ รู้พอคิดพอทำ รู้พอปฏิบัติก็พอเท่านั้นหละ แผนที่ ปริยัติธรรมเก็บไว้ต่างหาก วางแผนที่ปริยัติธรรมน้อมเข้ามาสู่กายสู่ใจ ปฏิบัติ มันจึงใช้ได้ ถ้าไม่วาง อันใดก็คิด อันใดก็คิด พุทโธ ธัมโม สังโฆ เอาเข้า ๆ เป็น ธรรมเมาแล่ว เป็นธรรมเมาไปเหียแล่ว ๆ ...ก้อนธัมโมก็อันนี้แหละ ก้อนธรรมเมา ก็อันนี้แหละ ทุกขสัจมันก็เกิดอยู่นี้แหละ สมุทัยสัจมันก็เกิดอยู่นี่แหละ นิโรธสัจ ความดับทุกข์มันก็เกิดอยู่นี่แหละ เกิดอยู่นี่ทั้งหมด เอาเข้า ๆ ความเจ็บหลัง เจ็บเอว เจ็บแข้ง เจ็บขา หมู่นี้หนา มันก็รวมลงในนี่แหละ มันเกิดอยู่นี่แหละ มันบ่อได้ เกิดที่อื่น เมื่อมันเกิดขึ้นแล้วพิจารณาให้รู้แจ้ง อย่าให้มันแจ้งที่อื่น มันเป็นธรรมเมา ตั้งอยู่ในหลักอันนี้แล้ว ก็ตั้งอยู่ในธรรมนั่นหละ ตั้งอยู่ในศีลนั่นหละ ศีลก็คือการ นำความชั่วออกจากกายจากใจของตน ศีลนำความผิดออกจากกายจากใจของตน เป็นที่ตั้งของมรรค ศีลเป็นที่ตั้งของมรรคนี่แหละ คือหนทาง.... ถ้าเป็นธรรมเมา แล้วไม่ได้หละ เอาเข้าจริง ๆ มันติดสังขาร สังขารอันนี้กับสมุทัยก็อันนี้หละ สมุทัยทุกข์ก็อันนี้หละ มรรค นิโรธธรรมก็อันนี้หละ นิโรธธรรมเป็นธรรมที่ดับ ก็อันนี้หละ มรรค นิโรธ มันก็มาจากศีลนี่หนะ ศีล ๕ ศีล ๘ วินัยศีล ๕ วินัยศีล ๘ ก็เป็นตัวเดียวกันนั่นแหละ มรรคคือการนำความผิดออกจากกายจากใจ ศีล คือ การนำความชั่วออกจากกายจากใจนี่หละ เป็นนี่หละ แต่สมุทัยนั้นไม่ได้ ความเกิด ความดับ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา รู้สมมติ รู้กาย รู้เกิด รู้ตาย อดีตเกิดขึ้นมันก็เมา อยู่นี้หละ... อดีตมันเกิดขึ้นในปัจจุบัน อนาคตมันก็เกิดขึ้นในปัจจุบัน... อดีตก็เป็น

ธรรมเมา อนาคตก็เป็นธรรมเมา จิตดิ่งอยู่ในปัจจุบัน รู้ในปัจจุบัน ตัณหาเกิดขึ้น ความพอใจความไม่พอใจ ตัดออกในปัจจุบันเป็นธัมโมนา เอาอดีตอนาคตเป็นธรรมเมาหนา ดำเนินมรรคก็ต้อง... ศีล ๕ ศีล ๘ ศีลอุโบสถ ศีลปาฏิโมกข์ ก็คือการสังวรอินทรีย์นั่นแหละ สำรวมได้ดีแล้วก็เอาดำเนินได้หละ ศีล ๕ ก็ตาม ศีล ๘ ก็ตาม ศีล ๑๐ ก็ตาม เอาตั้งไว้ในใจนี่ เกิดความผิดขึ้นก็นำออกเสีย ศีล ก็คือนำความชั่วออกจากตา หู จมูก ลิ้น กาย ตา นี้สำคัญนี่ ตา นี่เป็นเหตุ หู นี่เป็นเหตุ จมูกก็เป็นเหตุ มันไหลมาจากนี่ ละเหตุตัดเหตุได้มันก็ดับ ปัจจัยทั้งหลายมันก็ดับไปตามกัน อวิชชา ความไม่รู้แจ้ง ไม่รู้จริงมันก็ดับลงไป วางสังขารสมมตินี่เหีย รู้แจ้งทุกข์นี้มันก็ใช้ได้ ทุกข์มันก็เกิดที่นี่แล่ว จะไปเกิดที่ใดละนี่ ก้อนธัมโมก็อันนี่แล่ว ก้อนธรรมเมาก็อันนี่แล่ว สมบัติของเจ้าพ่อเจ้าแม่นั่นหละ สัจจธรรมทั้ง ๔ ก็อันนี้หละ ทุกข์มันก็เกิดอยู่นี่หละ สมุทัยมันก็เกิดอยู่นี่หละ มรรคมันก็เกิดอยู่นี่หละ นิโรธมันก็เกิดอยู่นี่หละ มรรค ผล นิพพาน รู้แจ้งมรรค ผล นิพพาน ก็รู้แจ้งที่นี่แหละ ไม่ใช่รู้แจ้งที่อื่นหนา ครั้นรู้แจ้งที่อื่นมันเป็นธรรมเมาแล่ว....ถ้าส่งออกไปข้างนอกเป็นสัญญาไม่ใช่ของจริงเป็นตัวนามธรรมต่างหาก สัญญามันตั้งขึ้นมันวนเวียนอยู่นี่แหละ ไตรโลกทั้งสามนี่แหละมันหมุนอยู่นี่ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา อันนี้ก็ไตรวัฏอันหนึ่ง มันหมุนอยู่ในไตรโลกนี่ มันมากับอกุสลาธรรมเมานี่ ความหลง ความโลภ ความโกรธ ราคะ กิเลส ตัณหา บ่มีสิ้นสุด ตัณหาร้อยแปดนี่ สังโยชน์ธรรมก็ดี โยคธรรมก็ดี โอฆธรรมก็ดี พระพุทธเจ้ารู้แจ้งเห็นจริงก่อนผู้อื่น พระพุทธเจ้าเป็นพุทธนายกพาพุทธเวไนยสัตว์รื้อวัฏฏะตัดข้ามสังขารโลก โอฆกันดาร...ธัมมานุธรรมมาทั้งหลาย ยกโอฆะทั้ง ๔ ขึ้น กามโอฆะเป็นธรรมเมาที่หนึ่ง ภวโอฆะ เป็นธรรมเมาที่สอง ทิฏฐิโอฆะ เป็นธรรมเมาที่สาม อวิชชาโอฆะ ความมืดไม่รู้แจ้ง เป็นธรรมเมาที่สี่ ดับอันนี้ได้ก็เบาอกเบาใจแล้ว กิเลสอนุสัยนี้สำคัญนี่เราเฉยมันก็เฉยเหมือนกัน ถ้าเอ้าเอาเข้ามันให้รู้แจ้งเร็ว ๆ มันก็ตั้งท่าใส่เราเหมือนกันนั่นแหละ กิเลสตัวนี้มันเป็นเหตุแห่งความขัดข้อง....ขันติบารมีเอ้าตั้งไว้ในใจ อดทนอยู่ในใจนี้....ความพอใจก็กิเลสนั่นแหละ ความไม่พอใจก็กิเลสนั่นแหละ ตัณหามันก็เหมือนกันนั่นหละ เป็นวัฏฏะไตรวัฏหมุนอยู่นี่ เกิดก็เพราะตัณหา จะตายก็เพราะตัณหา ทุกข์ก็เพราะตัณหา สุขก็เพราะตัณหา พอใจก็เพราะตัณหา ไม่พอใจก็เพราะตัณหา ตายก็เพราะตัณหานี่ เกิดก็เพราะ

ตัณหานี่ มันเป็นไตรวัฏหมุนอยู่ในไตรโลกนี่ มันต้องค้นที่นี่อย่าไปค้นที่อื่น เป็นก้อนธรรมเมาก็อันนี้หละ เป็นก้อนธรรมมาก็อันนี้หละ... สมบัติของเจ้าพ่อเจ้าแม่อันนี้แหละเป็นที่ตั้ง เรียนวิชาทางโลกก็เอาสมบัติของเจ้าพ่อเจ้าแม่นี่หละเป็นที่ตั้งน่ะ นักบวชทั้งหลายมีชื่อเสียงตั้งอยู่ในศีลในธรรมก็เอาก้อนนี่แหละเป็นที่ตั้ง เป็นที่ตั้งของศีล เป็นที่ตั้งของธรรม เป็นที่ตั้งของมรรค เป็นที่ตั้งของมรรคผลนิพพานแจ้งขึ้นมานี่แหละ...แจ้งเข้ามาในกายนี่หละ เอากายเป็นมรรคเอากายเป็นผล น้อมเข้าหาในนี่ น้อมเข้ามาในก้อนธรรมาธรรมเมาอันนี่แล่ว ก้อนเหตุอันนี้เหตุดีก็อยู่นี่ให้มันรู้แจ้งในเหตุอันนี้ อย่าให้มันไปรู้แจ้งที่อื่น รู้แจ้งที่อื่นเป็นธรรมเมา ทอนี้ก็เอาละก้า.

ธรรมปฏิบัติเรื่องต้องน้อมเข้ามาสู่ใจ

หลวงปู่ หลวงปู่จะมีคำแนะนำอย่างไรบ้างล่ะ

..............ก็ในจิตในใจนั่นละก้า

....ให้รักษาพระไตรสรณาคมน์ให้แน่นหนา รักษาพระไตรสรณาคมน์ให้ตลอดชีวิต...รักษากาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์...เวลาหมู่มาก อู้กันอย่าลืมตัวหนา น้อมเข้ามาหาใจนี้แหละ เอาใจนี้แหละเป็นผู้รู้เอาใจนี้แหละเป็นผู้เห็น เอาใจนี้แหละเป็นผู้ละ เอาใจนี้เป็นผู้วาง ให้ปฏิบัติกาย วาจา ใจ นี้ให้แข็งแรง กายนี้ก็ออกไปจากใจนี้ แต่ให้พิจารณากายนี้ให้รู้แจ้งใจนี้ก็ให้รู้แจ้ง ใจนี้เป็นตัวเหตุ เอาใจนี้ละ เอาใจนี้วาง เอาใจนี้ถอน ถอนทุกสิ่งทุกอย่างนั้นแหละ ถอนกิเลสก็เอาใจนี้แหละถอน ถอนอยู่ที่ใจนี้แหละละอยู่ที่ใจนี้แหละ ให้สนใจรักษา รักษาตา รักษาหู รักษาจมูก รักษากาย รักษาวาจา ตานี่ รูปมาทางตาให้รู้แจ้งทางใจ พอใจก็ดี ไม่พอใจก็ดีนี่แหละ เอาศีลนี้แหละนำอ้อกให้หมดจากใจของตน ละออกจากใจ เอาใจนี้ละ เอาใจนี้วาง เอาใจนี้ถอน ให้มันหมด เวลาไปหาหมู่มากพูดไปพูดมาแล้วก็หลงลายมันเท่านั้นละก้า ก็น้อมเข้ามาหาใจนี่ก่อน พระธรรมแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ก็ชี้เข้ามาในกายนี้ อุปัชฌาย์ก็สอนอยู่ที่กายนี้แหละ เกสา โลมา นะขา ทันตา ตะโจ ตจปัญจกกรรมฐาน ๕ กายคตากรรมฐาน ให้พิจารณากายนี้แหละ กายนี่ ก็ให้รู้แจ้ง รู้แจ้งทางใจ เอาใจละ อารมณ์ทั้งหลาย มาทางตาก็ดี มาทางหูก็ดี มาทางตาพอใจก็ดี ไม่พอใจก็ดี มาทางหู พอใจก็ดี ไม่พอใจก็ดี มาทางจมูก พอใจก็ดี ไม่พอใจก็ดี มาทางลิ้น พอใจก็ดี ไม่พอใจก็ดี มาทางกาย พอใจก็ดี ไม่พอใจก็ดี เอาศีลนี้แหละนำอ้อก หรือปัญญาของตน นำออกจากใจนี้ ใจเป็นผู้ละ ใจเป็นผู้ถอน ใจเป็นผู้วาง เหตุมันต้องเอาที่นี่ ถ้าเอาที่อื่นมันไม่ไหวนะ คุบนั่นคุบนี่มันก็เป็นธรรมเมาแล้ว อดีตอนาคตของตนก็ต้องละให้หมด ตัดอดีตอนาคตออกให้มันหมดอดีตอนาคตมันมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ ตัดอดีตอนาคตแล้วจิตดิ่งอยู่ในปัจจุบัน รู้อยู่ในปัจจุบันละอยู่ในปัจจุบัน วางในปัจจุบัน จึงเป็นพุทโธ จึงเป็นธัมโมที่นี่ เอาอย่างอื่นมันไม่ไหวหละ รักษาตา รักษาหู รักษาจมูก รักษาลิ้น รักษากาย รักษาใจ ตลอดไปเวลาพูดกับคนหมู่มาก พอหยุดพูด...แล้วก็น้อมเข้ามาหาใจนี้ กำหนดอยู่ทุกแห่งทุกหนนั่นแหละ น้อมเข้ามากำหนดไว้ให้รู้ใจของตน อุปาทานทั้ง ๕ อนิจจังทั้ง ๕ มันก็เกิดมาจากใจนี้แหละ ทุกขังทั้ง ๕ ก็ดี อนัตตาทั้ง ๕ ก็ดี ก็เหมือนกันวางอนิจจัง

ทั้ง ๕ แล้ว นิจจังตั้งอยู่คงที่เที่ยงอยู่ อนัตตาทั้ง ๕ วางหมดแล้ว อัตตาตั้งอยู่ภายใน รู้แจ้งอยู่ เราอาศัยอนัตตาอยู่ตลอดไป พิจารณาตจปัญจกกรรมฐาน ๕ กายคตา-กรรมฐาน เวลาโอกาสแล้วก็นั่งทำความสงบ ทุกข์มันก็เกิดขึ้น มันเกิดขึ้นนี่แหละ เกิดขึ้นที่ใจนี่แหละ เจ็บแข้งเจ็บขา เจ็บหลังเจ็บเอว กำหนดทุกข์เอาจนรู้ รู้เหตุรู้ผล รู้เหตุว่านี่นำทุกข์มาให้เสมอ รู้เท่าเหตุ เหตุดับ ปัจจัยทั้งหลายมันก็ดับ อวิชชา ความมืดมันก็ดับเท่านั้นแหละ ต้องหมั่นรักษาเอาใจนี้แหละ ศีลท่านก็บัญญัติลงที่ใจนี่แหละ สมาธิก็ดี ปัญญาก็ดี บัญญัติลงในใจในกายนี้แหละ สองอย่างเท่านี้ รู้ทางกายก็วางได้หมด รู้ทางกายมันก็รวมเข้ามาในใจนี้แหละ รู้ตจปัญจกกรรมฐาน ก็รู้ที่ใจนี่แหละ ใจนี่เป็นต้นเหตุ เอาใจนี้แหละละ ใจนี้แหละถอน ใจนี้แหละวาง วางอยู่ที่ใจนี่แหละ มันจึงจะใช้ได้ ไปเอาอย่างอื่นนอกจากนี้มันไม่ได้หละ แผนที่ก็เอาไว้ที่หนึ่งเสียก่อน รู้ตจปัญจกกรรมฐานก็รู้ในใจนี้แหละ คิดดีคิดชั่วก็ใจ....เอาใจนี้ละ เอาใจนี้วาง เอาใจนี้ถอน ถอนออกจากใจนี้ เอาเข้า ๆ มันได้กำลังก็วางได้รู้แจ้งเห็นจริง ผู้ปฏิบัติน้อมมาปฏิบัติกาย วาจา ใจให้รู้แจ้งเห็นจริง เกิดขึ้นในดวงจิตดวงใจ รักษากาย รักษาใจ เจตนาเป็นตัวกรรม เจตนาเป็นตัวกรรมบุญ เจตนาเป็นตัวกรรมบาป...น้อมเข้ามาหาที่ฐานมัน...ตั้งอยู่ที่ฐาน...เอาเท่านี้ก็พอไม่ต้องเอามาก ถ้าเอามากบางทีก็ลืม ถ้าพูดมากไปใจไปคุบอย่างอื่น น้อมเข้ามาสู่ใจเอาในปัจจุบันนี้ เอามากมายเดี๋ยวไปคุบอย่างอื่น จิตใจนี้คุบ ตัดออกเสียไม่คิดไม่นึก จิตมันก็ตั้งอยู่ปกติ กามารมณ์ทั้ง ๕ ก็ปล่อยให้เขาผ่านไปผ่านมา อย่าเอาเข้าหมักไว้ในใจ ตาก็เป็นปกติอยู่แล้ว หูก็เป็นปกติอยู่แล้ว จมูกก็เป็นปกติอยู่แล้ว กายก็เป็นปกติอยู่แล้ว กามทั้งหลายปล่อยให้เขาผ่านไปผ่านมา ใจก็เป็นปกติอยู่แล้ว ตา ตาต่างหาก ตาไม่ใช่ใจ หู หูต่างหาก หูไม่ใช่ใจ ใจต่างหาก แต่ละอย่าง ๆ ย่นเข้า ๆ ตาก็เป็นปกติอยู่แล้ว หูก็เป็นปกติอยู่แล้ว จมูกก็เป็นปกติอยู่แล้ว ลิ้นก็เป็นปกติอยู่แล้ว กายก็เป็นปกติอยู่แล้ว ใจก็เป็นปกติอยู่แล้ว ใจไม่ใช่ตา ใจไม่ใช่หู ใจไม่ใช่จมูก ใจไม่ใช่ลิ้น ใจไม่ใช่กาย ย่นเข้า ๆ ใจมันก็เป็นปกติอยู่นั่นแหละ ไม่ได้ไปที่ใด ตามันก็เป็นปกติ รูป เสียง กลิ่น รส ต้องละมัน ดีก็ต้องละ ชั่วก็ต้องละ ร้ายก็ต้องละ เป็นอยู่อย่างนั้น พอสมควรแล้วละก้า เอานักหลายมันลืม หมั่นทำไป...อาศัยความเพียรทำให้มาก...การละก็เอาใจนี้แหละละ อันใดมันขัดข้องในใจนี้ **จาโค ปฏินิสฺสคฺโค** สละคืนเหีย ละอยู่ที่ใจ เขาพูดผิดหู สละคืนให้เขาเหีย ของเราก็มีอยู่ ความ

หลง ความโลภ ความโกรธมันอยู่นี่ อยู่ในขี้ปูมของเรานี้ ชั่วก็ดีโง่ก็ดี หรืออันใด ๆ ของเรามีหมดทุกสิ่งทุกอย่างเราไม่ต้องเอาของเขา เวลาเขาว่าอันใด **จาโค ปฏินิ-สฺสคฺโค** สละคืนให้หมด อย่ามาหมักไว้ในใจ ถอนมันออกจากใจเหีย

หลวงปู่จะบอกได้หรือเปล่าสิ่งที่ผ่านมา เมื่อชาติก่อน มาส่งให้ชาตินี้ จะทำให้สำเร็จได้หรือไม่ ถ้าหลวงปู่จะบอกได้ไหม อันนั้นมันมาจากอะไร

อันนั้นวิชชาจรณสัมปันโน วิชชา ๓ นี้ ถึงพร้อมด้วยวิชชา วิชชาที่ ๑ ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ เหมือนครูบาจารย์มั่น ตั้งจิตไว้ในพุทธภูมิ ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ระลึกได้ว่าตายเกิดไม่รู้ว่ากี่ภพกี่ชาติ หรือว่ากี่อสงไขยก็ไม่รู้ สาวเข้า ๆ ตายแล้วก็เกิด เกิดแล้วก็ตาย ทุกข์ก็เพราะกามสุขก็เพราะกาม มองดูท้องฟ้าเห็นดวงดาวเต็มไปหมด การเกิดการตายไม่รู้ว่าอีกเท่าไร เกิดแล้วตายเกิดแล้วตาย จึงตั้งสัจจะละพุทธภูมิ เอาบรรลุนิพพานในปัจจุบัน วิชชาที่ ๒ จุตูปปาตญาณ รู้จักสัตว์เกิดที่นี่ ดับที่นี่ เกิดที่นั่นดับที่นั่น เกิดที่โน่นดับที่นี่ เกิดที่นั่นดับที่โน้น อันนี้วิชชาที่ ๒ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ วิชชาที่ ๓ รู้จักทำกิเลสของตนให้สิ้นไปหมดไป รู้จักทำกิเลสาสวะ กิเลสทางกาย ทางวาจา ทางใจ ให้สิ้นไปหมดไป กิเลสทางใจเหมือนกันสิ้นไปหมดไป จริมกจิตดวงหลังดับไปเหียแล้ว อาศัยกำลังทั้ง ๕ กำลังศรัทธา กำลังความเพียร กำลังสติ กำลังสมาธิ กำลังปัญญา รู้แจ้งชัชวาล ตลอดขันธ์ปรินิพพาน ไตรวัฏไม่มีแล้ว มีเท่านี้แล้ว **นวํ นตฺถิ สมฺภวํ** เราไม่มีจะก่อภพใหม่ต่อไปอีกแล้ว...อดีตาธรรมเมา อนาคตาธรรมเมา อดีตก็เป็นธรรมเมา อนาคตก็เป็นธรรมเมา จิตดิ่งอยู่ในปัจจุบัน รู้อยู่ในปัจจุบัน ละอยู่ในปัจจุบันนี้มันจึงเป็นพุทโธ จึงเป็นธัมโม เอาปัจจุบันก็พอแล้ว อดีตไม่ต้องคำนึงถึง ความเกิดแก่ เจ็บ ตาย...วัน คืน เดือน ปี สิ้นไปหมดไป อายุของเราก็สิ้นไปหมดไป หมั่นพยายาม เราจะทำความดีอันใด ก็ต้องหมั่นเพียรพยายามไป หมั่นบำเพ็ญจิตใจของเราเรื่อย ๆ ไป เวลาธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ แตกดับ ดินมันเป็นดินของเก่า น้ำมันก็เป็นน้ำของเก่า ลมมันก็เป็นลมของเก่า ไฟมันก็เป็นไฟของเก่า อากาศธาตุมันก็เป็นของเก่า มันไม่ใช่ใจ ดินก็ไม่ใช่ใจ น้ำก็ไม่ใช่ใจ ไฟก็ไม่ใช่ใจ ลมก็ไม่ใช่ใจ แต่มันก็อาศัยเขาอยู่นี่แหละ นี้เป็นสมบัติของบิดามารดา นะกับโม นี้เป็นสมบัติของดี...อาศัยสมบัติบิดามารดานี้แหละ กาย วาจา หมู่นี้ก็อาศัยสมบัติของบิดามารดาเวลาเราจะให้บุญทำทาน ก็อาศัยสมบัติของบิดามารดาเป็นที่ตั้ง จะเรียน

วิชาทางโลกก็อาศัยสมบัติของบิดามารดานี้แหละเป็นที่ตั้ง จะบำเพ็ญทาน รักษาศีล ภาวนา ก็เอาสมบัติอันนี้แหละ ก้อนนะก้อนโมนี้แหละ นะ กับ โม ก็อันเดียวกันนี้แหละ...

การบำเพ็ญเมื่อมีโอกาสก็ทำเสมอ มันเกี่ยวข้องกับบารมีบ้างไหม

บารมีการก่อสร้างนั่นแหละมาแต่อดีตชาตินับอเนกอนันต์ ดูนี่ ดูสมบัตินี่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย...สมบูรณ์บริบูรณ์ เป็นบุรุษสตรีสมบูรณ์แล้ว อันใดก็บารมีมาส่งให้ทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว เราก็ต้องบำเพ็ญเรื่อย ๆ เวลามีโอกาสก็ต้องทำ ตั้งสัจจะ จริงกาย จริงวาจา จริงใจ ขันติบารมี อดทั้งกาย อดทั้งวาจา อดทั้งใจ ตีติกขะ อดกลั้นทนทานเป็นบารมีอย่างเอก.

เรื่องของกาม แสดงแก่พระภิกษุ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒

กามนี้มันหมุนรอบโลก มันเป็นเจ้าโลก อบายโลกก็เหมือนกัน ที่ไหน ๆ ก็มีแต่กาม การฆ่ากันตายชิงดีชิงเด่นกันก็เพราะกามนี้หละ อะสัง ๆ (อะไร ๆ) ก็กาม กามกิเลสนี้หละ กามกิเลสตัวเดียวนี้แหละที่ทำให้เกิดสงครามต่อสู้กัน ความรักความชังก็เกิดเพราะกาม ผิดกันก็เพราะกามนี้ ถูกกันก็เพราะกามนี้ ความรักความชังที่เกิดขึ้นในจิตใจก็เพราะกามนี้ อุปัชฌาย์อาจารย์ทั้งหลายก็สอนกรรมฐาน เกสา โลมา นะขา ทันตา ตะโจ ตจปัญจกกรรมฐานนี้แล่ว เป็นที่ตั้งของกาม กามมันพาหมุนอยู่นี่แหละ เกิดทุกข์ก็เกิดอยู่นี่แหละ สมุทัยก็เกิดอยู่นี้แล้ว เจ็บแข็ง เจ็บขา เจ็บหลัง เจ็บเอว เวลามันปวดมันก็ไม่ชอบ แต่ก็ยังชอบอยู่ แต่ก็ยังชอบอยู่แน่ะ ถ้าไม่รู้เท่าทันมันก็เสียเปรียบไม่ใช่น้อยนา ตั้งแต่ดึกดำบรรพ์บ่อนับปี นับเดือนนับกัปนับกัลป นับภพ นับชาติ นับไม่ได้ ตายก็เพราะกามเกิดก็เพราะกาม ทุกข์ก็เพราะกาม ค้นหาพิจารณาความโกรธ ความเกลียด เกิดมาจากไหนก็เกิดมาจากใจ มีใจมันก็เกิดขึ้น ความหลง ความโลภ ความโกรธ ค้นเข้าไปหาที่ใจ ถ้าไม่มีใจมันไม่เกิดหรอก พวกเหล่านี้ ความผิดความถูกมันเกิดขึ้นเพราะใจนี่แหละ กำหนดเข้าในใจนี้แหละ มันถึงจะทันมัน ถ้าคุบแต่ปลายมันไม่ได้แล่ว คุบอย่างไรมันกลับเดือดร้อนหมดนั่นแหละ กามนี้ทุกอย่างนี่แหละ จึงเรียกว่ากามกิเลส ต่อสู้กามกิเลสเป็นสงครามอันใหญ่ ความพอใจไม่พอใจก็อยู่นี่แหละ เต็มโลกอยู่นี่แหละ พวกเรานี้ก็เป็นก้อนน้ำกามนั่นแหละ เมื่อเกิดมาแล้วมีหู มีตา เป็นหญิงเป็นชาย มันไม่ทันกิเลส

ตา หู จมูก ลิ้น กาย รักษาให้ดี ๆ ให้พิจารณาสังขารร่างกาย พิจารณาแต่แผนที่บ่อได้หนาอือ แผนที่ปริยัติธรรมน่ะ มันต้องน้อมเข้ามาหากายนี้แล่ว น้อมเข้ามาหาใจนี้ พระธรรมแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ยกใจนี้ขึ้นก่อน เป็นมัคคาวรณ์ สัค-คาวรณ์ อย่าให้เกิดขึ้นในใจ ชำระใจนี้ให้บริสุทธิ์ ถ้าไม่รู้เท่าทันมันแล้วก็เอาอยู่นั่นแหละ...ไม่พ้นกาม ความฮักก็กามนี้แหละ ความชังก็กามนี้แหละ ผิดกันก็เพราะกาม ถูกกันก็เพราะกาม ฆ่ากันอยู่รอบ ๆ ประเทศไทย ก็เพราะกามนี้หละ รักษาศีลก็รักษาตา รักษาหู รักษาดัง รักษาปาก สำรวมอินทรีย์ รักษาธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ นี้ละก้าไว้ พิจารณาเข้าไป...เกสา โลมา นะขา ทันตา ตะโจ ตจปัญจกกรรมฐาน ๕ กายคตากรรมฐาน เป็นฐานที่ตั้งของกาม ทุกข์มันก็เกิดอยู่นี้แหละ สมุทัยมันก็เกิดอยู่นี่แหละ น้อมเข้าน้อมเข้า ขันธ์ทั้ง ๕ ธาตุทั้ง ๔ ดิน น้ำ ไฟ ลม พิจารณากำหนดชำนาญเข้าไปแล้วก็เห็นกามเป็นของไม่อัศจรรย์หรอก เหมือนเจ้าคุณเฒ่าอุบาลีท่านว่า อย่าไปหลง อย่าไปสู้เขา ถ้าไปสู้เขาเขาเอาตายหนา เราต้องหลบหลีกหนา หมู หมา เป็ด ไก่ มันก็เสพกามกันทั่วทั้งแผ่นดินนับไม่ถ้วน กามนี้ไม่เกิดความอัศจรรย์หรอก มีแต่ศีล ปัญญา ผู้ใดรักษาศีล ภาวนาเข้าจนเกิดสมาธิแล้วก็จิตดิ่งเข้าไปแล้ว ก็ละได้...เกิดก็เพราะกาม ตายก็เพราะกาม รักก็เพราะกาม ชังก็เพราะกาม พิจารณาให้รู้แจ้งเห็นจริง ถ้าพิจารณาได้อย่างนี้ มันก็ถอนไป ๆ ทอนั้นละก้า ต้องระวังอินทรีย์ ตาหนึ่ง หูสอง สามดัง สี่ปาก ห้ากาย ท่านเจ้าคุณเฒ่าอุบาลีว่า อย่าได้ไปอัศจรรย์มันกาม พวกหมู หมา เป็ด ไก่ มันก็เสพกามกันทั่วแผ่นดิน กามเขาเป็นเจ้าโลกอยู่ ถ้ากำหนดรู้แล้วเราก็เป็นธรรมเท่านั้นไม่ต้องเกี่ยว รักษาตา รักษาหู รักษาดัง รักษาปาก รักษากาย ให้ดีเป็นรักษาศีล ความพอใจก็เกิดขึ้นในปัจจุบัน ความรักมันก็เกิดขึ้นในปัจจุบัน ความหลง ความชังมันก็เกิดขึ้นในปัจจุบัน เป็นหญิงเป็นชายก็ตาม นำออกให้หมด...ดังของตน ปากของตน พิจารณาก็หูฟังตาดูรูป พอใจไม่พอใจก็ดีให้กำหนดนำออก เกิดความยินดีขึ้นในปัจจุบันก็นำออกในปัจจุบัน มันจึงใช้ได้เป็นภาวนา นำความผิด ความร้ายออกจาก ตา หู จมูก ลิ้น กาย ตั้งอยู่ในสังวร ทำจิตทำใจของตนให้บริสุทธิ์ พระธรรมแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ ท่านก็ชี้เข้าหาใจนี้แหละ ทำใจให้บริสุทธิ์ เอาเข้า ๆ เกิดความชอบใจ หูก็ดี ตาก็ดี ดังก็ดี ลิ้นก็ดี กายก็ดี เกิดความยินดีขึ้นก็นำอ้อกเหีย ความชั่วและความยินร้ายเกิดขึ้นก็นำอ้อกให้มันหมดเหีย สัคคาวรณ์มัคคาวรณ์

อันนี้มันขัดข้องต่อมรรคผลนิพพาน ศีล สมาธิ ปัญญา ให้นำออกเสียให้หมด อาบัติที่เป็น ปาจิตตีย์ ถุลลัจจัย ทุกกฏ ทุพภาสิต ให้มีสติสัมปชัญญะนำคืนออกให้หมด ถ้ามีสติแล้วก็นำออก ถ้ามีสติแล้วก็นำความผิดออกจากกายจากใจของตน ตัวสติสำคัญ ถ้าไม่มีสติหลงไปเรื่อย ๆ ลืมไปเรื่อย ๆ หลงสมมติทั้งหลายมีรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์ทั้งหลายไม่ใช่ตา ตา หู จมูก ลิ้น กาย ไม่ใช่ รูป เสียง กลิ่น รส ธรรมารมณ์ต่างหาก หู ตา จมูก ลิ้น กาย ไม่ใช่ใจ ใจต่างหาก อย่าเอามาหมักไว้ในใจนำอ้อกให้หมด ถ้าบ่อนำอ้อกสาวไปตามสัญญา มันไม่รู้ทันรู้เท่าสังขาร ถ้ารู้เท่าสังขารมันก็มีสติหละ

พวกเรามันยังเป็นธรรมเมาอยู่ ว่าหลายมันก็ฮ้อบเอานั่นฮ้อบเอานี้เอาแล่ว เวลาภาวนาเจ็บนั่นเจ็บนี่ บอกเดี๋ยวก่อนนั่น เสียท่ากิเลสมันครอบงำเอา เราก็เข้ากันได้กับกิเลส พอนอนปับหลับแล่ว ดูคูบาญาปู่มั่นโล้ เอ้าหยุด ก็หยุดหยุด เอ้าวางก็วางหมด เอ้าเข้าสงบเท่านั้นชั่วโมง ถอนอ้อกมา อธิษฐานไว้ถึงกำหนดแล้ว ก็ถอนอ้อกมาฮั่นก้า จิตจะสงบหรือไม่สงบก็ตาม ถ้ารู้รอบแล้วได้กำลังเหมือนกัน **ฐีติภูตํ** ตั้งอยู่ ความรู้ทุกข์แจ้งแล้วมันก็ดับ มันก็หยุด ทุกข์ทั้งหลายมันดับไปหมดแล้ว **อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ** ตนเป็นที่พึ่งของตนได้แล้ว พ้นจากวัฏทุกข์ โลกุตระ-นิพพาน โลกุดร สงบอยู่ **ฐีติภูตํ** ตั้งอยู่ น้อมเข้ามาให้ถึงที่ที่เกิดของธรรม ที่ดับของธรรม ให้ถึงอัพยากตาธรรม ไม่ออกไม่เข้าแล้ว กุศลเจตนา อกุศลเจตนา ไม่เกี่ยวข้อง กุศลเจตนากรรมบุญ อกุศลเจตนากรรมบาป เท่านี้ปัจจยาการ ถ้าก้าวขึ้นถึงอัพยากตาธรรมแล้วไม่เกี่ยวกับเจตนาหรอก

เบื่อหน่ายทางกามพิจารณา เกสา โลมา นะขา ทันตา ตะโจ ตจปัญจกกรรมฐาน ๕ กายคตากรรมฐาน รู้ตลอดไปหมดแล้ว ฐานที่ตั้งแห่งกรรมมันพาหมุนอยู่นี่ ทุกข์ก็เกิดอยู่นี่ สมุทัยก็เกิดอยู่นี่ มรรค ผล นิพพานมันก็เกิดอยู่นี่แล่ว มันจะไปเกิดอยู่ที่ไหน เจ็บเกล้าเมาหัว เจ็บหลัง เจ็บเอว เจ็บแข้ง เจ็บขา มันก็เกิดอยู่นี้ ถ้าทุกขสัจมันจะเกิด มันจะเกิดที่ไหน

สมัยไปม่าน (พม่า) ไปดูการประพฤติปฏิบัติบ่อได้ความ อู้กันพุ้น โลกุตรศีล โลกุตรมรรค โลกุตรธรรมพุ้น อู้กันว่าสมัยนี้บ่อมีมรรค ผล นิพพาน การบำเพ็ญก็บ่อมีเหตุบ่อบำเพ็ญ ว่าสมัยนี้มันบ่อมีนิพพาน ลงโทษพระพุทธศาสนาไปแล่ว

มีพระม่านมาหาสองตนมาถามอยู่แม่ปั๋งนี้หละ มากับขะโญมสองคน กล่าวขึ้นว่า ถือศีลรักษาอย่างใด ธรรมะ วินัย รักษาอย่างใด บอกเขาว่า ศีล ก็รักษากายนี้หละ ตา หู จมูก ลิ้น กาย รักษาอันนี้ ศีลห้าก็ดี ศิลสิบก็ดี ศีลแปดก็ดี รักษา ตา หู จมูก ลิ้น กาย นี้หละศีลปาฏิโมกข์ก็ดี ย่นเข้ามาทำกาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์ มันจึงเป็นศีล มัคคาวรณ์ สัคคาวรณ์ มันขัดข้อง มรรค ผล นิพพาน นำอ้อกให้มันหมด เอาศีลนำอ้อก เอาพระวินัยนำความชั่วความผิดอ้อกจากจิตจากใจของตนให้บริสุทธิ์ เขาบอกว่าเออ รักษาได้ รักษาเอา ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เกิดความยินดีขึ้นในปัจจุบัน ความพออกพอใจก็ดี ไม่พออกพอใจก็ดี นำอ้อกให้มันหมดจากใจนี้ ทำใจเรานี้ให้มันบริสุทธิ์ พระวินัยก็คือ นำความผิดความชั่วออกจากกายจากใจ ทำกายให้บริสุทธิ์ ทำใจให้บริสุทธิ์ พระธรรมคำสั่งสอนแปดหมื่นสี่พันพระ-ธรรมขันธ์ น้อมเข้ามานำเข้ามาสู่ใจตั้งอยู่ รักษาอย่างอื่นไม่ไหว จะไปเอาแต่แผนที่มากางไม่ได้ การต่อสู้สงครามกามกิเลส มันเกิดขึ้น ความพอใจก็ตาม ความไม่พอใจก็ตาม ละออกให้มันหมด อย่าเอามันมาหมักไว้ในใจ รูป เสียง กลิ่น รส ไม่ใช่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ตา หู จมูก ลิ้น กาย ต่างหาก รูป เสียง กลิ่น รส ธรรมารมณ์ กามคุณทั้ง ๕ ปล่อยให้เขาผ่านไปผ่านมา ตาก็เป็นปกติอยู่แล้ว หูก็เป็นปกติอยู่แล้ว ดังก็เป็นปกติอยู่แล้ว ลิ้นก็เป็นปกติอยู่แล้ว กายก็เป็นปกติอยู่แล้ว ใจก็เป็นปกติอยู่แล้ว ตา หู จมูก ลิ้น กาย ไม่ใช่ใจ ใจไม่ใช่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย เอาให้มันดี ๆ ต้องรักษาให้มันได้ ถ้ารักษาที่อื่น พูดกันแต่แผนที่ปริยัติธรรมใช้ไม่ได้ ต้องน้อมเข้ามาปฏิบัติกาย วาจา ใจ นี้ให้บริสุทธิ์มันจึงจะเป็นศีล ธรรมวินัยก็นำความผิดความชั่ว ความยินดียินร้ายออกจากกาย จากวาจา จากใจ ให้บริสุทธิ์ กายเป็นมรรค ใจก็เป็นมรรคบริสุทธิ์ รอให้ตายไม่ได้หนาเสียเวลา ปฏิบัติกายนี้หละ ปฏิบัติตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นำออกให้มันหมด กายก็บริสุทธิ์ ใจก็บริสุทธิ์ ใจอันบริสุทธิ์ถึง ฐีติภูตํ ตั้งอยู่แล้วมันไม่ไปทางไหนแล้ว

เขาบอกว่าจะลาละ มาจากมะละแหม่งตนหนึ่ง มาจากย่างกุ้งตนหนึ่งพอใจแล้วก็ไป

รักษาตา รักษาหู รักษาดัง รักษาปาก รักษากาย รักษาใจ มันก็ใช้ได้หละ จะไปรักษาแต่แผนที่มันก็ใช้ไม่ได้หละ รักษาที่อื่นไม่ได้หนา จำแผนที่ได้มากพระปริยัติธรรมก็บ่อได้กำ... รู้จักอวิชชาความไม่รู้มันดับไป รู้ในกองสังขาร

ทั้งหลาย สังขารทั้งหลายมันก็ดับไปหมด นั่นแหละมันก็สงบ ถึง **ฐีติภูตํ** แล้วมันก็แล้ว ตั้งอยู่กับที่ไม่มีที่มาที่ไปอีก ไม่มีที่เกิดไม่มีที่ดับ รู้เกิดรู้ดับแล้วมันก็ดับลงไป ไม่มีความทุกข์ ไม่มีความยุ่งยาก เป็นที่เกิดของธรรม เป็นที่ดับของธรรม **ฐีติภูตํ**.

ธรรมปฏิบัติฐีติภูตํ แสดงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๒๓

.....เกิดอยู่ที่นี่ทั้งเกิดทั้งดับ รู้เท่าแล้วสังขารระงับสงบไป ตั้งใจไว้ เกิดในปัจจุบันให้รู้ทัน ละปัจจุบันก็ให้รู้ละ รู้กายรู้ใจของตน รักษาตานี้ รูปเกิดทางตา พอใจไม่พอใจมันเกิดขึ้นเอาใจนี้เข้าไปรู้ เอาใจนี้ละ เอาใจนี้ถอนออกจากใจ เอาปัจจุบันนี้หละ ความพอใจความไม่พอใจก็ดี ความรักความชังก็ดี นำออกให้หมด ละให้หมดมันก็สงบ เอาใจถอน เอาใจละ เอาใจวาง วางที่ใจนี่แหละ ให้ใจดิ่งอยู่ในปัจจุบัน อดีต อนาคต อดีตเป็นธรรมเมา อนาคตเป็นธรรมเมา ให้จิตดิ่งอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นธัมโม ความฟุ้งซ่านมันเกิดมันดับเป็นอดีตอนาคต

ทีนี้การดำเนินจะเอาอะไรเป็นมรรค

เอากายเอาวาจาเอาใจนี้ละก้าเป็นมรรค เป็นผู้รักษา กายนี้เป็นมรรค วาจานี้ก็เป็นมรรค ใจนี้ก็เป็นมรรค ให้มันรู้กายรู้ใจนี้หละ รู้อันนี้แล้วเป็น ศีล สมาธิ ปัญญา ที่เกิดจากมรรคนี้ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นมรรค อริยมรรค อริยผล นำความผิด นำโทษ นำความพอใจ ไม่พอใจออกจากตนนี้แหละเป็นมรรค

คนทั้งหลายไปจำเอาตามคัมภีร์อันนั้นเป็นสัญญา ไม่ใช่ญาณ รู้ตามแผนที่ที่ปริยัติธรรม รู้กาย รู้ใจนี้ อันนั้นเป็นแผนที่ น้อมเข้าหาใจนี้ รู้ใจนี้ ละออกจากใจนี่ เอาใจนี่ถอนออกเอาใจนี้ละ เอาใจนี่วาง

คำว่าเอาใจละ เอาใจวาง ละจากความโลภ ความโกรธ ความหลงหรือ

นั่นแหละเป็นตัวเหตุ โทสะ โลภะ กิเลส ตัณหา นำออกเสียในปัจจุบันนี้แหละ

ทีนี้เวลารู้อย่างนี้ รู้ตัวผู้รู้ใช่ไหม

รู้ผู้รู้นั่นแหละที่รู้ ผู้รู้ก็สมมติกันขึ้น

คำว่า ตัว ๆ นี้เอาอะไรเป็นตัว เอาตา เอาหู หรือเอาอะไรเป็นตัว

เอาใจนี่แหละเป็นตนเป็นตัว ใจภายใน

คำว่า รู้ตัวนี้ หมายถึงรู้สมมติ หรือว่ารู้อะไร

รู้สมมตินี่แหละ รู้สมมติว่าเป็นเขา เป็นเรา เป็นนั่น เป็นนี่ รู้แล้วก็วางสมมติ ปล่อยสมมติ ความโลภ ความหลง ความโกรธ ก็บ่อมีเพราะหมดแล้ว

เอาแต่ผู้รู้ตัวเดียวทดนั้นก้า ละหมด วางหมด ละวางสมมติหมดแล้วอันนั้น ไม่ต้องถามนั่น แข้ง ขา ตีน มือ สมมติกันไม่มีที่สิ้นสุด ก็สมมติอันเก่านั่นเดหล่ะ สิ่งทั้งหลายมันอยู่ในฐีติธรรมภูตธรรม ถ้าหมดสภาพกันแล้วมันตั้งตัวอยู่อย่างนั้น หรือ

ใช่ มันตั้งตัวทรงตัวอยู่อย่างนั้น

เป็นสภาวะอันหนึ่งหรือ

ผู้ปฏิบัติเท่านั้นจึงจะรู้ได้ด้วยตนเอง ให้น้อมเข้ามาสู่กายสู่ใจ จะรู้เพียงแผนที่ ปริยัติธรรมไม่ได้หนา ในสกลกายของเรานี้ เป็นที่เกิดของธรรม เป็นที่อยู่ของ ธรรม เป็นที่รู้ของธรรม ผู้รู้ย่อมรู้แจ้งอยู่อย่างนั้นในสภาวธรรม....

การที่เราจะช่วยผู้อื่นให้หันมาประพฤติปฏิบัติคุณงามความดีนั้น เราจะมี วิธีชักจูงเขาอย่างไร

ต้องแนะนำชักจูงเขาให้ตั้งอยู่ในศีล นำความชั่วออกจากกาย จากใจของตน ให้ตั้งอยู่ในศีล ๕ ก็ตาม ในศีล ๘ ก็ตาม ก็ต้องรักษาตา หู จมูก ลิ้น กาย นี้แหละ ความรักความชัง เกิดขึ้นทางตาทางหูให้นำออกเสีย ถ้านำออกได้ ให้ละเหียละก้า ได้...

เรื่องตัวสติ แสดงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๒๔

หลวงปู่จะสอนจะกรุณาสอนเรื่องสติต่อไปได้ไหม

สตินี้มันก็ทันน่า คิดขึ้นเรื่องใดมันก็ดับ คิดขึ้นเท่าใดมันก็ดับถ้ามีสติ พร้อม กับ...ปรุงขึ้นดับปรุงขึ้นดับเรียกว่าสติพร้อมกัน คิดไปก็หลงไปลืมไป แปลว่าไม่ มีสติ ถ้ามีสติแล้วคิดขึ้นร้ายก็ดี คิดดีก็ดี รู้พร้อมกันนั่นแหละสติรู้พร้อมกับดับลง ทันทีนั่นแหละ ตัวสตินี้สำคัญนี่ ถ้ามีสติก็มีปัญญาพร้อมกัน คิดขึ้นรู้พร้อม คิดดี ก็ตาม คิดชั่วก็ตาม หลงก็ตาม โกรธก็ตาม คิดขึ้นแล้วมีสติมันก็ดับไปทันทีไม่ต้อง ไปคุบมันหรอก นี่คือตัวสติ มีสติแล้ว มีปัญญา เมื่อไม่มีสติมันก็เผลอ เผลอแล้ว มันก็หลงไป ครั้นไม่เผลอแล้วมีสติแนบอยู่ทุกเมื่อแล้ว คิดดีก็ดับลง คิดชั่วก็ดับลง พอใจก็ดับลง ไม่พอใจก็ดับลง เอาลงทันทีนั่นแหละ มีสติแล้วก็ใช้ได้ ใจเบิกบาน

ขึ้นปัจจุบัน มีสติพร้อมกันกับคิด คิดผิดก็ดี คิดถูกก็ดี รู้พร้อมกันก็ดับทันที เรียกว่าสติ สัมมาสติ สติสัมโพชฌงค์ ก็ว่าได้ทุกอย่างนั่นแหละ ตัวสติครั้นเกิดขึ้นพร้อมกันทุกเมื่อแล้ว เมื่อเวลามันเกิดขึ้นพร้อมกันคราวใดแล้วก็ดับ ๆ พร้อมกัน ถ้าไม่มีสติแล้วก็ไม่ดับละ บางทีก็ไปคุบเสีย ถ้ามีสติพร้อมกันแล้วก็มีความหมั่นความขยันเบิกบานพร้อมกัน เรียกว่าสติ ถ้ามีสติก็มีปัญญา ถ้าไม่มีสติแล้วมันก็หลงไหลไปไปคุบนั่นคุบนี่ มันก็ของเก่าเลล่ะ แต่มันจำไม่ได้ ครั้นมีสติแล้วมันจำได้ นึกขึ้นดีมันก็ดับลง นึกขึ้นผิดมันก็ดับลงในปัจจุบัน นี่แหละตัวสติ

การที่จะฝึกสติจะทำยังไง สำหรับการฝึกสติ

สติอันใดมันก็ถูกหมดนั่นแหละ ครั้นมีสติพร้อมกันกับปรุงขึ้นทับภายในมันก็ดับ ถึงดีก็ดับลงทันทีนั่นหละ ตัวสติรู้พร้อมกัน ครั้นไม่มีสติแล้วก็หลงไปพักหนึ่งทอนั่นหละ

จะมีอุบาย อุบายอย่างไรสำหรับฝึกให้สติไม่หลง

อุบายก็อาศัยความเพียรความหมั่นนั่นแหละ ตั้งอยู่ฮั้นหละ ตั้งดูมันอยู่ฮั้นหละ มันปรุงขึ้นรู้ทันทีเป็นสติอาศัยความเพียรความหมั่น ความเพียรความหมั่นไม่ท้อถอยไม่ละความเพียร มันก็ใช้ได้

"มีพระเณรมาหา จะเอาให้สำเร็จเดี๋ยวนี้ให้ได้ จะให้แก้ให้ บอกว่าไม่แก้แล้วนิมนต์ไปหาอาจารย์องค์อื่นเถอะ แก้ไม่ไหว

ไม่มีสติ ไม่มีปัญญา ไม่มีความเพียร จะเอาแต่ความสำเร็จให้ได้ เหลวไหลไปเหีย มาจากมาเลเซีย นุ่งเสื้อเหมือนโยม...

เวลามันเป็นมันลำบาก เวลากิเลสมันเกิดขึ้น เกิดขึ้นทางกาย เกิดขึ้นทางวาจา เกิดขึ้นทางใจ รู้ทันมันเดี๋ยวนี้มันก็ดับไปเดี๋ยวนี้แหละตัวสติ มันปกครองอยู่เสมอ ถ้ามีสติอยู่ทุกเมื่อมันบ่อได้คุบมันหละ ครั้นเกิดขึ้นรู้ทันมันก็ดับ รู้ทันก็ดับรู้ทันก็ดับ คิดผิดก็ดับ คิดถูกก็ดับ พอใจไม่พอใจก็ดับลงทันทีตัวสติ

ถ้ามีสติเต็มที่ตลอดเวลา เท่ากับหลุดพ้นอย่างนั้นใช่หรือเปล่า เรียกวิมุตติหลุดพ้น คือมีสติตลอดเวลา

ถ้ามีสติแล้ว ไม่ต้องกล่าวถึงวิมุตติวิโมกข์หรอก วิมุตติมันก็หมดพ้นไปตามที่นั่นแหละ เกิดขึ้นมันก็รู้ทันทอนั่นแหละตัวสตินะ รู้ทันมันก็ดับลง ไม่ได้ดับยากหรอกตัวสตินี่มันพร้อมกัน คิดผิดก็ตาม สติมันรู้แล้วก็ดับ คิดถูกก็ตาม พอใจก็ตาม

ไม่พอใจก็ตาม มันเกิดขึ้นแล้วก็รู้พร้อม ดับลงกับที่นั่นแหละแต่ยากเน้อ ทำให้มีสติ นี่ลำบากมาก

พระเณรมาเมื่อวาน จะทำให้สำเร็จพระนิพพาน กำลังไม่พอ กำลังสติก็ไม่พอ กำลังปัญญาก็ไม่พอ ก็เลยโหมบไปอย่างใหญ่ แก้ไม่ได้

สำหรับให้มีสติ ก็ต้องมีความเพียร ความเพียรนั่นน่ะ ก็ต้องรู้จักปฏิบัติเหมือนกัน ถ้าไม่รู้จักปฏิบัติก็เพียรผิดไป มีอุบายอย่างไรสำหรับทำความเพียรที่ถูกต้อง

ความเพียรมีสติมันก็อันเดียวกัน มีสติแล้วก็ใจมันก็ผ่องใสเบิกบานไม่หลงไม่ลืม คิดอย่างใดขึ้นมันก็ดับ ดับพร้อมกันพร้อมกันกับคิดขึ้นนึกขึ้น ตัวสติสำคัญนัก

คนแต่ละคนมีวาสนา มีกรรมมาไม่เหมือนกัน บางคนก็จะทำเพียรได้มาก บางคนก็จะทำเพียรไม่ได้ จะทำอย่างไร จะทราบได้หรือเปล่าว่าคนไหนจะมีความเพียรได้

เอาแต่ปัญญา ผู้ใดเร่งความเพียร จะทำท่าใด ดำเนินเข้าไป ดำเนินเข้าไปมันขัดข้อง ตอนนั้นจะดำเนินให้สะดวกเมื่อไร หรือขัดข้องยังไง ดำเนินถูกต้องแล้วมันก็สบาย นึกเท่าใดขึ้นมันก็สว่างไปแล้ว รู้แจ้งเห็นจริงนั่นและรู้ข้างใน นักปฏิบัติทั้งหลายลำบากอยู่เหมือนกันนั่นหละ...

หลวงปู่เห็นว่าพระกับเณรนั่น ยังไม่มีทางที่จะหลุดพ้นใช่หรือไม่

มีทางละก้า บางองค์ก็สู้ได้เป็นตามนิสัย กล้าหาญ บางองค์ก็หลบ หลบคนเอาท่าไหนเอาแต่นิสัย ผู้เคยดำเนินมาสะดวกเรื่องใดเอา...

ทำไม่ถูกอย่างนั้นใช่ไหม ที่หลวงปู่เรียกว่าธรรมเมา ไม่ใช่ธัมโม ในการปฏิบัติ

พูดอย่างนั้นก็ถูก ปฏิบัติถ่องแท้เป็นธัมโม นอกนั้นเป็นธรรมเมา

ทางที่ถูกเอาพุทโธเป็นมรรค พอมันสงบลงแล้วพุทโธนั้นก็วางเหีย พอมันสงบตามสภาพแล้วไม่ต้องบริกรรม.

หมายเหตุ พระและเณรที่อ้างถึงนั้นเป็นพระและเณรฝ่ายมหายานเป็นชาวจีนในมาเลเซีย ภาวนาหลงนิมิตภายนอก คือเวลาภาวนาส่งใจออกรับอารมณ์

ภายนอกเกิดนิมิตแล้วหลงไปตามนั้น เกิดความฟุ้งซ่าน บางครั้งเกิดศรัทธามากเกินจนเป็นอุปกิเลส ไม่มีปัญญาจะถอดถอนตนเองได้ จะมาให้หลวงปู่แก้ให้ แต่หลวงปู่เห็นว่าพระและเณรทั้งสองนั้นดำเนินออกนอกทางจนไม่สามารถจะช่วยสงเคราะห์เธอทั้งสองได้เสียแล้ว เธอทั้งสองจึงเป็นกรรมที่ไม่มีใครช่วยได้ ด้วยประการดังนี้.

ธรรมโอวาทหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

เรื่อง

ของเก่าปกปิดความจริง

....การพิจารณาก็ต้องน้อมเข้ามาสู่ภายใน พิจารณาให้รู้แจ้งเห็นจริง เมื่อรู้แจ้งเห็นจริงแล้วมันก็วางเอง คูบาญาปู่มั่น ท่านว่า "เหตุก็ของเก่านี้แหละแต่ไม่รู้ของเก่า" ของเก่านี้แหละมันบังของจริงอยู่นี่ มันจึงไม่รู้ ถ้ารู้ของเก่านี้มันก็ไม่ต้องไปคุ้ย มีแต่ของเก่า ตา หู จมูก ลิ้น กาย ก็ของเก่านี้แหละ ขา แขน ตา หู จมูก ลิ้น กาย ก็ของเก่านี่ เวลามาปฏิบัติภาวนาก็พิจารณาอันนี้แหละ ให้มันรู้แจ้งเห็นจริง

ให้มันรู้แจ้งออกมาจากภายใน มันจึงไปนิพพานได้ นิพพานมันหมักอยู่ในของสกปรกนี่ มันจึงไม่เห็น พลิกของสกปรกออกดูให้เห็นแจ้ง นักปราชญ์ท่านไม่ละความเพียร เอาอยู่อย่างนั้นแหละ เอาจนรู้จริงเห็นจริงรู้แจ้งเห็นแจ้ง ทีนี้มันไม่มาเล่นกับก้อนสกปรกนี้อีก พิจารณาไปพิจารณาเอาให้นิพพานใสอยู่ในภายในนี่ ให้มันอ้อ[๑] นี้เอง ถ้ามันไม่แจ้งมันไม่อ้อหนา เอาให้มันถึงอ้อจึงใช้ได้

ครั้นถึงอ้อแล้วสติก็ดี ถ้ามันยังไม่ถึงแล้ว เต็มที่สังขารตัวนี้ พิจารณาให้มันรู้แจ้งเห็นจริง ในของสกปรกเหล่านี้แหละ ครั้นรู้แจ้งเข้ารู้แจ้งเข้ามันก็เป็นผู้รู้พระนิพพานเท่านั้น ที่มันหมักอยู่กับของสกปรกนี่หนา... จะไปเอาที่ไหนก็เอามันมีอยู่นี่แหละ ตา ๑ หู ๑ ตาดูรูปเป็นหญิงก็ดีเป็นชายก็ดีหรือเป็นรูปต่าง ๆ ก็ดี พอมันเกิดมันเกิดมาแต่ที่ไหน คนนั้นว่าอย่างนั้น คนนี้ว่าอย่างนี้ ว่าอย่างไรก็ตามมันก็อันเดียวนี่แหละ จำไว้ดี ๆ ถ้าไม่จำไว้ดี ๆ มันก็คุ้ยของเก่าอดีตอนาคตนี่แหละมันสำคัญ อตีตา ธัมมา อนาคตา ธัมมา อดีตอนาคตเป็นตัวเหตุ เอาเข้ามามันก็หอบเอา ๆ แหละ ไม่รู้เท่ามัน

หลวงปู่มั่น ท่านว่า เอาที่นี่หนาจะไปเอาที่ไหนมากมาย เก็บเอาหอบเอาไม่ได้หนา ประเดี๋ยวไฟนรกไหม้ คุ้ยไปคุ้ยมามันก็ของเก่านั่นแหละ เอาแต่มันให้รู้แจ้งเห็นจริงในพระธรรม อันเป็นพระนิพพาน มันจึงเป็น มันจึงถึงพระนิพพานจึงเป็นผู้เบื่อหน่ายต่อโลกทั้งหลายคือกิเลสนั่นแหละ ผู้ที่คุ้ยของเก่าก็คุ้ยอยู่นั่นแหละ

---

๑. ภาษาภาคกลางว่า ถึงบางอ้อ.

มันก็เป็นของเก่าอยู่นั่นแหละ ตั้งจิตให้ถึงพระนิพพาน มันก็ของเก่านั่นแหละ.... พิจารณาให้แน่หนา นักปฏิบัติแท้ ๆ ก็ยังไปคุบเอาของเก่าหนา ว่าอย่างไร มันก็ไม่ยอมละ มันเคยยึดมานานแล้ว

แยกแยะออกไปให้มันเห็นเป็นของสกปรก อย่างนั้นหรือ?

ไม่ต้องไปแยกมันหรอก มันก็สกปรกอยู่นั่นแหละ อย่างเราถ่ายออกมามันก็เหม็นอยู่นั่น มันรู้แจ้งแล้วมันก็วางหมด ให้มันรู้แจ้งเห็นแจ้ง รู้จริงเห็นจริง มันก็มีเท่านี้แหละ หลวงปู่มั่นท่านว่า มันจะไปหาเอาที่ไหน จะไปหาบไปหามเอาที่ไหน ตา ๑ หู ๑ จมูก ๑ ลิ้น กาย นี้ ใจ นี่ จำเอาของเก่านี่ หลงของเก่านี่ หลวงปู่มั่นท่านดุเอาเอ็ดเลย จำหลักให้มันแน่วแน่ ว่าอย่างไรมันก็ของเก่า มันไม่รู้ของเก่ามาแต่นานแล้ว อดีตอนาคต ไม่ต้องว่ามาก เอามันอยู่ปัจจุบันนี้แหละ จะไปที่ไหน จะไปหอบไปหาบเอาที่ไหน มันมีเท่านี้หนา ตา นี้ ตา ก็รักษาให้ดี ตา เห็นรูปเกิดความพอใจไม่พอใจ มันก็เกิดอยู่นี้แหละ ความพอใจไม่พอใจก็ดี เอาตรงนี้จะไปเอาที่ไหนล่ะ

ผม ขน เล็บ เล็บมือ เล็บเท้า เป็นมรรคย่นเข้า ๆ มันเป็นไฟลุกไหม้อยู่นี่ ผู้ปฏิบัติต้องเอาหลักอันนี้ อันนี้ก็รูป อันนั้นก็รูป มันมาจากไหน เต็มแผ่นดินมันมากับพวกนี้แหละ เราสมมติมันต่างหาก จำหลักอันนี้ให้แม่น ๆ เพียรก็พิจารณาอยู่ในหลักอันนี้แหละ จะไปคุบเอาอย่างอื่นมาไม่ได้แหละ

นักปฏิบัติต้องย่นเข้ามาหาหลักมัน มันไม่ได้มาแต่ที่ไหน มันก็มาจากอดีตของเรานั่นแหละ

ทำไป ๆ มันคอยจะง่วงมันคอยจะหลับเรื่อยครับ?

...จำหลักให้มันแม่น ๆ.... มันไม่ไปที่ไหนหละ พระนิพพาน ครั้นเห็นนิพพานได้แล้วมันจึงเบื่อโลก เวลาทำก็เอาอยู่นี่แหละ ใครจะว่าไปที่ไหนก็ตามเขา ละอันนี้แหละทำความเบื่อหน่ายกับอันนี้แหละ ทั้งก้อนนี้หละ นักปฏิบัติต้องพิจารณาอยู่นี้แหละ ชี้เข้าไปที่ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ ให้พิจารณากาย พิจารณาใจ ให้เห็นให้เกิดความเบื่อหน่าย....

ญาปู่ครูอาจารย์มั่น ย้ำจริง ๆ ผู้เฒ่า จะไปเอาที่ไหน จะออกจากกายจากใจไปที่ไหน เอาขนาดนั้นมันก็ยังไม่ค่อยจะเอาหนาจิตนี่... ความหลงไม่ใช่น้อยหนา จำจริง ๆ เอาอยู่อย่างนั้น เอาเข้า ๆ มันมีหลายตัวหนา กิเลส กิเลสความพอใจ ความ

ไม่พอใจ ทุกสิ่งทุกอย่างนั่นแหละ ทั้ง ๒ หู ๒ ตา ๒ แขน ๒ ขา ลิ้น กาย ของดี มันอยู่นี่แหละ

ผู้ปฏิบัติต้องน้อมเข้าหาสมมติให้เกิดเป็นวิมุตติ พิจารณาให้รู้แจ้งสมมติ ให้เกิดวิมุตติของเก่านั่นแหละ พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เทศนาโปรดพุทธเวไนยสัตว์ พระองค์ก็ตรัสรู้อันนี้แหละ พระองค์จะตรัสรู้พระสัพพัญญูเป็นพระพุทธเจ้า เพื่อโปรดพุทธเวไนยสัตว์ทั้งหลาย ก็มีเพียงเท่านี้แหละ...

การสวดมนต์ว่าไปก็ทำให้ใจสบาย ตาเห็นผ่านมาแล้ว ของเก่านั่นแหละ มันเก็บมา ๆ จำให้แน่น ๆ เอาอันมีอยู่นี้แหละ มีอยู่เท่านี้ ที่อื่นมันก็มี แต่มันมีเรื่องจำได้อยู่ก้า อดีตาธรรมเมา อนาคตาธรรมเมา อันนี้แหละมันเมาอยู่นี่ ของเก่านั่นแหละ เอามันอยู่นี่แหละ จะไปหอบเอาอะไรที่ไหน เอาให้มันแน่ ๆ เวลาฟังมันก็แน่อยู่ จี้มันอยู่ พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมทั้งหลาย มันเกิดขึ้นจากนี้แหละ มันดับไปจากนี้แหละ

นักปฏิบัติของเราต้องเอาให้หนักกว่าธรรมดา ทำใจของตนให้แน่วแน่ มันจะไปสงสัยที่ไหน สงสัยมันก็สงสัยอันนี้แหละ ของเก่านี้แหละ เอาเข้า ๆ กิเลสมันปรุงขึ้น โอ... ความพอใจไม่พอใจมันก็อยู่นี่แหละ มันเกิดขึ้นนี่แหละ มันเกิดมันดับอยู่นี่แหละไม่รู้เท่ามัน ถ้ารู้เท่ามันก็ดับไป เกิดขึ้นมาแล้ว เกิดดีเกิดชั่ว เกิดผิดเกิดถูกมันก็ดับไป ถ้ารู้เท่าทันมัน ตา หู จมูก ลิ้น กาย แขน ขา มันก็อยู่นี่แหละ มันจะไปที่ไหน ปัจจุบันจะมีอยู่กี่ตนนักปฏิบัติความหลง ความโลภ มันก็เกิดอยู่นี้แหละ ราคะ โมหะ มันก็เกิดอยู่นี่แหละ ความโกรธ ความหลง ความโลภ มันก็เกิดอยู่นี่ ถ้าจี้มันอยู่อย่างนี้ มันก็ค่อยได้กำลัง ของเก่านั่นแหละ คิดถึงคูบาญาปู่มั่นท่านว่า มันอยู่นี่ จะไปหาที่ไหนจะไปหอบไปหาบเอาที่ไหน มันอยู่นี่อยู่ในตัวเรานี้ ร้องใส่อย่างนี้แล้ว ก็หวัวหนาผู้เฒ่า แต่ก่อนผู้เฒ่าปรารถนาพุทธภูมิ ผู้เฒ่าตัดออกหมด ได้บรรลุ มรรค ผล นิพพาน ในภายใน รู้ภายนอกภายในหมดแล้วมันก็หยุด มันก็สบาย

คิดถึงคูบาเฒ่าปู่มั่น ผู้เฒ่าร้องใส่ ความโลภ ความหลง ราคะ โทสะ โมหะ มันก็เกิดขึ้นนี่ ผู้เฒ่าร้องตะโกนใส่อย่างนี้แล้ว หัวเราะหนาผู้เฒ่า.

ธรรมโอวาทหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

เรื่อง

พิจารณากรรมฐาน ๕ เพื่อละวาง

.....ทำมาแล้วปฏิบัติมาแล้ว ทำให้แข็งแรง ว่าไปก็ของเก่านั่นแหละ ถ้าจะแสดงตามอุปัชฌาย์ท่านสอนก็ เกสา โลมา นะขา ทันตา ตะโจ นี่พิจารณาหมวดขันธ์นี้ ให้รู้แจ้ง ผมก็ให้มันรู้แจ้ง ขนก็ให้มันรู้แจ้ง เล็บก็ให้มันรู้แจ้ง ฟัน หนัง ก็เหมือนกันต้องพิจารณาให้มันรู้แจ้ง อันนี้มันเสียต้นนี่หนา ไปที่ไหนก็ตามเถอะ แต่ความเพียรหมั่นพยายาม ถ้าความเพียรสม่ำเสมอ ก็เป็นไปอยู่ ต้องอาศัยอันนี้แหละ ตา นี่ หู นี่ จมูก นี่ ลิ้น กาย มีเท่านี้แหละจำกัด ต้องพิจารณาให้มันรู้แจ้งเห็นจริง จึงจะใช้ได้ อุปัชฌาย์ท่านสอน เกสา โลมา นะขา ทันตา ตะโจ พิจารณาให้มันเบื่อหน่าย มันจึงวางได้ ถ้าไม่พิจารณาของเหล่านี้ให้เห็นแจ้ง มันก็ยังใช้ไม่ได้ แต่ก่อนก็เหมือนกันนั่นแหละ ว่าเท่าไรมันยิ่งกำเริบ ต่อเมื่อพิจารณาสิ่งเหล่านี้ให้เห็นแจ้งแล้ว มันก็ละ ก็วางเอง มันสำคัญจะข้าม เกสา โลมา นะขา ทันตา ตะโจไปเสีย ไม่พิจารณา ถ้าพิจารณาให้รู้แจ้งแล้วมันก็วางเอง ถ้ามันยังไม่เบื่อหน่ายอันนี้แล้วไม่ได้หนา ว่ามันเท่าไรมันยิ่งสู้เราหนา เราพิจารณาเข้าทั้งกลางวันกลางคืน จนรู้แจ้งเห็นแจ้งใน ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง หมดกายนี่หละ ต้องพิจารณาให้เบื่อหน่าย นอกนั้นไม่สำคัญเท่าไร สำคัญอันนี้แหละ มันเบื่อหน่ายมันวางเอง

ถ้ามันคุบมันก็คุบอยู่นั่นแหละ มันไม่ยอมหนา บางทีเร่งเข้า ๆ ไม่หลับไม่นอน โอ้มันรุกใหญ่เลย เอามันอยู่นี้แหละภายในกายนี้แหละ พิจารณาอยู่นี้แหละ อย่าไปพิจารณาที่อื่น พิจารณาในกายนี่แหละ แม้มันรู้แจ้งแล้วก็ต้องพิจารณาอยู่อย่างนั้นแหละ กายนี่แหละ มันจึงทำให้ใจวางเบื่อหน่าย ถ้ามันไม่เบื่อหน่ายในสังขารภายนอก มันก็ยากอยู่เน้อ ที่จะให้รู้แจ้งเห็นจริงไม่ใคร่มีเน้อ มีแต่ไปคุบนั่นคุบนี่อยู่นั่นแหละ เพ่งให้มันเปื่อยละลายไปนั่นแหละ มันจึงจะพาวางได้ เคยพิจารณาไหมอย่างนี้ มันต้องพิจารณาให้มันพอหนา มันจึงจะรู้แจ้งเห็นจริง มันจึงจะละมันจึงจะวางได้

เมื่อก่อนกระผมก็พิจารณาอย่างนี้ แต่เดี๋ยวนี้พิจารณาไม่ได้ ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น?

นั่นมันยังพิจารณายังไม่พอ ท่านเจ้าคุณอุบาลี ท่านว่าพิจารณาใจ พิจารณากาย พิจารณากายนี้ให้เป็นศีล ท่านชี้ใส่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย นี้พิจารณาให้รู้ ตานี้แหละเป็นเหตุ หูนี่แหละเป็นเหตุ จมูกนี่แหละเป็นเหตุ ลิ้นกายนี้แหละเป็นเหตุ อย่างอื่นไม่ค่อยเป็นเหตุเท่าไร ตานี้ครั้นเห็นรูปผู้หญิงก็ตาม รูปผู้ชายก็ตาม รูป ๆ ใดก็ตาม ความพอใจเกิดขึ้นก็ไม่รู้ตัว ต้องให้รู้เท่า ครั้นรู้เท่าทันมันก็วาง หู จมูก ลิ้น กาย ก็เหมือนกันเมื่อสัมผัสถูกต้องเกิดความพอใจไม่พอใจ มันก็เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ ละก็ละในปัจจุบัน วางก็วางในปัจจุบันนั่นแหละ ถ้าปล่อยไปเป็นอดีตอนาคตแล้วมันใช้ไม่ได้ เราต้องพิจารณาให้เป็นปัจจุบัน ถ้ามีสติรู้แจ้งในปัจจุบันแล้วมันก็ดับไป ๆ เท่านั้น ไม่รู้เท่าทันเหตุแล้วไม่ได้ ถ้ารู้เท่าทันเหตุแล้วก็รู้สมมติของโลก รู้สมมติโลกแล้ว ก็รู้ในปัจจุบัน วางในปัจจุบัน ละในปัจจุบัน

ทีนี้มันมืนตลอดพรรษาเลย

พิจารณามันไม่พอ เหมือนท่านเจ้าคุณอุบาลีและท่านอาจารย์มั่น ท่านว่าถ้าเบื่อหน่ายสังขารนามรูปแล้ว มันวางเองไม่ต้องบังคับ พิจารณากายให้มันรู้แจ้ง พิจารณาใจให้มันรู้แจ้ง มันก็เท่านั้นพอแล้ว พิจารณากายให้รู้กาย พิจารณากาย พิจารณาใจสาวไปหาเหตุว่ามันเกิดมาจากอะไร พิจารณาไปมันก็เกิดมาจากกายนี้แหละ กายอื่นก็ตามกายนี้ก็ตาม พิจารณาน้อมเข้ามาสู่กายนี้

ท่านเจ้าคุณอุบาลี ท่านว่า กายเรานี้เต็มไปด้วยของไม่สะอาด เป็นเหตุ พิจารณาเข้า ๆ อันใด ๆ ก็เป็นเหตุ ตา ก็เป็นเหตุ หู ก็เป็นเหตุ จมูก ลิ้น กาย แต่ละอย่างก็เป็นเหตุทั้งหมด ต้องพิจารณาให้รู้เหตุ ทำลายเหตุ ถ้าไม่รู้เหตุทำลายเหตุแล้วมันไม่หยุด สาวไป ๆ เข้าไปหาเหตุ เหตุมันมาจากไหนล่ะ ตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นรู้รส กายรู้สัมผัส เย็นร้อนอ่อนแข็ง พอใจไม่พอใจ มันเป็นปัจจุบันหมด ถ้าไม่เป็นปัจจุบันเรานั่นแหละมันเล่นเรา ต้องพิจารณาให้ดี ๆ เอาที่นี่แหละ อย่าไปหาเอาที่อื่น เอาตรง ตา หู จมูก ลิ้น กาย นี่แหละ

ปีนี้ไม่รู้เป็นอย่างไรกำลังใจตกไปหมด?

นั่นแหละไม่พิจารณาเหตุ เรานั่นแหละมันเป็นเหตุ ตา ก็เป็นเหตุ ใจ ก็เป็นเหตุ มีอะไรก็เอาเข้า ๆ ละก้า เขาสมมติเป็นตา เป็นหู จมูก ลิ้น กาย นี่ รูป นั่นก็เหมือนกัน รูปนี้ก็เหมือนกันนี่ ชี้ใส่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย พิจารณาเข้า ถ้ามันหยุดมันก็หยุดตรงนี้แหละ เหตุมันเกิดที่ไหนล่ะ มันเกิดวาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย จำให้

แม่น ๆ หนา....ไม่ว่าพระไม่ว่าเณร ท่านสอนท่านก็ชี้ไปที่ เกสา นี่อันนี่ก็สำคัญ พิจารณาเส้นผม เส้นขน หรือเล็บมือ เล็บเท้า มันไปยึดเอาเขานี่ เขาเองไม่ได้ว่าอะไรหนา เรานี่แหละเราว่าเราหลงอยู่นี่แหละ ตา หู จมูก ลิ้น กาย มันก็สรุปลงไปนัยเดียวกันนี่แหละ ถ้ามันอยู่เฉพาะเขามันก็หยุดให้พิจารณากาย พิจารณาใจ พิจารณากายนี้สักร้อยหนให้เห็นเป็นของเปื่อยเน่าไป ....ตั้งความสัตย์ความเพียรในอิริยาบถทั้ง ๔ เอาให้มันรู้แจ้ง ถ้ามันไม่รู้แจ้งจะว่าอนิจจังก็ว่าไปเถอะ มันก็ไม่เป็นอนิจจังอยู่นั่นแหละ...ให้พิจารณากาย พิจารณาใจนี้ พิจารณาให้รู้แจ้งเป็นจุดแล้วค่อยขยายออกไป ครั้นรู้แจ้งเห็นจริงแล้วมันก็ละก็วางไปเอง.

เรื่อง ธรรมมา ธรรมเมา

....เทศน์ภายในเลยมันจึงเหมาะ ถ้าเทศน์ภายนอกนี่มันคล้ายกับแผนที่ตำรับตำรา พอปานกับเครื่องกระจาย เราต้องเทศน์ภายใน

...จะเอาอย่างใดอีก ตำรับตำราทางบ้านท่านฟังมาเต็มที่แล้ว จะฟังก็ในกายเท่านั้นแหละ ทีนี้ให้ภาวนา เอากาย เป็นมรรค เอากาย เป็นผล จงพากันละอุปาทานทั้ง ๕ **อนิจฺจํ** ทั้ง ๕ **ทุกฺขํ** ทั้ง ๕ **อนตฺตา** ทั้ง ๕ ละรูปธรรมนามธรรมนี้ วางได้มันก็เป็นธรรมนั่นแหละ วางไม่ได้มันก็ยึดเอารูปธรรมนามธรรมเป็นตนเป็นตัว มันก็เป็นธรรมเมา อยู่นั่นเอง พิจารณา สังขาร นามรูป ที่มันเป็นอยู่อย่างนี้ **อนิจฺจัง** ทั้ง ๕ **ทุกฺขํ** ทั้ง ๕ **อนตฺตา** ทั้ง ๕ อุปาทาน ทั้ง ๕ มี **รูปูปาทานกฺขนฺโธ** เป็นอุปาทานที่หนึ่ง **เวทนูปาทานกฺขนฺโธ** เป็นอุปาทานที่ ๒ **สญฺญูปาทานกฺขนฺโธ** เป็นอุปาทานที่ ๓ **สงฺขารูปาทานกฺขนฺโธ** เป็นอุปาทานที่ ๔ **วิญฺญาณูปาทานกฺขนฺโธ** เป็นอุปาทานที่ ๕ ครั้นค้นคว้าอยู่ในธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ วางธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ นี้ได้ละก็ภาวนาสงบดี ครั้นเวทนาดับลง สัญญาดับลง สังขารดับลง วิญญาณดับลง รูปธรรมส่วนสมมติเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นไฟ เป็นลม วางได้แล้วมันก็สบาย จิตก็สงบลง

ชำระศีลของตนให้บริสุทธิ์ ทางตานี่ก็เป็นศีลประเภทหนึ่ง ทางหูก็เป็นศีลประเภทหนึ่ง นำความผิดออกจากตา ออกจากหู ออกจากจมูก ออกจากลิ้น ออกจากกาย ทั้ง ๔ ทั้ง ๕ นี่แหละ ศีลทั้ง ๕ ก็อันนี่แหละ นำความผิด ความยินดียินร้ายออกจากจิตจากใจของตน ให้บริสุทธิ์หมดจด ทำให้เป็นไป จะเอาพุทโธ เป็นบริกรรมก็เอา หรือจะเอา ธัมโม เป็นบริกรรม เป็นมรรคภาวนาก็ได้ เคยทำมาแล้ว

ก้า ครั้นได้ พุทโธ พุทโธ นี่เป็นอารมณ์ของจิตใจอยู่เป็นนิจ เวลาเอาเข้า หนักเข้า หนักเข้า ลมมันก็สงบได้เหมือนกัน แต่รักษาไว้อย่าให้เป็นธรรมเมา พุทโธ พุทโธ นี่น่ะ **พุทฺโธ พุทฺโธ** กลายเป็น ธรรมเมา **ธมฺโม ธมฺโม** มันไม่เป็น **ธมฺโม** มันกลายเป็นธรรมเมาไปเสีย **สงฺโฆ สงฺโฆ** พวกนี้ เป็นอารมณ์ของใจให้ดิ่งอยู่เป็นอันหนึ่ง นาน ๆ เข้า จิตสงบเป็นสมาธิได้เหมือนกันนั่นแหละ รักษา ธรรมเมา นี่ไม่ให้เกิด อดีตา ธรรมเมา อนาคตา ธรรมเมา อดีตที่ล่วงแล้ว มันนำมาให้เป็นธรรมเมา อนาคตยังไม่มาถึงก็เป็นธรรมเมา

ถ้าจิตดิ่งอยู่ในปัจจุบันมันจึงเป็น **ธมฺโม** อดีตอนาคตเป็นธรรมเมา แล้วจงรักษาดี ๆ มี ๒ อย่างเท่านั้นแหละ มันเป็นธรรมดา นอกจากจิตดิ่งอยู่ปัจจุบันนี่เป็น **ธมฺโม** มันไม่หมุนตามสังขาร ไม่หมุนตามสมมติ แล้วมันก็ใช้ได้ นี่ก็พิจารณาจะเอา พุทโธ เป็นมรรค ก็ได้มรรคภาวนา หรือจะเอากายเป็นมรรค พิจารณากายสังขาร นามรูป อันนี้ให้ชำนิชำนาญ บุราณท่าน หรือสมัยนี้ก็เหมือนกัน กุลบุตรทั้งหลาย ที่มาบวชบรรพชาเพศ อุปัชฌาย์ท่านสอนกายนี่แหละ เป็นมรรค เกสา โลมา นะขา ทันตา ตะโจ ตะโจ ทันตา นะขา โลมา เกสา อนุโลม ปฏิโลม ทั้งเบื้องบน พิจารณาแต่เล็บเท้าขึ้นมาถึงปลายผม เบื้องต่ำพิจารณาตั้งแต่ปลายผมถึงเล็บเท้า นี่แหละเป็นมรรค เอากายเป็นมรรค ต่อเมื่อใดวางได้หมดแล้ว ไม่ยึดรูปธรรมนามธรรมเป็นตัวเป็นตน วางได้แล้วละก็ จิตสงบได้เหมือนกันแหละ วางได้แล้ว เวทนาสงบลง สัญญาก็สงบลง สังขารความปรุงความแต่ง ความเกิด ความดับ โทษ ทุกข์ภัย **อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** ดับลง วิญญาณความรู้ดีรู้ชั่ว รู้บุญรู้บาป รู้ผิดรู้ถูก ก็ดับลงหมดแล้วมันก็จิตสงบได้ ครั้นการรักษา ธรรมเมา หนา มันมีอดีต อนาคต หุ้มมา อดีตมันเคยได้รู้ได้เห็น จากเคยได้คุยกันว่าเล่นกัน

เวลาตั้งจุด พุทโธ พุทโธ มันจะกลายเป็น ธรรมเมา ไปเสียนี่ ครั้นเผลอก็เป็นธรรมเมาไปแล้ว เมาคิดโน่นคิดนี่ อดีตที่เคยเห็นก็นำมาคิด เป็นธรรมเมาไปแล้วนั่น พุทโธที่จะเอาเป็นบริกรรม จะเอาเป็นอารมณ์ของใจก็ไม่ได้ มันเป็นธรรม-เมาไปแล้ว มันปรุงไป แต่งไป เกิดไป ดับไป ในทุกสิ่งทุกอย่างนั่นแหละ จึงรักษาธรรมเมาไว้ อดีตก็เป็นธรรมเมาอันหนึ่ง อนาคตก็เป็นธรรมเมาอันหนึ่ง จิตดิ่งอยู่ปัจจุบัน รู้ปัจจุบัน ละปัจจุบัน ตัดตัณหา ตัดกิเลส ตัดมานะ ทิฏฐิ ตัดความยึดมั่นถือมั่นของตนให้เสร็จลง แล้วก็สงบได้ รักษาแต่ธรรมเมาอันเดียวนี่แหละ ให้มัน

เผลอก็เป็นธรรมเมาหละ ครั้นไม่เผลอ พุทโธ พุทโธ ดิ่งอยู่นั่นแหละเป็นอารมณ์ของใจ เป็นมรรคของใจ เป็นที่พึ่งของใจก็ได้อยู่ที่ รักษา ตัวเดียวเท่านั้นแหละ ทำให้ติดไป เก็บดิ่งอยู่เป็นนิจ ทำอย่างนั้นก็ใช้ได้หละ

....ธรรมเมาแล้วหนา ไม่ให้คิดไม่ให้นึก มัวหลงเมายศ เมาเกียรติไปนั่น เป็นธรรมเมา อกุสลา ธรรมเมา กุสลา ธรรมเมา มันตั้งอยู่นั่นแหละ **อพฺยากตา ธมฺมา** เป็นที่พิจารณากำหนดให้จิตดิ่ง ให้จิตสงบดีมันก็ใช้ได้ ครั้นสาวเข้าไปให้ถึงอกุสลาธรรมเมา ความหลง ความโลภ ความโกรธ มันเกิดขึ้นละก็มันเกิดกิเลสก็ตัวนั่นแหละ ตัวหลง ตัวโลภ ตัวโกรธนั่นแหละ ตัวราคะ ตัวกิเลสตัณหา ความเจ็บความไข้ เป็นเหง้าเป็นงูนแห่งกิเลสทั้งหลาย กิเลสพันห้า ตัณหาร้อยแปด เป็นอยู่ที่เจตนาตัณหานี้ ความพอใจกันก็เป็นกิเลส ความหลงความโลภนี่แหละมันเกิดขึ้น ระงับความหลง ความโลภ ความโกรธ ราคะกิเลสนี้ตัดออกหมดแล้ว ดับหมดแล้ว ความหลง ความโลภนี้ เราก็รู้แจ้งได้นี่หนา ปุญญาภิสังขาร อปุญญาภิสังขาร ส่วนอันเป็นกุศล อกุศลธรรมนี้ เราละได้วางได้นี่หนา แต่งได้นี่หนา ปุญญาภิสังขาร อปุญญาภิสังขาร แต่งให้เป็นบุญ เป็นกุศล แต่งให้เป็นทานไปได้นี่ **อกุสลา ธมฺมา** นี่มันแต่งมาให้โลภ ให้โกรธ ให้หลง แต่งมาให้ราคะ ให้กิเลสบังเกิดขึ้นแก่จิตใจของเรา

เมื่อมาละมันให้หมดได้ มันก็เป็น **ธมฺโม** ครั้นละไม่ได้มันก็เป็นธรรมเมา อกุสลา ธรรมเมา เมาโลภ เมาหลง เมาโกรธไปทุกแห่งทุกหนนั่นแหละ เป็นเจ้าเป็นนายของกิเลสทั้งหลาย กิเลสตัณหา กามโอฆะ ก็อันนี้ ภวโอฆะ ทิฏฐิโอฆะ ก็เป็นอันเดียวกันนี้แหละ อวิชชาโอฆะ ดับหมู่นี้ได้หมด ก็เออสบายอกสบายใจ บริกรรม พุทโธ ไว้ให้สงบเป็นอารมณ์เดียว ทำให้เคยละก็ไม่ได้เชียวหละ มันกลายเป็นธรรมเมา มันเมา เมาคิด อดีตนั่นแหละมันคิดขึ้นปรุงขึ้น แต่งขึ้น ในเรื่องของสังขาร ความเกิดความดับ โทษ ทุกข์ ภัย **อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** เรื่องของสังขารเข้ากับสภาพแล้วละก็ เออ เป็นธรรมเมาละคราวนี้ ให้พิจารณากายให้มากยิ่ง ๆ

ในขันธ์สมมติเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นไฟ เป็นลม ธาตุทั้ง ๔ ที่ยึดอยู่นี้เป็นรูปธรรม เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้เป็นนามธรรม นามธรรมเกิดขึ้นแล้วมันลืมตัวหนา มันไม่รู้หรอกสังขารน่ะ นามธรรมอันนี้มันปรุงทีแรก ปรุงทั้งบาปปรุงทั้งบุญ ปรุงทั้งผิดทั้งถูก ทั้งดีทั้งชั่ว ถ้าไปหลงตามก็เป็นธรรมเมาละ ครั้น

ไม่หลงก็เป็น **ธมฺโม** เมื่อละความโกรธความหลงสิ้นไปหมดแล้ว อันนี้ก็เป็น **ธมฺโม** อยู่เป็นนิจ ส่วนพิจารณา สังขาร นามรูปนั้นคงแต่เป็นเหตุที่ว่า **กุสลา ธมฺมา** กุศลธรรม **อกุสลา ธมฺมา** อกุศลธรรม นี่เราแต่งเอาได้ แต่งให้เป็นบุญ แต่งให้เป็นบาป แต่งไม่ให้โลภ แต่งไม่ให้หลง แต่งไม่ให้โกรธ แต่งไม่ให้ราคะกิเลสบังเกิดขึ้นใช้ได้ ครั้นแต่งไม่ได้ก็ตกอยู่ใต้อำนาจของความหลง ความโลภละก็ ใช้ไม่ได้หละ เขาแต่งเราหนา ครั้นมันแต่งเราละก็เราเดือดร้อนหนา ความหลง ความโลภ ความโกรธ นี่แต่งเราได้ ปุญญาภิสังขาร เราแต่งให้เป็นบุญกุศลได้ อปุญญาภิสังขาร เราแต่งบาปให้เกิดแก่จิตใจของเราได้ มันก็จะเป็นธรรมเมาอยู่เป็นนิจละ

เข้าใจแล้วก้า

ทำเรื่อย ๆ สมควรแล้วก้า เอานักเกินไปเป็นธรรมเมาหนา ธรรมเมานี่ลำบากหนา มันเอาเรื่องมาแต่ดึกดำบรรพ์โน่น เวลามันตั้งขึ้นมันเกิดมาจากไหนไม่รู้มัน ธรรมเมานี่สำคัญ พอเผลอขึ้นมาแล้ว มันเมาคิดเมานึกไปเสียแล้ว

เอาละก้า สมควร

อย่าเอามากมาย เอาทีละน้อย ให้มันรวมเข้า รวมเข้า รวมเข้าเป็น เอกัคคตาได้เป็นดี.

เรื่อง กก เก้า เหง้า งูน ของกิเลส

ให้ตั้งอยู่ในศีล ๕ กุศลกรรมบถ ๑๐ ภาวนาตั้งต่อ พุทโธ พุทโธ ๆ เป็นมรรคของใจ พุทโธ เป็นอารมณ์ของใจ เท่านี้ก็พอ อย่าเอานัก มันวุ่นวาย เอาน้อย ๆ มันดูท่าง (สะดวก ปลอดโปร่ง) เอาพุทโธ นั้นหละ เอาพุทโธ เป็นมรรคของใจ เอาพุทโธ เป็นอารมณ์ของใจ เท่านั้นก็พอแล้ว ปานนั้นมันยังแยกหนีไปได้หนา ให้ตั้งอยู่ในบำเพ็ญทาน ตั้งอยู่ในศีล ๕ ตั้งอยู่ในการบำเพ็ญสร้างบารมี บุญสมภาร รักษากาย วาจา ใจ เท่านี้มันก็บริสุทธิ์แล้ว ภาวนาไป ทุกเช้า วันคืนไป ทุกเมื่อทุกเวลา จะขึ้นรถขึ้นราก็ดี ขึ้นเครื่องบินก็ดี รถไฟก็ดี ตั้งความสัตย์ต่อพระรัตนตรัย ตั้งความสัตย์ดี ๆ ไปแล้วใจก็เบิกบานปลอดภัย อันตรายทั้งหลาย รถชนรถคว่ำก็ไม่ค่อยมี ถ้าตั้งความสัตย์ดี ๆ แล้ว มันสำคัญอยู่ที่ตั้งความสัตย์ เดินทางก็บริกรรมไป พุทโธ เป็นมรรคของใจ พุทโธ เป็นอารมณ์ของใจ ก็พอใจ

ตัวสัญญา ตัวกิเลส มันตั้งขึ้นเสียก่อน ตัวกิเลสตัวนั้นน่ะ ไปทักมันสัก ๓ ครั้ง มันก็ไม่หยุด อย่างพวกนอนในใบบัวก๊า ไต่หลังน้ำก๊า หมู่นี้มันเป็นเครื่องเล่น นับเข้าในบารมี ๑๐ นี่หละ ขันติตัวอด มันไปปีติได้กสิณฌาน กำมือจนเล็บมืดผด (ทะลุ) หลังมือไม่รู้ตัว อันนั้นก็ยังไม่มีใครแก้ได้หนา ไม่ยอมใครทีเดียว แต่ไม่ใช่ถึง เป็นแต่ฌานโลกีย์ทั้ง ๕ ปีติอันนี้ แต่อายุยืนเป็นอยู่ในกามโลกอันนี้ บางทีก็หินป่งหุ้ม (งอกปิด) รอบ ๆ ตัว บางตนก็ไปนั่งริมเก๊าไม้ (ใต้ต้นไม้) ป่งหุ้ม ได้สองหมื่นปีก็มี สามหมื่นปีก็มี เวลาจะออกก็กสิณนั้นหละ เพ่งกสิณให้แตกกระจาย พวกนี้ครั้นตายจากกามโลก ก็ไปพรหมโลก ไปดูเขาแล้วพวกนี้เขาเป็นนักฝึกบารมีหนา ทานบารมี ทานภายนอก ทานภายใน เขาก็ละได้ ภายในตัวอกุศล ตัวอกุศลาธรรมเมานี้หละ เมาหลง เมาโกรธ เมาราคะ กิเลสตัณหานี่หละ มันเป็นกก เป็นเก้า เป็นเหง้า เป็นงูน (เป็นรากเหง้า) ของกิเลสพันห้า ตัณหาร้อยแปด กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหาไป ไหลไปจากนี้แหละ เขาละได้จริง ๆ หนา เขาอดได้ แต่ไปแก้ไม่ไหวหรอก อันที่ปีติตัวนี้ แต่ถอนได้เหมือนกันนั้นหละ เวลาตายจากกาม-โลกนี้ ก็ไปพรหมโลก พวกนี้ไม่ตกต่ำ แต่ได้กลับมาเกิดอยู่ แต่พวกเพ่งพวกนั้นยังสำคัญตนได้สำเร็จพระนิพพานหนา... แต่มันไม่เป็นปัญญาวิมุตติ โลกุตรวิมุตติ ปัญญา วิมุตติ มันไม่ใช่ปัญญาวิมุตติ

ต้องแก้ไขอยู่เรื่อย จนกิเลสอาสวักขยญาณ ไปรู้กิเลสของตน กิเลสของกาย สิ้นไปหมดไป กิเลสของใจ เรามีกามฉันท์งอกขึ้น ดับไปแล้ว กำลังศรัทธา กำลังความเพียร กำลังสติ กำลังสมาธิ กำลังโลกุตรปัญญา วิมุตติรู้แจ้งชัชวาล ตลอดจนถึงขันธปรินิพพาน ไตรวัฏมีเท่านี้แล้ว **นวํ นตฺถิ สมฺภวํ** เราไม่ยินดีจะก่อภพใหม่ต่อไปอีกแล้ว มันก็หมดเรื่องกันทอนั้นละก้า.

ไม่ต้องเข้าไปนอนอยู่ในท้องแม่นอนกินน้ำกาม เกิดแก่เจ็บตายต่อไปไม่มีแก่เรา มันหมดสิ้นละทีนี้ ถ้าไม่หมดมันก็หมุนอยู่นั่นหละ ค้นอยู่ในนี่หละอย่าไปค้นที่อื่นหนา ท่านไม่ให้ประมาท ก้อนธรรมเมา ก้อนพระธรรมกับก้อนพระธรรมก็เมากันอยู่นี่หละ เกิดอยู่นี่หละ สมมติอันใด ทุกข์ก็อันนั้น มรรคสัจอันใด วิมุตติ-ธรรมวิโมกขธรรมก็อันนั้นหละ มรรคสัจอันไหน นิโรธธรรม เป็นธรรมอันดับทุกข์ก็อันนั้นหละ ค้นอยู่ในนี้แหละ ครั้นไปค้นที่อื่นเดี๋ยวก็ไปติดแผนที่ จำแผนที่ได้อันนั้นเป็นอย่างนั้น ๆ สติปัฏฐาน ๔ ไปรู้แต่แผนที่ ตัวธรรมแท้ ๆ ไม่รู้ กายานุ-

ปัสสนา สติปัฏฐานไปรู้แต่แผนที่ เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน จิตตานุปัสสนาสติ-ปัฏฐาน ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานก็รู้แต่แผนที่ แล้วก็ไปติดแผนที่นั่นแหละ มันใช้ไม่ได้หละ มันต้องวางแผนที่

เผาลงที่เดียวนั้น ให้มันแจ้งในที่เดียวนั้น แล้วมันจึงเป็นสุข ไปคุบ (จับ) แต่แผนที่นั้นแล่วมันก็ไม่ทันการณ์ แผนที่อันหนึ่ง ภูมิประเทศอันหนึ่ง อย่างเจ้าคุณอุบาลีท่านว่า แต่ก่อนแปลได้เต็มที่หนา แผนที่นี่ใช้วิภัตติปัจจัยได้ดี ครั้นไปปฏิบัติได้รู้แจ้งเห็นจริงขึ้นมาแล้ว โอ๊ย มันห่างไกลกันตั้งหลายโยชน์ อันนั้นมันแผนที่ต่างหาก แผนที่ปริยัติธรรม.... ให้น้อมเข้ามาที่ก้อนที่ธรรมเมานี่หละ ก้อนพระ-ธรรมแต่เมานี่ ตัวนี้หละค้นเข้า ๆ จนแจ้ง ครั้นแจ้งแล้วก็รู้หมดหละหมู่นั้น พุทโธ ธัมโม สังโฆ ธรรมเมา อกุสลาธรรมเมา เมาหลง เมาโกรธ เมาราคะ กิเลสตัณหามันต้องละ พวกนี้ละก้า จะไปละที่ไหน ค้นอยู่นั้นหละ ตัวทุกข์มันก็เกิดที่นั้น ถือตัวถือตนมันก็ถืออยู่ที่นั้น ก้อนธรรมเมานี่หละ ก้อนพระธรรมแต่เมา ครั้นไม่ละก้อนนี้มันก็บ่ดับหละ

เป็นพระเป็นเณรก็มาสอนอันนี้หละ เกสา โลมา นะขา ทันตา ตะโจ สอนถึงหนังเนื้อหนังหุ้มห่ออยู่เป็นที่สุดรอบ ไม่รู้ดี รู้ชั่ว มันปิดบังหมด เป็นอวิชชา ใหญ่โต อวิชชามันตัวมืด เอามันจนรู้แจ้งโร่ **อรหํ** มันก็หยุดหละ... ไม่หยุดก็เป็นธรรมเมาอยู่นั้นหละ อวิชชาธรรมเมา อตีตาธรรมเมา อดีตก็เป็นธรรมเมามาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์

นับอสงไขยไม่ได้ นับล้านอสงไขยไม่ถ้วน เกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิด มาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ มาตั้งแต่อดีต อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มันเรื่องของสังขาร รู้เท่าสังขาร รู้เท่าสมมติวางสังขารหมด วางสมมติหมด ก็โลกวิทู รู้แจ้งโลก รู้แจ้งโลกแล้วก็รู้แจ้งซึ่งธรรม วางโลกหมดแล้วก็รู้ธรรม โลกมันเป็นธรรมอันมืดอยู่ จิตมันไม่รู้แจ้งธรรม ฉะนั้น ไม่ให้ประมาทให้ค้นอยู่ในก้อนธรรมเมาอันนี้หละ พระธรรมเมาก็ว่ามันเมาอยู่กับรูปนี้ ไม่เมารูปนี้ก็เมารูปอื่นมีทั่วไป ครั้นค้นนี้ให้แจ้งแล้วก็หลุดออกแล้วมันก็สบาย วางขันธ์ ๕ ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ไฟ ลม เอาละอย่าไปเอามากมันเป็นธรรมเมา.

เรื่องขันธ์ ๕ เป็นที่ตั้งของศีลเป็นที่ตั้งของวินัย

อย่าไปละก้อน นะ ก้อนโม ของแต่พ่อ แต่แม่ นะโม เป็นที่ตั้งแห่งธรรมทั้งหลาย เป็นที่ตั้งของศีล เป็นที่ตั้งแห่งพระวินัย ศีล ๕ ศีล ๘ ศีลอยู่ในตัวนี้ ศีล ๆ นี้ มีตุ๊ (พระ) พม่า มาถามเมื่อปีที่แล้วนี้ มา ๒ คน ถามว่า "ศีล ๆ นี้ว่ากันตะพืด-ตะพือไป แล้วจะปฏิบัติอย่างใดศีลนี่" วินี-วินัย (ทางพม่าเขาเรียกวินี-ไทยเราเรียกวินัย) จะปฏิบัติอย่างใดจึงจะถูกพระวินัย วินัยทั้งหลายศีลทั้งหมด ก็เอาเข้ามาไว้ใน ตา หู จมูก ลิ้น กาย นี้ มันจึงจะเป็นศีลอันเป็นตามกระดาษใช้ไม่ได้ เป็นศีลขอ เป็นศีลทุกข์ เป็นศีลจน ศีลละเว้นเอาประจำใจนี่ ศีลละเว้นเอาเป็นศีลมั่งมี เป็นโลกุตรศีล เป็นอริยกันตศีล อันศีลขอนั้นมันเป็นศีลทุกข์ ศีลจนศีลขอนี่... เหมือนพระนิพพานนั้นแหละ ไปขอเอาพระนิพพาน นี้นิพพานจน พระพุทธเจ้าท่านทำเอาละเอามันจึงเป็นนิพพานมั่งมี อันไปขออยู่ก็เป็นนิพพานจนทั้งนั้นแหละ

ศีลขอก็เป็นศีลจนทั้งนั้น ต้องค้นอยู่ในนี้แหละ ดูศีล ก้อนอันนี้เป็นก้อนธรรมเป็นสมบัติแต่พ่อแต่แม่ เป็นสมบัติอย่างสำคัญ เป็นที่ตั้งแห่งศีล เป็นที่ตั้งแห่งพระ-วินัย เป็นที่แห่งธรรมทั้งหลายมีอยู่นี่แล้ว จะเรียนวิชาทางโลกทั้งหมดก็เอาก้อนธรรมแต่พ่อแต่แม่นี้แหละเป็นที่ตั้ง จะมาพ้นเป็นบารมีบุญกุศล บรรลุมรรคผล-นิพพาน ก็เอาสมบัติแต่พ่อแต่แม่นี้หละเป็นที่ตั้ง จะไปเอาที่ไหน ต้องค้นอยู่ในนี้มันแจ้งอยู่ในนี้ มันรู้แจ้งอยู่ในนี้ มันรู้แจ้งเห็นจริงในนี้ ไปรู้ที่อื่นเป็นของหลอกลวงไป หาแต่ของปลอมมาสอนกัน แต่ของจริงไม่สอน อย่าไปเอาหลายค้นอยู่ในนี้ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มันมีอยู่พร้อมทุกอย่างแล้ว สมบัติแต่พ่อแต่แม่เรามาอาศัยบุญบารมีเขา บิดามารดาหมดทั้งก้อนนี้หละ ได้ของดีแล้ว มันต้องเอาให้เต็มที่หนามีสัจจบารมี จริงกาย จริงวาจา จริงใจ ขันติบารมี อดทนด้วยกาย อดทนด้วยวาจาอดทนด้วยใจ ตีติกขา อดกลั้นทนทานเป็นบารมีมีธรรมอย่างเอก วิริยบารมี ให้อาศัยความเพียรละความทุจริตด้วยกาย วิริยอุปบารมี เพียรละวจีทุจริตด้วยวาจาของตน วิริยปรมัตถบารมี เราเพียรละมโนทุจริตของเรา ศีล สมาธิ ปัญญาบริสุทธิ์บริบูรณ์แล้ว ใจมันก็สงบ เป็นสมาธิได้...

จิตผู้ใดตั้งมั่นแล้ว มันก็เกิดปัญญา อาทิกัลยาณัง ไพเราะในเบื้องต้น ก็ศีลนี่หละ มัชเฌกัลยาณัง ไพเราะในท่ามกลาง สมาธิตั้งมั่น ปริโยสานกัลยาณัง สมาธิตั้งมั่นแล้ว ก็เกิดปัญญารู้แจ้ง เห็นจริงขึ้นหละ ต้องค้นหาของจริงนี้หละ ไปขุดที่

โน่นที่นี่ มันก็เป็นธรรมเมานั้นหละ อดีตาธรรมเมามันมากมาย มาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์โน้นหละอดีต ครั้นมันปรุงขึ้นมันก็ไม่รู้ มันลืมตัวทีเดียวหละ อดีตาธรรมเมา อดีตมันเป็นธรรมเมา อนาคตธรรมเมา อนาคตยังไม่มาถึงมันเป็นธรรมเมา จิตดิ่งในปัจจุบันนี้ รู้ในปัจจุบัน ตัดกิเลสในปัจจุบันนี้ ละกิเลสในปัจจุบัน วางอุปาทานทั้ง ๕ อนิจจังทั้ง ๕ ทุกขังทั้ง ๕ อนัตตาทั้ง ๕ ตัดกิเลสตัณหาตัวนี้ กาม ๆ ตัวนี้ ความพอใจก็กาม ความไม่พอใจก็กามนั้นแหละ

มันหมักหมมอยู่ในนี้ นิวรณ์ทั้ง ๕ หมู่นี้ นิวรณ์ทั้งหลายก็เหมือนกันนี่แหละ กิเลสพันห้า ตัณหาร้อยแปดไหลออกจากนี้ จะไปพ้นที่ไหนอย่าไปคุบมันเท่านั้นหละ ตัด ๆ ออกไปให้หมดในปัจจุบันนี้แหละ จิตดิ่งอยู่ในปัจจุบัน รู้อยู่ในปัจจุบัน เอาให้มันทันปัจจุบันนี้หละ กิเลสครั้นเราตั้งใจ มันก็ตั้งใจเหมือนกันนั้นแหละ มันรู้เรา เราไม่รู้เขา เห็นว่าเราเฉย มันก็เฉยหนา พอเราตั้งใจเอามัน มันก็เอาเราอยู่นี่หละ มันนอนแนบอยู่ในจิตสันดานนี้ กิเลสอนุสัยตัวนั้น แต่เราไม่รู้เขา มันปกครองเรา ปกครองจิตของสัตว์ทั่วโลก มาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์โน้นจะน้อยเมื่อไรนั่น โลกมันไม่มีที่สิ้นสุดเป็นนิรันดร ว่าอย่างใดมันก็ตามทันหมด มันนอนรออยู่นั่น

ครั้นเราตั้งใจเอานะ...ตั้งใจปุ๊บ มันก็ตั้งใจเหมือนกันนั้นหละ ครั้นเราเฉยมันก็เฉยไป เราเพลินมันก็เพลินไป เป็นหมู่เดียวกัน...ต้องให้มันทันหนา พอใจก็เป็นกิเลส ไม่พอใจมันก็เป็นกิเลสนั้นหละ กำหนดให้ทันมัน ครั้นมันเกิดก็ดับมัน ครั้นบ่ทันมันก็ไม่ได้หละ ภาวนาอรหัง อรหันตมรรคญาณ ก้าวขึ้นถึงอริยมรรคเมื่อใด กงกรรมสังสารจักรอันมันหมุนก็หัก ไม่ได้นอนทรมานอยู่ในครรภ์ในท้องแม่นอนกินน้ำกาม เกิด แก่ เจ็บ ตาย ต่อไปอีกแล้ว เรารู้ทันมันแล้ว ไม่รู้เท่า มันก็ทรมานเราอยู่นั่นหละ คำนึงถึงพระบรมครูพระองค์ทรมานตนนั้นหละ พวกเราก็เอ้าทรมานเอาผู้เดียว มาแล้วก็ตั้งใจเอา อาจารย์เพิ่มก็ชี้ใส่ใจใส่จิตนี้แหละ ชี้ใส่พุทโธ ธัมโม สังโฆ....

บัดจะเอาแท้ ๆ ก็ขอเป็นเหรียญเป็นพระอะไร น้ำมูก น้ำมนต์ แขวนคอเป็นพุกเป็นพวง ไปหาที่พึ่งอันใดบ่ได้มันก็เต็มทีหนา หลายสิ่งหลายอัน เป็นธรรม-เมา ไม่รู้ตัว ชี้ใส่พุทโธ ธัมโม สังโฆ แท้ ๆ หนา... ชี้ใส่จิตใส่ใจก็ยังไม่เอา ไปยึดอันอื่นมันเป็นธรรมเมาไปหนา...ค้นเข้าละก้าเราเป็นนักบวชบำเพ็ญเนกขัมมบารมีออกบรรพชาเปกขะแล้ว เป็นนักบวชแล้ว ดีบ่ดีก็อดทนเอา ทานบารมี ภายนอก

ก็บริจาคหมดบ่เหลือ เหลือแต่ทานบารมีภายในคือตัว อกุสลา ธัมมา ความหลง ความโลภ ราคะกิเลส ตัณหา เป็นกก เป็นเก้า เป็นเหง้า เป็นงูน (เป็นรากเหง้า) ของกิเลสทั้งหลายมันหมักอยู่นี่ มันหมุนอยู่นี่

ครั้นมันรู้ทางในนี่ มันแจ้งทางในนี่ หมู่นั้นมันก็ดับหมดหละ ไปขุดแต่ปลาย มันพกแผ่นที่ จำแผนที่ได้แล้ว ก็พูดได้ เอาไปเอามาละก็ไม่มีสติ สตินทรีย์ก็ไม่มี สมาธินทรีย์ก็ไม่มี ทีนี้มรรคทั้ง ๘ ก็หายไป **เอกายนมคฺโค** เอากายนี่แหละเป็นมรรค เอาอันนี้เป็นผลมรรคทั้ง ๘ มันเป็นอย่างไร มรรคทั้ง ๘ เป็นเพียงแต่กิริยาทอนั้นแหละ **เอกายนมคฺโค** เอากายนี้หละเป็นมรรค เอากายนี่หละเป็นผล ค้นอยู่นี่หละ เรียนถึงกายนี้ เรียนถึงจิตนี้ก็พอแล้ว รู้กายรู้จิต รู้จิตรู้กาย สองอย่างเท่านี้แหละการเรียน ถ้ามันเกินไปก็เป็นจิตสังขาร มันปรุงแต่งไป เกิดไป ดับไป โทษทุกข์ภัยอันใดก็เกิดขึ้นกับสังขาร เรื่องสมมตินั้นหละ

จึงให้ โลกวิทู รู้แจ้งโลก รู้โลกก็รู้ธรรม วางโลกหมด ก็เห็นธรรมหนา... เดี๋ยวนี้โลกมันปิดธรรม มันปิดหลายอย่างหนา ปิดทางตา ปิดทางหู ปิดทางจมูก ปิดทางลิ้น ปิดทางกาย อินทรีย์ทั้ง ๕ มันสำคัญ ตามันดูรูป รูปมาทางตาเอ้า... ระมัดระวัง เอาศีลนี่แหละ นำออกให้มันหมด ความผิดทางตา ความทุกข์ทางตา ความผิดทางหูก็ดี ก็เอาศีลนี้หละนำออกให้หมด หมดทั้งตา หมดทั้งหู หมดทั้งจมูก หมดทั้งทางลิ้น หมดทั้งทางกาย หมดทั้งทางใจ นำออกหมดแล้วมันก็สบายทอนั้นละก้า...

ธรรมทั้งหลาย ผู้ให้ทาน ทานก็ให้ผล ผู้บำเพ็ญในทางจิตทางใจ มันก็ให้ผลอันเดียวกันนั้นแหละ รวมกันเข้าธรรมแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ ชี้ใส่กายกับใจนี่หละ กายเป็นที่ตั้งเอาอันนี้หละปฏิบัติตามอุปัชฌายะอาจารย์ต่อ ๆ ไป เดี๋ยวนี้พระมันลืมอุปัชฌาย์หนา สอนธุดงค์ก็สอน สอนกรรมฐาน ๕ ก็สอน ตลอดถึงพระธุดงค์ จะเป็นธุดงค์อยู่วัดบ้านมันขาดการบำเพ็ญหนา... ไปหาเอาที่อื่นมันเป็นของขลังของแข็งไป...ค้นอยู่นี้หละ พระธรรมแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ชี้ใส่กายนี่หละ ชี้ใส่ใจนี่หละ เอาใจนี่หละเป็นใหญ่พิจารณา ทุกข์มันก็เกิดจากใจนี้หละ เอาใจนี้หละพิจารณา สมุทัยมันก็เกิดจากใจ มรรคผลนิพพานก็เกิดจากใจนี้หละ กายนี้หละเป็นที่ตั้งของมรรคผลนิพพาน ครั้นจำอันนี้ได้มันก็ดีละก้า...

จะไปแล่นแต่แผนที่มันก็เต็มที แผนที่มันไม่ใช่กายไม่ใช่ใจหนา ใจมันเป็นเหตุเป็นตัวเหตุ ธรรมทั้งหลายมันไหลมาจากเหตุ พระสมัยนี้ ว่าร้าย ผิดหูก็ไม่ได้หนา เป็นศัสตราวุธนั่น...พระฆ่าพระก็มีเขาเล่าให้ฟัง ฆ่าได้อย่างไรเป็นพระแท้ ๆ หนา... มันเป็นบ่แท้ มันบ่มีศีล ศีล ๆ มันนำความชั่วออกจาก ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี้ ตามันเป็นเหตุ หูมันก็เป็นเหตุ อันใดมันเป็นเหตุ ผลมันก็ไหลมาจากเหตุ ทุกข์ทั้งหลายมันก็ไหลมาจากเหตุ ความสุขทั้งหลายมันก็ไหลมาจากเหตุ ใจมันเป็นตัวเหตุ มันเกิดขึ้นทางตา รักษาตาได้ ก็รักษาเหตุได้หละ จะไปรักษาอันใด ศีล ๕ ก็ ขาสอง แขนสอง หัวหนึ่ง เท่านี้หละ ศีล ๒๒๗ เท่าใดก็ตาม มันก็รวมเข้ามาในศีล ๕ นี้หละ

โบราณครูอาจารย์ก็สอน เกสา โลมา นะขา ทันตา ตะโจ ตจปัญจกกรรมฐาน ๕ กายคตกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งกรรม กรรมมันเกิดที่นี่หละ ทุกขสัจมันก็เกิดขึ้นที่นี่หละ สมุทัยสัจมันก็เกิดขึ้นที่นี่หละ จะไปเกิดที่ไหน จะไปเอาแต่แผนที่มันบ่ได้หนา แผนที่เป็นที่ต่างฮาก แผนที่ปริยัติธรรม ตัวธรรมมันอยู่นี่ คุยกันแป๊ด ๆ อยู่นี่ นี่แหละ ชี้ใส่กายชี้ใส่ใจนี่หละ ดีมันก็เกิดจากจิตจากใจ ชั่วมันก็เกิดจากจิตจากใจ กุศล อกุศล บาป กุสลาธรรมเมาก็ดี อกุสลาธรรมเมาก็ดี มันก็เกิดขึ้นนี่หละ มันจะไปเกิดที่ไหน แต่มันหนีหลักไปบ่ได้ ต้องน้อมเข้า ๆ เปรียบเหมือนผู้ให้ทาน เอาทานเป็นมรรค เอาทานเป็นผล เหมือนเราดำเนินมรรคก็ดี ดำเนินภาวนาก็ดี เอากายเป็นมรรค เอากายเป็นผล พระธรรมแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ก็เข้ามาในกาย ในใจอันนี้แหละ ไม่ได้ชี้ไปที่อื่น ที่อื่นก็มีแต่พวกไปดูแผนที่เท่านั้นหละ มาแล้วก็มาอู้กัน อู้ไปอู้มา (พูด) ก็ผิดกัน เถียงกันตาดำตาแดง ทะเลาะกันเพราะมันหนีจากหลักตัวนี้หนา

จำไว้ ทุกขสัจมันก็เกิดนี่หละ อริยสัจธรรมทั้ง ๔ มันก็เกิดนี่หละ นั่งเข้าไปนาน ๆ มันก็จะรู้หละ เจ็บแข้ง เจ็บขา เจ็บหลัง เจ็บเอว ง่วงเหงาหาวนอน มันก็เกิดจากนี้หละ จะไปเกิดที่ไหน ชี้ใส่กายใส่ใจนี่ กายอันนี้เป็นสมบัติแต่พ่อแต่แม่หนา เป็นที่ตั้งแห่งมรรคผลนิพพาน เป็นที่ตั้งแห่งมรรคเป็นที่ตั้งแห่งการบำเพ็ญสมบัติของเจ้าพ่อเจ้าแม่หมดทั้งก้อนนี่หละ ประมาทบ่ได้หนา รักษาเอาเต็มที่หนานี่หละสมบัติของเจ้าพ่อเจ้าแม่ พระพุทธเจ้าจะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เกิดมาภพใดชาติใดตั้งแต่ครั้งดึกดำบรรพ์มา ก็อาศัยสมบัติของบิดามารดานี่หละ ตลอดจน

ชนะ นะ เป็นพุทโธ โม เป็นพระเจ้า อาศัยเจ้าพ่อเจ้าแม่เอาสมบัติอันนี้หละเป็นที่ตั้งแห่งศีลธรรม เป็นที่ตั้งแห่งมรรคทั้งหลาย...

เรื่อง ละ วาง ถอน ที่ใจ

....เอาพุทหายใจเข้า โธ หายใจออก เอาน้อย ๆ แต่ทำให้มากตามคติโบราณ ครั้นได้ความรู้มาก ๆ ก็ยากนาน ปฏิบัติยากเอาไป ๆ กลายเป็นธรรมเมาไปเหีย จะเอาพุทโธ เป็นมรรคของใจก็เอา เอาพุทโธ เป็นอารมณ์ของใจก็เอา เอาทอนี้ก็ปอละก้า อย่าเอามาก แต่ทำให้มากหน่าล่ะ อาศัยความหมั่นความเพียร ให้จริงกาย จริงวาจา จริงใจ ให้มีขันติบารมีอดทน อดทนกาย อดทนทางวาจา อดทนใจหนา

ตีติกขา ความอดกลั้นเป็นบารมีธรรมอย่างเอก อาศัยความเพียร ละกายทุจริต ละวจีทุจริต ละมโนทุจริต ละให้มันหมด เอาศีล ระวัง ตา นี้ก้า นี่ หู นี่ จมูก นี่ ลิ้น กาย นี่ อินทรีย์ทั้ง ๕ อย่างนี้สำคัญ ตา นี้เห็นรูป เกิดความพอใจก็ดี ไม่พอใจก็ดี รูปที่มีวิญญาณก็ตาม ไม่มีวิญญาณก็ตาม เอาศีลนั่นหละนำอ้อกจากจิตจากใจของเรา ทำใจของเราให้สว่าง รักษาหู เสียงมาทางหู เกิดความพอใจก็ดี ไม่พอใจก็ดี นำอ้อกให้มันหมด เอาศีลนั้นหละนำออก ศีลประจำนี้ก็มีนะ

ศีล ๕ ศีล ๘ ก็ดี.... ทางพม่าเอาศีล ๑๐ เดล่ะ พวกไตยเงี้ยวก็เหมือนกันนั้นหละ ก่อนนี้อยู่เชียงดาวไตยเงี้ยว จะรักษาศีล ๘ เหมือนทางเฮาบ่มีหละ เอาศีล ๑๐ เลย คืนหนึ่งวันหนึ่ง พอรุ่งขึ้นเช้าเป็นวันกินวันตาน เห็นเขาเดินมาเป็นเส้นเป็นสาย เขารักษาศีล ๑๐ เหมือนสามเณรนี้หนา ก่อนนี้ไตยเงี้ยวมันนักเลงโด้เชียงดาวหนา...

ทหารน้ำมาหา เอาดี ๆ เน้อว่ะ เวลาเฮาเกิดจากพ่อจากแม่เฮาเกิดมาผู้เดียวหนา อย่าลืมหนา เวลาเฮาจะไปนี้ กุสลา ธัมมา อกุสลา ทำไปนี้มันจะไปท่าเดียวหนา เอา พุทโธ เป็นอารมณ์ของใจเหีย ทำความพอเหีย เป็นก็เป็นมาพอแล้ว หลงก็หลงมาพอแล้ว โลภก็โลภมาพอแล้ว โกรธก็โกรธมาพอแล้ว รักก็รักมาพอแล้ว จังก็จังมาพอแล้ว (ชัง) อะไรก็พอหมดแล้ว ก็ภาวนาบ้าง รู้มากไม่ได้หนากลายเป็นธรรมเมาไป รู้มากยากนาน รู้น้อยพลอยรำคาญ ไม่รู้ไม่ชี้เป็นหนี้เขาจนตายหนา...

ได้แผนที่ภูมิประเทศจะเอาอันใดก็ปอได้นี่ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา เปรียบเหมือนแม่น้ำ ธารน้ำน้อยใหญ่ไม่มีประมาณไหลลงสู่ทะเล ไม่มีที่เต็มฉันใดก็ดี กามตัณหาที่ไม่พอดีก็ดี ภวตัณหา วิภวตัณหา เป็นแหล่งก่อทุกข์ ก่อความเดือดร้อน ไม่มีที่สิ้นสุด ไม่มีที่เต็มสำหรับทุกข์ในตัณหา จนธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ แตกดับแยกออกจากกัน... ต้องรักษาก้อน นะ ก้อน โม ของเจ้าพ่อเจ้าแม่นี้หนา จะไปทำลายโดยดื่มเหล้าเมาสุรา ประพฤติผิดศีลธรรมไม่ได้หนา ทำความพอให้มันมีขึ้นในใจ อย่าไปดื่มสุรายาเมา การไปดื่มสุรายาเมา เป็นการทำลายสมบัติของเจ้าพ่อเจ้าแม่ ก้อนนะ ก้อนโม นี้ เป็นที่ตั้งของศีล เป็นที่ตั้งของธรรม เป็นที่ตั้งของมรรคของผล การเรียนวิชาฝ่ายโลกก็อาศัยก้อนอันนี้หละ

การที่จะรักษาศีลให้ทานก็เอาสมบัติของเจ้าพ่อเจ้าแม่นี้หละ ก้อนนี้หละเป็นเครื่องดำเนินน่ะ เป็นที่ตั้ง ตั้งอยู่ในศีล ๕ ก็ดี ศีล ๘ ก็ดี เอาก้อน นะ ก้อน โม ของเจ้าพ่อเจ้าแม่นี้แล่ว เป็นสมบัติเป็นที่ตั้งของศีล เป็นที่ตั้งของธรรม เป็นที่ตั้งของบุญ

การบำเพ็ญบุญกุศล ก็เอาสมบัติของเจ้าพ่อเจ้าแม่นี้หละเป็นที่ตั้ง ตั้งความสัตย์เข้าให้จริงกาย จริงวาจา จริงใจ ขันติบารมีอดทนมัน อดทนทั้งกาย อดทนทั้งวาจา อดทนทั้งใจ ตีติกขา ความอดทนอดกลั้น เป็นบารมีธรรมอย่างเอก อาศัยความเพียร ความหมั่น จึงเป็นบุญ เป็นกุศล ละบาปทางกาย ทางวาจา ทางใจให้มันหมดแล้วก็เป็นสุข ใจตั้งอยู่ในคุณของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รักษากรรมบถ ศีล รักษา กาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์ ตั้งอยู่ในศีล ๕ ศีล ๘ รักษา ตา หู จมูก ลิ้น กาย ให้หมดจด รูปมาทางตา เกิดความพอใจก็ดี ไม่พอใจก็ดี เอาศีลนี้หละนำอ้อกให้หมด จากใจของเรา หูก็ดี เสียงมาทางหู เกิดความพอใจก็ดี ไม่พอใจก็ดี จมูก กลิ่นมาทางจมูก เกิดความพอใจก็ดี ไม่พอใจก็ดี ลิ้น รสมาทางลิ้น เกิดความพอใจก็ดี ไม่พอใจก็ดี กาย ผัสสะทั้งหลาย เย็น ร้อน อ่อน แข็ง กระทบกาย เกิดความพอใจ ไม่พอใจก็ดี นำออกให้หมดจากใจของตน ทำใจของตนให้ผ่องใส เอาใจละออก เอาใจวาง เอาใจถอน ละออก วางออก ถอนออก จากจิตจากใจของเรานี่ มันจึงใช้ได้

ระวังสมมติเมื่อมันเกิดขึ้นในจิตใจของเรา เอาศีลนั่นแหละนำออกให้มันหมด อย่าให้มันขัดขวางเป็นมัคคาวรณ์สัคคาวรณ์ ห้ามสวรรค์นิพพาน นำออก

ให้มันหมด นำออกจากจิตจากใจของเรานี้แหละ ไม่ใช่นำออกจากที่อื่น เอาใจนี้แหละ ละ เอาใจนี้แหละถอน น้อมเข้ามานี้ละก้า น้อมเข้ามาหากายนี่ น้อมเข้ามาหาใจนี่ ใจนี้มันคิดผิดนำอ้อกเหีย ความชั่วมันเกิดขึ้นในจิตในใจ นำออกให้หมดให้ผ่องใส อาศัยความเพียรความหมั่น

ความโกรธ ความหลง อกุสลาธรรมเมาทั้งหลาย มันเกิดขึ้นแล้วใครล่ะ เดือดร้อน ก็เรานั่นแหละเดือดร้อน เพราะฉะนั้นละให้มันหมดนั่นหละ ความโลภ ความหลง ความโกรธก็เหมือนกันละก้า ละมันออกให้หมดเหีย ใจของเราแต่งเอาได้ แต่งให้เป็นบุญก็แต่งได้ แต่งให้เป็นศีลก็แต่งได้ ความโกรธ ความโลภ ความหลง เป็นรากเหง้าของกิเลสตัณหาตัวกิเลสนั่นแหละมันทำให้ร้อนเผาจิตเผาใจ ใจนี้หละมันเป็นเหตุ มันเป็นตัวเหตุแห่งธรรมทั้งหลาย เวลาเกิดความโกรธขึ้น อย่าพูดให้นิ่งอยู่เสียก่อน คอยให้มันได้สติเสียก่อน พอได้สติแล้วมันก็ถอนออก ๆ ความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นกก เป็นเก้า เป็นเหง้า เป็นงูน ของกิเลสตัณหาทั้งหลาย เวลาโกรธเกิดขึ้นอย่าพูดต้องกำหนดใจอยู่ฮั่นหละ เอาจนมันมีสติมันจึงใช้ได้ ถ้าปล่อยให้มันโกรธ ใจนั่นหละมันเดือดร้อน มันเป็นบาป อกุสลาธรรมเมา ความโกรธ ความโลภ ความหลง ถ้าเกิดขึ้นเผาจิตเผาใจแล้ว มันเป็นมหานรกอันใหญ่...

อดีตที่มันล่วงไปแล้วเป็นแล้วไม่ต้องคำนึง ถือเอาบุญเอาบาปในปัจจุบันนี้แหละ เราทำบุญทำบาป บุญบาปอันนี้แหละพาหมุนไปในปัจจุบัน อดีตนั้นมันผ่านมาแล้ว มันเป็นอะไร เป็นช้าง ม้า วัว ควาย เป็น หมู เป็ด ไก่ มันก็เป็นมาแล้ว อย่าไปคำนึงถึงเอามาเป็นอารมณ์... อดีต อนาคต ตัดออกให้หมด อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งของตน...ตั้งอยู่ในพระไตรสรณคมน์ ตลอดชีวิต ทั้งอยู่ในกุศลกรรมบท ๑๐ รักษากาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์ ตั้งอยู่ในสุจริตธรรม ตั้งอยู่ในศีล ๕ ทำตนของตนให้เรียบร้อย เกิดก็เพราะกาม ฮักก็เพราะกาม จังกันก็เพราะกาม ผิดกันก็เพราะกาม กามมันพาหมุนไป การพูด การคิด ต้องน้อมเข้ามาหาใจ มันจึงได้ความสุขสงบได้กำลัง ทำความสงบชั่วโมงหนึ่ง ใจมันปรุงไปไม่ใช่น้อย ต้องเอาให้ดี ๆ

ภาวนาเอาพุทโธเป็นมรรค เอาพุทโธเป็นอารมณ์ของใจเอาพุทโธให้มันแน่วแน่ไป เวลาภาวนาไปนาน ๆ ทุกขสัจเกิดขึ้น เจ็บแข้ง เจ็บขา เจ็บหลัง เจ็บเอว

พิจารณาเข้าไป ทุกข์ทั้งหลายมันก็เกิดขึ้นนี่แล่ว เจ็บหลัง เจ็บเอว มันก็เกิดขึ้นนี้แล่ว ง่วงเหงาหาวนอนมันก็เกิดขึ้นนี้แล่ว ให้น้อมเข้ามาสู่ใจพิจารณา พิจารณากาย พิจารณาใจของเฮานี่แล่วให้มันสว่างไสว เอาพุทโธ เป็นมรรคเป็นอารมณ์ของใจ มีพุทโธ ธัมโม สังโฆ เป็นอารมณ์ของใจ อย่าให้มันเป็นธรรมเมา เมาคิด เมาอ่าน เมาอดีต เมาอนาคต มันใช้การไม่ได้หนา

... วางให้มันหมด วางอยู่ที่ใจ อารมณ์ของโลก รูป เสียง กลิ่น รส โผฏ-ฐัพพะ กามารมณ์ทั้ง ๕ ปล่อยให้เขาผ่านไปผ่านมา ตา มันก็เป็นปกติอยู่แล่ว หูมันก็เป็นปกติอยู่แล่วจมูก มันก็เป็นปกติอยู่แล่ว รูป เสียง กลิ่น รส กามารมณ์อันนั้นปล่อยให้เขาผ่านไปผ่านมา ดีเขาก็ไม่ว่า ไม่ดีเขาก็ไม่ว่าหนา นินทา สรรเสริญก็เหมือนกัน ใจนี้มันเป็นปกติอยู่แล่ว ไม่ใช่ตา ไม่ใช่หู ไม่ใช่ลิ้น ไม่ใช่จมูก ไม่ใช่กาย ใจมันไม่ได้ไปที่ไหน พระพุทธเจ้า พระองค์ก็ทรมานตนของพระองค์ เราก็ต้องทำเอา

ถ้าพูดมากไปมันก็ไม่เอา พูดมากไปมันก็ไปคนละแห่งละหน กิเลสมันไม่ตรงกัน นั่งทำความสงบสักชั่วโมง มันจะเป็นอย่างไร ใจมันปรุงไปอดีตอนาคต ทั้งอดีตอนาคตดับลงให้หมดตัดอดีตอนาคตลงให้หมด จิตตั้งอยู่ในปัจจุบัน รู้ในปัจจุบัน ละในปัจจุบัน วางในปัจจุบัน แจ้งอยู่ในปัจจุบัน ไปเอาอดีตอนาคตไม่ไหว ตั้งความสัตย์ลงไปว่า เวลานี้เราจะทำใจให้สงบอย่าไปคิดอดีตอนาคตมันผ่านมาแล้ว เอาปัจจุบันนี้แหละ.

เรื่อง สละออกจากใจ

....จาโค ปฏินิสฺสคฺโค สละคืนให้เขาเสียมันก็ใจดี

มันไม่ยอมคืนนะซี

นั่นแล่วมันยังถือตนถือตัวอยู่

ทำอย่างไรถึงจะให้มันยอมคืน?

จาโค ปฏินิสฺสคฺคโค สละคืนเหีย ครั้นเขาว่าผิดหู หูมันเป็นเหตุ ตา หู จมูก ลิ้น กาย เขาก็เป็นปกติอยู่แล้ว ใจเขาก็เป็นปกติอยู่แล้ว รูป เสียง กลิ่น รส กามารมณ์ทั้ง ๕ กามคุณทั้ง ๕ เขาก็มีอยู่อย่างนั้น...เราเกิดมา นินทา สรรเสริญ ก็ดี ด่าว่าผีบ้า ผีบอ...เขาก็ว่าอยู่อย่างนั้นแหละ เราอย่าไปรับเอามาหมักไว้ในใจ ปล่อยให้

เขาผ่านไปผ่านมาเหีย อันใดเขาก็เป็นปกติอยู่แล้ว ตา หู จมูก ลิ้น กาย เขาก็ปกติอยู่แล่ว จะไปเดือดร้อนทำไมล่ะ

ไปหอบเอาของเขานะซีมันเดือดร้อน เต็มขี้ปู๋มนั่นแล่ว บ้าก็มีอยู่นี่แล่ว งาว (โง่) ก็มีอยู่นี่แล่ว นินทา สรรเสริญก็มีอยู่นี้แล่ว

อะไร ๆ ก็เป็นของเรา อันนั้นก็ลูกของเรา อันนั้นก็เมียของเรา

ลูกมันก็พ้น...พ้นภาระของเราแล้ว...มันรู้ผิด รู้ถูก รู้ได้ รู้เสียก็เอาแล้วก้าเอ้าตั้งอกตั้งใจ คิดอันใดก็ดีก็ให้ตั้งอกตั้งใจ อย่าขี้เกียจขี้คร้าน ปุตฺตทารสฺส สงฺคโหสงเคราะห์เขาให้ใหญ่มาแล้ว ให้รู้ผิด รู้ถูก รู้มั่ง รู้มี แล้ว ยังจะหวัน (เป็นห่วงผูกพัน) อยู่ มันก็เป็นทุกข์ละก้า หลงก็หลงมาพอแล้ว โลภก็โลภมาพอแล้ว รักก็รักมาพอแล้ว

รู้อยู่ว่ากิเลสไม่ดี

เรานั่นแหละไม่ดีน่ะ ความรัก ความชัง ความโลภ ความหลง เกิดขึ้น ก็เพราะกิเลสนั่นแหละ มันเสวนากันอยู่ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ทั้งหลายมันก็ไหลมาจากเหตุกามตัณหาทั้งหลายมันไม่พอ....แต่งให้เขาเกิดมาแล้ว ให้เป็นหูเป็นตา เป็นหญิงเป็นชายแล้วต่อไปให้เขาแต่งเอาบ้าง

ให้เขาแต่งให้เขาตั้งอยู่ในศีล ตั้งอยู่ในทาน ตั้งอยู่ในการบำเพ็ญบุญกุศล ละบาปทางกาย ทางวาจา ทางใจ บาปอันใดมันยังอยู่ก็ละเสียให้หมด วางเสียให้หมดมันก็สบาย นี่อันใดก็หวันเอาฮอบเอา มันก็เป็นทุกข์ทอนั้นละก้า

ทีนี้จะวางยังไง มันไม่ยอมวางซักที อยากจะวางอยู่ มันไม่ยอมวาง?

นั่นมันยังถือทิฏฐิมานะอยู่นั่น ให้ตั้งอยู่ในทาน ในบุญกุศล ละบาปทางกายทางวาจา ทางใจ ทางหู หู จมูก ลิ้น กาย ละออกให้มันหมด บาปส่วนใดมันยังอยู่มันหนักไปทางไหนละมันออกเหีย มันเบาก็บางไปแหละ นี่มันไม่นำออกมีแต่เอามาหมักไว้ในใจ ใจมันก็ร้อนทอนั้นละก้า

หมั่นละ หมั่นวาง หมั่นถอน มันก็ค่อยเบาไปละก้า อันใดมามันก็ฮอบเอา ๆ นั่นหละ มันเดือดร้อนน่ะ...ในหัวใจเรานี้มันมีหลายอย่าง อดีตอนาคตมันเกิดอยู่นี้ เรียนเอาเฉพาะกายกับใจนี่แหละ ไม่ต้องเรียนไปมากมาย ใจมันขัดข้องอันใด ใจมันเป็นเหตุอันใด ใจมันไปฮอบเอาอันใด มันไปยึดเอาอันใด มันไปถือเอาอันใด เอาศีลนั่นละก้า เอาศีลนำอ้อกไปจากจิต จากใจ มันเบาละก้า

ปฏิบัติเอากายเอาใจนี้ พระธรรมแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ชี้เข้ามาหากาย ชี้เข้ามาหาใจนี่แล่ว การบวช บวชเป็นพระก็ตาม เป็นเณรก็ตาม อุปัชฌาย์ท่านก็ชี้สอนเข้ามาหากาย เกสา โลมา นะขา ทันตา ตะโจ นี้ ตจปัญกกรรมฐาน ๕ กายคตากรรมฐาน ฐานเป็นที่ตั้งของกรรม กรรมพาหมุนอยู่นี่แหละ ของดีมันอยู่ในนี้แหละ ดีใจก็เกิดในนี่ เสียใจก็เกิดในนี่ นินทาก็เกิดในนี่ สรรเสริญก็เกิดในนี่ ทุกข์มันเกิดในนี่ สุขมันก็เกิดในนี่ สมมติมันก็เกิดในนี่ วิมุตติมันก็เกิดในนี่ มันจะไปเกิดที่ไหน

เวลาภาวนานั่งไปนาน ๆ ทุกข์ก็เกิดขึ้น เจ็บแข้ง เจ็บขา เจ็บหลัง เจ็บเอว มันก็เกิดอยู่นี่แหละ ง่วงเหงาหาวนอน มันก็เกิดอยู่นี่แหละ กายทุจริต วาจาทุจริต ใจทุจริต นำออกให้หมด แล้วรักษากายสุจริต วาจาสุจริต ใจสุจริตไว้ เมื่อนำทุจริตออกหมดแล้ว มันเหลือแต่สุจริตธรรม ตั้งอยู่ในศีล กายก็เป็นศีล วาจาก็เป็นศีล ใจก็เป็นศีล เป็นธรรม เป็นมรรค เป็นผล ตั้งขึ้นในจิตในใจ ละ วาง ทุจริตธรรม สุจริตธรรมตั้งอยู่แล้ว จิตใจมันก็เบาสบาย

อดีตที่ล่วงไปแล้ว หลายปี หลายเดือน ยังหอบเอามันมาหมักไว้ในใจมันก็เดือดร้อน ต้องถอนออกให้มันหมด

อยากจะถอนเหมือนกันแต่มันถอนไม่ขึ้น?

มันถอนไม่พอมันก็ไม่ขึ้นละซี เอาศีลละก้าถอนออก ๆ อันใดเฮาก็มีอยู่แล้ว จะเอามาทำไมเล่า เขาด่า เขาว่าผิดหู ไปโกรธให้เขา อันนี้แหละมันเป็นธรรมเมาน่ะ

รู้อยู่ว่ามันเป็นธรรมเมา?

มันไม่รู้หนา มันรู้เฉพาะสัญญานั่นแล่ว ปัญญามันไม่รู้ ถ้าปัญญามันรู้มันก็สละคืนนั่นแล่ว ใจมันรู้มันก็ดับไป มีสติ มีศรัทธา มีความเชื่อต่อความหลุดพ้น ความเพียร มีกำลังความเชื่อ มีกำลังความเพียร มีกำลังสติ มีกำลังสมาธิ มีกำลังปัญญา แล้วมันก็นำออกหมด รู้อันนั้นมันไม่ใช่รู้ เป็นสัญญา

นินทา สรรเสริญ เกิดขึ้นเอามาหมักไว้ในใจ มันเดือดร้อนหนา สิ่งทั้งหลายเกิดมาจากเหตุ ตา เป็นเหตุ หู เป็นเหตุ จมูก เป็นเหตุ ลิ้น เป็นเหตุ กาย เป็นเหตุ ใจ เป็นเหตุ เหตุเหล่านี้สำคัญ เหตุ ตา หู เหล่านี้รู้แหละมันผิด รูป เสียง เกิดขึ้นมันก็ไปรักบ้าง ชังบ้าง เมื่อความพอใจไม่พอใจเกิดขึ้นก็นำออกเสียผู้ที่จะตั้งอยู่ในความสุข

คนเรามันรักสุขเกลียดทุกข์นี่ หนักก็หนักอยู่ตรงนี่แหละ ไม่รับความจริง?

นั่นแหละต้องมีปัญญาบารมี นำออกเสียเอาศีลนั่นแหละนำออก ยกขึ้นรู้ว่าอันนี้มันผิดแล้ว ภาวนาเอาพุทโธเป็นมรรคของใจ เอาพุทฺโธเป็นอารมณ์ของใจ ความผิด ความชั่ว อันใดมันอยู่ในใจ นำออก ๆ เสียมันก็เบาละก้า ไปมัจฉริยะขี้เหนียวอยู่ ทุกข์ไปตลอดหนา

....ผมมันนำออกไม่ได้ อยากจะนำออกอยู่

ขี้เหนียวมันไว้ ก็นำอ้อกบ่ได้ละก้า

ทำยังไงมันจึงจะให้มันนำออกได้ง่าย ๆ คล่อง ๆ?

ต้องอาศัยความหมั่นความเพียร เอาหลายครั้งหลายหน พบทางแล้วมันก็นำออกได้ นำออกจากจิตใจนี้ละก้า ตา หู จมูก ลิ้น กาย เหล่านี้มันเป็นเหตุ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะเกิดขึ้น ถ้ามันพอใจมันก็ดีใจ ถ้ามันไม่พอใจมันก็ชังเขาเกลียดเขา

จำไว้ดี ๆ เวลามันเกิดขึ้นแล้ว ให้นำออก ๆ เหีย **จาโค ปฏินิสฺสคฺโค** สละคืนถอนออกจากใจนี้เหีย ขี้เหนียวอยู่มันถอนไม่ขึ้นหนา ถอนไม่อ้อกแล่ว

ว่ามันไปแล้วมันก็กระโดดเข้ามาเกาะอีก เจ้าค่ะ

ใจมันตั้งอยู่ปกติแล้ว อารมณ์มันผ่านเข้ามา ไปรับเอาฮอบเอามันก็เดือดร้อนละก้า อารมณ์อันใดมาก็นำอ้อกเหีย นึกศีลขึ้นเป็นที่ตั้งเหีย ศีลก็คือการนำความชั่วความผิด ออกจาก ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ของเรานี่ ตั้งอยู่ในศีล ๕ ประการนี้ตั้งอยู่ในกุศลกรรมบถ ๑๐ กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ มโนกรรม ๓ เอาตั้ง ๆ ไว้ในใจ ชี้เข้าหาใจนี้หนา.

พระธรรมเทศนา

บำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน พระราชทานศพหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ
พระเทพวราภรณ์ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
วันจันทร์ที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘

ขอถวายพระพรเจริญพระราชสิริสวัสดิ์พิพัฒนมงคล พระชนมสุขทุกประการจงมีแด่ สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า สมเด็จพระปรมินทรธัมมิกมหาราชาธิราชเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ บัดนี้จักรับพระราชทานถวายวิสัชชนา ฉลองพระเดชพระคุณ ประดับพระปัญญาบารมี ถ้ารับพระราชทานวิสัชชนา ไปมิได้ต้องถามโวหารอรรถาธิบาย ในพระธรรมเทศนาบทใดบทหนึ่ง ขอพระเมตตาคุณ พระกรุณาธิคุณ พระขันติคุณ ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานอภัยแก่อาตมาภาพผู้มีสติปัญญาน้อย ขอถวายพระพร

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมา สมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมา สมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมา สมฺพุทฺธสฺส

ตวาน อวิชฺชา สตฺตุฏฺฐิ เอตมฺมํ คลมุตฺมนฺติ บัดนี้จักรับพระราชทานถวายพระธรรมเทศนาฉลองพระเดชพระคุณประดับปัญญาบารมี อนุรูปแก่กุศลจริยาทักษิณานุปทานกิจ ซึ่งสมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ บำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน พระราชทานศพหลวงปู่แหวนสุจิณฺโณ ทั้งนี้เป็นการดำเนินตามวิธีของผู้นับถือพระพุทธศาสนา หากหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ สามารถหยั่งทราบได้ด้วยญาณวิถีทางใดทางหนึ่งแล้ว คงจะอนุโมทนาสาธุการเป็นอย่างยิ่ง

อนึ่ง สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าได้เสด็จมาพระราชทานน้ำสรงศพตั้งแต่วันแรกและรับงานนี้ไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ ทั้งนี้เป็นการถวายความเคารพนับถือในหลวงปู่แหวนอย่างแนบแน่น หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ นั้นมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ ต.นาโปร่ง อ.เมือง จ.เลย เดิมมีชื่อว่า “ญาญ” เกิดเมื่อ

วันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๓๐ ถือกำเนิดในตระกูลช่างตีเหล็ก หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ มีพี่น้องร่วมท้องเดียวกัน ๑ คน เมื่อหลวงปู่แหวน มีอายุประมาณ ๕ ขวบ มารดาของท่านถึงแก่กรรม ก่อนที่มารดาจะถึงแก่กรรมนั้นได้พูดว่า "ลูกเอ๋ย แม่ยินดีต่อลูก สมบัติใด ๆ ในโลกนี้จะเป็นกี่ล้าน กี่โกฏิก็ตามแม่ไม่ยินดี แม้จะยินดีมากถ้าลูกจะบวชให้แม่ ถ้าลูกบวชแล้วให้ตายในผ้าเหลืองไม่ต้องสึกมามีลูกมีเมียนะ" เมื่อสั่งเสียลูกชายแล้วไม่นานก็สิ้นใจตาย หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ได้บรรพชาเป็นสามเณรเมื่ออายุได้ ๙ ขวบหรือประมาณ พ.ศ. ๒๔๓๙ ที่วัดโพธิ์ชัย จ.เลย เมื่อบรรพชาหลวงปู่แหวน ได้ไปศึกษาวิชามูลกัจจายที่วัดสร้างถ่อ อ.หัว-สะพาน จ.อุบลราชธานี หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ อุปสมบทครั้งแรกที่สร้างถ่อ โดยมีพระอาจารย์แว่น เป็นอุปัชฌาย์ เมื่ออุปสมบทแล้วได้ศึกษาวิชามูลกัจจาย ต่อมาครูบาอาจารย์ที่สอนก็ลาสิกขาหมดทำให้การเรียนต้องหยุดชะงัก ท่านจึงตั้งสัจจาอธิษฐานต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ว่าตั้งแต่นี้เป็นต้นไป ข้าพเจ้าขออุทิศชีวิตของพรหมจารย์ ข้าพเจ้าแด่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยอำนาจของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ขอให้ข้าพเจ้าพบครูบาอาจารย์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ผู้สามารถแนะนำสั่งสอนข้าพเจ้าได้ แม้ท่านจะอยู่ในที่ใด ๆ ขอให้ข้าพเจ้าได้พบท่านในเร็ววันนี้ รุ่งขึ้นออกไปบิณฑบาตรก็บอกความในใจกับโยมอุปัฏฐากชื่อ แม่กาสีว่าได้ยินข่าวหรือรู้ว่าอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต มาถิ่นนี้เมื่อไหร่ให้บอกให้ทราบด้วย และอีก ๒ - ๓ วัน แม่กาสีได้บอกว่าขณะนี้พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต อยู่ที่ จ.อุดรธานี ในขณะนั้นพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต อยู่ที่บ้านผือ จ.อุดรธานี และเจ้าอาวาสท่านกำลังเจริญภาวนาอยู่ที่ดงมะไฟ บ้านค้อ หลวงปู่-แหวนได้พบอาจารย์มั่น เป็นครั้งแรกที่บ้านค้อดงมะไฟนี่เอง คำแรกที่ท่านถามหลวงปู่แหวน คือ มาจากไหน หลวงปู่บอกมาจากอุบลราชธานี และพระอาจารย์มั่น ภูริทัตฺโต พูดว่า "เออ ต่อไปภาวนาความรู้ที่เรียนมาให้ในตู้ไว้ก่อน" ในขณะที่ได้ดีใจที่พบพระอาจารย์มั่นอยู่นั่นท่านก็ได้กลับไปบ้านเดิม เพราะขณะนั้นโยมบิดาได้ชราภาพมากแล้ว จึงได้ไปกราบเรียนพระอาจารย์และท่านพูดว่า "ไปแล้วรีบกลับมาอย่างอยู่นาน อยู่นานไม่ได้ประเดี๋ยวจะเสียท่าเขา ประเดี๋ยวจะดิ้นไม่หลุด" อนึ่ง ที่ดงมะไฟ บ้านค้อนี้ นอกจากจะได้พบพระอาจารย์มั่นตามความตั้งใจแล้ว หลวงปู่แหวน ก็ได้พบกับสหธรรมิกผู้มีอัชยาศัยตรงกัน สหจร-

ร่วมกันไปด้วยกันทุกหนทุกแห่งท่านคือ หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม และหลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ อุปสมบทอีกครั้งโดยญัติเป็นพระธรรมยุติ โดยมีท่านเจ้าอุบาลีคุณูปมาจารย์ วัดบรมนิวาส เป็นอุปัชฌาย์ที่วัดเจดีย์หลวง จ.เชียงใหม่ ประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๗ หลวงปู่ได้จารึกภาวนากับท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ของภาคเหนือ ตลอดไปจนถึงประเทศลาวและใกล้เคียง และออกติดตามพระอาจารย์มั่นไปจำพรรษาที่ห้วยน้ำริน จ.เชียงใหม่ ปี พ.ศ. ๒๔๘๙ หลวงปู่จำพรรษาที่วัดป่าบ้านปง อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ ในพรรษานี้ หลวงปู่แหวนเกิดอาพาธเป็นแผลที่ขาอักเสบได้รับทรมานมากเพราะไปบิณฑบาตรไม่ได้ พระภิกษุสามเณรอื่นไม่มี เพราะหลวงปู่อยู่องค์เดียว พระอาจารย์หนู สุจิตฺโตหรือพระครูจิตตวิโสธนาจารย์ ซึ่งจำพรรษาอยู่ที่ดอยแม่ปั๋ง องพร้าว ได้ทราบข่าวจึงเดินทางไปที่บ้านปงเพื่อรักษาการอาพาธของหลวงปู่แหวนหายเป็นปกติ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ พระอาจารย์หนู สุจิตฺโต ได้กราบอาราธนานิมนต์ หลวงปู่แหวน มาจำพรรษาที่วัดดอยแม่ปั๋ง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ หลวงปู่แหวน ได้จำพรรษาที่วัดบ้านปง ประมาณ ๑๑ ปี นับตั้งแต่ท่านขึ้นมาทางภาคเหนือ ท่านไม่เคยจำพรรษาทางภาคอื่นเลยเพราะหลวงปู่ชอบอากาศทางภาคเหนือเป็นสัปปาผะ สำหรับท่านซึ่งเหมาะแก่สมณะผู้ปฏิบัติธรรม ซึ่งหลวงปู่แหวนมีนิสัยหลีกเร้นเป็นประจำอยู่แล้ว สถานที่จำพรรษาของหลวงปู่เท่าที่รวบรวมได้ คือ จำพรรษาที่แม่บัวหรือแม่พั่ว ๓ พรรษา วัดป่าบ้านปง ๑๑ พรรษา วัดป่าน้ำริต ๑๐ พรรษา ท่านจำพรรษาที่วัดดอยแม่ปั๋ง พ.ศ. ๒๕๐๕ มาจนถึงปัจจุบัน นับว่า หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นศิษย์อาวุโสของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต พระอาจารย์ฝ่ายกัมมัฏฐาน ซึ่งเป็นผู้ที่รู้จักและเคารพสักการะของนักปฏิบัติทั่วไป ตามประวัติที่รู้มาโดยสังเขปนี้นับได้ว่าชีวิตของท่านเป็นสุดชีวิตที่แท้จริงเป็นชีวิตที่บริสุทธิ์ผุดผ่องไม่มีมลทินโทษที่ใครจะยกขึ้นตำหนิติเตียนดำเนินตามปฏิทาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านเป็นผู้ประพฤติธรรมและชักนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามด้วยความนิยมในการประพฤติธรรม ย่อมเป็นเหตุให้บุคคลถึงความเจริญ หากบุคคลไม่ประพฤติธรรมแล้วจักหาความสงบสุขไม่ได้ มีแต่ความเสื่อมโดยส่วนเดียว

ธมฺม ทาโม ปวํ โหติ ผู้ใคร่ธรรมเป็นผู้เจริญ

ธมฺม เทสฺสี ปถวรกิจ ผู้ทำกรรมเป็นเหตุให้เสื่อม

แต่ธรรมะที่ควรประพฤตินั้นมีมาก ในวาระนี้จักแสดง สนฺตุฏฺฐิ คือ ธรรมะแสดงความเป็นผู้สันโดษ ซึ่งทรงสรรเสริญว่าเป็นอุตมงคล ตามพุทธภาษิตที่ยกไว้ในเบื้องต้น ความว่า ความสันโทษนั้นมี ๒ อย่าง หนึ่งนั้นเป็นอุตมงคลอย่างสูงสุดดังนี้ อันปุถุชนเรานั้นตกอยู่ในอำนาจของตัณหา จึงต้องปรารถนาเพื่อนตนเป็นปกติ เช่น การได้ผ้าห่ม สำหรับปกปิดร่างกาย เพื่อระคายความหนาวร้อนเป็นต้น อยากได้อาหารเพื่อบริโภคเพื่อยังตนให้เป็นไป อยากได้ที่นอน ที่นั่งสำหรับอยู่อาศัย อยากได้ยาสำหรับป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ อยากได้เงินอยากได้ทองของมีวิญญาณและไม่มีวิญญาณ ตลอดจนอุปกรณ์เครื่องใช้สอยต่าง ๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความสุขสะดวก นอกจากนี้ยังได้ลาภ ยศ สรรเสริญสุขแทบทุกอย่างไปซึ่งรวมเรียกว่า สมบัติหรือปัจจัย เป็นของสำหรับอาศัยใช้เป็นไป ความอยากก็จำเป็นสำหรับผู้อาศัยมีชีวิตจะต้องมีและจำเป็นจะต้องแสวงหาไว้ไม่เช่นนั้นจะดำรงตนอยู่ไม่ได้ บางอย่างมีไว้สำหรับบำรุงความสุข เป็นอยู่สำราญให้สุขยิ่ง ๆ ขึ้น เพราะคนเราย่อมต่างกันโดยฐานะภูมิชั้นและเพศ แม้สมบัติหรือปัจจัยซึ่งเป็นที่อาศัยก็ต้องการต่างจากบุคคลที่มั่งมีทรัพย์สมบัติย่อมจะบริโภคอาศัยทรัพย์สมบัติอันเหลือนี้ไม่มีอัตคัดฝืดเคืองก็ต้องต่างจากบุคคลที่มีทรัพย์สมบัติน้อย ก็พอเป็นอยู่ได้ไม่เหมือนพวกที่มั่งมีสมบูรณ์ ซึ่งอย่างนั้นก็ต้องเหมือนกันโดยทั้งเพื่อจำต้องการสิ่งเหล่านั้นเป็นธรรมดา เช่นนั้นจึงต้องมีการแสวงหาด้วยอุบายวิธีต่าง ๆ เช่น ทำไร่ ทำนา ค้าขาย ราชการ หรือรับจ้าง เป็นต้น ตามคุณวุฒิ ความสามารถของตน เพื่อหวังแลกเปลี่ยนสมบัตินั้น ๆ มา จะได้อาศัยใช้สอยให้เป็นประโยชน์ ส่วนรวมก็ยังหวังเพื่อประโยชน์ของครอบครัว ญาติมิตรสนิทของตนและหมู่คณะเพียงเท่านี้ก็รู้สึกว่าพอดี แต่ทางที่จะหยุดความปรารถนาเมื่อได้ทรัพย์สมบัติมาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนแล้วกลับเห็นว่าเป็นของดี เป็นของเลว เห็นของสิ่งเช่นนั้นของผู้อื่นว่าเป็นสิ่งของที่ดีงามกว่าของตน จึงเกิดความดิ้นรนขวนขวายต่อไปอีก ครั้นดิ้นรนขวนขวายได้สิ่งของเช่นนั้นมาเป็นของตนสมปรารถนาแล้วก็ยังเห็นว่าบกพร่องยังไม่พอ จึงทำให้ดิ้นรนปรารถนาต่อไปอีกไม่มีที่สิ้นสุด จริงอยู่สภาพสองสามอย่างใคร ๆ ก็สามารถจะให้กันได้ คนมักมากไม่สามารถจะให้เต็มด้วยอำนาจ ไม่มีใครสามารถจะให้เต็มได้เหมือนปัจจัยสมควรนัยตามภาษิตที่ว่า โกโนโลโก สัตว์โลกพร่องอยู่เป็นนิตย์ อทิสโตไม่รู้จัก

อิ่ม ตัณหาพาโลเป็นทางแห่งตัณหา ตัณหาเป็นผู้กระซิบให้ใคร่ให้ปรารถนา แม่น้ำโดยปกติย่อมยังมีเวลาเต็มได้ในฤดูแล้ง แต่ความอยากไม่มีเวลาพอ พร่องอยู่เสมอ เงินทองของชื่นใจทั้งหลายอันเป็นฝ่ายกามคุณ ถึงแม้ผู้มีบุญบารมียิ่งใหญ่ก็ยังไม่ทำให้ตนพอแก่ความปรารถนาได้ ความอยากได้อะไรไม่รู้จักพอดี เรียกว่าความมักมาก เมื่อตกอยู่ในอำนาจของความยากจนไม่มีที่สิ้นสุด ความอยากนั้นเองชักนำตนไปสู่ความดิ้นรนขวนขวาย เมื่อไม่ได้ในทางสุจริต จึงหาในทางทุจริตต่อไป จนไม่รู้สึกความผิดและความถูก ความปรารถนานั้นเอง ย่อมนำตนไปในทางทุจริต ด้วยกาย วาจา ใจ จนไม่รู้สึกคุกตะรางหรืออาญาของบ้านเมือง เป็นเรื่องที่น่าหวาดเสียว อย่างไรย่อมทำลายชื่อเสียง ทรัพย์สมบัติ วงศ์ตระกูล และการงานที่ดีของตนเสีย ตลอดจนชีวิตก็ย่อมสละได้เพราะความโลภอยากได้ ความทะยานอยากที่เกินฐานะ แม้จะเป็นในหน้าที่ ลาภ ยศ สรรเสริญ ทุกอย่างเหล่านี้เป็นเครื่องชักนำไป ดังที่มีภาษิตว่าคนมีปัญญาทรามย่อมฆ่าคนเสียหรือฆ่าผู้อื่น เพราะความอยากได้ในโชคทรัพย์นี้เรียกว่า ความอิจฉา แปลว่า ความปรารถนาละโมบ เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ประพฤติธรรมอย่าปล่อยให้เป็นไปตามอำนาจปรารถนา ควรเหนี่ยวรั้งใจของตนไว้ให้ตกไว้แห่งความมีอำนาจปัญญาหรืออีกประการหนึ่งก็คือ เลือกยินดีเฉพาะของที่จำเป็น ทำจิตใจเป็นสงบ จึงจะได้ความสุข ผู้ใดไม่เลือกยินดีผู้นั้นย่อมแสวงหามาก ผู้นั้นก็ต้องเป็นทุกข์เป็นธรรมดา แต่ความทุกข์เป็นประมาณเช่นนี้ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างเห็นว่าจำเป็น จึงต้องขวนขวายหามา ถ้าคิดว่าไม่จำเป็นมีอย่างไรใช้อย่างนั้นก็ได้ ก็หมดความขวนขวายทันที แต่ความรู้สึกพอและไม่พอเช่นเดียวกันอยู่ที่จิตใจเป็นสำคัญ เพราะความเป็นไปของคนย่อมชอบเอาฐานะของคนที่ยังบกพร่องอยู่ไปเปรียบกับฐานะผู้ที่บริบูรณ์กว่าตนเสมอ จึงปรากฏว่าตนยังบกพร่องกว่าเขา ยังไม่พอ แต่ถ้ากลับเอาฐานะบกพร่องกว่ามาเปรียบกับฐานะของคนก็จะรู้สึกความมั่งมีทันที ความรู้สึกเช่นนี้แหละที่เรียกว่า รโต แปลว่า ยินดีทุก ๆ คน ไม่ยินดีกับของคนอื่น ยินดีเท่าที่มีอยู่ที่แสวงหาได้มา ไม่ยอมรักษาดูแลทรัพย์อันเป็นเหตุให้เกิดทุจริตยินดีเท่าที่จำเป็นคือไม่ดีใจ ไม่เสียใจ จนเกินไป สันโดษ มักน้อยในคุณสมบัติ สันโดษยินดี พอใจยินดีในสิ่งของที่จำเป็นแก่ชีวิตยินดีเฉพาะของตน แม้มีจำนวนน้อยหรือมากเท่าที่มีอยู่ หรือได้มาโดยทางสุจริต ความยินดีในปัจจัย ๔ อย่างที่มีอยู่ คือ ผ้า เครื่อง

นุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ความดีใจโดยใคร่หาโดยทางสุจริต เรียกว่า ยศฐา ความยินดีในผ้านุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ตามกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังความสามารถ มิให้เกินกำลังใดกำลังหนึ่งจนเกิดความเดือดร้อนไม่ให้เหลือจนเกินไป แต่ให้พอดีกับฐานะเพียงเท่านั้น ให้รู้สึกยับยั้งชั่งใจที่เป็นกิเลสเครื่องเศร้าหมองใจ ให้รู้จักเพียงพอและกำจัดตัณหาที่เป็นไปในทางชั่ว ซึ่งจะเป็นมิจฉาชีพต้องประพฤติทุจริตด้วย กาย วาจา ใจ อันจะพาให้เป็นเครื่องเร่าร้อน แต่มิได้สอนให้เป็นคนเกียจคร้าน ไม่รู้จักทำอะไรเสียเลย แต่ที่กล่าวมานี้ให้รู้จักเพียงยินดี ในสิ่งที่พอเหมาะแก่ฐานะและหน้าที่ของคนไม่ดิ้นรนทะเยอทะยานจนเกินไปจะได้มีความสุขกายสบายใจเหมือนคนที่มีทรัพย์บริบูรณ์ไม่มีความเดือดร้อน เช่นคนยากคนจนฉันใด ผู้มีสันโดษเหนี่ยวรั้งจนตนไม่ตกไปในอำนาจแห่งความทะเยอทะยานและความชั่ว เมื่อประพฤติได้ก็เป็นความสุขกาย สุขใจ ความสุขจากมีทรัพย์ไม่นับเป็นสุขที่แท้จริงได้ ส่วนสุขที่เกิดจากความสันโดษเป็นความสุขอย่างยอดความสุขอย่างสดใส ไม่มีอะไรเป็นเครื่องเดือดร้อน เพราะเป็นความสุขที่เกิดจากจิตใจ รู้สึกว่าอิ่มพอไม่ต้องดิ้นรนและความสันโดษนี่เอง จึงเป็นผลทำให้เกิดการหรือความสงบกายสงบใจ อีกประการหนึ่งจะรู้ว่าเป็นเครื่องตัดสินธรรมวินัยได้หรือไม่ก็เอาความสันโดษหรือความไม่สันโดษนั่นเองเป็นเครื่องตัดสิน เป็นเครื่องวินิจฉัยผู้ที่ประพฤติได้ย่อมเป็นผู้มีคุณสมบัติอันดีงาม หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นผู้มีสันโดษ ท่านจึงได้รับความสุขในพระพุทธศาสนาตลอดอายุของท่านด้วยประการฉะนี้

ขออำนาจพระราชกุศลบุญราศีทักษิณานุประทานกิจ ซึ่งสมเด็จบรมพระราชบพิตรสมภารเจ้าบำเพ็ญบุญแล้วนี้จงสำเร็จเป็นทิพยสมบัติอัฏฐวิบูลมนูญผลสถาพรแด่หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณตามสมควรแก่คนิวิสัยในสัมปรายภพสมเจตนาปรารภ จงทุกประการ

ในอวสานแห่งพระธรรมเทศนา พระภิกษุทั้ง ๔ จะได้สวดปติณกคาถาโดยสรภัญญะวิธีเพื่อเพิ่มพูนอัปปมาทธรรม ขอถวายพระพร.

พระธรรมเทศนา

บำเพ็ญพระราชกุศล ๕๐ วัน

พระราชทานศพหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

พระเทพกวี วัดป่าดาราภิรมย์

วันจันทร์ที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๘

สมัยปัจจุบันนี้ส่วนมากก็ต้องเดินด้วยเท้า ส่อแสดงถึงความมุ่งมั่นในอันที่จะแสวงหาทั้งประสบการณ์ชีวิต และในการปฏิบัติ หลวงปู่มีประสบการณ์ทั้งท้องถิ่นในเมืองไทยและต่างประเทศเป็นอย่างดี ส่อแสดงให้เห็นว่า หลวงปู่ได้ปฏิบัติธรรมะ หรือสัจธรรมเป็นอย่างดี ในประการที่ ๒ ธรรมะหมายถึงคุณธรรมที่ทำให้คนเรามีหลัก กล่าวโดยเฉพาะก็คือว่าใจของคนเรานี้ มักจะกวัดแกว่งไปตามอารมณ์ ผู้ใดที่ขาดหลักธรรมเป็นทางใจ ผู้นั้นก็จะถูกอารมณ์ภายนอกชักจูงไปในทางที่ไม่สมควร แต่ผู้ที่ดีมีธรรมะมีหลักประจำใจแล้ว ก็จะมีความเชื่อมั่นในอันที่จะประพฤติปฏิบัติปฏิปทาของหลวงปู่ ตั้งแต่ต้นจนกระทั่งอวสานแห่งชีวิตเท่าที่อาตมาภาพได้รู้ได้เห็นตั้งแต่สมัยเป็นเณรจนกระทั่งมาเป็นพระ และจนกระทั่งหลวงปู่มรณภาพไปนั้น ปฏิปทาของหลวงปู่ เป็นผู้มีปฏิปทามักน้อยสันโดษ หลวงปู่ไม่มีอะไรนอกจากอัฐบริขาร หลวงปู่ไม่เคยสร้างเสนาสนะ ไม่เคยสร้างโบสถ์สร้างวิหาร ไม่เคยในอันที่จะแสวงหาตน เป็นนักปกครอง นักเทศน์ นักปาฐกถา หลวงปู่มุ่งมั่นในอันที่จะเป็นผู้มักน้อยสันโดษ แต่ในขณะเดียวกัน หลวงปู่ก็ไม่ขัดข้อง ในเมื่อคนอื่นเขาจะประพฤติปฏิบัติอย่างไร ส่อแสดงถึงปฏิปทาของหลวงปู่ว่าเป็นผู้สันโดษในสมณเพศ เป็นผู้มักน้อยในเรื่องของบรรดาเอกลาภทั้งหลายนั้นมิเข้ามาผูกพัน ทำให้หลวงปู่มีความห่วงใยในประการอื่น โอกาสแห่งความประพฤติปฏิบัติของหลวงปู่จึงมุ่งมั่นอยู่ในป่า และมีโอกาสประพฤติปฏิบัติสมณ-ธรรมโดยลำดับมา แสดงถึงคุณธรรมในทางใจของหลวงปู่ว่าเป็นผู้มีหลักปฏิบัติโดยเฉพาะ ก็คือมักน้อยสันโดษตามที่กล่าวมา พร้อมกันนั้นหลวงปู่ได้บำเพ็ญอหิงสธรรม คือความไม่เบียดเบียน บรรดาศิษยานุศิษย์ทั้งหลายทั้งที่เป็นฆราวาสญาติโยม ทั้งที่เป็นพระสงฆ์สามเณรที่อยู่ใกล้ชิด กล่าวคือ สำรวมตา หู สำรวมจมูก สำรวมลิ้น สำรวมกาย สำรวมใจ เป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญของสมณะ ผู้บำเพ็ญ

สมณธรรม ถ้าจะพิจารณาปฏิปทาของหลวงปู่แล้ว ส่อแสดงว่าท่านมีความสำรวมระวังเป็นอย่างดี โดยเฉพาะหลวงปู่ได้พยายามแยกตัวออกเป็นพระอรหันต์ เป็นพระวิปัสสนาธุระยินดีในป่าที่สงบเวลาธุระเข้าไปในบ้านในเมือง แม้จะมีญาติโยมนิมนต์ไปฉัน หลวงปู่ก็จำกัดเวลา เท่าที่เขานิมนต์ที่จะไปอยู่ในเมือง แสวงหาความสุขตามนิสัยของบุคคลที่ยังแสวงหาความสุข หลวงปู่ก็จำกัดเวลาทั้งหมดนั้นมิได้มีความประสงค์ที่จะหาความสุข แม้บางครั้งบางเวลาญาติโยมมาอาราธนาท่านไปรักษาสุขภาพ เป็นต้นว่า ทำฟันซึ่งจะต้องใช้เวลาในการทำฟันเป็นเวลาหลายวัน หลวงปู่ก็ยังพยายามที่จะไม่อยู่หลายวันก็พยายามที่จะกลับมาอยู่ป่า ซึ่งแสดงถึงความสำรวมระวัง เพราะอารมณ์ทั้งหลายที่จะผ่านเข้ามาทางปาก ผ่านเข้ามาทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางตา เป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ

เพราะจิตใจของคนเรานี้ เปลี่ยนแปลงไปได้ตามอารมณ์ ที่เข้ามาประสงค์หาสิ่งแวดล้อมอยู่ใกล้กับอารมณ์ ทำให้เกิดความรักความชอบ จิตใจของคนเราก็จะเปลี่ยนไปตามอารมณ์ที่เข้ามาประสงค์นั้น ๆ ดังนั้นความสำรวมระวังนั้น จะต้องประกอบกับสิ่งแวดล้อม พระที่อยู่ในป่าเป็นการตัดสิ่งที่เข้ามาผูกพันในทางตา ทางหู ทางจมูก ถ้าหากอยู่ในสิ่งแวดล้อมไม่ตั้งใจก็ได้เห็น ไม่ตั้งใจก็ได้ยิน เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ใจของคนเราให้เปลี่ยนแปลงไปได้ ปฏิปทาของหลวงปู่นั้นมุ่งมั่นในอันที่จะหลีกเร้นออกอยู่ที่สงบ บางครั้งบางทีต้องอยู่ในสถานที่อันตราย เช่น สัตว์ร้ายเป็นต้นว่าเสือ บางครั้งบางที ต้องเดินทางไปในที่เปลี่ยว ซึ่งมีอันตรายทั้งหลายที่เป็นธรรมชาติ คือโรคภัยไข้เจ็บ เช่น มาลาเรีย หลวงปู่ก็ได้ผ่านพบสิ่งเหล่านั้นมาโดยลำดับ ทั้งนี้ความประสงค์ที่ยิ่งใหญ่ ก็เพื่อที่จะฝึกหัดกาย วาจา ใจ หรืออินทรีย์ทั้งหก ดังที่ได้กล่าวมา เป็นอันว่า หลวงปู่ได้ปฏิบัติใน สัญญมะ ความสำรวมระวังเป็นตัวอย่างที่ดี ในการปฏิบัติ ประการสุดท้ายคือธรรมะ แปลว่า ความพอ เรานึกถึงความรู้สึกอารมณ์ตามปกติธรรมดาสามัญ เราทั้งหลายก็คงจะได้ปฏิบัติบางครั้งบางเวลา เราได้เห็นสิ่งที่ไม่ถูกใจ ถ้าเราจะทำตามใจของเราบ้าง เราก็ต้องถูกหรือแสดงกิริยาอาการไม่พอใจจะได้ยินคำหยาบ ของหลวงปู่จะได้ยินคำด่าจากหลวงปู่นั้นไม่เคยได้ยิน เพราะหลวงปู่เป็นผู้มีปฏิปทาที่ประกอบไปด้วยเมตตาธรรม โดยเฉพาะก็คือ พรหมวิหาร มีความปรารถนาดีต่อบรรดาศิษยานุศิษย์มีความปรารถนาดีต่อพุทธบริษัท จะอยู่ที่ไหนไม่เคยทำให้ใครเดือดร้อนนั้นก็คือ

เมตตาธรรม ครั้งหนึ่งอาตมาภาพยังจำได้ เป็นที่ประทับใจ หลวงปู่ไปพักที่วัด โรง-ธรรม สันกำแพง วันหนึ่งหลวงปู่ก็เดินทางจากวัดโรงธรรมไปอีกวัดหนึ่ง ข้ามทุ่งข้ามนาไป ขณะนั้นอาตมาภาพจะยังเป็นสามเณรอยู่หรือเป็นพระใหม่ ๆ จำไม่ได้ถนัดนัก แต่ได้เดินตามหลังหลวงปู่ผ่านทุ่งนาไป รู้สึกมีความซาบซึ้ง มีความเยือกเย็น โดยที่ขณะนั้นหลวงปู่ก็ยังมีอายุไม่มากและยังไม่มีชื่อเสียงโด่งดังเหมือนปัจจุบัน ก็เป็นพระปกติธรรมดานั่นเอง แต่ขณะที่เดินตามหลังหลวงปู่ไปนั้นรู้สึกมีความเย็นความสบาย มาพิจารณาตามภายหลัง คิดว่าคงจะเป็นเมตตาธรรมของหลวงปู่นั่นเอง นี่ส่อแสดงถึงว่าคุณธรรมคือความเมตตาของหลวงปู่นั้นมีมาก จนกระทั่งบุคคลที่เข้าไปใกล้ชิด ก็พอจะรับร่มเงาแห่งเมตตานั้น นอกจากนั้นก็มีความกรุณา คือ ปรารถนา คือ ปรารถนาเพื่อจะให้บรรดาพุทธบริษัท พ้นจากความทุกข์ ในขณะเดียวกัน หลวงปู่มีความมุ่งมั่น ในอันที่จะสลัดตัดเสียซึ่งโลกธรรม มีลาภ สรรเสริญ อันเป็นไปตามวิสัยของชาวโลกนั้น เป็นเรื่องแน่นอนว่าไม่อยู่ในความรู้สึกของหลวงปู่ทั้งตลอดระยะเวลา ชีวิตของหลวงปู่ที่อยู่มานั้น ไม่มีสิ่งใดที่ส่อแสดงถึงความรู้สึกหรือความประสงค์ว่าต้องการ ลาภ ยศ แต่ในขณะเดียวกันหากบรรดาศิษยานุศิษย์ พระสงฆ์รูปใดได้รับลาภรับยศ หลวงปู่จะไม่รังเกียจแสดงมุทิตาจิต แสดงความพอใจสนับสนุน นี่ส่อแสดงถึงมุทิตาธรรมและประการสุดท้าย หลวงปู่วางใจเป็นอุเบกขา ให้ความสม่ำเสมอแก่บรรดาพุทธบริษัทโดยตลอดไปมิได้ว่างเว้น อันส่อ แสดงถึงคุณธรรมของหลวงปู่ที่มีต่อพุทธบริษัทโดยลำดับมา ข้อนี้เองจึงเป็นข้อยืนยันว่าหลวงปู่มีเมตตาธรรม กรุณาธรรม มุทิตาธรรมและอุเบกขาธรรม ต่อบรรดาศิษยานุศิษย์โดยลำดับมาดังนี้นั้น หัวข้อปฏิปทาธรรมของหลวงปู่ดังที่ได้กล่าวมานั้นจึงเป็นข้อยืนยันในหลักปฏิบัติดังที่ได้กล่าวมา ในข้อที่ว่า สัญญมะคือความสำรวม ระวัง หมายถึงว่า ผู้บำเพ็ญสมณธรรม ประกอบด้วยการรักษาศีล ยามะ พระสงฆ์ก็จะตั้งอยู่ในปาติโมกขสังวร กล่าวคือ รักษาสิกขาบทตามฐานะของพระ นอกจากนั้นยังจะมีอินทรีย์สังวร กล่าวคือ สำรวมตา สำรวมหู สำรวมจมูก สำรวมใจ เป็นหลักปฏิบัติที่สำคัญของสมณะ ผู้บำเพ็ญสมณธรรม

ถ้าจะพิจารณาปฏิปทาของหลวงปู่แล้ว ส่อแสดงว่าท่านมีความสำรวมระวังเป็นอย่างดี โดยเฉพาะหลวงปู่ได้พยายามแยกตัวออกเป็นพระอรหันต์ เป็นพระ

วิปัสสนาธุระ ยินดีในป่าที่สงบ เวลามีธุระเข้าไปในบ้านในเมือง แม้จะมีญาติโยมนิมนต์ไปฉัน หลวงปู่ก็จำกัดเวลาเท่าที่เขานิมนต์ที่จะไปอยู่ในเมืองแสวงหาความสุขตามนิสัยของบุคคลที่ยังแสวงหาความสุข หลวงปู่ก็จำกัดเวลาทั้งหมดนั้น มิได้มีความประสงค์ที่จะหาความสุข แม้บางครั้งบางเวลาญาติโยมมาอาราธนาท่านไปรักษาสุขภาพ เป็นต้นว่า ทำฟัน ซึ่งจะต้องใช้เวลาในการทำฟันเป็นเวลาหลายวัน หลวงปู่ก็ยังพยายามที่จะไม่อยู่หลายวัน ก็พยายามที่จะกลับมาอยู่ป่า ซึ่งส่อแสดงถึงความสำรวมระวัง เพราะอารมณ์ทั้งหลายที่จะผ่านเข้ามาทางปาก ผ่านเข้ามาทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางตา เป็นสิ่งแวดล้อมสำคัญ

เพราะจิตใจของคนเรานี้ เปลี่ยนแปลงไปตามอารมณ์ที่เข้ามาประสงค์ หากสิ่งแวดล้อมอยู่ใกล้กับอารมณ์ ทำให้เกิดความรักความชอบ จิตใจของคนเราก็จะเปลี่ยนไปตามอารมณ์ที่เข้ามาประสงค์นั้น ๆ ดังนั้นความสำรวมระวังนั้น จะต้องประกอบกับสิ่งแวดล้อม

พระที่อยู่ในป่าเป็นการตัดสิ่งที่เข้ามาผูกพันในทางตา ทางหู ทางจมูก ถ้าหากอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ตั้งใจเห็น ก็ได้เห็น ไม่ตั้งใจได้ยิน ก็ได้ยิน เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ใจของคนเรา เปลี่ยนแปลงไปได้ ปฏิปทาของหลวงปู่นั้นมุ่งมั่นในอันที่จะหลีกเล้นออกอยู่ที่สงบ บางครั้งบางทีต้องอยู่ในสถานที่อันตราย เช่น สัตว์ร้าย เป็นต้นว่า เสือ บางครั้งบางทีต้องเดินทางไปในทางที่เปลี่ยว ซึ่งมีอันตราย ทั้งสถานที่เป็นธรรมชาติ คือ โรคภัยไข้เจ็บ เช่น มาลาเรีย หลวงปู่ก็ได้ผ่านพบสิ่งเหล่านั้นมาโดยลำดับ ทั้งนี้ความประสงค์ที่ยิ่งใหญ่ ก็เพื่อที่จะฝึกหัดกาย วาจา ใจ หรืออินทรีย์ทั้งหก ดังที่ได้กล่าวมา เป็นอันว่า หลวงปู่ได้ปฏิบัติในสัญญมะ ความสำรวมความระวังเป็นตัวอย่างอย่างดี

ในการปฏิบัติประการสุดท้ายคือ ธรรมะ แปลว่า ความพอ เรานึกถึงความรู้สึกอารมณ์ตามปกติธรรมดาสามัญ เราทั้งหลายก็คงจะได้ปฏิบัติ บางครั้งบางเวลาเราได้เห็นสิ่งที่ไม่ถูกใจ ถ้าเราจะทำความเข้าใจของเราบ้าง เราก็จะต้องถูกหรือแสดงกิริยาอาการไม่พอใจ บางครั้งบางเวลามีคนมาพูดเหยียบย่ำทำลายก็ทำให้ใจเราขุ่นแค้น หากเราทำตามอารมณ์ ก็จะพูดไปในทางที่ไม่เหมาะ เราก็ข่มใจไว้ ลักษณะที่ข่มก็คือบังคับใจไม่ปล่อยให้พูด ไม่ปล่อยให้ทำตามอารมณ์ที่เป็นมา ประสบส่วนนั้น เรียกว่า ธรรมะ ตามข้อนี้ปฏิปทาของหลวงปู่มีลักษณะ

ข่มบังคับจิตใจอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะก็คืออปมาทธรรม หลวงปู่มีโคลงว่าสั้น ๆ อยู่บทหนึ่งก็คือ ธมฺมํ ถ้าใครมากล่าวแสดงความคารวะต่อเขา หลวงปู่จะมีคำอยู่คำหนึ่ง คือ ธมฺมํ การนับถือศาสนา ถ้าขาดสติปัญญา ก็ตกอยู่ในลักษณะของคนมัวเมาประมาท หลวงปู่จึงใช้คำว่า ธรรมเมา เพราะการปฏิบัตินั้นเป็น ปมาทธรรม คือ ความประมาท ตรงกันข้าม ผู้ใดมีความรู้สึกสำนึกไม่มัวเมาประมาท ผู้นั้นจึงได้ชื่อว่า ธรรมโม ผู้มีธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า คำว่า ธรรมเมา จึงเป็นสัญลักษณ์ เป็นที่รวมธรรมของหลวงปู่ หลวงปู่มิใช่พระนักเทศน์ไม่ใช่นักปาฐกถา ไม่ใช่พระนักพูด แต่หลวงปู่มีปฏิภาณโวหารทำให้เกิดความประทับใจสำหรับผู้ไปมาหาสู่ ครั้งหนึ่งอาตมาพาพระเณรวัดเจดีย์หลวงมาสักการะหลวงปู่ ซึ่งคราวนั้นหลวงปู่ก็ยังเป็นพระธรรมดารูปหนึ่ง ไม่ได้โด่งดัง ใคร ๆ ก็ยังไม่รู้จัก แต่หลวงปู่ก็มีศิษยานุศิษย์ใกล้ชิด ซึ่งรู้จักปฏิปทาความประพฤติดี วันนั้นวันที่อาตมาพาพระเณรมากราบนมัสการในเวลาเย็น จะเป็นศาลาหลังเก่าของวัดนี้เอง ในตอนเย็นวันนั้นมีหลวงปู่ และท่านพระครูจิตตวิโสธนาจารย์ (อาจารย์หนู) พร้อมทั้งพระเณรหลายรูป ได้ชงกาแฟ โอเลี้ยง ถวายพระเณรที่มาในวันนั้น ขณะที่พระเณรกำลังฉัน หลวงปู่ได้พูดเป็นคำคม เป็นที่ประทับใจของอาตมาจนกระทั่งมาถึงปัจจุบันก็ยังนึกถึงคำพูดของหลวงปู่ คือหลวงปู่พูดว่า ฉันให้ดี คนที่ฉันไม่ดี ไปนิพพานไม่ได้ คำ ๆ นี้ตามความรู้สึกของอาตมาผู้เทศน์ด้วยสติปัญญาพิจารณาเห็นแล้ว ทำให้เกิดความหมายในด้านของธรรมะ ตามที่หลวงปู่กล่าวว่า ผู้ที่ฉันไม่ดี ไปนิพพานไม่ได้นั้น ความอิ่มมีอยู่ ๒ อย่าง คือ อิ่มทางกาย กับอิ่มทางใจ อิ่มทางกายหมายถึง อิ่มอาหาร หรืออิ่มทางเสวยสมบัติ เช่น ผู้มั่งมีปรารถนากิน ได้กิน ปรารถนาแต่ง ได้แต่ง ถ้าหากเป็นผู้ไม่อิ่มไม่พอ ก็แปลว่าเพิ่มความทุกข์ ผู้ใดรู้จักประมาณในการกิน รู้จักประมาณในการแต่ง รู้จักในการประมาณที่จะแสวงหาความสุขจากสมบัตินั้น ๆ จึงจะได้รับความสุขตามสมควรแก่ฐานะ นี่คือความอิ่มในทางร่างกาย ส่วนความอิ่มในทางใจนั้นหมายถึง บุคคลผู้เสวยอารมณ์ คือ เห็นคุณ เห็นโทษ คุณโทษของกิเลสทั้งหลายนั้น จะเห็นได้ว่าผู้ปฏิบัติธรรมก็คือผู้เป็นโทษของกิเลส ผู้ที่อิ่มจากสิ่งที่มายั่วยวนกวนใจที่เรียกว่า กิเลส ตัณหา ซึ่งเป็นเหตุผูกใจไม่รู้จบ ดังที่พระพุทธองค์ตรัสสอนว่า ในน้ำทะเลใหญ่ ยังรู้จักเต็มด้วยน้ำ แต่จิตใจที่มีตัณหา หามีความอิ่มไม่ ดังนั้นผู้ใดไม่อิ่มในอารมณ์ ยัง

ถูกอำนาจของกิเลสตัณหาผูกพันจิตใจผู้นั้น ก็แปลว่า ไปนิพพานไม่ได้ คำว่า นิพพาน หมายถึง ความดับ คือกิริยาของจิตที่รับรู้ต่อโทษนั้นทั้งหลาย อันเป็นพิษเป็นภัย เมื่อเห็นโทษแล้วประพฤติปฏิบัติได้จนกระทั่งหลุดพ้นจากตัณหากิเลสทั้งหลายนั้น เรียก นิพพาน แม้จะยังมีชีวิตอยู่ก็จัดว่า เป็นผู้ได้รับรสแห่งพระนิพพาน เพราะพ้นแล้วจากกิเลสทั้งหลาย แต่ถ้าหากถึงที่สุดคือ หมดลมหายใจ ผู้นั้นก็หมดภพหมดชาติ ไม่ต้องหมุนเวียนเปลี่ยนไปกลับมาเกิดในโลกนี้อีกดังนี้ คำกล่าวของหลวงปู่ที่กล่าวว่า ผู้ที่กินไม่อิ่มไปนิพพานไม่ได้จึงหมายถึง ผู้ที่รู้จักคุณ รู้จักโทษจนกระทั่งอิ่มในรสแห่งพระธรรม ถ้าจะยกตัวอย่างง่าย ๆ เหมือนที่ชอบดื่มสุรา คนที่ไม่มีสุราจะดื่ม แต่บอกว่าฉันไม่ดื่มนั้นไม่ได้ เพราะไม่มีสุราจะดื่ม จึงพูดว่าไม่ดื่ม แต่ผู้ที่มีสุราดื่ม จะดื่มก็ได้ แต่ไม่ดื่มนั้น แสดงว่าเป็นผู้ห้ามจิตใจได้ ก็คือผู้อิ่มแล้วนั่นเอง ด้วยความรู้สึกเห็นคุณเห็นโทษเหมือนกิน เป็นคุณสมบัติสำคัญในทางปฏิบัติ ดังนั้นคำกล่าวของหลวงปู่ที่ได้กล่าวในวันนั้นจึงเป็นคำที่ประทับใจจากบัดนั้นจนกระทั่งบัดนี้ ก็ยังมองเห็นภาพในวันนั้นว่า หลวงปู่เท่ากับว่า เตือนใจว่า ทำอะไรนั้น ให้รู้จัก–จำนำมาฝากท่านสาธุชน

พุทธบริษัทได้อธิบายถึงคุณธรรม ๕ ประการ คือ สัจจะ ธรรมะ อหิงสา สัญญมะ ธรรม ๕ ประการนี้ สมเด็จพระบรมศาสดา ตรัสว่า หากมีในผู้ใดนั้นไม่มีมลทิน คือความเศร้าหมองตายไปแล้ว เป็นผู้มีปัญญา เราตถาคตกล่าวว่าเรียกผู้นั้นว่าเป็นพระเถระ คือ ผู้มั่นคง เมื่อนำเอาคุณธรรม ๕ ประการนี้มาพิจารณาทบทวนปฏิปทาของหลวงปู่ก็จะเห็นได้ว่า หลวงปู่ได้ปฏิบัติในสัจธรรม ปฏิบัติในคุณธรรม ปฏิบัติในอหิงสา สัญญมะ ธรรมะ มาโดยตลอด จึงกล่าวว่า หลวงปู่นั้นเป็นเถระ เป็นผู้มั่นคงในคุณธรรม จึงเป็นที่คารวะ เคารพของบรรดาศาสนิกชนทั้งหลาย ตั้งแต่ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดิน จนกระทั่งถึงพระมหากษัตริย์ ต่างมีความคารวะเคารพในหลวงปู่ ทั้ง ๆ ที่หลวงปู่อยู่ป่า ไม่มีลาภ ไม่มียศ ไม่มีสิ่งใดปรากฏตามวิสัยของบรรดาชาวโลกทั้งหลายเป็นผู้ไม่มีสมบัติ เป็นผู้ไม่มีวัดโดยเฉพาะ แต่แล้วปฏิปทาคือ ความดีของหลวงปู่ มั่นอยู่ในคุณธรรม จึงปรากฏว่า เกียรติคุณของหลวงปู่นั้นขจรไปทั่วทุกทิศ คนไทยในประเทศตั้งแต่เด็กจนกระทั่งผู้ใหญ่ถ้ามีใครไม่รู้จักหลวงปู่เป็นอันไม่มี แม้แต่เด็กเล็กเด็กน้อยในถิ่นทุรกันดาร ไม่เคยพบหลวงปู่ แต่ถ้าออกชื่อถาม เด็กนั้นก็จะรู้จักหลวงปู่นั้นคือใคร คุณงามความดี

เกียรติยศชื่อเสียง อันมีปรากฏเกิดขึ้นได้ เพราะ คุณธรรม พระพุทธองค์จึงตรัสว่า "จะถึงเกียรติยศชื่อเสียงได้เพราะสัจจะ" ดังนั้นสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลายพึงพิจารณาปฏิปทาของหลวงปู่ ดังได้วิสัชนามา

ขออำนาจกุศลทักษิณานุปทาน ที่สมเด็จพระบรมบพิธ พระราชสมภารเจ้าผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงบำเพ็ญพระราชทานถวาย จงเป็นผลสัมฤทธิ์อิทธิบาทสุขสมบัติ แด่หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ สมตามพระราชประสงค์ ในอวสานของพระธรรมเทศนานี้ พระสงฆ์ทั้ง ๔ รูป จะรับพระราชทานสวดพระคาถาธรรมนิยายโดยสรภัญญะวิธี เพื่อเพิ่มพูนอัปปมาทธรรมต่อไป ได้รับประทานแสดงพระธรรมเทศนาในเถระธรรมคาถา ก็ยุติลงด้วยเวลา เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้

เกียรติยศชื่อเสียง อันมีปรากฏเกิดขึ้นได้ เพราะ คุณธรรม พระพุทธองค์จึงตรัสว่า "จะถึงเกียรติยศชื่อเสียงได้เพราะสัจจะ" ดังนั้นสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลาย พึงพิจารณาปฏิปทาของหลวงปู่ ดังได้วิสัชนามา

ขออำนาจกุศลทักษิณานุปทาน ที่สมเด็จพระบรมบพิธ พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงบำเพ็ญพระราชทานถวาย จงเป็นผลสัมฤทธิ์ อิทธิบาทสุขสมบัติ แด่หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ สมตามพระราชประสงค์ ในอวสานของพระธรรมเทศนานี้ พระสงฆ์ทั้ง ๔ รูป จะรับพระราชทานสวดพระคาถาธรรมนิยายโดยสรภัญญะวิธี เพื่อเพิ่มพูนอัปปมาทธรรมต่อไป ได้รับประทานแสดงพระธรรมเทศนาในเถระธรรมคาถา ก็ยุติลงด้วยเวลา เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้

ชีวิตนี้น้อยหนอ มนุษย์ย่อมตายภายในร้อยปี แม้หากว่ามนุษย์ใดย่อมเป็นอยู่เกินไป มนุษย์ผู้นั้นย่อมตายเพราะชรา โดยแท้แล ฯ

การสร้างเหรียญ "เราสู้"

ที่มาของการสร้างเหรียญ "เราสู้"

เมื่อต้นเดือนมีนาคม ๒๕๒๐ นี้ พระครูวิบูลย์ศีลวงศ์, พระครูปลัดเมธาวัฒน์, นายบุญมา พึ่งทอง นายกสมาคมสัมพันธวงศ์ และนายปภัสสร์ พูนพัฒนปรีชา ได้ขึ้นไปกราบนมัสการหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ และพระอาจารย์หนู สุจิตฺโต เจ้าอาวาสวัดดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ การที่ได้ขึ้นไปกราบหลวงปู่แหวน ในครั้งนี้ พระคุณท่านได้ปรารภว่า ทุกวันนี้ มีคนขึ้นมาที่วัดดอย-แม่ปั๋งมาก คนที่ขึ้นมามีหลายประเภท บางพวกบางคณะตั้งใจมากราบขอศีลขอพร ฟังธรรมเป็นแนวทางปฏิบัติทางจิต เป็นสิริมงคลแก่ตัวเอง ครอบครัว บางพวกมาขออนุญาตสร้างเหรียญสร้างรูปปูชนียวัตถุ ไปหาทุนสร้างโบสถ์ กุฏิวิหาร ศาลาการเปรียญ ศาสนสถานอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของวัดวาอารามที่ขัดสนยากจนอย่างแท้จริงก็มี บางพวกมาขออนุญาตสร้างเหรียญเพื่อนำไปแจกทหาร ตำรวจเป็นที่ระลึกบูชาติดตัวไว้เป็นของขลังและอื่น ๆ อีกมาก ไปแจกจริง ๆ ก็มี ขอไปเพื่อแจกทหารแต่กลับไปจำหน่ายขายแก่ประชาชนทั่วไปก็มี ผู้ที่ขึ้นมาเป็นสุจริตชนมีมาก ทุจริตชนปนมาก็ไม่น้อย บางคนบางคณะขอสารพัดอย่าง แม้มนุษย์ที่กินข้าวกินน้ำไม่อาจจะอำนวยคุณประโยชน์ให้เขาเหล่านั้น สำเร็จประโยชน์ที่หวังได้ก็มี การไปจัดทำเหรียญและวัตถุอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องด้วยหลวงปู่ ที่อนุญาตก็มีมากราย ที่ไม่อนุญาตฝืนไปจัดสร้างทำก็มี ไม่ขออนุญาตไปจัดทำสร้างขึ้นก่อนแล้วนำมาให้แผ่เมตตา หลวงปู่ไม่แผ่เมตตาอธิษฐานจิตให้ก็เอาไปจำหน่ายขายหลอกลวง สารพัดที่จะอ้าง บางรายแอบอ้าง ปลอมแปลง ลักลอบทำ ทำเกินจำนวนที่ขออนุญาต นำไปจำหน่าย ขาย แลกเปลี่ยน ซึ่งเหรียญหรือปูชนียวัตถุต่าง ๆ เหล่านั้นไม่ผ่านการอธิษฐานจิตจากหลวงปู่ บาปอกุศลกรรมจากทุจริตในการนี้ จะทำให้ผู้จัดทำ ผู้ว่าจ้างให้ทำ ผู้นำไปขาย ไปแลกเปลี่ยน รวมทั้งผู้ได้ผลประโยชน์จากการนี้ จะพบกับเหตุวิบัติ พินาศต่าง ๆ แม้ผู้รับไปก็เหมือนเอาเศษเหล็ก ทองเหลือง ทองแดง ก้อนหิน ก้อนกรวด ที่ไม่เกิดคุณค่าอะไร เพราะเจตนาที่ทำที่สร้างนั้นทุจริตวิบัติผู้นั้นจะพบกับทุกข์เวทนาแสนเข็ญนานาประการ จะทำให้บาปนั้นมาแปดเปื้อนหลวงปู่ด้วย

ด้วยเหตุนี้ พระอาจารย์หนู สุจิตฺโต ได้กราบขออนุญาตหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เพื่อจัดสร้างเหรียญสำหรับเป็นที่ระลึกเพื่อแจกโดยเฉพาะ แก่ทหารทุกเหล่าทัพ ตำรวจ พลเรือน และประชาชนที่ทำคุณประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง โดยหลวงปู่แหวนท่านได้แจ้งแก่คณะที่ขึ้นไปกราบนมัสการ เป็นการพิเศษที่จะให้ไปจัดทำโดยเร็วเท่ากับจำนวนทหารตำรวจพลเรือนที่รักษาบ้านเมืองตามฐานปฏิบัติการชายแดน ซึ่งนายบุญมา พึ่งทอง ได้นำเรื่องที่หลวงปู่ประสงค์นั้นหารือกับท่านเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ ซึ่งวัดนี้หลวงปู่แหวน ได้อนุญาตให้สร้างปูชนียวัตถุต่าง ๆ แจกบ้าง จำหน่ายบ้าง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เพื่อหาทุนบูรณะวัดวาอาราม และในทางส่วนตัวของหลวงปู่แหวนและพระอาจารย์หนู ก็มีความคุ้นเคยสนิทสนมกับเจ้าอาวาสพระภิกษุบางรูปในวัด สมาชิกของวัดสัมพันธวงศ์เป็นอย่างดี ทางวัดสัมพันธวงศ์ร่วมกับสมาคมสัมพันธวงศ์ จึงจัดสร้างปูชนียวัตถุเป็นเหรียญรูปเหมือนของหลวงปู่แหวนเพื่อแจกแก่ทหาร ตำรวจ พลเรือน และผู้ทำคุณประโยชน์แก่บ้านเมือง โดยตกลงกันว่า เหรียญที่จะสร้างรุ่นนี้ สร้างเพื่อแจกอย่างเดียวห้ามผู้ใดนำไปจำหน่าย ขาย ถ้าผิดจากประสงค์นี้ ก็จะพบกับวิบัติต่าง ๆ

ผู้บริจาคทุนร่วมสร้างเหรียญ "เราสู้"

วัดสัมพันธวงศ์ และสมาคมสัมพันธวงศ์ ร่วมบริจาคทุนเพื่อสร้างเหรียญ "เราสู้" เป็นต้นทุนในการสร้าง จำนวนเงิน ๒๕๐,๐๐๐ บาท (สองแสนห้าหมื่น-บาทเศษ) และต่อมามีผู้ร่วมบริจาคสมทบในการสร้างอีก คือ วัดราษฎร์บำรุง เขตหนองแขม กทม., วัดสามัคคีสุทธาวาส เขตบางกอกน้อย กทม., วัดบางขวาง จังหวัดนนทบุรี, วัดตรีรัตนาราม จังหวัดระยอง, วัดคีรีภาวนาราม จังหวัดระยอง, ธนาคารไทยทนุ จำกัด และคณะศิษย์ผู้ใกล้ชิดคุ้นเคยร่วมสมทบทุนบริจาคอีกส่วนหนึ่ง จำนวน ๖๐,๐๐๐.- บาท (หกหมื่นบาทเศษ) เป็นทุนทั้งสิ้น ๓๑๐,๐๐๐.- บาท

วัตถุประสงค์ในการสร้างเหรียญ "เราสู้"

๑. เพื่อแจกแก่ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ตำรวจ พลเรือน ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ตามฐานปฏิบัติการชายแดนทุกแห่ง

๒. เพื่อให้คนในชาติไทย ได้สมัครสมานสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความคิดเห็นเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ที่จะผดุงรักษาชาติ ศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ให้ยืนยงคงไปตลอดกาล

๓. เพื่อเป็นวัตถุที่ระลึกไว้สักการะบูชายึดเหนี่ยวน้ำใจคนในชาติไทย ให้คงความเป็นเอกราช รักษาชาติไทยไว้ เป็นพลังสนับสนุนขวัญและกำลังใจแก่เหล่าทหาร ตำรวจ พลเรือนและประชาชน ที่อยู่ ณ ชายแดน และผู้อยู่ในบ้านเมืองนี้อบอุ่น เป็นสวัสดิมงคลตลอดไป

๔. เพื่อเป็นเครื่องดลจิตดลใจให้ผู้มีเหรียญนี้ ตื่นอยู่ทุกขณะ และจะสู้กับอริราชศัตรูที่จะมาทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้สมกับคำว่า "เราสู้ สู้ตรงนี้ สู้ที่นี่"

ลักษณะรูปแบบเหรียญ "เราสู้"

พระครูวิบูลศีลวงศ์ เป็นผู้ออกแบบรูปเหรียญ กำหนดสัญลักษณ์ ดังนี้คือ

รูปแบบของเหรียญ "เราสู้" จัดสร้างเป็นเหรียญกลม ขนาดเท่ากับเหรียญบาทชนิดใหม่ มีรูปหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ผินหน้าไปด้านซ้าย บอกชื่อวัด จังหวัด ที่ห่วงเหรียญด้านหน้าเป็นรูปบัวบานหงาย ๕กลีบ คว่ำ ๕ กลีบ รองรับตัว เฒาะสมาธิ

ด้านหลังเหรียญ ส่วนบนห่วงเป็นพระมงกุฎ หมายถึงองค์พระมหากษัตริย์มหาราชเจ้า ครอบคลุมกองทัพของชาติ มีกองทัพบก เป็นรูปกงจักร กองทัพเรือ เป็นรูปสมอ กองทัพอากาศ เป็นรูปปีก ตำรวจ เป็นรูปตราโล่ และตราครุฑ คือเครื่องหมายพลเรือน ใจกลางเหรียญมีเลข ๒๕๒๐ และเขต ๙ มีรัศมีฉายแสงไปถึงกองทัพต่าง ๆ โดยรอบ หมายถึงเหรียญนี้สร้างในรัชกาลที่ ๙ พระบุญญาธิการแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แผ่ไปถึงกองทัพต่าง ๆ มีรูปหัวใจเกี่ยวพันกันไปโดยรอบ หมายถึงกองทัพทหาร ตำรวจ พลเรือน มีใจสมัครสมานสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อจะเป็นเกราะพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้านวงนอกขอบเหรียญ จารึกพระพุทธคุณ ธรรมคุณ และสังฆคุณ ว่า พุทฺโธ อรหํ ธมฺโม อรหํ สงฺโฆ อรหํ ด้านล่างจารึกว่า "เราสู้ สู้ตรงนี้ สู้ที่นี่" หมายถึงให้ทุกคนที่ได้รับเหรียญนี้ไปแล้ว พร้อมที่จะต่อสู้กับภัยของชาติไทย ที่มุ่งจะมาทำลายสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

เมื่อคณะผู้ดำเนินการเห็นชอบในรูปเหรียญนี้แล้ว ได้มอบให้ช่างแห่งโรงงานพุทธนิมิตมงคล เป็นผู้แกะแบบตามตัวอย่างที่ผู้ออกแบบ เป็นผู้กำหนด สถานที่พิมพ์ปั๊มเหรียญนี้ ได้จัดพิมพ์ปั๊มที่โรงงานพุทธนิมิตมงคล โดยมอบให้พระครู-วิบูลศีลวงศ์ พระครูปลัดเมธาวัฒน์ นายปภัสสร์ พูนพัฒนปรีชา เป็นผู้ควบคุมการจัดสร้าง

พิธีแผ่เมตตาจิตและอธิษฐานภาวนา

คณะผู้จัดสร้าง พร้อมด้วยพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ และคณะนายทหาร ได้นำเหรียญ "เราสู้" ขึ้นไปถวายหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เพื่อขอเมตตาประกอบพิธีแผ่พลังจิตอธิษฐานภาวนา เพื่อความเป็นสิริมงคล เมื่อวันศุกร์ที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ ที่วิหารวัดดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยมอบให้อาจารย์เปล่ง ชื่นกลิ่นธูป เป็นเจ้าพิธี เมื่อได้เวลา ๒๐.๐๐ น. หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ได้มายังวิหาร พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ รองผู้บัญชาการทหารสูงสุดได้เป็นประธานจุดเทียนชัย เสร็จแล้วพระสงฆ์ ๒๑ รูป เจริญพระพุทธมนต์ เวลา ๒๑.๔๐ น. เจ้าหน้าที่พิธีสงฆ์ได้อาราธนาพระคุณเจ้าหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ขึ้นนั่งบนธรรมมาสน์เพื่อประกอบพิธีแผ่พลังจิตอธิษฐานภาวนา เป็นเวลา ๑๒ นาที ในขณะนั้นพระสงฆ์ทั้งปวงที่เจริญพระพุทธมนต์ได้นั่งสมาธิภาวนาส่งกระแสจิต-อธิษฐานใจร่วมในการประกอบพิธีครั้งนี้ด้วย เสร็จแล้วได้ประพรมน้ำพระพุทธ-มนต์ที่เหรียญ "เราสู้" วัตถุมงคล สิ่งสักการะต่าง ๆ จนเสร็จพิธี

การมอบเหรียญเพื่อแจกเป็นที่ระลึก

๑. สร้างขึ้นทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำนวน ๒๒,๕๒๐ เหรียญ
๒. สร้างขึ้นเพื่อมอบให้ ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ เพื่อจัดส่งไปแจกแก่ทหาร ตำรวจและพลเรือน ที่ปฏิบัติราชการตามฐานปฏิบัติการทุกแห่ง จำนวน ๖๐,๐๐๐ เหรียญ
๓. สร้างขึ้นเพื่อมอบให้ รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด (พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์) สำหรับแจกจ่ายแก่ผู้ที่ทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติตามที่เห็นสมควร จำนวน ๓๐,๐๐๐ เหรียญ

๔. สร้างขึ้นเพื่อมอบให้ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด จำนวน ๕,๐๐๐ เหรียญ

๕. สร้างขึ้นเพื่อมอบให้กองอำนวยการกลางสำนักผู้บัญชาการทหารสูง-สุด (กรป.กลาง) สำหรับมอบแก่เจ้าหน้าที่หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่จังหวัดต่าง ๆ จำนวน ๕,๐๐๐ เหรียญ

๖. สร้างขึ้นเพื่อมอบให้กระทรวงมหาดไทย (นายสมัคร สุนทรเวช) จำนวน ๒๐,๐๐๐ เหรียญ

๗. สร้างขึ้นเพื่อถวายวัดดอยแม่ปั๋ง จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับแจกแก่ผู้ทำประโยชน์ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เหรียญ

๘. สร้างขึ้นเพื่อถวายวัดสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานครสำหรับแจกแก่ผู้ทำคุณประโยชน์ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เหรียญ

เหรียญส่วนที่เหลืออีก จำนวน ๓๗,๔๘๐ เหรียญ ผู้จัดสร้างจะพิจารณามอบให้แก่ผู้ที่ทำคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นเฉพาะรายไป โดยทั้งนี้จะยึดมั่นในคำสั่งของหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ที่ไม่ให้มีการวางจำหน่ายขายใด ๆ ทั้งสิ้น.

คณะผู้จัดสร้างเหรียญ "เราสู้"

๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๐

คาถาเป็นอุปกรณ์เครื่องส่งเสริมเหรียญเราสู้

บทนำ

นโมฯ พุทฺธํฯ อิติปิ โส ภควา ฯลฯ ปุญฺญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติฯ

คาถาชื่อ ฝนแสนห่า

อสิ สตฺติ ธนู เจว สพฺเพเต อาวุธานิ จ

ภคฺคภคฺคา วิจุณฺณานิ โลมํ มา เมน ผุสฺสนฺติ

สตฺถา ธนุํ อากฑฺฒิตุํ ทตฺวา วิสชฺเชตุํ นาทาสิ

จากเสื้อยันต์พระราชทาน ครั้ง ร.ศ. ๑๑๒

ภาวนาปลุกเสกวัตถุมงคล ให้ได้ ๑๐๘ คาบ เข้าณรงค์สงคราม แม้สรรพอาวุธปลิวมาดังห่าฝน ก็สามารถจะคุ้มกันมิให้ถูกต้องกายระคายผิวแม้แต่น้อย.

พระราชดำรัส[๑]

ในโอกาสพระธรรมบัณฑิต และคณะ [๒] เฝ้าถวายเหรียญหลวงปู่แหวน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันศุกร์ที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๒๐

[๓]...ส่วนผู้ที่รับไปนี้ ก็จะต้องมีความสำนึกในความสำคัญว่า หลวงปู่ท่านได้เสกเหรียญเหล่านี้ไว้ด้วยกำลังจิตของท่าน ด้วยความตั้งใจที่จะให้มีความปลอดภัยและความสามารถที่จะปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม เพราะว่าพวกเราทุกคนที่มีหน้าที่ป้องกันประเทศนั้น ก็เป็นการ เป็นหน้าที่ที่สำคัญ เพราะว่าประเทศเป็นที่รวมของเผ่าไทย ซึ่งเป็นประเทศชาติมา นับถือพระพุทธศาสนา ถ้าเผ่าไทยอยู่ พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้มวลมนุษย์มีความก้าวหน้าได้ก็คงจะ[๔]

อันนี้เป็นหน้าที่สำคัญของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ที่จะต้องเสียชีวิต ฝ่าอันตรายด้วยความเหน็ดเหนื่อย ข้อสำคัญข้อนี้คือความปลอดภัยของประเทศ ก็จะเป็นความปลอดภัยของแต่ละคน จะเป็นความสามารถที่แต่ละคนจะอยู่เย็นเป็นสุขได้ มีชีวิตอยู่ได้ ฉะนั้นก็เป็นหน้าที่ที่สำคัญ และการที่หลวงปู่ท่านตั้งจิตอธิษฐานอย่างแรงเพื่อให้ป้องกัน เพื่อให้เหรียญนี้ปกป้องเจ้าหน้าที่ ก็เป็นเพราะว่าท่านเห็นความสำคัญของพวกที่มีหน้าที่ป้องกันประเทศชาติ ต่อไปนี้ก็เป็นหน้าที่ของผู้ที่ป้องกันประเทศชาติแต่ละคน ๆ ทุกยศ ทุกชั้น ที่จะปฏิบัติงานให้สมกับที่หลวงปู่ท่านได้อธิษฐานไว้ เพราะว่าความศักดิ์สิทธิ์ใด ๆ จะมีอยู่ได้อยู่ที่ผู้ที่ปลุกเสกส่วนหนึ่ง แต่ถ้าปลุกเสกแล้วไม่รับการปลุกเสก การปลุกเสกนั้นก็เป็นหมันไป แต่ละคนที่ได้รับ ถ้าไม่รับด้วยความเคารพก็เท่ากับไม่ได้รับ การรับก็ต้องรับด้วยความเคารพ

---

(๑) เรียบเรียงขึ้นตามที่ได้บันทึกพระสุรเสียงไว้

(๒) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้พระธรรมบัณฑิต เจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ และเจ้าอาวาสวัดดอยแม่ปั๋ง พร้อมทั้งคณะกรรมการผู้จัดสร้างฝ่ายคฤหัสถ์ เฝ้าถวายเหรียญรูปเหมือนหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

(๓) (๔) บันทึกพระสุรเสียงไม่ติด

เมื่อรับแล้วก็ต้องปฏิบัติด้วยความเคารพและด้วยความตั้งใจ เพื่อความปลอดภัยของตน และเพื่อความปลอดภัยของประเทศชาติ คือปฏิบัติหน้าที่อย่างดีที่สุด ด้วยความไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย ไม่เห็นแก่อันตราย อันนี้ก็เป็นข้อที่สอง ถ้าปฏิบัติได้ด้วยความกล้าหาญด้วยความวิริยะอุตสาหะนี้ ก็เชื่อว่าเหรียญนี้ก็จะเป็นสิ่งที่ศักดิ์-สิทธิ์แน่ และข้อที่สามซึ่งเป็นข้อที่สำคัญมาก และเป็นเรื่องของงานราชการทหารนี่โดยตรง ทุกคนก็ทราบดีว่าการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล คือจะเรียกว่าทหารแต่ละคนทำแต่คนเดียวไม่ได้ ที่ต้องตั้งเป็นหน่วย เป็นหมู่ เป็นหมวด เป็นกองร้อย เป็นกองพัน เป็นกองทัพนั้น ต้องทำ เพราะว่าต้องประกอบกัน ทำอยู่คนเดียวก็ตายแน่ ไม่มีใครทำงานได้คนเดียว ต้องร่วมกันทำงาน อันนี้ก็หมายความว่าแต่ละคนเมื่อได้รับเหรียญแล้ว ก็ต้องนึกถึงว่าเหรียญนี้ตักเตือนให้ปรองดองกัน ความปรองดองนี้เป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเราไม่อยากที่จะเสียเอกราช ไม่อยากจะเสียประเทศชาติจะต้องร่วมแรงกันจริง ๆ มีการขัดแย้งกันบ้างก็พูดกันได้ เพราะว่ามีจุดหมายอันเดียวกัน เมื่อมีจุดหมายอันเดียวกัน ไม่มีปัญหาว่าคำตอบต้องมีคำตอบคำเดียวตามชื่อของเหรียญนี้ว่าเราสู้ เราสู้เพื่ออะไร เราสู้เพื่อความอยู่รอดของประเทศชาติ ฉะนั้นถ้ากำลังอันที่สามนี้กำลังความสามัคคีปรองดองกัน เรารักษาไว้อย่างดี บางทีก็อาจจะมีบางสิ่งบางอย่างที่เรามีความคิด แล้วก็นึกว่าคนอื่นเขาคิดผิด แต่บางทีก็จะต้องมีการอะลุ้มอล่วยกันบ้าง มิฉะนั้นก็ไม่เกิดกำลังของสามัคคี ตั้งแต่หน่วยเล็กที่สุด จนกระทั่งหน่วยใหญ่ที่สุด ต้องรักษาความสามัคคีนี้ พูดกันมากเรื่องสามัคคีใครต่อใครก็บอกว่าต้องสามัคคีกัน แต่ถ้าแต่ละคนที่ประกอบชาติบ้านเมืองไม่นึกถึงความหมายของคำว่าสามัคคีนี้ ความสามัคคีก็ไม่เกิดประโยชน์ ฉะนั้น แต่ละคนขอให้นึกถึงความหมายของสามัคคีคือการปรองดอง การอะลุ้ม-อล่วยกัน นึกถึงว่าส่วนรวมนี่สำคัญที่สุด ส่วนรวมนี่จะหมายถึงหมู่เล็ก ๆ ก็ต้องมีความสามัคคีในหมู่เล็ก ๆ ไม่งั้นตาย ถ้าหมู่ใหญ่ขึ้นมาก็ตายเหมือนกัน ถ้าถึงเป็นหมู่ เป็นชาติก็ตายเหมือนกัน ถ้าไม่มีสามัคคี ฉะนั้นสามัคคีนั้นจะต้องเริ่มด้วยส่วนบุคคลที่คิดให้ดี ๆ คิดให้รอบคอบ เหรียญนี้จึงจะช่วยได้ เหรียญนี้จึงจะมีอานุภาพ ถ้าเหรียญนี้ไม่ได้รับการรับรอง หมายถึงว่าเรารับรู้ด้วยความเคารพ ด้วยการปฏิบัติตนด้วยความสามัคคี เหรียญนี้ก็จะได้เพียงเป็นเหรียญหนึ่งเหรียญ ฉะนั้นก็ขอให้ทุกคนที่ได้รับนี่เอาไปมอบแก่ผู้ที่จะได้รับมอบอย่างทั่วถึง นึกถึงพลังอัน

มหาศาลที่จะมีจากการรับด้วยความเคารพ ปฏิบัติด้วยความเคารพและเข้มแข็ง สร้างความสามัคคีอย่างแน่นแฟ้น เราทุกคนอยู่สบาย ทุกคนได้รับความสุขความปลอดภัย

ขอให้ผู้ที่จะไปมอบต่อไป ได้พยายามที่จะอธิบายให้ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ที่ได้รับทุกคนว่า มีความสำคัญอย่างไรในการตั้งจิตตั้งใจ และก็ส่วนที่เหลือนี้นอกจากสามกองทัพ ก็ยังมีเจ้าหน้าที่ทางฝ่ายตำรวจ ทางฝ่ายพลเรือน ก็จะพยายามแจกจ่ายไป ที่ต้องแจ้งให้ทราบว่าจะต้องให้ไปกับหน่วยอื่น คือตำรวจและพลเรือนเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ที่ปฏิบัติเพราะเหตุว่าเหรียญนี้มีกำลังขึ้นมา เป็นแต่ละแห่ง และมีกำลังขึ้นมาเพราะว่าเป็นเหรียญที่มาจากแหล่งเดียวกัน จากอาจารย์เดียวกันอันนี้เป็นสิ่งสำคัญ ทุกคนต้องช่วยกัน ให้รักษาความศักดิ์สิทธิ์ของเหรียญนี้ เพื่อเป็นการเคารพนับถือผู้ที่ปลุกเสก คือหลวงปู่ และยิ่งกว่านี้คือหลวงปู่ท่านเป็นอริยสงฆ์ และอริยสงฆ์ก็เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และคำสั่งสอนนั้นก็เป็นของพระพุทธเจ้า ฉะนั้นก็ทุกคนร่วมกันนมัสการพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วจึงจะเป็นทางที่จะสร้างพลัง พลังจริง ๆ ให้แก่ประเทศชาติ ก็ขอให้ทุกคนช่วยกันปฏิบัติดังนี้ นับเป็นการช่วยประเทศชาติอย่างดี

คัดจาก: ประมวลพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาท ที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปีพุทธศักราช ๒๕๒๐, กรมแผนที่ทหาร กรุงเทพมหานคร ๒๕๒๐

การสร้างตึกพยาบาล "สุจิณฺโณ"

กำหนดการ
ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์

เริ่มการก่อสร้างตึกพยาบาล ณ โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นที่ระลึกแด่ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ที่เจริญพระชนมายุครบ ๙๐ ปี โดยกราบทูลอาราธนา เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เสด็จมาทรงเป็นประธาน-สงฆ์ และเชิญ ฯพณฯ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี มาเป็นประธานประกอบพิธี

วันจันทร์ที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๑

เวลา ๐๙.๑๙ น. นายกรัฐมนตรี จุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระรัตนตรัย สมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะ ๑๐ รูป เจริญพระพุทธมนต์

เวลา ๐๙.๔๕ น. นายกรัฐมนตรี จุดธูปเทียนเครื่องสังเวยที่ศาลเพียงตา โหรประกอบพิธีบวงสรวงสังเวยเทวดาบูชาฤกษ์

เวลา ๑๐.๐๐ น. นายบุญมา พึ่งทอง นายกสมาคมสัมพันธวงศ์ กรรมการและเลขานุการจัดสร้างเหรียญหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ แบบ ภ.ป.ร. อ่านรายงานเสนอประธานพิธี

นายกรัฐมนตรี ประธานพิธี กล่าวตอบ

เวลา ๑๐.๑๙ น. ได้อุดมฤกษ์ โหรลั่นฆ้องชัย นายกรัฐมนตรี ประกอบพิธีวางรากศิลา

สมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะเจริญชัยมงคลคาถา

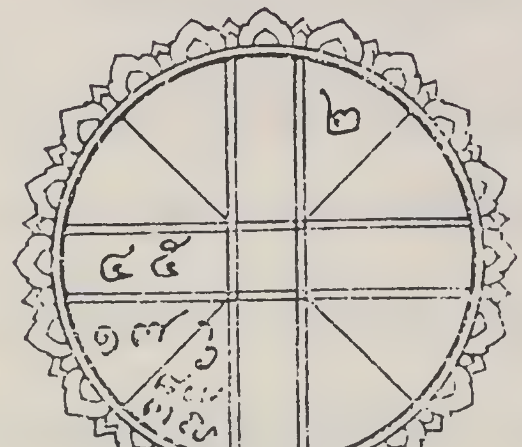
ปี่พาทย์ บรรเลงเพลงมหาฤกษ์ ไปจนประกอบพิธีเสร็จ สมเด็จพระสังฆราช ทรงประน้ำพระพุทธมนต์ โปรยทรายลงในหลุมศิลาฤกษ์ และทรงประน้ำพระพุทธมนต์ ประทานพุทธ-บริษัท ณ ที่นั้น

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายพระกระยาหารเพล แด่สมเด็จพระสังฆราช และถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนต์ นายกรัฐมนตรีถวายเครื่องจตุปัจจัยไทยธรรม สมเด็จพระสังฆราช และพระสงฆ์ทั้งนั้นอนุโมทนา นายกรัฐมนตรีกรวดน้ำอุทิศกุศลแด่เทพดา เทพารักษ์ เจ้าถิ่นเจ้าที่ทั้งปวง ขอให้ช่วยอำนวยศุภผลดลบันดาลให้งานสร้างตึกพยาบาลครั้งนี้ จงพลันสำเร็จได้โดยสวัสดีทุกประการ

เป็นเสร็จพิธี.

คณะกรรมการฯ มีความยินดี ขอเชิญชวนท่านสาธุชนทุกหมู่เหล่ามาร่วมในการประกอบพิธี และร่วมกุศลบริจาคทรัพย์สร้างตึกพยาบาลสุจิณฺโณ เพื่อเป็นที่ระลึก ตามกำหนดโดยทั่วกัน.

หมายเหตุ สุดฤกษ์ เวลา ๑๐.๓๔ น.

๑ ศุภมัสดุ พุทธศาสนกาลเป็นอดีตภาค ๒๕๒๑ พรรษา
สุรทินที่ ๒๑ สิงหาคม ตรงกับพุธวัน ๒ ฯ๙ ค่ำ ปีมะเมีย
สัมฤทธิศกจุลศักราช ๑๓๔๐ เวลา ๑๐ นาฬิกา ๑๙ นาที
เป็นประถมอุดมฤกษ์

พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี มา
เป็นประธาน พร้อมด้วยพุทธบริษัทพ่อค้าคหบดีและประชาชน
ได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ เริ่มการก่อสร้างตึกพยาบาล เป็น
อนุสรณ์แด่ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ซึ่งมีอายุ ๙๐ ปี ล ๗ ที่นี้
อโรคยา ปรมา ลาภา สุวตฺถิ ภวตุ สพฺพทา ฯลฯ

กุลบุตรผู้ใคร่ประโยชน์พึงศึกษาบุญนั่นแล อันให้ผลเลิศต่อไป ซึ่งมีสุขเป็นกำไร คือ พึงเจริญทาน ๑ ความประพฤติเสมอ ๑ เมตตาจิต ๑ บัณฑิตครั้นเจริญธรรม ๓ ประการ อันเป็นเหตุให้เกิดความสุขเหล่านี้แล้ว ย่อมเข้าถึงโลกอันไม่มีความเบียดเบียน

คำปรารภ

เรื่องการสร้างเหรียญรูปเหมือน หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

ของ

พระธรรมบัณฑิต (มานิต ถาวโร)

กรรมการมหาเถรสมาคม

เจ้าคณะภาค ๑๑ (ธ) และเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์

---

๑. การที่คณะผู้ดำเนินงาน และเจ้าอาวาสวัดดอยแม่ปั๋ง ได้ให้ความนับถือให้รับหน้าที่เป็นประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ จึงรู้สึกมีความยินดีอย่างยิ่ง เพราะงานครั้งนี้เป็นงานที่สร้างคุณประโยชน์ต่อสาธารณชน เป็นงานมหากุศลที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุข จึงขอรับหน้าที่นี้ด้วยความเต็มใจและจะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับจนสุดความสามารถ เท่าที่กำลังสติปัญญาจะเอื้ออำนวย อีกทั้งจะได้แสดงกตเวทีตอบสนองในพระคุณที่หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ได้เมตตาต่อวัดสัมพันธวงศ์ โดยอนุญาตให้จัดสร้างปูชนียวัตถุของหลวงปู่แหวน หลายแบบ หลายอย่าง และแผ่เมตตาบริกรรมภาวนาอธิษฐานจิต นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน แม้ในคราวที่วัดดอยแม่ปั๋งมีงานการใด ๆ เกิดขึ้นก็มอบความไว้วางใจให้คณะวัดสัมพันธวงศ์ เป็นผู้รับจัดดำเนินงานเสมอมา

๒. การจัดสร้างเหรียญนี้ ปรารภมงคลสมัยดิถีที่หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ วัดดอยแม่ปั๋ง ตำบลแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่เจริญอายุครบ ๙๐ ปี เพื่อวัตถุประสงค์หาทุนทรัพย์สร้างถาวรวัตถุที่เป็นสาธารณกุศล ไว้เป็นอนุสรณ์แด่ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เพื่อประโยชน์ใช้สอยแก่ประชาชนโดยทั่วไป

๓. เหรียญที่จัดสร้างครั้งนี้ ได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตอัญเชิญพระปรมาภิไธยย่อ ภ.ป.ร. ประดิษฐานที่เหรียญ ก็เพื่อเป็นการถวายความจงรักภักดีต่อองค์พระบาทสมเด็จพระมหาราชเจ้าอยู่หัว และเพื่อเป็นเหตุชักชวนประชาชนโดยทั่วไปทุกหมู่คณะให้ได้บริจาคทรัพย์โดยเสด็จพระราชกุศลในกิจการที่เป็นสาธารณกุศล เพื่อประชาชนทั่วไปที่เจ็บไข้ได้ป่วย ให้ได้รับการบำบัดพยาบาล สร้างความผาสุกสมบูรณ์และพลานามัยแก่ชนในชาติ

๔. การเงินที่ได้รับจากการให้บูชาเหรียญที่จัดสร้างครั้งนี้ จะได้นำไปเป็นทุนสร้างตึกพยาบาล พร้อมอุปกรณ์เครื่องมือแพทย์ และถ้าหากมีทุนเหลือมาก ก็จะได้แบ่งนำไปจัดตั้งมูลนิธิเพื่อหาดอกผลเป็นทุนหมุนเวียนใช้เป็นค่ารักษาค่าเวชภัณฑ์ สำหรับประชาชนผู้ยากไร้ ตลอดถึงผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการชายแดน

๕. การดำเนินงานครั้งนี้ นับว่าเป็นงานใหญ่ต้องใช้ทุนทรัพย์มาก คณะ-ผู้ทำงานจึงต้องมาจากหลายฝ่าย จึงได้เชื้อเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เพื่ออาศัยความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจและร่วมความคิดกันหลายฝ่าย แบ่งหน้าที่กันทำตามความเหมาะสม งานนี้จึงจะสำเร็จผลตรงเป้าหมาย

๖. งานอันดับแรก คือ งานออกแบบเหรียญ โครงการ เหตุผล วัตถุประสงค์เป็นงานต้องจัดทำก่อน ในฐานะที่เป็นเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ ได้ทราบโครงการอันนี้มาแต่เริ่มแรกจากพระครูวิบูลศีลวงศ์ เลขานุการวัด ซึ่งเป็นผู้ออกแบบเหรียญจึงได้ให้ผู้คิดโครงการกำหนดแบบเหรียญขึ้นเองและจัดทำไปก่อน ในขณะที่ยังไม่ได้ตั้งกรรมการดำเนินงานในเรื่องนี้

๗. งานในอันดับต่อมา จึงได้ปรึกษากันในคณะผู้ใกล้ชิดเกี่ยวข้องกับวัดทำเรื่องขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต พระปรมาภิไธยย่อ ภ.ป.ร. ซึ่งเมื่อได้รับพระบรมราชานุญาต เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ศกนี้แล้ว จึงได้นัดประชุมกันเป็นการภายใน กำหนดรายละเอียดวิธีการต่าง ๆ ขึ้น

๘. การติดต่อประสานงาน จัดเรื่องกรรมการและการเชื้อเชิญบุคคลต่าง ๆ ได้อาศัย คุณบุญมา พึ่งทอง นายกสมาคมสัมพันธวงศ์เป็นผู้ไปเชิญ พลเอกเกรียง-ศักดิ์ ชมะนันทน์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดและผู้มีเกียรติอื่นอีกหลายท่าน ทั้งนี้โดยคิดว่า คราวที่วัดสัมพันธวงศ์จัดหาทุนสร้างเหรียญหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณแบบเราสู้ มอบแก่ทหารตำรวจ พลเรือนผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการชายแดน และผู้ทำคุณประโยชน์ในทางศาสนา ก็ได้เชิญ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นประธานจัดสร้าง มาในคราวนี้จึงประสงค์จะให้เชิญท่านเป็นประธานฝ่ายฆราวาสอีก เพราะเคยร่วมทำงานกันมาแล้วครั้งหนึ่ง และงานครั้งนั้นก็ได้รับผลสำเร็จอย่างดียิ่ง แม้ในปัจจุบันนี้เหรียญแบบเราสู้ ก็เป็นที่ศรัทธาและนิยมของประชาชนโดยทั่วไป ทุก ๆ วงการก็แสวงหา เพราะสร้างจำนวนจำกัดเป็นของหายาก

อนึ่ง ทุนทรัพย์ที่จะได้มาเป็นทุนก่อสร้างตึกพยาบาล เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ คราวนี้ ด้วยแรงศรัทธาของประชาชนผู้มีความเคารพเลื่อมใสทั้งสิ้น ข้าพเจ้าและคณะกรรมการเป็นเพียงผู้ริเริ่มขวนขวายเท่านั้น จึงขอขอบพระคุณ และอนุโมทนาในกุศลเจตนาของสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลายไว้ล่วงหน้า ณ ที่นี้ด้วย

โครงการสร้างเหรียญรูปเหมือน
หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

เพื่อเป็นวัตถุที่ระลึกสมนาคุณแก่ผู้ร่วมบริจาคทุน
สร้างตึกพยาบาล สุจิณฺโณ
ณ โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

---

๑. หลักการและเหตุผล

โครงการจัดสร้างเหรียญรูปเหมือนหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ครั้งนี้ปรารภมงคลสมัยดิถีที่หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ วัดดอยแม่ปั๋ง ตำบลแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เจริญอายุครบ ๙๐ ปีในเดือนมกราคม ๒๕๒๑ คณะศิษยานุศิษย์ ซึ่งมีพระธรรมบัณฑิต เจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ พระอธิการหนู สุจิตฺโต เจ้าอาวาสวัดดอยแม่ปั๋ง และฝ่ายฆราวาสมี พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ และนายบุญมา พึ่งทอง เป็นต้น กำหนดจะสร้างสาธารณกุศลเพื่อเป็นอนุสรณ์ถวายแด่หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ โดยจะสร้างตึกพยาบาล เป็นอาคารคอนกรีตถาวร ๑๔ ชั้น ทุนทรัพย์ที่จะได้มาเพื่อสร้างอาคารดังกล่าว คณะผู้ดำเนินงานได้ขออนุญาตหลวงปู่แหวนจัดสร้างเหรียญที่ระลึกรูปเหมือนของหลวงปู่ ประดิษฐานพระปรมาภิไธย ภ.ป.ร. เป็นวัตถุที่ระลึกสำหรับสมนาคุณแก่ผู้ร่วมบริจาคทุนทรัพย์สร้างอาคารตึกพยาบาลนี้ เหรียญที่จัดสร้างมีจำนวน ๕ แสนเหรียญ ประมาณทุนที่จะได้จากการนี้ ๕๐ ล้านบาท

เหตุที่อัญเชิญพระปรมาภิไธย ภ.ป.ร. ประดิษฐานที่เหรียญรูปเหมือนหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ก็เพื่อเป็นการถวายความจงรักภักดี ต่อองค์พระบาทสมเด็จพระมหาราชเจ้าอยู่หัว และเป็นเหตุชักชวนประชาชนโดยทั่วไปทุกหมู่คณะได้โดยเสด็จพระราชกุศลในกิจการที่เป็นสาธารณกุศล

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ที่เจริญอายุครบ ๙๐ ปี

๒.๒ เพื่อประชาชนจะได้บริจาคทรัพย์โดยเสด็จพระราชกุศลในการสร้างสาธารณกุศล ส่วนที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่มวลชนทุกเพศทุกวัย

๒.๓ เพื่อเป็นปูชนียวัตถุที่ระลึก สำหรับมอบสมนาคุณแก่ผู้บริจาคทรัพย์ช่วยสร้างตึกพยาบาล สุจิณฺโณ ยอดเงินที่ได้จากการสร้างเหรียญครั้งนี้ จะแบ่งเป็นส่วนที่สร้างอาคารตึกพยาบาลและแบ่งเป็นตั้งมูลนิธิหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ มีวัตถุประสงค์เพื่อการรักษาพยาบาลประชาชนที่เป็นคนยากไร้ขัดสน และทหาร ตำรวจผู้ปฏิบัติราชการชายแดน โดยคงเงินต้นไว้นำดอกผลมาใช้จ่าย

สำนักนายกรัฐมนตรี

โรงพยาบาล ตึกสุจิณโณ
วางแบบเสร็จสิ้น และตรวจแบบแล้ว
จะเริ่มสร้างในไม่เกิน 2 เดือนข้างหน้า
เงินมีพร้อมแล้ว
ราคาเฉพาะตัวตึก 160 ล้านบาท
เป็นตึกทันสมัยมาก บรรจุเตียงคนไข้
ได้ 600 เตียง รวมกับของเดิม
ที่มีอยู่ 400 เตียง ทั้งหมด
รวมเป็นคนไข้ได้ 1000 เตียง
จะเป็นประโยชน์ต่อคนภาค
เหนือ และมาจากที่อื่นหลายจังหวัด

พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์
26 กพ.22

โครงการก่อสร้าง
"อาคารหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ"
โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ ได้รับโอนกิจการมาจากกรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุข ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลนครเชียงใหม่สังกัดมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ขณะนั้นเป็นโรงพยาบาลขนาด ๒๙๐ เตียง ต่อมาในปี ๒๕๐๘ ได้มีพระราชบัญญัติโอนคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลนครเชียงใหม่จากมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ไปสังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขึ้น

และตัวโรงพยาบาลได้ย้ายจากสถานที่เดิมมายังอาคาร ๗ ชั้น ซึ่งเป็นโรงพยาบาลความจุประมาณ ๕๐๐ เตียง ในการดำเนินงานทางด้านการบริการผู้เจ็บป่วยทุกสาขา โรงพยาบาลได้รับความนิยมจากประชาชนมากขึ้นเป็นลำดับ ไม่เพียงแต่ผู้ป่วยในจังหวัด และอำเภอต่าง ๆ ของเชียงใหม่เท่านั้น แต่ได้แพร่กระจายไปยังจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือมากกว่า ๑๗ จังหวัด ดังจะเห็นได้จากสถิติผู้ป่วยได้เพิ่มมากขึ้น เกินร้อยละห้าร้อยสิบ เหตุผลที่ทำให้เกิดความนิยมแก่ประชาชนผู้เจ็บป่วยในจังหวัดภาคเหนือ ก็เนื่องมาจาก โรงพยาบาลนครเชียงใหม่เป็นโรงพยาบาลของโรงเรียนแพทย์ ของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีแพทย์ผู้ชำนาญเกือบทุกสาขาวิชา ทำให้โรงพยาบาลได้เป็นที่พึ่งพาอาศัยของโรงพยาบาลต่าง ๆ ทั้งของกระทรวงสาธารณสุข และของเอกชนมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยเกือบครบครัน นอกจากการให้บริการทางด้านการตรวจรักษาพยาบาลแก่ประชาชนทั่วไปแล้ว โรงพยาบาลแห่งนี้ยังเป็นที่ฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล, นักศึกษาเทคนิคการแพทย์, นักศึกษาแพทย์, นักศึกษาเภสัช ตลอดจนเป็นที่ฝึกอบรมแก่แพทย์ฝึกหัด แพทย์ประจำบ้านเกือบทุกสาขาวิชาตามหลักสูตรของแพทยสภา

ความนิยมของประชาชนที่มีต่อโรงพยาบาลนครเชียงใหม่ ได้ทำให้มีประชาชนผู้เจ็บป่วยได้พากันเดินทางมาเพื่อรักษาพยาบาลมากขึ้นเป็นลำดับ จน

ทำให้เกิดความแออัดคับคั่งโรงพยาบาลต้องรับผู้ป่วยมากขึ้นทุกปี จนเกินขีดความสามารถ ดังจะเห็นได้ว่า ผู้ป่วยได้มานอนรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลมีจำนวนประมาณ ๘๐๐ - ๙๐๐ คน เป็นประจำ ซึ่งเกินจำนวนเตียงของโรงพยาบาลที่สามารถรับไว้ได้ จำเป็นต้องใช้เตียงเสริม นอกจากนี้ ผู้ป่วยยังต้องรอการรักษาเป็นระยะเวลายาวนาน ๆ เนื่องจากอุปสรรคทางด้านเตียง, ห้องผ่าตัด บางรายต้องรอการนัดเกือบ ๕ - ๖ เดือนเป็นต้น ก่อให้เกิดความลำบาก และทุกข์ทรมานแก่ผู้ป่วยเป็นอย่างยิ่ง

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เล็งเห็นความจำเป็นอย่างรีบด่วน ที่จะต้องหาทางขยับขยายตัวอาคาร, ห้องผ่าตัด, ห้องคลอด, ห้องพักฟื้นให้เพิ่มมากขึ้นให้ได้สัดส่วนกับจำนวนผู้ป่วยที่เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ จึงได้นำโครงการนี้เข้าไว้ในแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ทางด้านบริการประชาชน ตามแผนพัฒนาระยะ ๔ พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากสภาพัฒนา-เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปแล้ว และทางรัฐบาลได้อนุมัติงบประมาณเพื่อขยายห้องผ่าตัด ห้องคลอด ให้มีจำนวนทั้งหมด ๒๐ ห้อง ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๒๑ และกำลังดำเนินการพิจารณาแบบแปลนเพื่อเรียกประกวดราคาต่อไป

สำหรับอาคารผู้ป่วย ๑๔ ชั้นนี้ได้ขอตั้งงบประมาณไว้ในปี ๒๕๒๒ จะเป็นอาคารที่สามารถรับผู้ป่วย และมีเครื่องมือเครื่องใช้ทางด้านรังสีวิทยาอย่างทันสมัยได้อย่างเพียงพอสำหรับในอนาคตข้างหน้า เมื่อโครงการทั้งหมดนี้สำเร็จเรียบร้อยแล้ว จะทำให้โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ เป็นโรงพยาบาลที่ทันสมัยขนาด ๑,๒๐๐ เตียง ประชาชนในจังหวัดภาคเหนือจะได้รับการรักษาพยาบาลได้อย่างสะดวกสบายมากขึ้น จะเป็นโรงพยาบาลที่ให้การศึกษาแก่นักศึกษาแพทย์, นักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีปริมาณและคุณภาพ และจะเป็นโรงพยาบาลที่สามารถให้การฝึกอบรมแก่แพทย์ในระดับต่าง ๆ และสาขาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

คณะกรรมการจัดสร้างเหรียญรูปเหมือนหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ รุ่น ภ.ป.ร. ซึ่งมี ฯพณฯ พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นประธานฝ่ายคฤหัสถ์และพระ-ธรรมบัณฑิตเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าในโอกาสที่หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนทั่วไป มีอายุครบ ๙๐ ปี น่าจะได้สร้างถาวรวัตถุที่จะยังประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไปไว้เป็นที่ระลึก ซึ่งไม่มี

ถาวรวัตถุไหนที่จะได้ประโยชน์เท่ากับตึกพยาบาล สำหรับเป็นที่รักษาพยาบาลแก่ผู้เจ็บไข้ได้ป่วยในความดำริดังกล่าว หลวงปู่แหวน พระคุณท่านได้เห็นชอบด้วยเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากหลวงปู่ได้รับทราบความเดือดร้อนต่าง ๆ ของผู้ป่วยซึ่งต้องพักรักษาตัวกันอย่างแออัดจากคณะแพทย์ ที่ไปถวายการรักษาหลวงปู่ทุกสัปดาห์ และมีความพอใจที่ได้เห็นความดำรินี้ โดยหวังว่า เงินที่ได้จากการบูชาเหรียญนี้ จะได้นำไปสร้างตึกผู้ป่วย เพื่อรักษาประชาชน ทหาร ตำรวจ ที่บาดเจ็บ

คณะกรรมการจัดสร้างเหรียญฯ จึงได้พิจารณานำโครงการก่อสร้างอาคารผู้ป่วย ๑๕ ชั้น ของโรงพยาบาลนครเชียงใหม่มาพิจารณา และเห็นชอบที่จะได้นำเงินซึ่งคาดว่าจะได้จากการบูชาเหรียญประมาณ ๕๐ ล้านบาท เป็นทุนประเดิมการก่อสร้าง เงินส่วนที่ขาดจะได้ของบประมาณแผ่นดินและจากท่านผู้มีใจกุศลต่อไป และหากมีเงินเหลือจากการนี้ ก็จะได้ก่อตั้งเป็น **มูลนิธิสุจิณฺโณ-อนุสรณ์** เพื่อนำเงินผลประโยชน์มาใช้จ่ายสำหรับผู้ป่วยอนาถาและกิจการแพทย์สาธารณกุศลต่อไป

ด้วยอานิสงส์ผลบุญต่าง ๆ ที่สาธุชนทั่วไปได้มีส่วนร่วมในการก่อสร้างอาคาร "หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ" และด้วยพระเมตตาบารมีของพระคุณเจ้า หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนทั่วไป จะทำให้การก่อสร้างอาคารหลังนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพื่อยังประโยชน์ให้เกิดแก่บรรดาประชาชนผู้ทุกขเวทนาจากโรคร้ายต่าง ๆ ต่อไป และขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงโปรดได้ดลบันดาลให้ท่านผู้มีส่วนร่วมทุกท่านจงประสบแต่ความสุขสวัสดิพิพัฒน์มงคล สมบูรณ์พูนผลตลอดกาลนานเทอญ.

ที่ พิเศษ/๒๕๒๐ วัดดอยแม่ปั๋ง จังหวัดเชียงใหม่

๒๙ ธันวาคม ๒๕๒๐

เรื่อง ขอพระบรมราชานุญาต อัญเชิญพระปรมาภิไธย ภ.ป.ร. ประดิษฐาน ที่เหรียญรูปเหมือน หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ อนุสรณ์ ๙๐ ปี เพื่อสร้างตึกพยาบาล จังหวัดเชียงใหม่

เจริญพร ท่านราชเลขาธิการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบเหรียญที่จะประดิษฐานพระปรมาภิไธย ภ.ป.ร.

เนื่องในมงคลสมัยที่ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ วัดดอยแม่ปั๋ง อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ จะมีอายุครบ ๙๐ ปี ในเดือนมกราคม ๒๕๒๑ ซึ่งจะมีงานสมโภชอายุในวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๒๑ โดยคณะศิษยานุศิษย์เป็นผู้จัดถวาย

ในงานทำบุญอายุครบ ๙๐ ปี ครั้งนี้ คณะศิษยานุศิษย์ ฝ่ายบรรพชิต มีพระธรรมบัณฑิต กรรมการมหาเถรสมาคม และเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ เป็นประธาน ฝ่ายคฤหัสถ์มี พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี เป็นประธานจัดงาน มีวัตถุประสงค์จะรวบรวมทุนทรัพย์ที่มีผู้บริจาคนำไปจัดสร้างตึกพยาบาล สำหรับตรวจโรค และฉุกเฉินที่ทันสมัย มอบเป็นอนุสรณ์ในนามของหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ให้แก่โรงพยาบาลจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อจะให้ได้ทุนทรัพย์มากพอที่จะทำการก่อสร้างอาคารให้เสร็จโดยเร็ว จึงได้ขออนุญาตหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ สร้างเหรียญรุ่นพิเศษขึ้นในวาระมงคลสมัยครบรอบ ๙๐ ปี ซึ่งหลวงปู่ได้อนุมัติและขอให้จัดสร้างอาคารเพื่อใช้ประโยชน์โดยเร็ว อีกทั้งขอให้เป็นเหรียญรูปเหมือนแบบสุดท้ายที่จะแผ่เมตตา คณะผู้ดำเนินงานรับจะปฏิบัติตามที่พระคุณท่านประสงค์ทุกประการ

การจัดสร้างเหรียญ อาตมภาพและคณะกรรมการ ได้พิจารณาเห็นว่าเป็นเหรียญแบบสุดท้าย สำหรับสมนาคุณแก่ผู้บริจาคทุนทรัพย์ช่วยกันสร้างสาธารณกุศลอันถาวรเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนโดยทั่วไป จึงมีความประสงค์ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต สมเด็จพระบรมมหาบพิตร ธรรมิก-มหาราชเจ้า อัญเชิญพระปรมาภิไธย ภ.ป.ร. ประดิษฐานที่เหรียญรูปเหมือน

หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เพื่อเป็นมิ่งขวัญกำลังใจสิ่งสักการะ แก่ประชาชนโดยทั่วไป ที่ศรัทธาบริจาคทุนทรัพย์ร่วมในการนี้ จำนวนเหรียญที่จะจัดสร้างประมาณ ๕ แสนเหรียญ โดยกำหนดว่าในระยะแรกถ้าได้ทุนพอประมาณ ก็จะเริ่มสร้างอาคารตึกพยาบาลทันที ให้สำเร็จเรียบร้อยตามเจตนารมณ์ภายในปีนี้ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนชาวเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียงโดยเร็วที่สุด ได้แนบรูปเหรียญ ด้านหน้า ด้านหลัง ที่จะจัดสร้างมาพร้อมนี้แล้ว เพื่อทรงพระราชวินิจฉัย

ขอได้นำความกราบบังคมทูล ขอพระบรมราชานุญาตต่อไป.

ขอเจริญพร

พระอธิการ หนู สุจิตฺโต

เจ้าอาวาสวัดดอยแม่ปั๋ง

ที่ รล ๐๐๐๒/๓๕๗๙ สำนักราชเลขาธิการ

๑๔ เมษายน ๒๕๒๑

เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เชิญพระปรมาภิไธยย่อ ภ.ป.ร. ประดิษฐานที่ด้านหลังเหรียญรูปเหมือนหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

นมัสการ เจ้าอาวาสวัดดอยแม่ปั๋ง

อ้างถึง ลิขิตที่ พิเศษ/๒๕๒๐ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๒๐

ตามที่ท่านขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเชิญพระปรมาภิไธยย่อ ภ.ป.ร. ประดิษฐานที่ด้านหลังเหรียญรูปเหมือนหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เนื่องในโอกาสที่มีอายุครบ ๙๐ ปี โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสมนาคุณแก่ผู้บริจาคทรัพย์สร้างตึกพยาบาลสำหรับตรวจโรคและฉุกเฉิน โรงพยาบาลจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นสาธารณกุศล อันถาวรเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนทั่วไป ความแจ้งอยู่แล้วนั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว พระราชทานพระบรมราชานุญาต (แต่แบบพระปรมาภิไธยย่อ ต้องไม่ให้เหมือนแบบที่เป็นเหรียญของหลวง)

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

หม่อมหลวงทวีสันต์ ลดาวัลย์

ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์

โทร. ๒๒๑๑๑๕๑ - ๕ ต่อ ๑๙, ๒๐ และ ๒๑

รูปแบบและลักษณะเหรียญ

๑. การออกแบบรูปเหรียญ พระครูวิบูลศีลวงศ์ เป็นผู้ออกแบบและดำเนินการจัดสร้าง

๒. การแกะแม่พิมพ์ และปั๊มเหรียญ คณะกรรมการฯ มอบให้โรงงานพุทธนิมิตมงคล รับไปดำเนินการ โดยมี พระครูปลัดเมธาวัฒน์ เป็นผู้ควบคุมการจัดสร้าง

๓. ลักษณะรูปเหรียญ เป็นรูปกลมยาวรี คล้ายผลมะตูม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเหรียญ ๒.๔ เซนติเมตร ความหนาของเหรียญ ๐.๒ มิลลิเมตร

๔. แบบเหรียญ

ด้านหน้า เป็นรูปเหมือนหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ครึ่งองค์ รูปหน้าตรง ห่มจีวรเฉวียงบ่า มีอักษรไทยจารึกขอบเหรียญทั้งด้านซ้ายและขวาว่า หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ วัดดอยแม่ปั๋ง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านบนใต้ห่วงเหรียญเป็นรูปดอกบัวบาน มีอักขระหนังสือลานนา นะ. มะ. อะ. อุ. ขอบห่วงทำเป็นเลขไทย ๙๑

ด้านหลัง พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้อัญเชิญพระปรมาภิไธย ย่อ ภ.ป.ร. ประดิษฐานที่เหรียญ ด้านบนพระปรมาภิไธยมีพระมหามงกุฎ

สำหรับชนิดเหรียญทองคำแท้และเหรียญเงินแท้ พระปรมาภิไธยนูนรอบขอบจารึกว่า "โดยเสด็จพระราชกุศลสร้างตึกพยาบาล ๑๖ มีนาคม ๒๕๒๑" เหรียญทองคำไม่มีห่วง เหรียญเงินมีห่วง

สำหรับชนิดเหรียญทองแดงรมน้ำตาลมีกลุ่มดอกบัวพร้อมกับใบบัว ๔ เหล่ารองรับพระปรมาภิไธย ที่ผ้าแพรผูกดอกบัวจารึกว่า "๑๖ มีน ๒๑" รอบขอบจารึกว่า "โดยเสด็จพระราชกุศลสร้างตึกพยาบาล" มีห่วงแขวนได้.

กำหนดการ
ประกอบพิธีแผ่เมตตาในเหรียญที่ระลึก
รูปเหมือน หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ชนมายุ ๙๐ ปี
ประดิษฐานพระปรมาภิไธยย่อ ภ.ป.ร.

ณ วิหารวัดดอยแม่ปั๋ง จังหวัดเชียงใหม่

วันศุกร์ที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๑

---

๑. เวลา ๑๙.๑๙ นาฬิกา อาราธนาพระสงฆ์ ๑๐ รูป เข้านั่งยังอาสนะ เตรียมเจริญพระพุทธมนต์

๒. พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ประธานกรรมการ ฝ่ายคฤหัสถ์ จุดธูปเทียน เครื่องนมัสการบูชาพระรัตนตรัย

๓. พิธีกร อาราธนาศีล ประธานสงฆ์ให้ศีล

๔. เวลา ๑๙.๔๑ นาฬิกา ได้อุดมฤกษ์ พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ รับเทียนชนวน ถวายพระคุณเจ้า หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ประกอบพิธีจุดเทียนชัย พระสงฆ์เจริญคาถา จุดเทียนชัย

๕. พิธีกร อาราธนาพระปริต พระสงฆ์เริ่มขัดตำนาน เจริญพระพุทธมนต์

๖. เมื่อพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ถึงบท พระไตรสรณคมน์ คือพุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ รับเทียนชนวนไปจุดเทียนพุทธ-มหามงคล เมื่อสวดถึงท้ายบท นโมการอัฏฐคาถา จะขึ้นบทมงคลสูตร จุดเทียนที่ครอบน้ำมนต์หน้าพระสงฆ์

๗. เมื่อพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์จบ พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ อาราธนาพระคุณเจ้า หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ขึ้นนั่งบนธรรมาสน์ ภายในปริมณฑลพิธี บริกรรมภาวนาอธิษฐานจิตแผ่เมตตาเพื่อความศักดิ์สิทธิ์และเป็นสิริมงคลแก่ผู้ซึ่งจะได้รับเหรียญที่ระลึกครั้งนี้โดยทั่วแล้ว อาราธนาให้ประพรมน้ำพุทธมนต์ในวัตถุมงคลที่จัดสร้าง

๘. ครั้นแล้ว พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม แด่หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ และพระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนต์ พระสงฆ์อนุโมทนา

พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ กรวดน้ำอุทิศกุศลแด่เทพดา เทพารักษ์ เจ้าถิ่นเจ้าที่ทั้งปวง

– เป็นเสร็จพิธี –

"คณะกรรมการจัดสร้างเหรียญ ภ.ป.ร."

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑

เหรียญสมนาคุณ

ชนิดที่ ๑ เหรียญทองคำ มีหมายเลขประจำเหรียญแต่ละเหรียญ ตั้งแต่เลข ๑ ถึง ๒๕๒๑ สร้างจำนวน ๒,๕๒๑ เหรียญ ผู้บริจาคทรัพย์ ๓,๕๐๐ บาท มอบเหรียญทองคำสมนาคุณ ๑ เหรียญ

ชนิดที่ ๒ เหรียญเงิน สร้าง ๑๐,๐๐๐ เหรียญ ผู้บริจาคทรัพย์ ๒๐๐ บาท มอบเหรียญเงินสมนาคุณ ๑ เหรียญ

ชนิดที่ ๓ เหรียญทองแดง สร้าง ๔๘๗,๔๗๙ เหรียญ ผู้บริจาคทรัพย์ ๕๐ บาท มอบเหรียญทองแดงสมนาคุณ ๑ เหรียญ

ประเภทพิเศษ

ชนิดที่ ๔ ผู้บริจาคทรัพย์ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป มอบเหรียญกาไหล่ทอง ๑, กาไหล่เงิน ๑, ทองแดง ๑ บรรจุกล่องเป็นชุดเป็นที่ระลึก

ชนิดที่ ๕ ผู้บริจาคทรัพย์ตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป มอบเหรียญทองคำ ๑ เงิน ๑ ทองแดง ๒๕ เหรียญ และจารึกชื่อผู้บริจาคไว้ที่ตึกพยาบาลที่จัดสร้าง เพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่วงศ์สกุลด้วย

ชนิดที่ ๖ ผู้บริจาคทรัพย์ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป มอบเหรียญทองคำ ๑ เงิน ๑ ทองแดง ๕๐ เหรียญ รูปเหมือนหลวงปู่แหวน หน้าตัก ๙ นิ้ว ๑ องค์ และจารึกชื่อผู้บริจาคไว้ที่ห้องเป็นเอกเทศแต่ละห้อง เพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่วงศ์สกุลด้วย

สถานที่รับบริจาคเงินสร้างตึกพยาบาล สุจิณฺโณ และรับเหรียญที่ระลึกสมนาคุณ

๑. วัดสัมพันธวงศ์ (วัดเกาะ)
ถนนทรงสวัสดิ์ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ
โทร. ๒๒๑๕๙๖๗, ๒๒๑๗๑๐๙, ๒๒๒๕๘๔๐

๒. วัดดอยแม่ปั๋ง
ตำบลแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

๓. ธนาคารไทยทนุ จำกัด
และทุกสาขา

๔. ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชย์การ จำกัด
และทุกสาขา

๕. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
และทุกสาขา

๖. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
และทุกสาขา

๗. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะกรรมการสร้างเหรียญรูปเหมือน หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ แบบ ภ.ป.ร.

ฝ่ายสงฆ์

๑. พระธรรมบัณฑิต	เจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ เป็นประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์
๒. พระครูจิตตวิโสธนาจารย์	เจ้าอาวาสวัดดอยแม่ปั๋ง จ.เชียงใหม่ เป็นรองประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์
๓. พระเนกขัมมมุนี	เจ้าอาวาสวัดตรีรัตนาราม จ.ระยอง เป็นกรรมการ
๔. พระครูวิบูลธรรมาภรณ์	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ เป็นกรรมการ และผู้ออกแบบจัดสร้าง
๕. พระชินวงศ์เวที	เลขานุการเจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต วัดราชบพิธ เป็นกรรมการ
๖. พระครูวิมลญาณอุดม	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ เป็นกรรมการ และควบคุมการจัดสร้างเหรียญ
๗. พระครูปลัดเมธาวัฒน (สวัสดิ์)	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราษฎร์บำรุง เป็นกรรมการ

ฝ่ายฆราวาส

๑. พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	เป็นประธานกรรมการจัดสร้างเหรียญ
๒. พลเอก ทวนทอง สุวรรณทัต	เป็นรองประธานกรรมการ
๓. นายเฉลิม ประจวบเหมาะ	เป็นกรรมการ
๔. ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่	เป็นกรรมการ
๕. ศจ.น.พ.พงษ์ศิริ ปรารถนาดี	นายแพทย์ผู้อำนวยการโรงพยาบาลนครเชียงใหม่ เป็นกรรมการ
๖. นายอดุลย์ รัตตานนท์	ผู้อำนวยการสำนักงานศาสนสมบัติ กรมการศาสนา เป็นกรรมการ

๗. นายอาณัติ บุนนาค	เป็นกรรมการ
๘. นาวาเอก ชุมพร อารีภาย ร.น.	กองบัญชาการทหารสูงสุด ส่วนหน้า เป็นกรรมการและประชาสัมพันธ์
๙. นายมนู โกสุม	หัวหน้ากองคลัง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เป็นกรรมการและเหรัญญิก
๑๐. นายวัลลภ เจียรวนนท์	ประธาน ลส.ชบ. ค่ายสัมพันธวงศ์ รุ่นที่ ๑ เป็นกรรมการและเหรัญญิก
๑๑. นายปภัสสร์ พูนพัฒนปรีชา	บริษัท สยามกลการ จำกัด เป็นกรรมการและเหรัญญิก
๑๒. นายเกียรติศักดิ์ ศักดิ์สกุลวงศ์	ประธาน ลส.ชบ. ค่ายสัมพันธวงศ์ รุ่นที่ ๒ เป็นกรรมการ
๑๓. ม.ร.ว.อุทัยเทวัญ เทวกุล	ธนาคารไทยทนุ จำกัด เป็นกรรมการ
๑๔. นายเซียวเลี่ยงเม้ง	ธนาคารไทยทนุ จำกัด เป็นกรรมการ
๑๕. นายสุเจนต์ ศรีสุข	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด เป็นกรรมการ
๑๖. นายชาญชัย หังสสูต	ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชย์การ จำกัด เป็นกรรมการ
๑๗. นายบุญมา พึ่งทอง	กรรมการผู้จัดการ บริษัทบุญมาคาร์โก้ จำกัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

คำรายงาน
ของ
นายบุญมา พึ่งทอง
กรรมการและเลขานุการจัดสร้างเหรียญ ฯ
ในโอกาสที่นำคณะกรรมการจัดสร้างเหรียญ ฯ
เข้าพบนายกรัฐมนตรี
ณ ห้องรับรอง กระทรวงมหาดไทย
วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๒๑

กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

ในวาระมงคลดิถีที่พระคุณเจ้า หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ซึ่งเป็นพระมหาเถระฝ่ายวิปัสสนาธุระ มีวัตรจริยาเป็นที่เคารพสักการะ เป็นที่รวมแห่งศรัทธาของมหาชนทั่วไป มีศิษยานุศิษย์ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ทุกเพศวัยแพร่หลายไพศาล ได้ประกอบกรณียกิจเป็นหิตานุหิตประโยชน์สงเคราะห์แก่ศาสนจักรและอาณาจักรเป็นอเนกประการ บรรจบกับการที่พระคุณท่านเจริญอายุครบ ๙๐ ปี

คณะศิษยานุศิษย์ ทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ เห็นพ้องต้องกันว่า ควรจักได้สร้างสาธารณกุศลอันถาวร ถวายเป็นอนุสรณ์แด่ พระคุณเจ้าหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ โดยกำหนดจัดสร้างเป็นตึกพยาบาลสำหรับประชาชน ทหาร ตำรวจที่ปฏิบัติราชการเพื่อประเทศชาติ ที่เจ็บไข้ได้ป่วย จะได้เข้าไปรับการบำบัดพยาบาล ตึกพยาบาลนี้จะสร้าง ณ บริเวณโรงพยาบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เรียกชื่อตึกนี้ว่า "ตึกพยาบาลสุจิณฺโณ"

และโดยที่ พระคุณเจ้า หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ มีศิษยานุศิษย์ทุกระดับชั้นแพร่หลายไพศาล การจัดสร้างตึกพยาบาลเพื่อเป็นอนุสรณ์ควรจะได้บอกบุญและผู้มีจิตศรัทธาร่วมแรงร่วมใจบริจาคทรัพย์ช่วยสร้างตึกพยาบาลครั้งนี้ด้วย โดยคณะกรรมการฯ ได้กราบนมัสการหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ขออนุญาตจัดสร้างเหรียญรูปเหมือนหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ สำหรับมอบเป็นวัตถุที่ระลึกสมนาคุณแก่ผู้บริจาคทรัพย์ร่วมในการสร้างตึกพยาบาล เหรียญที่จัดสร้างคราวนี้ หลวงปู่-

แหวน สุจิณฺโณ กำหนดให้เป็นแบบสุดท้าย สำหรับทั่วไป ส่วนของพระบาทสมเด็จ-พระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ขออนุญาตไว้ คงมีเป็นครั้งคราว ตามกาลสมัยเฉพาะเรื่อง

การจัดสร้างเหรียญที่ระลึก คณะกรรมการฯ ได้กราบเรียน ฯพณฯ เป็นประธานในพิธีจัดสร้างเหรียญรุ่นนี้ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑ เรียกว่า เหรียญรูปเหมือนหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ แบบ ภ.ป.ร. และในวันพิธี ฯพณฯ ได้บริจาคทรัพย์เป็นประเดิมจำนวน ๕ หมื่นบาท ต่อมา ฯพณฯ ได้เห็นคุณประโยชน์ในการสร้างสาธารณกุศล ได้บริจาคทรัพย์ร่วมสมทบอีก สามล้านสองแสนห้าหมื่นบาท ในโอกาสที่คณะกรรมการฯ เข้าพบและเยี่ยมคารวะวันนี้ จึงขอมอบ

๑. เหรียญทองคำ ๑ เหรียญ เหรียญเงิน ๑ เหรียญ และเหรียญทองแดงอีก ๒๕ เหรียญ รวม ๑ ชุด

๒. เหรียญทองแดง รมน้ำตาล จำนวนหกหมื่นห้าพันเหรียญให้กับ ฯพณฯ ด้วยความซาบซึ้งในกุศลเจตนาของ ฯพณฯ เป็นอย่างสูงยิ่ง ขอให้การบริจาคทรัพย์ของ ฯพณฯ ครั้งนี้ ด้วยเดชะแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย จงดลบันดาลให้ ฯพณฯ ปราศจากโรคาพยาธิภัยนานาประการ เจริญด้วยจตุรพิธพรชัย อิฏฐวิบูลมนุญผล ตามที่ประสงค์จงทุกประการ

อนึ่ง คณะกรรมการฯ ขอมอบเหรียญที่จัดสร้างคราวเดียวกันนี้เป็นเหรียญที่ระลึกสำหรับมอบแก่ผู้ที่ทำคุณประโยชน์ เป็นส่วนพิเศษแก่ ฯพณฯ อีกจำนวน ๓,๐๐๐ เหรียญ เพื่อแจกแก่ผู้ที่เห็นสมควรตามอัธยาศัยต่อไป

บันทึกย่อคำกล่าวตอบ

ของ

ฯพณฯ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี
ณ ห้องรับรองกระทรวงมหาดไทย

วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๒๑

พระคุณเจ้าที่เคารพ
ท่านนายกสมาคมสัมพันธวงศ์ และท่านกรรมการผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ผมมีความยินดีเป็นอย่างมาก ที่ทุกท่านได้มีส่วนริเริ่มและช่วยเหลือการสร้างตึกพยาบาล "สุจิณฺโณ" ในโอกาสที่พระคุณเจ้าหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของเราทั้งหลาย ได้เจริญอายุครบ ๙๐ ปี ทุกท่านได้กระทำตนเป็นบุคคลตัวอย่างที่ดีแก่สังคมไทยในปัจจุบัน ยอมเสียสละทุนทรัพย์ กำลังกาย กำลังสติปัญญาเป็นพลังบันดาล ด้วยน้ำใจเคารพเลื่อมใสในหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ โดยมิได้หวังผลตอบแทนใด ๆ ผลที่เกิดจากพลังน้ำใจของท่านทั้งหลายย่อมจะนำมาซึ่งความผาสุกของประชาชนส่วนใหญ่ นับเป็นกิจกรรมที่หาได้ไม่ง่ายนัก ผมขออนุโมทนาในศรัทธา ในน้ำใจอันงามของท่านทั้งหลายไว้ ณ โอกาสนี้

ฯลฯ

ตึกพยาบาล "สุจิณฺโณ" นี้ จะต้องเป็นสถานพยาบาลที่ทันสมัยที่สุด ทั้งในด้านอุปกรณ์ เวชภัณฑ์ และการรักษาพยาบาล อันจะเป็นที่พึ่งพาอาศัยของทางราชการและประชาชนทั่วไปได้เป็นอย่างดียิ่ง

ฯลฯ

สำหรับทุนที่จะนำมาดำเนินงานสร้างตึกพยาบาลนี้ นอกจากทุนทรัพย์จากการสร้างเหรียญรูปเหมือนของหลวงปู่แหวน ให้สาธุชนทั่วไปได้บูชาแล้ว ผมอยากจะให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างตึกพยาบาลหลังนี้ อยากจะให้ทุนส่วนนี้มาจากประชาชนจริง ๆ รวมบริจาคด้วยความศรัทธาเลื่อมใสในหลวงปู่แหวน จะเป็นคนละบาทสองบาทก็ได้ ผมยินดีรับ รับด้วยความพอใจและเคารพในศรัทธาบริจาคของเขาเหล่านั้น

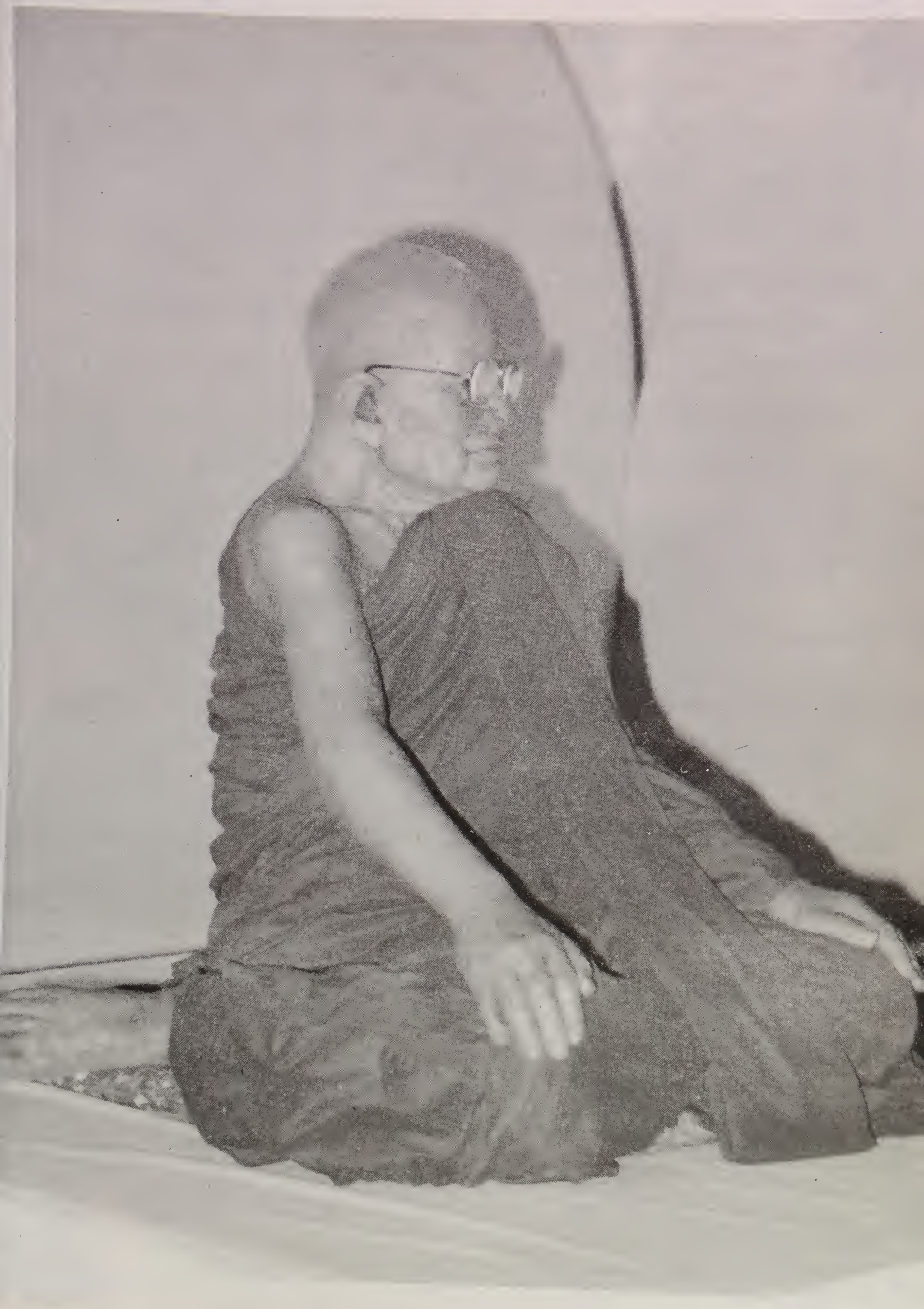
ฯลฯ

ผมมั่นใจเป็นอย่างมากว่า การดำเนินงานสร้างตึกพยาบาล "สุจิณฺโณ" ของเราทั้งหลายนี้ จะต้องสำเร็จเรียบร้อยในเร็ววันอย่างแน่นอน และในวันที่ ๒๑ สิงหาคม ศกนี้ เราจะทำพิธีวางศิลาฤกษ์โดยกราบทูลอาราธนาสมเด็จพระสังฆราช เสด็จเป็นองค์ประธานสงฆ์

ฯลฯ

ผมขอขอบคุณ และอนุโมทนาในน้ำใจอันงามประกอบด้วยกุศลเจตนาของท่านทั้งหลาย ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยอำนาจกุศลเจตนาของท่านทั้งหลาย และอำนาจแห่งเมตตาธรรมของหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ จงดลบันดาลให้ท่านทั้งหลายประสบแต่ความสุขความเจริญทั่วกัน.

ฯลฯ

ชนทั้งหลายที่เห็นกันก็ดี ที่ได้ยินชื่อเรียกกันก็ดี ชนเหล่านั้นที่จากไปแล้ว ยังเหลือแต่ชื่อเท่านั้นที่พูดถึงกันอยู่ฯ

ความเป็นมาของรูปเหมือนหลวงปู่แหวนหุ่นขี้ผึ้ง

ความเป็นมาของรูปหุ่นขี้ผึ้งของหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ มีความเป็นมาดังนี้ คือ เนื่องมาจากนายแพทย์เฉลิม จันทราสุข ซึ่งเป็นผู้เลื่อมใสในข้อวัตรปฏิบัติของหลวงปู่ ได้ไปชมพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งมาดามทูสโสด์ ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ซึ่งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งนี้ได้รวบรวมรูปเหมือนบุคคลสำคัญต่าง ๆ ในโลกไว้หลายคนหลายสาขาอาชีพ โดยปั้นรูปเหมือนของบุคคลสำคัญ ๆ เหล่านั้นไว้ด้วยขี้ผึ้งเท่ากับตัวจริงของเจ้าของคนนั้น ๆ ทำให้เกิดความประทับใจและตรึงใจแก่ผู้เข้าชมเป็นอันมาก เพราะความสามารถของผู้ปั้นหุ่นนั้น ทำได้เหมือนมีชีวิตจิตใจ ทั้งอากัปกิริยาที่ตั้งอยู่ของหุ่น มองดูเหมือนกับเจ้าของตัวจริงนั้น ๆ มายืนอยู่เฉพาะหน้าของผู้เข้าชมฉะนั้น จึงนับว่าเป็นศิลปะและความสามารถเฉพาะของช่างพิพิธ-ภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งมาดามทูสโสด์เท่านั้น แต่รูปหุ่นที่ปรากฏอยู่ในพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งมาดามทูสโสด์นั้น ล้วนเป็นรูปเหมือนของฆราวาสทั้งสิ้น ส่วนมากเป็นชาวยุโรปและอเมริกา ส่วนชาวเอเชียมีน้อยมาก

เมื่อนายแพทย์เฉลิม จันทราสุข ได้ไปชมแล้วเกิดความประทับใจ มีศรัทธาอยากจะได้หุ่นขี้ผึ้งรูปเหมือนบุคคลสำคัญของประเทศไทยเราสักรูปหนึ่ง จึงได้มาใคร่ครวญดูว่าควรจะเป็นบุคคลในวงการใดดี ในที่สุดจึงตกลงใจเลือกเอาบุคคลในวงการคณะสงฆ์ แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่เล็กน้อยว่า ควรจะเลือกเอาพระสงฆ์ฝ่ายไหนจึงเหมาะสมที่สุด เมื่อกระชับความคิดเข้ามาสู่วงแคบได้แล้ว จึงตกลงใจว่าควรเป็นพระสงฆ์ฝ่ายอรัญญวาสี คือฝ่ายพระปฏิบัติดีกว่า แต่พระสงฆ์ผู้เป็นนักปฏิบัติที่มีชื่อเสียงก็มีอยู่มากในประเทศไทยเรา ซึ่งแต่ละองค์ก็มีศิษยานุศิษย์เคารพนับถือกันเป็นจำนวนมากเช่นกัน ในที่สุดจึงตัดสินใจเลือกเอาหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ วัดดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เพราะตนเองคุ้นเคยกับท่านดีมานาน เมื่อตัดสินใจได้แน่นอนแล้ว จึงขึ้นไปกราบนมัสการเล่าความประสงค์ของตน ให้หลวงปู่และพระอาจารย์หนูได้ทราบถึงขั้นตอนและวิธีการติดต่อดำเนินงาน ตลอดจนทุนในการจัดสร้าง พร้อมกันนี้ได้กราบขออนุญาตหลวงปู่เกี่ยวกับการปั้นหุ่นรูปเหมือนของท่านด้วย ซึ่งหลวงปู่ท่านก็อนุญาตให้ทำได้ตามศรัทธา

เมื่อได้รับอนุญาตจากหลวงปู่แล้ว นายแพทย์เฉลิม จันทราสุข ก็ได้ติดต่อกับพิพิธภัณฑ์สถานหุ่นขี้ผึ้งมาดามทูสโสด์ การติดต่อเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ตามหลักการและวิธีการที่ทั้งสองฝ่ายพอใจ หลังจากนั้นทางพิพิธภัณฑ์ได้ส่ง มิสซิส จีน เฟรเซอร์ เดินทางมาประเทศไทยเพื่อมาดูรูปลักษณะกิริยาท่าทางของหลวงปู่ พร้อมทั้งได้ถ่ายรูปหลวงปู่ในอิริยาบถต่าง ๆ ไว้ด้วย เมื่อวันที่ **๑๘** ธันวาคม **๒๕๒๑** ในขณะที่มิสซิส จีน เฟรเซอร์ ขึ้นไปที่วัดดอยแม่ปั๋ง เพื่อดูรูปลักษณะและถ่ายรูปอิริยาบถต่าง ๆ ของหลวงปู่นั้น เธอได้ถามถึงอุณหภูมิของอากาศว่าต่ำ-สูงสุดเท่าไร ท่านพระอาจารย์หนูบอกว่า อุณหภูมิต่ำสุดนั้นไม่แน่นอน แต่สูงสุดนั้นไม่เกิน ๓๘-๓๙ องศา เมื่อเธอหาข้อมูลได้พร้อมแล้ว ก่อนจากไปได้ขอเอาจีวรของหลวงปู่ไปด้วย เพื่อจะได้เทียบสีและปั้นให้เหมือนของจริงที่สุดเท่าที่จะทำได้

ก่อนเดินทางออกจากวัดไป มิสซิส จีน เฟรเซอร์ ได้กล่าวว่า เนื่องจากอุณหภูมิในประเทศไทยค่อนข้างร้อน จำต้องหาวัตถุที่จะนำมาปั้นหุ่นใหม่ จะใช้ขี้ผึ้งอย่างที่เคยทำมาแล้วไม่ได้ เพราะหุ่นขี้ผึ้งที่มีอยู่ในพิพิธภัณฑ์สามารถทนความร้อนได้เพียง ๒๓ องศาเท่านั้น เนื่องจากหุ่นนี้เป็นรูปเหมือนของพระสงฆ์ซึ่งเป็นหุ่นแรกของพิพิธภัณฑ์ ดังนั้นจึงมีข้อตกลงกันว่า ทางพิพิธภัณฑ์จะปั้นเป็นสองรูปด้วยกัน โดยจะเอาไว้ประจำพิพิธภัณฑ์รูปหนึ่ง อีกรูปหนึ่งจะส่งมาให้ทางประเทศไทย ส่วนค่าใช้จ่ายทางพิพิธภัณฑ์จะคิดเพียงเฉพาะค่าใช้จ่ายเท่าที่เป็นจริงเท่านั้น

การหาข้อมูลตลอดจนการติดต่อดำเนินงานขั้นแรกได้เรียบร้อยไปแล้วตามความประสงค์มิสซิส จีน เฟรเซอร์ ก็เดินทางกลับไปประเทศอังกฤษ ทางพิพิธภัณฑ์ได้ข้อมูลตามต้องการแล้วทุกอย่างจึงได้เริ่มทดลองหาวัตถุที่จะนำมาปั้นหุ่นต่อไป ในครั้งแรกได้ทดลองจากวัตถุหลายชนิดว่า แต่ละชนิดจะมีคุณสมบัติในการทนความร้อนต่างกันอย่างไร ผลปรากฏว่าวัตถุที่นำมาทดลองนั้น วัตถุที่เป็นพลาสติกผสมขี้ผึ้งมีคุณสมบัติทนความร้อนดีกว่าอย่างอื่น คือสามารถทนความร้อนได้สูงสุดถึง ๔๒ องศา ซึ่งสามารถที่จะทนความร้อนในประเทศไทยได้ จึงตกลงใช้พลาสติกผสมขี้ผึ้งปั้นเป็นรูปเหมือนหลวงปู่ ทางพิพิธภัณฑ์ต้องใช้เวลาทำงานชิ้นนี้ถึง ๕ เดือน ครั้งแรกคิดว่าประมาณ ๓ เดือนคงแล้วเสร็จ แต่พอเวลาทำจริงต้องคำนึงถึงเทคนิคบางประการจึงทำให้ล่าช้ากว่ากำหนดไปถึง ๒ เดือน

เมื่อรูปหุ่นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทางพิพิธภัณฑ์ได้จัดส่งมายังประเทศไทยโดยบริษัทการบินไทย เมื่อรูปมาถึงประเทศไทยก็เกิดเรื่องต้องเสียภาษีก่อน จึงจะนำรูปเหมือนออกจากห้องคลังศุลกากรที่สนามบินได้ ทางนายแพทย์เฉลิม จันทรา-

สุข ได้ขอหนังสือรับรองจากทางวัดเพื่อเป็นการยืนยันว่า รูปเหมือนนั้นนำเข้าประเทศเพื่อการกุศลมิใช่เพื่อการค้า ขอให้ทางการได้ยกเว้นการเสียภาษีให้ ฝ่ายเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับภาษีเมื่อได้รับหนังสือยืนยันจากทางวัดแล้ว ก็อนุญาตให้นำออกจากห้องคลังศุลกากรที่สนามบินได้โดยไม่ต้องเสียภาษี เมื่อดำเนินเรื่องภาษีผ่านพ้นไปแล้ว ได้นำรูปเหมือนมาพักไว้ที่วัดสัมพันธวงศ์ ๓ วัน เพื่อรอการเตรียมการส่งไปถวายวัดดอยแม่ปั๋งต่อไป

ในระหว่างสามวันที่รูปเหมือนอยู่ในวัดสัมพันธวงศ์นั้น หนังสือพิมพ์ได้ลงข่าวเป็นข่าวใหญ่ในหน้าแรก ทำให้ประชาชนผู้มีศรัทธาต่อองค์หลวงปู่ ได้หลั่งไหลกันมาชมจนแน่นห้องประชุมซึ่งเป็นที่ประดิษฐานรูปเหมือนของหลวงปู่จนจะขยับเขยื้อนตัวไม่ได้ทุกวัน ความศรัทธาของประชาชนมีมากขึ้นทุกวัน มีผู้มาขอเข้าชมกันตั้งแต่ ๖ นาฬิกาจนถึง ๒๔ นาฬิกาทุกวัน เจ้าหน้าที่ทำงานอย่างหนักมากทุกวัน เพราะต้องคอยจัดให้เข้าชมกันให้เป็นระเบียบ ซึ่งบางครั้งก็ไม่ได้ผล คลื่นของประชาชนได้ถาโถมเข้ามาด้วยแรงศรัทธาจนห้องประชุมไม่สามารถจะบรรจุผู้เข้าชมได้ ทางวัดจึงแก้ปัญหาด้วยการนำรูปเหมือนลงไปไว้ในห้องสมุด ซึ่งกว้างขวางกว่าห้องประชุมจึงทำให้การเบียดเสียดยัดเยียดของผู้เข้าชมหมดไป

ในวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๒๒ ทางวัดสัมพันธวงศ์พร้อมด้วยผู้มีศรัทธาได้จัดขบวนแห่รูปเหมือนออกจากวัดสัมพันธวงศ์ ไปยังสนามบินดอนเมือง เพื่อนำรูปเหมือนขึ้นเครื่องบินไปยังเชียงใหม่ ซึ่งก็ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากบริษัทการบินไทยจัดส่งให้โดยไม่คิดมูลค่า

เมื่อเครื่องบินไปถึงสนามบินเชียงใหม่แล้ว ชาวเชียงใหม่ได้จัดขบวนแห่จากสนามบินเข้าตัวเมืองเชียงใหม่แห่รอบเมืองเชียงใหม่ ๑ รอบ แล้วจึงนำขบวนเดินทางขึ้นไปวัดดอยแม่ปั๋ง เพื่อทำพิธีมอบถวายแด่ทางวัดอีกครั้งหนึ่ง ตลอดระยะทางที่มีการแห่นั้น มีประชาชนมาคอยชมและนมัสการรูปเหมือนกันอย่างล้นหลามเป็นประวัติการณ์ เมื่อขบวนแห่ขึ้นไปถึงวัดแล้วได้นำรูปเหมือนขึ้นไปพักบนกุฏิหลวงปู่ เพื่อทำพิธีถวาย เมื่อพิธีการถวายได้เสร็จลงแล้ว ได้เชิญรูปเหมือนไปไว้ที่ศาลาสุจิณฺโณ เพื่อให้ประชาชนผู้ศรัทธาได้นมัสการและสักการบูชา

เพราะฉะนั้น รูปหุ่นขี้ผึ้งของหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ จึงเป็นหุ่นแรกของพระสงฆ์ในวงการพระพุทธศาสนา เป็นหุ่นแรกของโลกที่เป็นหุ่นของพระสงฆ์

เป็นหุ่นแรกของประเทศไทย และเป็นหุ่นแรกของพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งมาดามทูสโสด์ ในฐานะที่เป็นรูปหุ่นขี้ผึ้งของพระสงฆ์ในวงการของพระพุทธศาสนา น่าที่พวกเราชาวไทยจะภาคภูมิใจได้ ส่วนค่าใช้จ่ายในการจัดสร้างนายแพทย์เฉลิมเป็นผู้ออกทั้งสิ้น.

ตราสาร
มูลนิธิสุจิณฺโณอนุสรณ์

หมวดที่ ๑
ชื่อเครื่องหมายและสำนักงานที่ตั้ง

ข้อ ๑. มูลนิธินี้ชื่อว่า "มูลนิธิสุจิณฺโณอนุสรณ์"
มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า "SUJINNO MEMORIAL FOUNDATION"

ข้อ ๒. เครื่องหมายของมูลนิธิคือ

ข้อ ๓. สำนักงานของมูลนิธิตั้งอยู่ที่ เลขที่ ๕๗๙ วัดสัมพันธวงศ์ ถนนทรงสวัสดิ์ แขวงสัมพันธวงศ์ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ ๒๒๑๕๙๖๗ และ ๒๒๑๗๑๐๙

หมวดที่ ๒
วัตถุประสงค์

ข้อ ๔. วัตถุประสงค์ของมูลนิธินี้คือ

๔.๑ ช่วยเหลือเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลแก่ พระภิกษุ สามเณร ผู้อาพาธ โดยทั่วไปที่พักรักษาตัวอยู่ที่ตึกสงฆ์ โรงพยาบาลมหาราชเชียงใหม่ และ/หรือพระภิกษุ สามเณร อาพาธ ที่พักรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลอื่นที่คณะกรรมการเห็นสมควร

๔.๒ ช่วยเหลือเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลแก่คนไข้อนาถา ที่พักรักษาตัวในโรงพยาบาลมหาราช ตึกสุจิณฺโณ จังหวัดเชียงใหม่ และ/หรือคนไข้อนาถาในโรงพยาบาลอื่นที่คณะกรรมการมูลนิธิจะพิจารณาตามความเหมาะสม

๔.๓ ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

๔.๔ ร่วมมือกับองค์การการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์

๔.๕ เพื่อการศาสนา การศึกษา และการกุศล

หมวดที่ ๓
ทุนทรัพย์ ทรัพย์สิน และการได้มาซึ่งทรัพย์สิน

ข้อ ๕. ทรัพย์สุนของมูลนิธิมีทุนเริ่มแรก เงินสด จำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท (ห้าล้านบาทถ้วน)

หมวดที่ ๔
คุณสมบัติ และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ

ข้อ ๖. มูลนิธิอาจได้มาซึ่งทรัพย์สินโดยวิธีต่อไปนี้

๖.๑ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้ยกให้โดยพินัยกรรมหรือนิติกรรมหรือนิติกรรมอื่น ๆ โดยมิได้มีเงื่อนไขผูกพันให้มูลนิธิต้องรับผิดชอบในหนี้สินหรือภาระติดพันอื่นใด

๖.๒ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคให้

๖.๓ ดอกผลซึ่งเกิดจากทรัพย์สินของมูลนิธิ

ข้อ ๗. กรรมการของมูลนิธิต้องมีคุณสมบัติดังนี้

๗.๑ มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์

๗.๒ เป็นพุทธศาสนิกชน มีคุณธรรมและมโนธรรมเป็นที่เชื่อถือของสังคม

๗.๓ มีความเลื่อมใสในวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ

๗.๔ ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือบุคคลวิกลจริต หรือบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นบุคคลเสมือนไร้ความสามารถ หรือไร้ความสามารถ

ข้อ ๘. กรรมการของมูลนิธิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

๘.๑ ออกตามวาระในตราสารข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓

๘.๒ ตาย หรือลาออก

๘.๓ ขาดคุณสมบัติตามตราสารข้อ ๗

๘.๔ ถูกศาลพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานประมาท

๘.๕ มีความประพฤติหรือปฏิบัติตนไม่เหมาะสม เป็นที่เสื่อมเสียแก่มูลนิธิ หรือมีพฤติการณ์ไม่น่าไว้วางใจจนคณะกรรมการมีมติ ๒ ใน ๓ ของกรรมการที่มาประชุมให้พ้นจากตำแหน่ง

หมวดที่ ๕
การดำเนินงานของคณะกรรมการมูลนิธิ

ข้อ ๙. มูลนิธินี้ดำเนินการโดยคณะกรรมการมูลนิธิ มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๙ คน แต่ไม่เกิน ๑๕ คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการมูลนิธิ รอง-ประธานกรรมการมูลนิธิ เลขานุการมูลนิธิ เหรัญญิกและตำแหน่งอื่น ๆ ตามแต่คณะกรรมการมูลนิธิจะเห็นสมควร

ข้อ ๑๐. ในวาระเริ่มแรกให้คณะกรรมการผู้ริเริ่มจัดตั้งมูลนิธิเป็นผู้เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงานของมูลนิธิขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธาน-กรรมการมูลนิธิ และกรรมการอื่น ๆ ตามจำนวนที่เห็นสมควรตามตราสาร

ข้อ ๑๑. วิธีเลือกตั้งกรรมการมูลนิธิให้ปฏิบัติดังนี้

ให้คณะกรรมการมูลนิธิชุดที่ดำรงตำแหน่งอยู่เลือกตั้งประธานกรรมการมูลนิธิ และกรรมการอื่น ๆ ตามจำนวนที่เห็นสมควรตามตราสาร

ข้อ ๑๒. กรรมการดำเนินงานมูลนิธิอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี

ข้อ ๑๓. เพื่อให้การดำเนินงานของมูลนิธิได้เป็นไปโดยติดต่อกัน เมื่อคณะ-กรรมการดำเนินงานของมูลนิธิได้ปฏิบัติหน้าที่มาครบ ๒ ปี (ครึ่งหนึ่งของวาระการดำรงตำแหน่ง) ให้มีการจับฉลากออกไปหนึ่งในสองของจำนวนกรรมการมูลนิธิที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการดำเนินงานของมูลนิธิครั้งแรก

ข้อ ๑๔. การเลือกตั้งคณะกรรมการมูลนิธิ ให้ถือเสียงข้างมากของที่ประชุมคณะกรรมการมูลนิธิเป็นมติของที่ประชุม

ข้อ ๑๕. กรรมการของมูลนิธิที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระหรือโดยการจับฉลากในวาระแรก อาจได้รับเลือกเข้าเป็นกรรมการมูลนิธิได้อีก

ข้อ ๑๖. ถ้าตำแหน่งกรรมการมูลนิธิว่างลง ให้คณะกรรมการมูลนิธิที่เหลืออยู่ตั้งบุคคลอื่นเป็นกรรมการมูลนิธิแทนตำแหน่งที่ว่าง กรรมการมูลนิธิผู้ได้รับการตั้งซ่อม อยู่ในตำแหน่งเท่าวาระของผู้ที่ตนแทน

หมวดที่ ๖
อำนาจหน้าที่คณะกรรมการมูลนิธิ

ข้อ ๑๗. คณะกรรมการมูลนิธิมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของมูลนิธิตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิและภายใต้ข้อบังคับตราสารนี้ ให้มีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑๗.๑ กำหนดนโยบายของมูลนิธิ และดำเนินการตามนโยบายนั้น

๑๗.๒ ควบคุมการเงินและทรัพย์สินต่าง ๆ ของมูลนิธิ

๑๗.๓ เสนอรายงานกิจการ รายงานการเงิน และบัญชีงบดุล รายได้-รายจ่าย ต่อกระทรวงมหาดไทย

๑๗.๔ ดำเนินการให้เป็นไปตามมติที่ประชุมคณะกรรมการมูลนิธิและวัตถุประสงค์ของตราสารนี้

๑๗.๕ ตราระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินกิจการมูลนิธิ

๑๗.๖ แต่งตั้งหรือถอดถอนคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อดำเนินการเฉพาะอย่างของมูลนิธิ ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการมูลนิธิ

๑๗.๗ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ หรือบุคคลที่ทำประโยชน์ให้มูลนิธิเป็นพิเศษเป็นกรรมการกิตติมศักดิ์

๑๗.๘ เชิญผู้ทรงเกียรติเป็นผู้อุปถัมภ์มูลนิธิ

๑๗.๙ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการมูลนิธิ

๑๗.๑๐ แต่งตั้งหรือถอดถอนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานประจำมูลนิธิ

มติให้ดำเนินการตามข้อ ๑๗.๗, ๑๗.๘ และ ๑๗.๙ ต้องเป็นเสียงข้างมากของที่ประชุม และที่ปรึกษาตามข้อ ๑๗.๙ ย่อมเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการมูลนิธิที่เชิญเท่านั้น

ข้อ ๑๘. ประธานกรรมการมูลนิธิ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑๘.๑ เป็นประธานของการประชุมคณะกรรมการมูลนิธิ

๑๘.๒ สั่งเรียกประชุมคณะกรรมการมูลนิธิ

๑๘.๓ เป็นผู้แทนของมูลนิธิในการติดต่อกับบุคคลภายนอก และในการทำนิติกรรมใด ๆ ของมูลนิธิหรือการลงลายมือชื่อในเอกสารตราสาร และสรรพหนังสืออันเป็นหลักฐานของมูลนิธิ์ และในการอรรถคดีนั้น เมื่อประธานกรรมการมูลนิธิ หรือผู้ทำการแทนหรือกรรมการมูลนิธิ ๒ คนได้ลงลายมือชื่อแล้วจึงเป็นอันใช้ได้

๑๘.๔ ปฏิบัติการอื่น ๆ ตามตราสาร และมติของคณะกรรมการมูลนิธิ

ข้อ ๑๙. ให้รองประธานกรรมการมูลนิธิทำหน้าที่แทนประธานกรรมการมูลนิธิ เมื่อประธานไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือในกรณีที่ประธานมอบ-หมายให้ทำการแทน

ข้อ ๒๐. ถ้าประธานกรรมการมูลนิธิและรองประธานกรรมการมูลนิธิไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการประชุมคราวหนึ่งคราวใดได้ ให้ที่ประชุมเลือกตั้งกรรมการมูลนิธิคนใดคนหนึ่งเป็นประธานสำหรับการประชุมคราวนั้น

ข้อ ๒๑. เลขานุการกรรมการมูลนิธิมีหน้าที่ควบคุมกิจการ และดำเนินการประจำของมูลนิธิและทำรายงานการประชุม ตลอดจนรายงานกิจการของมูลนิธิ

ข้อ ๒๒. เหรัญญิกมีหน้าที่ควบคุมการเงิน ทรัพย์สินของมูลนิธิ ตลอดจนบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบที่คณะ-กรรมการมูลนิธิกำหนด

ข้อ ๒๓. สำหรับกรรมการตำแหน่งอื่น ๆ ให้มีหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมูลนิธิกำหนด โดยทำเป็นคำสั่งระบุอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน

ข้อ ๒๔. กรรมการมูลนิธิมีสิทธิเข้าร่วมประชุมกรรมการ หรืออนุกรรมการอื่น ๆ ของมูลนิธิได้

หมวดที่ ๗
อนุกรรมการ

ข้อ ๒๕. คณะกรรมการมูลนิธิอาจแต่งตั้งหรือถอดถอนอนุกรรมการได้ตามความเหมาะสม โดยจะแต่งตั้งให้เป็นคณะอนุกรรมการประจำ หรือเพื่อการใดเป็นกรณีพิเศษเฉพาะคราวก็ได้ และในกรณีที่คณะกรรมการมูลนิธิไม่ได้แต่งตั้งประธานอนุกรรมการ เลขานุการ หรืออนุกรรมการในตำแหน่งอื่นไว้ ก็ให้อนุกรรมการแต่ละคณะแต่งตั้งกันเองดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้

ข้อ ๒๖. อนุกรรมการอยู่ในตำแหน่งจนกว่าจะเสร็จงานที่ได้มอบหมายให้กระทำ ส่วนคณะอนุกรรมการประจำอยู่ในตำแหน่งตามเวลาที่คณะกรรมการมูลนิธิกำหนด ซึ่งถ้ามิได้กำหนดไว้ ก็ให้อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าวาระของคณะกรรมการมูลนิธิซึ่งเป็นผู้แต่งตั้ง และอนุกรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง อาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

๒๖.๑ อนุกรรมการมีหน้าที่ดำเนินการตามที่คณะกรรมการมูลนิธิมอบหมาย

๒๖.๒ อนุกรรมการมีหน้าที่เสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการมูลนิธิเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย

หมวดที่ ๘
การประชุมคณะกรรมการมูลนิธิ

ข้อ ๒๗. คณะกรรมการมูลนิธิจะต้องจัดให้มีการประชุมสามัญประจำปีทุก ๆ ปี ภายในเดือนกุมภาพันธ์ และต้องมีกรรมการมูลนิธิเข้าร่วมประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ข้อ ๒๘. การประชุมวิสามัญอาจมีได้ในเมื่อประธานกรรมการมูลนิธิ หรือเมื่อคณะกรรมการมูลนิธิตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป แสดงความประสงค์ไปยังประธานกรรมการมูลนิธิ หรือผู้ทำการแทน ขอให้มีการประชุมก็ให้เรียกประชุมวิสามัญได้

ข้อ ๒๙. กำหนดการประชุมและองค์ประชุมของคณะอนุกรรมการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการมูลนิธิจะกำหนดซึ่งถ้ามิได้กำหนดไว้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกำหนดการประชุม ให้คณะอนุกรรมการตกลงกันเอง และในส่วนที่เกี่ยวกับองค์ประชุมให้ใช้ข้อ ๒๗ บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๐. ในการประชุมคณะกรรมการมูลนิธิ หรือคณะอนุกรรมการ หากมิได้มีข้อบังคับกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น มติของที่ประชุมให้ถือเอาคะแนนเสียงข้างมาก ในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมเป็นผู้ชี้ขาด กิจการใดที่เป็นงานประจำหรือเป็นกิจการเล็กน้อย ประธานกรรมการมูลนิธิมีอำนาจสั่งให้ใช้วิธีสอบถามมติทางหนังสือแทนการเรียกประชุมคณะกรรมการมูลนิธิ แต่ประธานกรรมการมูลนิธิต้องรายงานต่อที่ประชุม คณะกรรมการมูลนิธิในคราวต่อไปถึงมติและกิจการที่ได้ดำเนินการไปตามมตินั้น กิจการใดเป็นงานประจำหรือเป็นกิจการเล็กน้อยหรือไม่ ย่อมอยู่ในดุลยพินิจของประธานกรรมการมูลนิธิ

ข้อ ๓๑. ในการประชุมคณะกรรมการมูลนิธิหรือคณะอนุกรรมการ ประธาน-กรรมการมูลนิธิหรือประธานที่ประชุมมีอำนาจเชิญหรืออนุญาตให้บุคคลที่เห็นสมควรเข้าร่วมประชุมในฐานะแขกผู้มีเกียรติหรือผู้สังเกต-การณ์หรือเพื่อชี้แจง หรือเพื่อให้คำปรึกษาแก่ที่ประชุมได้

หมวดที่ ๕
การเงิน

ข้อ ๓๒. ประธานกรรมการมูลนิธิ หรือรองประธานกรรมการมูลนิธิในกรณีทำหน้าที่แทน มีอำนาจสั่งจ่ายเงินได้คราวละไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท ถ้าเกินกว่าจำนวนดังกล่าวต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการมูลนิธิโดยเสียงข้างมาก เว้นแต่กรณีจำเป็นและเร่งด่วนให้อยู่ในดุลยพินิจของประธานกรรมการมูลนิธิที่จะอนุมัติให้จ่ายได้ แล้วต้องรายงานให้คณะกรรมการมูลนิธิทราบในการประชุมคราวต่อไป

ข้อ ๓๓. เหรัญญิกมีอำนาจเก็บรักษาเงินสดได้ครั้งละไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท

ข้อ ๓๔. เงินสดของมูลนิธิหรือเอกสารสิทธิ ต้องนำฝากไว้กับธนาคาร หรือสถาบันการเงินอื่นใดที่รัฐบาลให้การค้ำประกัน แล้วแต่คณะกรรมการมูลนิธิจะเห็นสมควร

ข้อ ๓๕. การสั่งจ่ายเงินโดยเช็คหรือตั๋วสั่งจ่ายเงิน จะต้องมีลายมือชื่อของประธานกรรมการมูลนิธิ หรือผู้ทำการแทนกับเลขานุการหรือเหรัญญิกลงนามทุกครั้ง จึงจะเบิกจ่ายได้

ข้อ ๓๖. ในการใช้จ่ายเงินของมูลนิธิ ให้จ่ายเพียงดอกผลอันเกิดจากทรัพย์สินที่เป็นทุนของมูลนิธิ และเงินที่ผู้บริจาคมิได้แสดงเจตนาให้เป็นเงินสมทบทุนโดยเฉพาะ

ข้อ ๓๗. ให้คณะกรรมการมูลนิธิวางระเบียบเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และทรัพย์สินของมูลนิธิ ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับและการจ่ายเงินนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

ข้อ ๓๘. ให้มีผู้สอบบัญชีของมูลนิธิ ซึ่งคณะกรรมการมูลนิธิเห็นชอบและแต่งตั้งจากบุคคลที่มิใช่กรรมการหรือเจ้าหน้าที่อื่นของมูลนิธิ โดยจะให้ดำรงตำแหน่งกิตติมศักดิ์ หรือได้รับค่าตอบแทนอย่างไรสุดแต่ที่ประชุมคณะกรรมการมูลนิธิจะกำหนด

ข้อ ๓๙. ผู้สอบบัญชีมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบบัญชีของมูลนิธิ และรับรองบัญชีงบดุลประจำปีที่คณะกรรมการมูลนิธิจะต้องรายงานต่อกระทรวงมหาดไทย ผู้สอบบัญชีมีสิทธิตรวจสอบบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้องตลอดจนสอบถามกรรมการมูลนิธิและเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิในเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และเอกสารดังกล่าวได้

หมวดที่ ๑๐
การแก้ไขเพิ่มเติมตราสาร

ข้อ ๔๐. การแก้ไขเพิ่มเติมตราสารจะกระทำได้โดยเฉพาะที่ประชุมคณะกรรมการมูลนิธิ ซึ่งต้องมีกรรมการมูลนิธิเข้าประชุมไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด และมติให้แก้ไขหรือเพิ่มเติมตราสารต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการที่เข้าประชุม

หมวดที่ ๑๑
การเลิกมูลนิธิ

ข้อ ๔๑. ถ้ามูลนิธิต้องเลกล้มไปโดยมติของคณะกรรมการหรือโดยเหตุใดก็ตาม ทรัพย์สินทั้งหมดของมูลนิธิที่เหลือให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อจัดผลประโยชน์ให้โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ตามที่คณะกรรมการมูลนิธิกำหนด (ผู้รับต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล)

ข้อ ๔๒. การสิ้นสุดของมูลนิธินั้นนอกจากที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว ให้มูลนิธิเป็นอันสิ้นสุดลงโดยมิต้องให้ศาลสั่งเลิกด้วยเหตุต่อไปนี้

๔๒.๑ เมื่อมูลนิธิได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลแล้ว ไม่ได้รับทรัพย์สินตามคำมั่นเต็มจำนวน

๔๒.๒ เมื่อกรรมการมูลนิธิจำนวนสองในสามมีมติให้ยกเลิก

๔๒.๓ เมื่อมูลนิธิไม่อาจหากรรมการได้ครบตามจำนวนกรรมการที่กำหนดไว้ในตราสาร

๔๒.๔ เมื่อมูลนิธิไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ

หมวดที่ ๑๒
บทเบ็ดเตล็ด

ข้อ ๔๓. การตีความในตราสารของมูลนิธิ หากเป็นที่สงสัยให้คณะกรรมการมูลนิธิโดยเสียงข้างมากของจำนวนกรรมการที่มีอยู่เป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ ๔๔. ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยมูลนิธิมาใช้บังคับ ในเมื่อตราสารของมูลนิธิมิได้กำหนดไว้

ข้อ ๔๕. มูลนิธิจะต้องไม่กระทำการค้ากำไร และจะต้องไม่ดำเนินการนอกเหนือไปจากตราสารที่กำหนดไว้.

กรรมการมูลนิธิสุจิณฺโณอนุสรณ์

กรรมการฝ่ายฆราวาส

พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	ประธานกรรมการ
พลอากาศเอก พโยม เย็นสุดใจ	รองประธานกรรมการ
นายแพทย์ บุญสม มาร์ติน	กรรมการ
นายชูชีพ ศิลปรัตน์	กรรมการ
นายวัลลภ เจียรวนนท์	กรรมการ
นายมนู โกสุม	กรรมการ
นายบุญมา พึ่งทอง	กรรมการ
นายชัยยา พูนศิริวงศ์	กรรมการ
ศจ.ดร.ไชยโรจน์ แสงอุดม	กรรมการ
พันเอก ลาภ เดชด่าน	กรรมการและเหรัญญิก
นายอดุลย์ รัตตานนท์	กรรมการและเลขาธิการ

กรรมการฝ่ายสงฆ์

พระธรรมบัณฑิต	กรรมการ
พระวิบูลธรรมาภรณ์	กรรมการ
พระครูปลัดเมธาวัฒน์	กรรมการ
พระครูจิตตวิโสธนาจารย์	กรรมการ

กำหนดการ
งานออกเมรุ พระราชทานเพลิงศพ
หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ

ณ เมรุวัดดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๑๕ - ๑๖ - ๑๗ - ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๐

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๐ (ตรงกับวันแรม ๒ ค่ำ เดือน ๒)

เวลา ๑๐.๐๐ น. – เจ้าพนักงานจัดการเปลื้องเครื่องสุกำศพ แล้วเชิญบุพโพไปเผา ณ สุสานดอยแม่ปั๋ง

– พระสงฆ์ ๕ รูป บังสุกุล (โดยเสด็จพระราชกุศล)

เวลา ๑๖.๓๐ น. – พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์ (โดยเสด็จพระราชกุศล)

เวลา ๑๗.๐๐ น. – รองสมเด็จพระราชาคณะ แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์ (โดยเสด็จพระราชกุศล)

– พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา (โดยเสด็จพระราชกุศล)

– พระพิธีธรรม ๔ รูป สวดพระอภิธรรม (โดยเสด็จพระราชกุศล)

วันศุกร์ที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๐ (ตรงกับวันแรม ๓ ค่ำ เดือน ๒)

เวลา ๑๐.๓๐ น. – พระสงฆ์ ๑๐ รูป ที่สวดพระพุทธมนต์แต่วันก่อนถวายพรพระ แล้วฉันภัตตาหารเพล

– ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ สามเณร ประมาณ ๒๐๐ รูป

เวลา ๑๖.๓๐ น. – พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์ (ของหลวง)

– รองสมเด็จพระราชาคณะ ถวายพระธรรมเทศนา (ของหลวง)

– พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา (ของหลวง)

– พระพิธีธรรม ๔ รูป สวดพระอภิธรรม (ของหลวง)

– พระสงฆ์ ๑๐๐ รูป รับทักษิณานุปทาน (โดยเสด็จพระราชกุศล)

วันเสาร์ที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๐ (ตรงกับวันแรม ๔ ค่ำ เดือน ๒)

เวลา ๐๗.๐๐ น. – พระสงฆ์ ๑๐ รูป ที่สวดพระพุทธมนต์แต่วันก่อน ถวายพรพระ แล้วรับพระราชทานฉัน (ของหลวง)

เวลา ๐๘.๓๐ น. – พระสงฆ์ ๑๐ รูป บังสุกุล (ของหลวง)

– เชิญโกศศพ จากศาลาการเปรียญวัดดอยแม่ปั๋งไปยังเมรุหน้าพลับพลา หยุดรถตั้งขบวนแห่ศพเวียนเมรุ แล้วเชิญศพขึ้นตั้งบนจิตกาธาน (สมเด็จพระญาณสังวร นำศพ)

เวลา ๑๑.๐๐ น. – ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ สามเณร ประมาณ ๕๐๐ รูป (โดยเสด็จพระราชกุศล)

เวลา ๑๕.๐๐ น. – พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปยังพลับพลา วัดดอยแม่ปั๋ง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

– เสด็จพระราชดำเนินขึ้นเมรุ ทรงทอดผ้าไตร ๑๐ ไตร พระสงฆ์ ๑๐ รูป บังสุกุล

– พระราชทานเพลิงศพ

– สมควรแก่เวลา เสด็จพระราชดำเนินกลับ

เวลา ๒๒.๐๐ น. – พระสงฆ์ ๓ รูป บังสุกุล สุมเพลิง (กองฟอน) (โดยเสด็จพระราชกุศล)

วันอาทิตย์ที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๐ (ตรงกับวันแรม ๕ ค่ำ เดือน ๒)

เวลา ๐๘.๐๐ น. – พระราชทานผ้าไตร และภัตตาหาร ๓ หาบ ในการเก็บอัฐิ (ของหลวง)

เวลา ๑๐.๐๐ น. – พระสงฆ์ ๑๐ รูป เจริญพระพุทธมนต์ ฉลองอัฐิ (โดยเสด็จพระราชกุศล)

เวลา ๑๑.๐๐ น. – ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ สามเณร ประมาณ ๒๐๐ รูป (โดยเสด็จพระราชกุศล)

เวลา ๑๓.๐๐ น. – ประกอบพิธีบรรจุอัฐิที่มณฑป ณ วัดดอยแม่ปั๋ง (โดยเสด็จพระราชกุศล)

– พระสงฆ์ ๑๐๐ รูป บังสุกุล (โดยเสด็จพระราชกุศล)

– เสร็จพิธี.

คณะกรรมการอำนวยการจัดงานพระราชทานเพลิงศพ.

รำลึกท้ายเล่ม

ในวโรกาสเสด็จพระราชดำเนิน พระราชทานเพลิงศพ หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ มูลนิธิสุจิณฺโณอนุสรณ์ ร่วมกับคณะสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ และคณะศิษยานุศิษย์ เห็นพ้องกันว่า เพื่อแสดงความกตัญญูกตเวทีคุณต่อท่าน ควรจะได้จัดพิมพ์หนังสือประวัติ ปฏิปทาและธรรมเทศนาเพื่อเป็นอนุสรณ์ในการนี้

หนังสือ "สุจิณฺโณอนุสรณ์" ฉบับนี้ได้พิมพ์จำนวนเพียง ๒๐,๐๐๐ เล่ม สำหรับแจกเป็นวิทยาทานและธรรมบรรณาการ สำหรับพระภิกษุ สามเณร ผู้มีอุปการคุณ และผู้บริจาคเงินสมทบทุนสร้างหนังสือ

หนังสือเล่มนี้ สำเร็จลงด้วยดี ก็ด้วยความอนุเคราะห์เมตตาจากท่านเจ้าคุณพระวิบูลธรรมาภรณ์ วัดสัมพันธวงศ์ และคุณประวิทย์ มาสกุลรัตน์ เจ้าของ-ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.สัมพันธ์พาณิชย์

คณะผู้จัดทำหนังสือเล่มนี้ ขอน้อมรับผิดทุกประการและพร้อมที่จะรับทราบและคำแนะนำจากท่านผู้รู้ทุกท่าน เพื่อจักได้แก้ไขให้ถูกต้องในโอกาสต่อไปด้วย

คณะผู้จัดทำ

คาถาอุณหิสวิชัย
สวดในงานบำเพ็ญกุศลฉลองอายุครบ ๘๔ พรรษา
หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ
วันที่ ๑๕-๑๖ มกราคม ๒๕๒๘

อัตถิ อุณหิสสะ วิชะโย ธัมโม โลเก อะนุตตะโร
สัพพะสัตตะหิตัตถายะ ตัง ตวัง คัณหาหิ เทวะเต
ปะริวัชเช ราชะทัณเฑ อะมะนุสเสหิ ปาวะเก
พะยัคเฆ นาเค วิเสภูเต อะกาละมะระเณนะ วา
สัพพัสมา มะระณา มุตโต ฐะเปตวา กาละมาริตัง
ตัสเสวะ อานุภาเวนะ โหตุ เทโว สุขี สะทา
สุทธะสีลัง สะมาทายะ ธัมมัง สุจะริตัง จะเร
ตัสเสวะ อานุภาเวนะ โหตุ เทโว สุขี สะทา
ลิกขิตัง จินติตัง ปูชัง ธาระณัง วาจะนัง คะรุง
ปะเรสัง เทสะนัง สุตวา ตัสสะ อายุ ปะวัฑฒะตีติฯ

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. สัมพันธ์พาณิชย์๑๐๓๐/๘-๙ ถนนนครไชยศรี ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐
โทร. ๒๔๑๒๘๖๒ นายประวิทย์ มาสกุลรัตน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๓๐